

ГАМШГААС ХАМГААЛАХ ЦАГААН НОМ 2024

ГАМШГААС ХАМГААЛАХ ЦАГААН НОМ – 2024

Гамшиг судлалын үндэсний хүрээлэнд номын эхийн боловсруулалтыг хийж, Эрсдэлийн удирдлагын газрын Урьдчилан сэргийлэх, олон нийттэй харилцах хэлтэс хэвлэлийн эхийг бэлтгэв.

Ерөнхий редактор:

Хошууч генерал Т.Бадрал

Хянан тохиолдуулсан:

Дэд хурандаа П.Чимэдцэрэн (Ph.D)

Ахмад Д.Нарантуяа (Ph.D)

Боловсруулсан:

ГАМШИГ СУДЛАЛЫН ҮНДЭСНИЙ ХҮРЭЭЛЭН

Ахмад Д.Нарантуяа (Ph.D)

Ахмад Т.Өсөхжаргал (Ph.D)

Дэслэгч Х.Цогзол

Дэслэгч Э.Хатантөмөр

Дэслэгч Л.Тунгалагсүрэн

Дэслэгч Э.Энхчимэг

Хэвлэлийн эхийг бэлтгэсэн:

Хошууч Ч.Наранцацрал

Улаанбаатар хот, 2025 он

Онцгой байдлын ерөнхий газар

АГУУЛГА

НЭГДҮГЭЭР ХЭСЭГ. ГАМШГААС ХАМГААЛАХ УДИРДЛАГА, ЗОХИЦУУЛАЛТ

БҮЛЭГ 1.1. ГАМШГААС ХАМГААЛАХ ЭРХЗҮЙН ШИНЭЧЛЭЛ

1.1.1. Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн зарлигаар батлагдсан баримт бичиг	11
1.1.2. Монгол Улсын Засгийн газрын тогтоолоор батлагдсан баримт бичиг	12
1.1.3. Монгол Улсын Шадар сайдын тушаалаар батлагдсан баримт бичиг	12
1.1.4. Онцгой байдлын ерөнхий газрын даргын тушаалаар батлагдсан баримт бичиг	13

БҮЛЭГ 1.2. ГАМШГААС ХАМГААЛАХ БОДЛОГО ХӨТӨЛБӨРИЙН ХЭРЭГЖИЛТ

1.2.1. Хууль тогтоомж, Ерөнхийлөгчийн зарлиг, Засгийн газрын шийдвэрийн 2024 оны хэрэгжилт	15
1.2.2. Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах Сендайн үйл ажиллагааны хүрээ баримт бичгийн хэрэгжилт	16
1.2.3. Онцгой байдлын ерөнхий газрын стратеги төлөвлөгөө (2021-2024)-ний хэрэгжилт	17

БҮЛЭГ 1.3. ГАМШГААС ХАМГААЛАХ ОЛОН ТАЛТ ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА

1.3.1. Гадаад хамтын ажиллагаа, айлчлал	18
1.3.2. Гадаадад хамрагдсан сургалт, дадлага	22
1.3.3. Харилцан ойлголцлын санамж бичиг, гэрээ хэлэлцээрүүд	28
1.3.4. Олон улсын сургалт, дадлага	30
1.3.5. Түншлэл, хамтын ажиллагаа	31

БҮЛЭГ 1.4. ОНЦГОЙ БАЙДЛЫН БАЙГУУЛЛАГАД ХЭРЭГЖИЖ БҮЙ ТӨСӨЛ, ХӨТӨЛБӨР

БҮЛЭГ 1.5 ОНЦГОЙ БАЙДЛЫН БАЙГУУЛЛАГЫН ЧАДАВХ

1.5.1. Онцгой байдлын байгууллагын бүтэц, зохион байгуулалтын бэхжилт	35
1.5.2. Бие бүрэлдэхүүний сургалт, бэлтгэлийн талаар	36
1.5.3. "Ахлагчийн жил" -ийн үйл ажиллагаа, сургалт, мэдээлэл	36
1.5.4. "Говийн чоно-2024" гамшгийн хор уршгийг арилгах дадлага сургууль, туршлага солилцох үйл ажиллагаа	38
1.5.5. Техник тоног төхөөрөмж, хувцас хэрэглэл, багаж хэрэгслийн хангалт	42
1.5.6. Тэмцээн уралдаан, шагнал бусад арга хэмжээний талаар	44
1.5.7. Алба хаагчдын нийгмийн баталгаа, эрүүл мэндийг хамгаалах чиглэлээр хийсэн ажил	53

БҮЛЭГ 1.6. ГАМШГААС ХАМГААЛАХ СУДАЛГАА, ШИНЖИЛГЭЭ, ИННОВАЦИ

1.6.1. Онцгой байдлын ерөнхий газрын Шинжлэх ухаан технологи, эрдэм шинжилгээний зөвлөлийн үйл ажиллагаа	57
1.6.2. Эрдэм шинжилгээ, судалгаа, инновацын үйл ажиллагаа	59
1.6.3. Инновацын үйл ажиллагаа	61
1.6.4. Лабораторын туршилт шинжилгээ	63
1.6.5. Эрдэм шинжилгээний болон онол практикийн хурал	64

ХОЁРДУГААР ХЭСЭГ. ГАМШГААС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

БҮЛЭГ 2.1 ГАМШГААС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

2.1.1. Урьдчилан сэргийлэх хяналт, шалгалт	71
2.1.2. Нөлөөллийн арга хэмжээ	71
2.1.3. Гамшгаас хамгаалах сургалт	79
2.1.4. Гамшгаас урьдчилан сэргийлэх хэвлэл мэдээллийн үйл ажиллагаа	82

БҮЛЭГ 2.2 ГАМШГИЙН ЭРСДЭЛИЙГ БУУРУУЛАХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА	86
2.2.1. Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ хийсэн байдал	86
2.2.2. Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах үндэсний зөвлөлийн үйл ажиллагаа	88
ГУРАВДУГААР ХЭСЭГ. ГАМШГИЙН ҮЕИЙН ШУУРХАЙ УДИРДЛАГА, ЗОХИЦУУЛАЛТ	
БҮЛЭГ 3.1. ГАМШГИЙН НӨХЦӨЛ БАЙДАЛ	91
3.1.1. Монгол оронд тохиолдсон аюулт үзэгдэл, ослын тойм	91
3.1.2. 2024 оны уур амьсгалын жилийн тойм	98
3.1.3. Хариу арга хэмжээ	103
БҮЛЭГ 3.2 . ГАЛ ТҮЙМРИЙН НӨХЦӨЛ БАЙДАЛ	109
3.2.1. 2024 онд тохиолдсон томоохон хэмжээний гал түймэр	111
ДӨРӨВДҮГЭЭР ХЭСЭГ. УЛСЫН НӨӨЦИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА	
БҮЛЭГ 4.1. УЛСЫН НӨӨЦИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА	116
4.1. Сэргээн босгох ажиллагаа	116
БҮЛЭГ 4.2. ХҮМҮҮНЛЭГИЙН ТУСЛАМЖ	118
БҮЛЭГ 4.3. ОЛОН УЛСЫН ХҮМҮҮНЛЭГИЙН ТУСЛАМЖ	118
БҮЛЭГ 4.4. УЛСЫН ОНЦГОЙ КОМИССЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА	119
4.4.1. Улсын онцгой комиссоос авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	120
4.4.2. УОК-ын "ШУУРХАЙ ШТАБ"-ын үйл ажиллагаа	122
ТАВДУГААР ХЭСЭГ. ГАМШИГ, ОСЛЫН ХОР УРШГИЙГ АРИЛГАХ ХАРИУ АРГА ХЭМЖЭЭ	
БҮЛЭГ 5.1. ГАМШИГ, ОСЛЫН ХОР УРШГИЙГ АРИЛГАХ ХАРИУ АРГА ХЭМЖЭЭ	124
5.1.1. Баянзүрх дүүргийн 26 дугаар хороо Дүнжингарав худалдааны төвийн баруун талд байрлах автозамын уулзварт гарсан гал түймэр	125
5.1.2. Гал түймэр унтраах үйл ажиллагаа, авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	125
5.1.3. Гал түймрийг унтраахад гарсан хүндрэл	126
5.1.4. Объектын онцлог	127
5.1.5. Авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	128
5.1.6. Орон нутагт үүссэн үерийн нөхцөл байдал, хариу арга хэмжээ	129
БҮЛЭГ 5.2. ӨВӨЛЖИЛТИЙН НӨХЦӨЛ БАЙДАЛ, АВЧ ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН АРГА ХЭМЖЭЭ	129
ХАВСРАЛТ	133

МЭДЭЭЛЭЛ ИРҮҮЛСЭН ЭХ СУРВАЛЖ

Цагаан номын бүтэц	Мэдээлэл ирүүлсэн газар, харьяа байгууллага
1-р хэсэг. Гамшгаас хамгаалах удирдлага, зохицуулалт	
Бүлэг 1.1. Гамшгаас хамгаалах эрхзүйн шинэчлэл	ОБЕГ-ын БТГ, ЭУГ, ХШҮГ, ЗЭЗХНГ, 121-р анги
Бүлэг 1.2. Гамшгаас хамгаалах бодлого, хөтөлбөрийн хэрэгжилт	БТГ, ЭУГ, ХШҮГ,
Бүлэг 1.3. Гамшгаас хамгаалах олон талт хамтын ажиллагаа	БТГ, ГТТГ, ЭУГ
Бүлэг 1.4. Онцгой байдлын байгууллагад хэрэгжиж буй төсөл, хөтөлбөр	ОБЕГ-ын БТГ, ЭУГ, ХШҮГ,
Бүлэг 1.5. Онцгой байдлын байгууллагын чадавх	ЗЭЗХНГ, БТГ, АУГ, ГТТГ, УНГ, САТГ, НОБГ, ҮАБ,
Бүлэг 1.6. Гамшгаас хамгаалах судалгаа, шинжилгээ, инновац	ЭУГ, ГСҮХ, ОБСургууль, 121-р анги
2-р хэсэг. Урьдчилан сэргийлэх, эрсдэлийг бууруулах	
Бүлэг 2.1. Гамшгаас урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагаа	ЭУГ, ГХСГ
Бүлэг 2.2. Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах үйл ажиллагаа	ЭУГ
3-р хэсэг. Гамшгийн үеийн шуурхай удирдлага, зохицуулалт	
Бүлэг 3.1. Гамшгийн нөхцөл байдал /статистик мэдээ, эрэн хайх, аврах ажиллагаа/	АУГ, ГТТГ, ЭУГ
Бүлэг 3.2. Гал түймрийн нөхцөл байдал	ГТТГ
4-р хэсэг. Хор уршгийг арилгах, сэргээн босгох ажиллагаа	
Бүлэг 4.1. Улсын нөөц хүмүүнлэгийн тусламж	УНГ
Бүлэг 4.2. Улсын онцгой комиссын үйл ажиллагаа	УОК-ын ажлын алба
5-р хэсэг. Гамшиг, ослын хор уршгийг арилгах хариу арга хэмжээ	
Бүлэг 5.1. Баянзүрх дүүргийн 26 дугаар хороо Дүнжингарав худалдааны төвийн баруун талд байрлах автозамын уулзварт гарсан гал түймэр	ГТТГ, АУГ, ГСҮХ
Бүлэг 5.2. Өвөлжилтийн нөхцөл байдал, авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	АУГ
Шифрийн мэдээ	АУГ

ЗҮРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг 1. Монгол Улсын Онцгой байдлын байгууллага үүсэн байгуулагдсаны 20 жилийн ойд зориулсан цэргийн ёслол, хүндэтгэлийн жагсаалын үеэр	19
Зураг 2. Монгол Улсын Онцгой байдлын байгууллага үүсэн байгуулагдсаны 20 жилийн ойг тэмдэглэх арга хэмжээнд урилгаар ирсэн гадны төлөөлөгчид	19
Зураг 3. НОБГ-ын Аврах анги 105, Гамшгаас хамгаалах сургалтын төвийн үйл ажиллагаатай танилцах үеэр	21
Зураг 4. Монгол Улсын Шадар сайд С.Амарсайхан, НҮБ-ын Хүн амын сангийн Ази, Номхон далайн бүсийн төлөөлөгч ноён Пио Смиттэй хийсэн албан уулзалт болон хурлын нээлт	23
Зураг 5. БНСУ-ын Дотоод хэрэг, үндэсний аюулгүй байдлын яамнаас зохион байгуулсан "Олон улсын К-Аюулгүй байдал-2024" үзэсгэлэн	23
Зураг 6. "Жендерийн мэдрэмжтэй гамшгийн эрсдэлийг бууруулах үйл ажиллагааны өгөгдөлд суурилсан хандлага" салбар хуралдаан	23
Зураг 7. Гёнгү мужийн Галын албаны академийн төлөөлөгчид	24
Зураг 8. Бусан хотын Шуурхай удирдлагын төвийн үйл ажиллагаатай танилцах айлчлал	24
Зураг 9. "Орон нутгийн түвшинд гамшгийн эрсдэлийг бууруулах үйл ажиллагаа ба эрт зарлан мэдээлэх систем" сургалтын оролцогчид	24
Зураг 10. Бүгд Найрамдах Беларусь Улсын Ерөнхийлөгч А.Г.Лукашенкогийн айлчлал	29
Зураг 11. "Говийн чоно – 2024" нээлтийн ажиллагаа	30
Зураг 12. "Говийн чоно – 2024" Техникийн сургалтын хэсгээс	30
Зураг 13. Төлөвлөлтийн хурлын үеэр	31
Зураг 14. 2024 оны 03 дугаар сард Бээжин хотод хийсэн уулзалтын үеэр	34
Зураг 15. Ой, хээрийн түймрээс урьдчилан сэргийлэх сургалт, судалгаа, туршилт, үйлдвэрийн төв	35
Зураг 16. Онцгой байдлын байгууллагын хүний нөөцийн сургалт, бэлтгэл	36
Зураг 17. Онцгой байдлын байгууллагын эмэгтэй ахлагчдын анхдугаар чуулга уулзалт	37
Зураг 18. Эмэгтэй ахлагчдын анхдугаар чуулга уулзалт	37
Зураг 19. Төрийн цэргийн болон хууль сахиулах байгууллагуудын ахлагч нарын чуулга уулзалт	38
Зураг 20. "Говийн чоно-2024" гамшгийн хор уршгийг арилгах дадлага сургууль, туршлага солилцох үйл ажиллагаа	38
Зураг 21. "Говийн чоно-2024" гамшгийн хор уршгийг арилгах дадлага сургууль, туршлага солилцох үйл ажиллагаа	39
Зураг 22. Аврах ажиллагаа, шүхрийн буултын дадлага, сургалт	41
Зураг 23. Орон нутгийн Онцгой байдлын байгууллагын барилга байгууламжийн засвар	43
Зураг 24. Шинээр баригдсан штабын байр	44

Зураг 25. Онцгой байдлын байгууллагын 20 жилийн ойг тохиолдуулан шагнал авсан алба хаагчид	44
Зураг 26. 2024 онд Онцгой байдлын байгууллагаас "дэд профессор" цол хүртсэн 2 алба хаагч	45
Зураг 27. Гамшиг судлалын үндэсний хүрээлэнгийн Нөөц судлалын төвийн дарга, дэд хурандаа С.Байгалмаа доктор (Ph.D)-ын зэрэг хамгааллаа	46
Зураг 28. Г.Батгэрэл доктор (Ph.D)-ын зэрэг хамгааллаа	46
Зураг 29. ОБЕГ-ын Улсын нөөц, хүмүүнлэгийн тусламж, логиستيкийн хэлтсийн дарга, хурандаа С.Лхагвасүрэн доктор (Ph.D)-ын зэрэг хамгааллаа	47
Зураг 30. "Хот айл" судалгааны ажлын загвар өвөлжөө	48
Зураг 31. Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Зэвсэгт хүчний Ерөнхий командлагчийн ивээл дор зохион байгуулагдаж буй ахлагч нарын "Шилдэг бүлэг" шалгаруулах уралдаан	49
Зураг 32. Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Зэвсэгт хүчний Ерөнхий командлагчийн нэрэмжит "Марш-тусгай бэлтгэлийн цогцолбор" тэмцээн	50
Зураг 33. Төрийн цэргийн болон хууль сахиулах байгууллагын алба хаагчдын волейболын аварга шалгаруулах тэмцээн	51
Зураг 34. Гал унтраах техникийн олон төрөлт спортын 2024 оны улсын аварга шалгаруулах тэмцээн	51
Зураг 35. Гал унтраах техникийн олон төрөлт спортын 2024 оны улсын аварга шалгаруулах тэмцээн	52
Зураг 36. "АХА" асуулт хариултын тэмцээн	52
Зураг 37. Гал унтраах техникийн олон төрөлт спортын 19 дэх удаагийн Дэлхийн аварга шалгаруулах тэмцээн	53
Зураг 38. Цагдаагийн ерөнхий газар TV5 телевизтэй хамтран зохион байгуулсан хөгжөөнт, цэнгээнт "Чак Хак" нэвтрүүлэг	53
Зураг 39. Орон сууцны ипотекийн зээл, түрээслээд өмчлөх нөхцөлөөр орон сууцжуулах хөтөлбөрт хамрагдсан алба хаагчид	54
Зураг 40. Төв, орон нутгийн алба хаагчдын эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх үзлэг	54
Зураг 41. Төв, орон нутгийн алба хаагчдыг эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлгийн үзлэг	55
Зураг 42. Онцгой байдлын байгууллагын эмч-сэтгэл зүйч нар	55
Зураг 43. Эрүүл мэндийн чиглэлийн эрх зүйн баримт бичгийн эмхэтгэл	56
Зураг 44. Эрэн хайх, аврах салбарын аврагч-химичин, ахлах ахлагч Ш.Булгантогтоход хашаа байшингийн түлхүүр гардууллаа	56
Зураг 45. "Гамшиг судлал, инновац" сэтгүүлийн 2024 №1 (12) дугаар	57
Зураг 46. "Судалгааны арга зүй" ном	57
Зураг 47. Гамшиг судлалын үндэсний хүрээлэнгийн "Эрдмийн зөвлөл"-ийн хуралдаан	58
Зураг 48. Онцгой байдлын сургуулийн "Гамшиг судлалын профессоровын баг"-ын хуралдаан	59

Зургаг 49. Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээний мэргэшүүлэх сургалт-2024	61
Зургаг 50. Монгол Улсын Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг болох Оюуны өмчийн газраас авсан шинэ бүтээл, зохиогчийн эрхийн гэрчилгээ	62
Зургаг 51. Онцгой байдлын байгууллага хиймэл оюун ухаан дээр суурилсан "Nemaka" хэвлэл мэдээллийн ажилтан	62
Зургаг 52. Рентген туяаны дифрактометр – TC XRD төхөөрөмж	63
Зургаг 53. Лабораторийн сорилт, шинжилгээ хийлгэхээр ААНБ, иргэдээс ирүүлсэн хүсэлт, дээжийн тоо	64
Зургаг 54. Шүүх, прокурор, Цагдаагийн байгууллагын хэрэг бүртгэгч, мөрдөгчийн "Шинжээч томилж, шинжилгээ хийлгэх" тухай тогтоол, ирүүлсэн дээжийн тоо	64
Зургаг 55. "Онцгой байдлын байгууллагын өнөө ба ирээдүй" хэлэлцүүлэг-1	65
Зургаг 56. "Онцгой байдлын байгууллагын өнөө ба ирээдүй" хэлэлцүүлэг-2 нээлт	65
Зургаг 57. "Сэлэнгэ аймаг, хил орчмын бүс нутгийн гамшгийн эрсдэлийг бууруулахад талуудын оролцоо" сэдэвт эрдэм шинжилгээ, онол практикийн бага хурал	66
Зургаг 58. "Хил орчмын нутаг дэвсгэрийн экологийн аюулгүй байдал, гамшгийн тулгамдсан асуудал" олон улсын эрдэм шинжилгээний хурал	67
Зургаг 59. "Дотоод аюулгүй байдлын тулгамдсан асуудал" сэдэвт хэлэлцүүлэг	68
Зургаг 60. "Стратегийн бүтээгдэхүүний чанар, аюулгүй байдал" сэдэвт олон улсын эрдэм шинжилгээний хурал	68
Зургаг 61. Нэгдсэн арга хэмжээг зохион байгуулахад оролцсон хүн	73
Зургаг 62. Нээлттэй хаалганы өдөрлөг	73
Зургаг 63. Үзлэг шалгалт зохион байгуулж, заавар зөвлөгөө өгсөн айл өрх	74
Зургаг 64. Үзлэг шалгалтаар илэрсэн зөрчил	74
Зургаг 65. Гэр хорооллын зам гарцын судалгааг гаргаж, зөрчил арилгуулсан талаар	74
Зургаг 66. Бэлэн байдалд үзлэг хийж, үүрэг чиглэл, заавар зөвлөмж өгч буй байдал	77
Зургаг 67. Зохион байгуулсан сургалтын тоо	79
Зургаг 68. Сургалтад хамрагдсан хүний тоо	80
Зургаг 69. Nema.gov.mn сайт	82
Зургаг 70. Онцгой байдлын цаг нэвтрүүлэг	84
Зургаг 71. Онцгой мэдээ сонин	85
Зургаг 72. Цаг үеийн асуудлаар зохион байгуулсан бага хурал	86
Зургаг 73. Гамшгийн эрсдэлийн нарийвчилсан үнэлгээ хийх тусгай зөвшөөрөл олгосон байдал	87
Зургаг 74. Гамшгийн эрсдэлийн нарийвчилсан үнэлгээ хийлгэсэн аж ахуйн нэгж, байгууллагын тоо	87
Зургаг 75. Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах үндэсний зөвлөлийн ээлжит хуралдаан	88
Зургаг 76. ГЭБ-д Хүүхэд болон ХБХ-ий оролцоог хангах сэдэвт танилцуулга	89
Зургаг 77. 2024 онд тохиолдсон аюулт үзэгдэл, ослын эзлэх хувь	91

Зураг 78. 2024 онд аюулт үзэгдэл, ослын улмаас учирсан хохирлын эзлэх хувь	92
Зураг 79. 2024 онд аюулт үзэгдэл, ослын улмаас амь насаа алдсан хүний эзлэх хувь / гамшгийн төрлөөр/	92
Зураг 80. 2024 оны аюулт үзэгдэл, ослын тоо /аймаг, нийслэлээр/	93
Зураг 81. 100 мянган хүн ам тутамд ногдох гамшиг, аюулт үзэгдэл, ослын тоо	93
Зураг 82. Газар хөдлөлтийн тархалтын зураг 2024 он	94
Зураг 83. Биологийн гаралтай аюулт үзэгдэл	95
Зураг 84. Хүний үйл ажиллагаатай холбоотой осол	95
Зураг 85. Аюулт үзэгдэл, ослын улмаас амь насаа алдсан хүний тоо, учирсан хохирлын хэмжээг өмнөх онтой харьцуулсан үзүүлэлт	96
Зураг 86. 2023-2024 онд аюулт үзэгдэл, ослын улмаас нас барсан хүн /аймаг нийслэлээр/	97
Зураг 87. 2024 онд аюулт үзэгдэл, ослын улмаас нас барсан хүн 100000 хүн амд харьцуулсан байдлаар /аймаг нийслэлээр/	97
Зураг 88. Аюулт үзэгдэл, ослын улмаас нас барсан хүний тоо /өмнөх онтой харьцуулбал	98
Зураг 89. 2024 оны жилийн дундаж агаарын температурын орон зайн тархалт	98
Зураг 90. 2024 оны улирлын агаарын дундаж температурын ОЖД-аас (норм 1991-2020 он) хазайх хазайлт	99
Зураг 91. 2019-2024 оны сарын дундаж агаарын температурын олон дундажтай (норм 1981-2010 он) харьцуулсан утга	99
Зураг 92. 2024 оны жилийн нийлбэр хур тунадасны орон зайн тархалт	100
Зураг 93. 2024 оны улирлын нийлбэр хур тунадасны ОЖД-аас (норм 1991-2020 он) хазайх хазайлт	101
Зураг 94. 2019-2024 оны сарын нийлбэр хур тунадсыг ОЖД-тай (норм 1981-2010 он) харьцуулсан утга	101
Зураг 95. Тус жилд ажиглагдсан экстремаль утгууд	102
Зураг 96. 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар цасны зузаан (см)	102
Зураг 97. Шүлхий өвчний дэгдэлт 2024.01-12-р сар. ДМАЭМБ-ын мэдээлэл	104
Зураг 98. Шүлхий өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх хаврын дархлаажуулалтын гүйцэтгэл	104
Зураг 99. Шүлхий өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх намрын дархлаажуулалт	104
Зураг 100. Хонины цэцэг өвчний дэгдэлт 2024.01-12-р сар. ДМАЭМБ-ын мэдээлэл	105
Зураг 101. 2024 оны Хонины цэцэг өвчний дэгдэлт	105
Зураг 102. 2024 оны Хонины цэцэг өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх дархлаажуулалтад хамрагдсан аймгууд	106
Зураг 103. Бог малын мялзан өвчний дэгдэлт 2024.01-12-р сар ДМАЭМБ-ын мэдээлэл	107
Зураг 104. 2024 оны Бог малын мялзан өвчний дэгдэлт	107
Зураг 105. 2024 оны Бог малын мялзан өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх дархлаажуулалтад хамрагдсан аймаг, сум	108
Зураг 106. Объектын гал түймрийн дуудлага, аварсан хүн, эд хөрөнгө, учирсан хохирлын	

харьцуулсан үзүүлэлт	109
Зураг 107. Өвөлжилт, хаваржилт хүндэрсэн аймаг, сумдын зам давааг нээх, малчдад нэн шаардлагатай бараа, материалыг тээвэрлэн хүргэх, олгох үйл ажиллагаа	117
Зураг 108. Өвөлжилтийн шуурхай штабын зураг	129

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1. Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 67 дугаар тогтоолын хэрэгжилтийг хангуулах хүрээнд улсын хэмжээнд зохион байгуулсан байдал	75
Хүснэгт 2. Монгол Улсын Засгийн газрын 2011 оны 339, 340 дүгээр тогтоолын хэрэгжилтийг хангуулах хүрээнд улсын хэмжээнд зохион байгуулсан байдал	75
Хүснэгт 3. Аюулт үзэгдэл, ослын тоо /2023, 2024 он/	91

НЭГДҮГЭЭР ХЭСЭГ.

**ГАМШГААС ХАМГААЛАХ
УДИРДЛАГА, ЗОХИЦУУЛАЛТ**

БҮЛЭГ 1.1. ГАМШГААС ХАМГААЛАХ ЭРХЗҮЙН ШИНЭЧЛЭЛ

2024 онд Гамшгаас хамгаалах эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох хүрээнд: Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн зарлиг 1, Засгийн газрын тогтоолоор журам 2, Шадар сайдын тушаалаар стратеги 1, хөтөлбөр 1, дүрэм 1, төлөвлөгөө 1, Онцгой байдлын ерөнхий газрын даргын тушаалаар дүрэм 1, журам 3, заавар 2, бодлого 1, аргачлал 1, төлөвлөгөө 1, хяналтын хуудас 3, стандарт 1, Стандарт, хэмжил зүйн газрын даргын тушаалаар стандарт 1 буюу нийт 11 баримт бичгийг батлуулсан байна.

1.1.1. Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн зарлигаар батлагдсан баримт бичиг

Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн өгсөн үүргийн дагуу төрийн цэргийн байгууллагуудтай хамтран цэргийн дүрэмт хувцасны загварыг шинээр болон шинэчлэн боловсруулж Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн 2024 оны 9 дүгээр сарын 09-ний өдрийн 141 дүгээр зарлигаар "Төрийн цэргийн байгууллагын алба хаагчийн дүрэмт хувцас, цол, ялгах тэмдгийн загварын нэр, дугаар"-ыг батлуулсан.

Мөн зарлиг батлагдсантай холбогдуулан "Цэргийн дүрэмт хувцас өмсөх дүрэм"-ийг шинэчлэх ажлын хэсэгт оролцон Зэвсэгт хүчний Жанжин штабын даргын 2024 оны А/777 тушаалаар батлуулсан.

1.1.2. Монгол Улсын Засгийн газрын тогтоолоор батлагдсан баримт бичиг

Засгийн газрын "Тогтоолын хавсралтыг шинэчлэн батлах тухай" 2024 оны 5 сарын 01-ний өдрийн 182 дугаар тогтоолоор "Журам батлах тухай" Засгийн газрын 2011 оны 11 дүгээр сарын 30-ны өдрийн 340 дүгээр тогтоолын 1 дүгээр хавсралтаар баталсан "Гамшгийн үед хүч хэрэгсэл дайчлан гаргах журам"-ыг шинэчилж, батлуулсан;

1.1.3. Монгол Улсын Шадар сайдын тушаалаар батлагдсан баримт бичиг

Монгол Улсын Шадар сайдын 2024 оны 05 дугаар сарын 03-ны өдрийн мн/05 дугаар тушаалаар "Онцгой байдлын байгууллагын стандарттай хөгжлийн стратеги-2030" баримт бичгийг батлуулав.

Энэхүү баримт бичгийн хүрээнд гамшгийг тэсвэрлэх, даван туулах үндэсний чадавхыг бүрдүүлэх талаар өсөн нэмэгдэж буй хэрэгцээ, шаардлагатай уялдуулан:

1. Гамшгийн эрсдэлийн удирдлага-стандартын тогтолцоог хөгжүүлэх,
2. Гамшгийн аюулыг зарлан мэдээлэх нэгдсэн системийг өргөжүүлж, холбоо, мэдээллийн технологи, инновацыг нэвтрүүлэх,
3. Онцгой байдлын байгууллагын хот дотор эрэн хайх, аврах чадавхыг сайжруулах,
4. Агаараас эрэн хайх, аврах ангийн чадавхыг бэхжүүлэх,
5. Гал унтраах, аврах анги, Эрэн хайх, аврах салбарыг шинээр байгуулж гамшигтай тэмцэх чадавхыг нэмэгдүүлэх,
6. Техник, тоног төхөөрөмж, хувцас хэрэгслийн хангалтыг сайжруулах,
7. Алба хаагчдын сургалт хөгжлийн төв байгуулах,
8. Улсын нөөцийн агуулахын барилга, байгууламж, техник, тоног төхөөрөмжийн хүчин чадлыг сайжруулах зорилтуудыг хэрэгжүүлэх юм.

Монгол Улсын Шадар сайдын 2024 оны 12 дугаар сарын 18-ны өдрийн 129 дүгээр тушаалаар "Онцгой байдлын байгууллагын алба хаагчдыг орон сууцжуулах хөтөлбөр" (2024-2028)-ийг батлууллаа.

Онцгой байдлын байгууллагын алба хаагчдыг төрөөс хэрэгжүүлж буй орон сууцны бодлого, төсөл хөтөлбөрт өргөн хүрээтэй хамруулах, санхүүгийн дэмжлэг, хөнгөлөлт үзүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлж орон сууц, амьдрах орчныг сайжруулах зорилготой энэхүү хөтөлбөр нь:

1. Орон сууц худалдан авах, амьдрах орчин нөхцөлөө сайжруулахад дэмжлэг, туслалцаа үзүүлэх;
2. Нийслэл болон орон нутагт алба хаагчдыг орон сууцжуулах, амьдрах орчин нөхцөлөө сайжруулах чиглэлээр засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгжийн удирдлага, холбогдох байгууллагуудтай хамтран ажиллах;
3. Алба хаагчдад зориулсан орон сууцны хотхон байгуулах зэрэг үндсэн 3 зорилтын хүрээнд 11 арга хэмжээг хэрэгжүүлснээр төв, орон нутгийн Онцгой байдлын байгууллагын 900 алба хаагчийн амьдрах орчин, нөхцөл сайжирна.

Түүнчлэн Монгол Улсын Шадар сайдын 2024 оны 04 дүгээр сарын 18-ны өдрийн 24 дүгээр тушаалаар "Гал түймэр унтраах дүрэм"-ийн нэмэлт өөрчлөлтийг,

2024 оны 1 дүгээр сарын 10-ны өдрийн тушаалаар "Зудын хариу арга хэмжээний нэгдсэн төлөвлөгөө"-г тус тус батлуулжээ.

1.1.4. Онцгой байдлын ерөнхий газрын даргын тушаалаар батлагдсан баримт бичиг

Онцгой байдлын ерөнхий газрын даргын тушаалаар "Эрэн хайх, аврах нэгжид хөтлөх баримт бичгийн жагсаалт", "Химийн хорт болон аюултай бодис ашиглан үйл ажиллагаа явуулдаг аж ахуйн нэгжид хяналт шалгалт явуулахад зориулсан хяналтын хуудас", "Зоонозын халдварт өвчний бэлэн байдал, хариу

арга хэмжээний төлөвлөгөө", "Үйлдвэрийн зориулалттай тэсэрч, дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг аж ахуйн нэгж, байгууллагад гамшгаас хамгаалах улсын хяналтыг хэрэгжүүлэх хяналтын хуудас", Гамшгаас хамгаалах болон гал түймрийн улсын хяналт шалгалтад хяналтын хуудас хэрэглэх журам"-уудыг батлуулав.

Мөн ОБЕГ-ын даргын 2024 оны 02 дугаар сарын 28-ны өдрийн А/47 дугаар тушаалаар "Барилга байгууламжийн зураг төсөлд магадлал хийх, ашиглалтад оруулах комиссын бүрэлдэхүүнд орж ажиллах журам"-ыг, 02 дугаар сарын 29-ний өдрийн А/53 дугаар тушаалаар "Гамшиг, аюулт үзэгдэл, ослын голомтод радио холбоо зохион байгуулах түр заавар"-ыг, 12 дугаар сарын 04-ний өдрийн А/430 дугаар тушаалаар "Гамшиг, аюулт үзэгдэл, ослын голомтод радио холбоо зохион байгуулах заавар"-ыг, 4 дүгээр сарын 30-ны өдрийн А/147 дугаар тушаалаар "Шуурхай ажиллагаа зохион байгуулах журам"-ыг шинэчлэн, 12 дугаар сарын 04-ний өдрийн А/429 дүгээр тушаалаар "Онцгой байдлын байгууллагын салбар нэгжийн холбооны техник хэрэгсэлд тавигдах ерөнхий шаардлага" байгууллагын стандартыг;

Онцгой байдлын байгууллагын алба хаагчдын хүүхэд хамгааллын бодлогыг хэрэгжүүлэх, гэр бүл, нийгмийн хүрээнд хүүхдийн аюулгүй байдлыг хангах, хүүхдийн эсрэг хүчирхийлэл, хүүхдийг эрсдэлт нөхцөлд орохоос урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах, хүүхдэд ээлтэй орчин бүрдүүлэх зорилгоор "Онцгой байдлын байгууллагын алба хаагчдын хүүхэд хамгааллын бодлого"-ыг ОБЕГ-ын даргын 2024 оны 4 дүгээр сарын 05-ны өдрийн А/108 дугаар тушаалаар тус тус батлуулсан.

Түүнчлэн Онцгой байдлын ерөнхий газрын даргын 2024 оны 04 дүгээр сарын 08-ны өдрийн А/111 дүгээр тушаалаар "Онцгой байдлын байгууллагын салбар, нэгжийн үйл ажиллагаанд дотоод хяналт, шалгалт зохион байгуулах аргачлал" батлагдсан нь төрийн бодлого, шийдвэр, хууль тогтоомж, улсын болон байгууллагын урт, богино хугацааны хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичгийн хэрэгжилт, тэдгээрийн үр нөлөөг дээшлүүлэх чиглэлээр авч хэрэгжүүлсэн ажил, арга хэмжээ, гүйцэтгэлд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх аргачлалын баримт бичиг болсон.

ОБЕГ-ын даргын 2024 оны 11 дүгээр сарын 01-ний өдрийн А/379 дүгээр тушаалаар "Мэргэжлийн ангийн дүрэм"-ийг шинэчлэн батлуулав. Энэ нь гамшгийн аюулаас урьдчилан сэргийлэх, гамшгийн голомтод эрэн хайх, аврах, хор уршгийг арилгах, эмнэлгийн болон хүмүүнлэгийн тусламж үзүүлэх, хойшлуулшгүй сэргээн босгох ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэх чиг үүрэг бүхий мэргэжлийн ангийн үйл ажиллагаатай холбогдсон харилцааг зохицуулах юм.

Мөн мэргэжлийн ангийн үүрэг, бүтэц зохион байгуулалт, сургалт, бэлтгэл, бэлэн байдлыг хангуулах зорилготой. Энэхүү дүрэм нь гамшгаас хамгаалах үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэх гамшгаас хамгаалах алба, засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, төрийн болон нутгийн захиргааны байгууллага, хуулийн этгээдийн дэргэд байгуулсан мэргэжлийн ангийн үйл ажиллагаанд хамаарна.

Монгол Улсын Стандарт, хэмжил зүйн газрын даргын 2018 оны 12 дугаар сарын 25-ны өдрийн С/06 дугаар тушаалаар "Онцгой байдлын байгууллагын

эрэн хайх, аврах нэгжид тавих шаардлага" MNS 6740:2018 үндэсний стандартыг батлуулсан. Тус стандартад заасны дагуу Эрэн хайх, аврах анги 32 хувь, Эрэн хайх, аврах салбар 40 хувь, Эрэн хайх, аврах бүлэг 76 хувийн хангалттай буюу хүний нөөцийн хангалт дунджаар 44 хувь, тусгай зориулалтын тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслийн хангалт 54 хувь, автомашины хангалт 48 хувьтай байна.

БҮЛЭГ 1.2. ГАМШГААС ХАМГААЛАХ БОДЛОГО ХӨТӨЛБӨРИЙН ХЭРЭГЖИЛТ

Монгол Улсын Засгийн газрын 2020 оны 206 дугаар тогтоолоор батлагдсан "Бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилт, захиргааны байгууллагын үйл ажиллагаанд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх нийтлэг журам"-ыг баримтлан Онцгой байдлын ерөнхий газарт хэрэгжсэн дараах бодлогын баримт бичиг, төсөл хөтөлбөрийн хэрэгжилтэнд хяналт, шинжилгээ үнэлгээ хийхэд дараах байдалтай байв.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2015 оны 303 дугаар тогтоолоор батлагдсан "Гамшгийн эрсдэлийг олон нийтийн оролцоотой бууруулах үндэсний хөтөлбөр", Монгол Улсын Шадар сайдын 2016 оны 50 дугаар тушаалаар батлагдсан үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний хэрэгжилт 2024 онд 93.0 хувьтай;

Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 23 дугаар тогтоолоор батлагдсан "Монгол Улсыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл, хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөр"-т Онцгой байдлын ерөнхий газраас 2021-2024 онд биелэлтийг хангах, хэрэгжүүлэх 1 (7.3.3.), 2022-2024 онд хэрэгжүүлэх 1 (7.3.4), 2022-2025 онд хэрэгжүүлэх 1 (8.1.4) 3 ажил, арга хэмжээний биелэлт 2024 онд 53.3 хувийн хэрэгжилттэй;

Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 52 дугаар тогтоолоор батлагдсан Монгол Улсын урт хугацааны "Алсын хараа-2050" хөгжлийн бодлогыг 2021-2030 онд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны амар тайван, аюулгүй нийгэм зорилтын хүрээнд 9 арга, хэмжээ (7.3.14, 7.3.15, 7.3.16, 7.3.20, 7.3.21, 7.3.22, 7.3.23, 7.3.25, 7.5.20) 2024 онд 51.1 хувийн хэрэгжилттэй;

"Монгол Улсын хөгжлийн 2024 оны төлөвлөгөө"-ний 7.2 дахь "Төрийн бүтээмжийг дээшлүүлнэ" зорилгын хүрээнд Онцгой байдлын ерөнхий газар хариуцах 7.2.5.1-т Агаараас эрэн хайх, аврах ажиллагааны бие даан үүрэг гүйцэтгэх чадавхыг нэмэгдүүлэх гэсэн 1 арга хэмжээ туссан байна. Монгол Улсын хөгжлийн 2024 оны төлөвлөгөөнд Онцгой байдлын ерөнхий газрын үндсэн хэрэгжүүлэгчээр туссан 1 ажил, арга хэмжээний жилийн эцсийн биелэлт 100 хувийн хэрэгжилттэй;

Монгол Улсын Засгийн газрын 2020 оны 203 дугаар тогтоолоор батлагдсан "Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө"-нд засаглалын бодлогын 4.3.11.1, 4.3.14.1, 4.3.14.2, 4.3.15.1, ногоон хөгжлийн бодлогын 5.1.2.1 нийт 5 заалт арга, хэмжээг үндсэн хэрэгжүүлэгч байгууллагаар Онцгой байдлын ерөнхий газар туссан. Төлөвлөгөөнд Онцгой байдлын ерөнхий газар үндсэн хэрэгжүүлэгчээр

тусгагдсан 2 ажил арга, хэмжээ 2024 оны жилийн эцсийн байдлаар "үр дүнтэй" - зорилт, арга хэмжээ нь зорилтот түвшиндээ бүрэн хүрч сайн, үр дүн гарсан буюу 100 хувийн хэрэгжилттэй, 3 ажил арга, хэмжээ "эрчимжүүлэх шаардлагатай" - тухайн зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэх бэлтгэл ажил хийгдэж дуусаад боловсруулалтын шатанд байгаа буюу 30 хувийн хэрэгжилттэй байгаа бөгөөд нийт дүнгээрээ 58 хувийн хэрэгжилттэй тус тус дүгнэгдсэн.

Онцгой байдлын ерөнхий газарт 2024 онд гадаад зээл тусламжаар хэрэгжиж буй 3 төсөлд хяналт-шинжилгээ үнэлгээ хийж, тус бүр 100 хувийн хэрэгжилттэй дүгнэгдсэн.

1.2.1. Монгол Улсын хууль тогтоомж, Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн зарлиг, Монгол Улсын Засгийн газрын шийдвэрийн 2024 оны хэрэгжилт

Онцгой байдлын байгууллага 2024 оны жилийн эцсийн байдлаар Монгол Улсын 1 хуулийн 8, Улсын Их хурлын 7 тогтоолын 13, Улсын Их хурлын байнгын хорооны 3 тогтоолын 4, Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн 5 зарлигийн 5, Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн 1 зөвлөмжийн 1, Засгийн газрын 19 тогтоолын 20, Засгийн газрын хуралдааны 15 тэмдэглэлийн 18, Засгийн газрын 1 албан даалгаварын 1 заалт, нийт 52 шийдвэрийн 70 заалтыг хяналтад авч ажилласан.

Хяналтад авсан шийдвэрүүдээс бүрэн биелсэн 61, "хэрэгжих шатанд" буюу 70 хувьтай биелсэн 2, "хэрэгжилт хангалтгүй" буюу 30 хувьтай биелсэн 1, хэрэгжилтийг тооцох боломжгүй буюу Онцгой байдлын байгууллагад хамааралгүй 6 заалт байгаа бөгөөд гүйцэтгэл 97.9 хувьтай дүгнэгдсэн.

1.2.2. Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах Сендайн үйл ажиллагааны хүрээ баримт бичгийн хэрэгжилт:

Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах Дэлхийн III бага хурлаас 2015 онд батлан гаргасан "Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах чиглэлээр 2015-2030 онд авч хэрэгжүүлэх Сендайн үйл ажиллагааны хүрээ баримт бичиг"-ийн хэрэгжилтийг дүгнэлээ. Үүнд:

- Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах бүх нийтийн ойлголтыг гүнзгийрүүлэх, мэдлэг олгох тэргүүлэх чиглэлийн хүрээнд 2 зорилт, 16 ажлын хэрэгжилт 95 хувьтай;

- Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах үйл ажиллагаанд хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх тэргүүлэх чиглэлийн хүрээнд 2 зорилт, 9 ажлын хэрэгжилт 82.5 хувьтай;

- Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах үйл ажиллагаанд удирдлагын засаглалыг бэхжүүлэх тэргүүлэх чиглэлийн хүрээнд 3 зорилт, 8 ажлын хэрэгжилт 100 хувьтай;

- Гамшгаас хамгаалах бэлэн байдлыг хангах, гамшгийн дараах сэргээн босгох, нөхөн сэргээх, шинээр барьж байгуулах үйл ажиллагааг урт хугацаанд төлөвлөн хэрэгжүүлэх тэргүүлэх чиглэлийн хүрээнд 2 зорилт, 23 ажлын хэрэгжилт 83.4 хувьтай;

Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 355 дугаар тогтоолоор батлагдсан "Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах Сендайн үйл ажиллагааны хүрээг Монгол Улсад хэрэгжүүлэх дунд хугацааны стратеги"-ийг хэрэгжүүлэх Монгол Улсын Шадар сайдын 2021 оны 51 дугаар тушаалаар батлагдсан "Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах

Сендайн үйл ажиллагааны хүрээг Монгол Улсад хэрэгжүүлэх дунд хугацааны стратегийн II үе шатыг 2021-2025 онд хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө"-ний 4 тэргүүлэх чиглэл, 8 зорилтын хүрээнд 56 ажил, арга хэмжээний 2023-2024 оны хэрэгжилтийн нийт дундаж үнэлгээ 89.2 хувьтай тус тус дүгнэгдсэн байна.

Онцгой байдлын байгууллагын дотоод аюулгүй байдлыг хангах, хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний үр дүнг дээшлүүлэх үйл ажиллагаа 2024 оны жилийн эцсийн байдлаар 100 хувийн биелэлттэй дүгнэгдсэн.

Онцгой байдлын ерөнхий газрын даргын баталсан хуваарийн дагуу 2024 онд харьяа 13 нэгжид иж бүрэн шалгалт, 10 нэгжид биелэлтийн шалгалтыг, мөн тухай бүр удирдлагын шийдвэрээр төв, орон нутгийн Онцгой байдлын байгууллагын дотоод үйл ажиллагаанд гарсан зөрчил, дутагдал, иргэн, аж ахуй нэгж байгууллагаас гаргасан өргөдөл гомдлын дагуу шалгалт зохион байгуулж заавар, зөвлөмжөөр ханган аливаа учирч болох эрсдэлээс урьдчилан сэргийлж ажилласан.

1.2.3. Онцгой байдлын ерөнхий газрын стратеги төлөвлөгөө (2021-2024)-ний хэрэгжилт:

Өнгөрсөн 4 жилийн хугацаанд хэрэгжсэн "Онцгой байдлын ерөнхий газрын стратеги төлөвлөгөө 2021-2024"-д Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт тусгагдсан 5 зорилтын хүрээнд 11, Онцгой байдлын байгууллагын хуулиар хүлээсэн чиг үүргийг хэрэгжүүлэх 5 зорилтын хүрээнд 38, төрийн байгууллагын нийтлэг чиг үүргийг хэрэгжүүлэх 5 зорилтын хүрээнд 21, нийт 70 арга хэмжээг тусган 90 хувийн биелэлттэй хэрэгжүүлсэн байна.

"Онцгой байдлын байгууллагын гамшгаас хамгаалах техник тоног төхөөрөмжийн чадавхыг сайжруулж, бэлэн байдлыг дээшлүүлэх" стратегийн зорилтын хэрэгжсэн байдлыг авч үзвэл:

Зорилт	Арга хэмжээний тоо	Дундаж хувь
Зорилт-1: Гамшгаас хамгаалах техник, тоног төхөөрөмжийн стандартын түвшин, хангалтыг дээшлүүлж, гамшгийн үеийн харилцаа холбоог сайжруулах	5	72%
Зорилт-2: Онцгой байдлын байгууллагад агаараас эрэн хайх, аврах нэгж байгуулах	2	100%
Зорилт-3: Гамшгаас урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааны чанар үр, нөлөөг дээшлүүлэх	8	87.5%
Зорилт-4: Гамшгийн эрсдэлийн удирдлагыг боловсронгуй болгох, гамшиг судлалын шинжлэх ухаан, инновацыг үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлэх	10	87%

Зорилт-5: Гамшгийн мэргэжлийн нэгдсэн удирдлага зохицуулалтыг сайжруулах, холбоо, цахим мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангах	9	100%
Зорилт-6: Хөвсгөл нуурт живсэн машин, техникийг татан гаргах ажлыг олон улсын байгууллагатай хамтран зохион байгуулах	1	100%
Зорилт-7: Газрын тосны бүтээгдэхүүн, тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн хадгалалт, хамгаалалт, тээвэрлэлтийн аюулгүй байдал, хяналтыг сайжруулах	1	100%
Зорилт-8: Гал түймэртэй тэмцэх үйл ажиллагааг бэхжүүлж, хүч хэрэгслийн бэлэн байдлыг сайжруулах	6	98.3%
Зорилт-9: Стратегийн зориулалттай нөөцийн бараа, материалын хадгалалт, хамгаалалтыг сайжруулах	2	30%
Зорилт-10: Улсын нөөцийн удирдлага, зохион байгуулалт, хүмүүнлэгийн тусламжийн зохицуулалтыг сайжруулах	5	100%
Зорилт-11: Удирдлагын манлайлал, хүний нөөцийн хөгжлийг хангаж, чадавхыг бэхжүүлэх	7	98.5%
Зорилт-12: Гамшгаас хамгаалах эрх зүйн орчинг боловсронгуй болгох, бүх талын хамтын ажиллагааг хөгжүүлэх	3	76.6%
Зорилт-13: Төсөв, санхүү, хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх, ар тал, хангалт үйлчилгээг сайжруулах	3	66.6%
Зорилт-14: Дотоод аюулгүй байдлыг хангах, хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний үр дүнг дээшлүүлэх.	4	100%
Зорилт-15: Гамшгаас хамгаалах үйл ажиллагаанд дэвшилтэт технологи, цахим үйлчилгээг нэвтрүүлэх.	4	100%

БҮЛЭГ 1.3. ГАМШГААС ХАМГААЛАХ ОЛОН ТАЛТ ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА

1.3.1. Гадаад хамтын ажиллагаа, айлчлал:

Онцгой байдлын байгууллага үүсэн байгуулагдсаны 20 жилийн ойн баярын арга хэмжээний гадаадын зочдын айлчлал:

Монгол Улсын Онцгой байдлын байгууллага үүсэн байгуулагдсаны 20 жилийн ойн арга хэмжээнд Бүгд Найрамдах Солонгос Улс, Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улс, Бүгд Найрамдах Энэтхэг Улс, Оросын Холбооны Улс, Бүгд Найрамдах Польш Улс зэрэг улс орнуудаас нийт 12 төлөөлөгч хүрэлцэн ирж оролцсон нь

тус байгууллагын олон улсын хамтын ажиллагааны цар хүрээг илэрхийлсэн үйл явдал болсон.

Зураг 1. Монгол Улсын Онцгой байдлын байгууллага үүсэн байгуулагдсаны 20 жилийн ойд зориулсан цэргийн ёслол, хүндэтгэлийн жагсаалын үеэр

Зураг 2. Онцгой байдлын байгууллагын 20 жилийн ойг тэмдэглэх арга хэмжээнд урилгаар ирсэн гадаадын зочид, төлөөлөгчид

Арга хэмжээний үеэр гадаадын төлөөлөгчид Онцгой байдлын ерөнхий газрын үйл ажиллагаатай танилцаж, гамшгаас хамгаалах чиглэлээр хэрэгжүүлж буй бодлого, стратеги, техник, тоног төхөөрөмжийн шинэчлэл, алба хаагчдын сургалт, бэлтгэлийн үйл ажиллагаатай танилцав. Мөн Монгол Улсын гамшгаас хамгаалах чадавхыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн олон улсын хамтын ажиллагааны ач холбогдлыг онцлон тэмдэглэж, цаашид харилцан туршлага солилцох, хамтарсан сургалт, дадлага зохион байгуулах, техник, тоног төхөөрөмжийн дэмжлэг үзүүлэх зэрэг чиглэлээр хамтран ажиллахаа илэрхийлсэн.

Онцгой байдлын ерөнхий газрын 2024 онд хамтарч ажилласан улс орнууд

Улс орон	Огноо	Хамтын ажиллагааны агуулга
Япон Улс (ЖАЙКА)	2022.04 - 2024	"Монгол Улсын газар хөдлөлтийн гамшгаас хамгаалах чадавхыг бэхжүүлэх" төслийн хоёрдугаар шатыг 2022 оны 4 дүгээр сараас эхлэн хэрэгжүүлж байгаа ба төслийн хүрээнд боловсон хүчний чадавхыг сайжруулах судалгааг гаргах, газар хөдлөлтийн тэсвэржилтийн журам, норм батлуулах зэрэг ажлуудыг хийж байна.
Бүгд Найрамдах Франц Улс	2024	Бүгд Найрамдах Франц Улсын Засгийн газрын нэн хөнгөлөлттэй зээлийн хүрээнд "Онцгой байдлын байгууллагын агаараас эрэн хайх, аврах ангийг чадавхжуулах" төслийн хоёрдугаар шатыг хэрэгжүүлж байгаа бөгөөд төслийн хүрээнд Онцгой байдлын албанд нэмэлт сургалт явуулж, Гал түймэртэй тэмцэх зориулалттай автомашин нийлүүлэх ажлууд хийгдэж байна.

Оросын Холбооны Улс	2024	Оросын Холбооны Улстай хамтран 2023 онд зохион байгуулсан "Монгол-Оросын хамтарсан комиссын ээлжит хуралдаан"-аар баталсан 2024-2025 оны хамтын ажиллагааны төлөвлөгөөний дагуу дараах үйл ажиллагаануудыг хэрэгжүүлсэн. Үүнд: • Өндөр барилгад гарсан гал түймрийг унтраах хамтарсан семинарыг 2024 оны 11 дүгээр сарын 06-08-ны өдрүүдэд Монгол Улсад, • Усны шумбалт болон Усан десант буух сургалтыг Хөвсгөл аймагт зохион байгуулсан. • ОХУ-ын ОБЯ-ны Бүгд Найрамдах Буриад Улс дахь ерөнхий газарт ГТУА ангийн захирагч, ГТУХУБ нарт зориулсан ахисан түвшний сургалтад алба хаагчдыг хамруулав. • Аврах ажиллагааны үеийн сэтгэл зүйн бэлтгэлжилтийн талаарх хамтарсан семинарыг Онцгой байдлын ерөнхий газарт зохион байгуулсан.
Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улс	2024	Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын Онцгой байдлын удирдлагын яамнаас түүний харьяа Олон улсын хамтын ажиллагааны төвтэй хамтран зохион байгуулсан "Бүс ба зам" зохицуулагчдын хурал, залуучуудын яриа хэлэлцээрт Монгол Улсаас БНХАУ-д суух Онц бөгөөд Бүрэн эрхт Элчин сайд Н.Энхболд, ОБЕГ-ын Захиргааны удирдлагын газрын дарга, хурандаа Б.Үнэнбаатар тэргүүтэй төлөөлөгчид оролцсон. Хурлын үеэр Элчин сайд Н.Энхболд БНХАУ-ын Онцгой байдлын удирдлагын яамны дэд сайд Шю Жиа Айтай хийсэн уулзалтаар Монгол Улсыг бүх талаар дэмжин, хамтран ажиллахаа илэрхийлж, тус хурлаас батлан гаргасан 4 бүлэг 14 заалт бүхий хамтын ажиллагааны санаачлагын хүрээнд "Бүс ба зам" гамшгийн удирдлагын залуучуудын санал солилцох, яриа хэлэлцээрийг зохион байгуулсан.
Бүгд Найрамдах Словени Улс	2024	Бүгд Найрамдах Словени Улсын Иргэний хамгаалалт, гамшгийн удирдлагын газартай гамшгаас хамгаалах салбарт хамтын ажиллагаа эхлүүлэх ажлын хүрээнд Монгол, Словенийн хамтарсан тунхаглалд "Гамшгийн менежментийн чадавхыг бэхжүүлэх, сургалтын хөтөлбөр боловсруулах зэргээр харилцан туршлага солилцохыг дэмжиж ажиллана" гэсэн заалтыг оруулсан.

Гадаад улс орноос ирсэн төлөөлөгчдийн айлчлал, уулзалтууд:

2024 онд нийт 13 айлчлал, хамтарсан сургалт, семинарын хүрээнд гадаад улс орон, байгууллагуудаас 67 зочид төлөөлөгчдийг хүлээн авсан байна.

Бүгд Найрамдах Франц Улсын Европын болон Гадаад хэргийн яамны Батлан хамгаалах, аюулгүй байдлын хамтын ажиллагааны газрын дарга, генерал Колкомбе тэргүүтэй төлөөлөгчдийн айлчлал:

Онцгой байдлын ерөнхий газрын дарга, хошууч генерал Г.Ариунбуяангийн урилгаар Бүгд Найрамдах Франц Улсын Европын болон Гадаад хэргийн яамны Батлан хамгаалах, аюулгүй байдлын хамтын ажиллагааны газрын дарга, генерал Колкомбе тэргүүтэй төлөөлөгчид Монгол Улсад 2024 оны 10 дугаар сарын 23-25-ны өдрүүдэд айлчилсан. Айлчлалын хүрээнд НОБГ-ын Аврах анги 105, Гамшгаас хамгаалах сургалтын төвийн үйл ажиллагаатай танилцаж, Монгол-Франц Улсын хамтын

ажиллагааны хүрээнд 34.000 еврогийн үнэ бүхий ПЕТЗЛ брэндийн өндрөөс аврах ажиллагааны иж бүрэн багаж хэрэгслийг Агаараас эрэн хайх, аврах 111 дүгээр ангид хүлээлгэн өгсөн. Тус арга хэмжээнд Бүгд Найрамдах Франц Улсаас Монгол Улсад суугаа Онц бөгөөд Бүрэн эрхт Элчин сайд хатагтай Коринн Пэрера болон албаны хүмүүс оролцсон юм. Мөн айлчлалын хүрээнд уулнаас аврах ажиллагааны хамтарсан сургалтыг зохион байгуулсан юм.

Зураг 3. НОБГ-ын Аврах анги 105, Гамшгаас хамгаалах сургалтын төвийн үйл ажиллагаатай танилцах үеэр

1.3.2. Гадаадад хамрагдсан сургалт, дэдлага

Онцгой байдлын байгууллагаас 2024 онд гадаад улсад зохион байгуулагдсан 59 удаагийн айлчлал, хурал, зөвлөгөөн, уулзалт, сургалт, семинарт нийт 215 алба хаагчийг хамруулсан байна.

Шадар сайд С.Амарсайхан болон Онцгой байдлын ерөнхий газрын дарга, хошууч генерал Г.Ариунбуян нарын оролцсон онцлох хурал, үзэсгэлэн:

Ази, Номхон далайн бүсийн гамшгийн эрсдэлийг бууруулах сайд нарын бага хурал:

Энэ удаагийн Ази, Номхон далайн бүсийн гамшгийн эрсдэлийг бууруулах сайд нарын бага хурал "2030 он хүртэл Ази, Номхон далайн бүс нутагт гамшгийн эрсдэлийг бууруулах ажиллагааг эрчимжүүлэх идэвх санаачилгыг нэмэгдүүлэх нь" сэдвийн хүрээнд 2024 оны 10 дугаар сарын 14-18 - ны өдрүүдэд Бүгд Найрамдах Филиппин Улсын нийслэл Манила хотноо зохион байгуулагдсан.

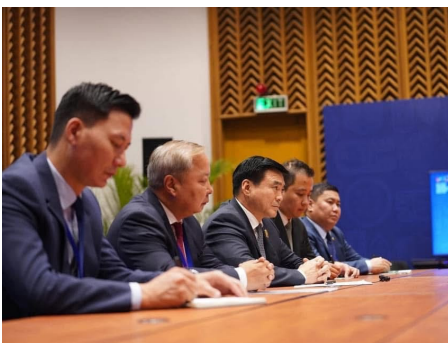
Тус чуулганд бүс нутгийн хэмжээнд гамшгаас урьдчилан сэргийлэх, бэлэн байдлыг хангах, гамшгийн эрсдэлийг бууруулах үйл ажиллагаанд улс орнуудын гамшигтай тэмцэх чадавхыг бий болгох, бэхжүүлэх, улс орнуудаас хүлээсэн улс төрийн амлалтыг хэрэгжүүлэх, гамшгийн эрсдэлийг бууруулах үйл ажиллагааны ололт, амжилт, шинэлэг санаа инновац, туршлага, сургамжийг хуваалцаж, гамшгийн эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээний хэрэгжилтэд дэмжлэг үзүүлэх бүс нутгийн механизмыг сайжруулах замаар Ази, Номхон далайн бүс нутагт гамшгийн эрсдэлийг бууруулах зорилгоор нийт 55 орны 4000 гаруй төлөөлөл хүрэлцэн ирж, 7000 орчим хүн цахим хэлбэрээр оролцсон.

Монгол Улсын Засгийн газраас Шадар сайд С.Амарсайхан тэргүүтэй төлөөлөгчид оролцов. Тус Ази, Номхон далайн сайд нарын бага хурлын үеэр Монгол Улсын Шадар сайд С.Амарсайхан "Сайд нарын өндөр түвшний хуралдаан"-д оролцож, бүс нутгийн хэмжээнд гамшгийн эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээг эрчимжүүлэх санал танилцуулж, үг хэлсэн.

Шадар сайд С.Амарсайхан НҮБ-ын Ерөнхий нарийн бичгийн даргын Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах тусгай төлөөлөгч, ноён Камал Кишор, Филиппин Улсын Иргэний хамгаалалт, гамшгийн асуудал эрхэлсэн дэд сайд, НҮБ-ын Хүүхдийн сангийн Ази, Номхон далайн бүсийн газрын захирал хатагтай Жүни Күнүги, Филиппин Улсын Дэд ерөнхийлөгч Сара З.Дютерте, НҮБ-ын Хүн амын сангийн Ази, Номхон далайн бүсийн газрын захирал хатагтай Пио Смит, Филиппин Улсын бүсчилсэн хөгжлийн асуудал эрхэлсэн дэд сайд, Филиппин Улсаас Бээжинд суугаа Элчин сайд нартай тус тус 2 талт уулзалт зохион байгуулж, бүс нутгийн хөгжил, гамшгийн эрсдэлийг бууруулах, хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх чиглэлээр санал солилцсон.

Зураг 4. Монгол Улсын Шадар сайд С.Амарсайхан, НҮБ-ын Хүн амын сангийн Ази, Номхон далайн бүсийн төлөөлөгч ноён Пио Смиттэй хийсэн албан уулзалт болон хурлын нээлтийн үе

Зураг 5. БНСУ-ын Дотоод хэрэг, үндэсний аюулгүй байдлын яамнаас зохион байгуулсан "Олон улсын К-Аюулгүй байдал-2024" үзэсгэлэн

Зураг 6. "Жендерийн мэдрэмжтэй гамшгийн эрсдэлийг бууруулах үйл ажиллагааны өгөгдөл суурилсан хандлага" салбар хуралдаан

ОБЕГ-ын дарга, хошууч генерал Г.Ариунбуян тэргүүтэй төлөөлөгчид БНСУ-ын Дотоод хэрэг, үндэсний аюулгүй байдлын яамнаас зохион байгуулсан "Олон улсын К-Аюулгүй байдал - 2024" үзэсгэлэнд оролцов.

Бусан хотын Бэкско цогцолборт 9 дүгээр сарын 10-12-ны өдрүүдэд болсон тус үзэсгэлэнд улс орнуудын нийт 300 гаруй аж ахуйн нэгж байгууллага, компани, үйлдвэрлэгч, төрийн болон төрийн бус байгууллагууд оролцож гамшгаас хамгаалах, гал унтраах, аж үйлдвэрлэл, олон нийт, төрийн үйлчилгээ, усан, төмөр, авто замын аюулгүй байдлыг хангах, эрүүл ахуйн зориулалтын сүүлийн үеийн дэвшилтэт техник, тоног төхөөрөмжийг танилцуулсан.

Үзэсгэлэнгийн хүрээнд аюулгүй, үйлдвэрлэлийн олон улсын хуралдаан, уулзалтууд, аюулгүй байдлын сургалт, сурталчилгааны үйл ажиллагаа болон "Дэлхийн гамшиг, аюулгүй байдлын бизнес форум" -ыг тус тус зохион байгуулсан.

Хошууч генерал Г.Ариунбуян тус улсын Гёнги мужийн Галын албаны академийн сургалтын төлөвлөлтийн хэлтсийн дарга Ким Хүн тэргүүтэй төлөөлөгчидтэй уулзаж, хамтын ажиллагааны талаар хэлэлцсэн юм.

Мөн тус улсын Цахим харилцаа холбооны судалгааны хүрээлэнгийн дэд

захирал Ким Сын Хуантай уулзаж, "Монгол Улсад мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийг чадавхжуулсан ухаалаг онцгой байдлын ажиллагааны удирдлагын төвийг байгуулах" төслийг хэрэгжүүлэх талаар санал солилцож, Шуурхай удирдлагын төвийн үйл ажиллагаатай танилцлаа.

Түүнчлэн Газар хөдлөлтийн гамшгаас урьдчилан сэргийлэх судалгааны төвийн үйл ажиллагаатай танилцаж туршлага солилцсон юм.

Зураг 7. Гёнгү мужийн Галын албаны академийн төлөөлөгчид

Зураг 8. Бусан хотын Шуурхай удирдлагын төвийн үйл ажиллагаатай танилцах үеэр

"Орон нутгийн түвшинд гамшгийн эрсдэлийн бууруулах үйл ажиллагаа ба эрт зарлан мэдээлэх систем" сургалт:

НҮБ-ын Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах газрын Зүүн Хойд Азийн бүсийн төв, Дэлхийн боловсрол сургалтын төвөөс аймаг, нийслэл, дүүргийн гамшгийн эрсдэлийг бууруулах зөвлөлийн ажлын алба, бүрэлдэхүүнд орон нутгийн хэмжээнд гамшгийн эрсдэлийг бууруулах үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх, гишүүдийн мэдлэг ойлголтыг нэмэгдүүлэх, олон улсын сайн туршлага, чиг хандлагаас суралцах зорилгоор "Орон нутгийн түвшинд гамшгийн эрсдэлийн бууруулах үйл ажиллагаа ба эрт зарлан мэдээлэх систем" сэдэвт сургалтыг 2024 оны 12 дугаар сарын 03-05-ны өдрүүдэд БНСУ-ын Инчон хотноо зохион байгуулсан.

Зураг 9. "Орон нутгийн түвшинд гамшгийн эрсдэлийн бууруулах үйл ажиллагаа ба эрт зарлан мэдээлэх систем" сургалтын оролцогчид

Ажлын айлчлал, уулзалтын талаар:

"Онцгой байдлын ерөнхий газарт гал унтраах тусгай зориулалтын автомашин нийлүүлэх төсөл" хэрэгжиж эхэлсэнтэй холбогдуулан Бүгд Найрамдах Франц Улсын "Десотел САС" группийн төлөөлөгчид Онцгой байдлын ерөнхий газарт айлчилж, төслийг хэрэгжүүлэх анхны хурлыг 2024 оны 07 дугаар сарын 02-ны өдөр зохион байгууллаа.

Онцгой байдлын ерөнхий газрын даргын 2024 оны 09 дүгээр сарын 04-ний өдрийн А/300 дугаар тушаалаар Монгол Улс Засгийн газар, Бүгд Найрамдах Франц Улсын Засгийн газар хоорондын хэлэлцээрийн хүрээнд хэрэгжиж буй "Онцгой байдлын ерөнхий газарт гал унтраах тусгай зориулалтын автомашин нийлүүлэх төсөл"-өөс нийлүүлэгдэх тусгай зориулалтын автомашины зураг төслийг баталгаажуулах зорилгоор 2024 оны 09 дүгээр сарын 22-30-ны өдрүүдэд Гал түймэртэй тэмцэх газрын дарга, хурандаа Ц.Нямбаяраар ахлуулсан ажлын хэсэг Бүгд Найрамдах Франц Улсад ажилласан.

Онцгой байдлын ерөнхий газрын даргын 2024 оны 08 дугаар сарын 26-ны өдрийн А/287 дугаар тушаалаар Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын Өвөр Монголын Өөртөө Засах Орны Хянган аймгийн Улаан хотод 2024 оны 09 дүгээр сарын 10-12-ны өдрүүдэд зохион байгуулагдсан Монгол Улс, Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын хил орчмын ой, хээрийн гал түймрээс урьдчилан сэргийлэх ажлын зөвлөгөөнд Гал түймэртэй тэмцэх газрын дарга, хурандаа Ц.Нямбаяраар ахлуулсан ажлын хэсэг оролцов. Айлчлалын үеэр Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын Өвөр Монголын Өөртөө Засах Орны Хянган аймгийн Улаан хотын

захиргаанаас Монгол Улсын Онцгой байдлын ерөнхий газарт 280 сая орчим төгрөгийн үнэ бүхий ой, хээрийн гал түймэртэй тэмцэх ажиллагааны багаж, хэрэгслийн буцалтгүй тусламжийг олгов.

Тусламжийн багаж хэрэгслийг 2024 оны 11 дүгээр сарын 15-ны өдөр хүлээн авч Дорнод, Сүхбаатар, Дорноговь, Хэнтий аймгийн Онцгой байдлын газруудад хуваариалан, хүлээлгэн өгсөн.

Онцгой байдлын ерөнхий газрын даргын 2024 оны 10 дугаар сарын 29-ний өдөр баталсан "Гадаад арга хэмжээнд оролцуулах тухай" тушаалын дагуу Саудын Арабын Хаант Улсын Рияд хотноо зохион байгуулагдсан Олон улсын гал сөнөөгч, аврагчдын спортын холбооны XXV олон улсын бага хуралд 2024 оны 11 дүгээр сарын 16-22-ны өдрүүдэд Гал түймэртэй тэмцэх газрын дарга, хурандаа Ц.Нямбаяр оролцсон.

Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын Харбин хотод 2024 оны 09 дүгээр сарын 05-12-ны өдрүүдэд зохион байгуулагдсан Гал унтраах техникийн олон төрөлт спортын 19 дэх удаагийн Дэлхийн аварга шалгаруулах тэмцээнд Онцгой байдлын ерөнхий газрын даргын 2024 оны 8 дугаар сарын 09-ний өдрийн А/274 дүгээр тушаалаар багийн ахлагчаар ГТТГ-ын Гал түймэр унтраах хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны хэлтсийн дарга, дэд хурандаа П.Соронзонболд, ахлах дасгалжуулагчаар ГУТОТС-ын холбооны удирдах зөвлөлийн дарга, С.Баттөмөр, улсын шигшээ багийн тамирчид зэрэг нийт 14 алба хаагч оролцлоо.

1.3.3. Харилцан ойлголцлын санамж бичиг, гэрээ хэлэлцээрүүд:

Бүгд Найрамдах Беларусь Улсын Онцгой байдлын яам хоорондын гамшгаас урьдчилан сэргийлэх, хор уршгийг арилгах салбарт хамтран ажиллах харилцан ойлголцлын санамж бичиг:

Бүгд Найрамдах Беларусь Улсын Ерөнхийлөгч А.Г.Лукашенко 2024 оны 6 дугаар сарын 01-04-ний өдрүүдэд хийсэн төрийн айлчлалын хүрээнд Онцгой байдлын ерөнхий газар болон Бүгд Найрамдах Беларусь Улсын Онцгой байдлын яам хоорондын гамшгаас урьдчилан сэргийлэх, хор уршгийг арилгах салбарт хамтран ажиллах харилцан ойлголцлын санамж бичигт гарын үсэг зурсан.

Зураг 10. Бүгд Найрамдах Беларусь Улсын Ерөнхийлөгч А.Г.Лукашенкогийн айлчлал

Онцгой байдлын ерөнхий газар, Румын Улсын Дотоод хэргийн яамны харьяа Онцгой байдлын газар хооронд хамтын ажиллагааны харилцан ойлголцлын санамж бичиг:

Гамшгаас хамгаалах салбарт хамтын ажиллагааг эхлүүлэхээр Онцгой байдлын ерөнхий газар, Румын Улсын Дотоод хэргийн яамны харьяа Онцгой байдлын газар хооронд хамтын ажиллагааны харилцан ойлголцлын санамж бичгийг байгууллаа. Санамж бичигт Монгол Улсаас Бүгд Найрамдах Болгар Улсад суугаа Онц бөгөөд бүрэн эрхт Элчин сайд Л.Саянаа (Румын Улсад хавсран суугаа) болон Румын Улсын Дотоод хэргийн дэд сайд, Онцгой байдлын газрын тэргүүн Раед Арафад нар Бухарест хотноо гарын үсэг зурсан.

Энэ хүрээнд гамшгаас хамгаалах салбарт туршлага солилцох, сургалт, судалгааны ажил хийх, хот суурин газар дахь гамшигтай тэмцэх чадавхыг бэхжүүлэх зэргээр өргөн хүрээнд хамтран ажиллахаар төлөвлөв. Мөн гамшгийн үеийн аврах ажиллагааг сайжруулах, эмч, эмнэлгийн ажилтнуудыг Румын улсад нөхөн сэргээх эмчилгээ, үйлчилгээний чадавхыг бэхжүүлэх урт болон богино хугацааны сургалтад хамруулах, гамшгаас урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагаанд Европын холбогдох стандартыг нэвтрүүлэх юм.

Онцгой байдлын ерөнхий газар, Бүгд Найрамдах Польш Улсын Цэргийн урлагийн академи хооронд хамтын ажиллагааны хэлэлцээр:

Онцгой байдлын ерөнхий газрын дарга, хошууч генерал Г.Ариунбуян тэргүүтэй төлөөлөгчид Бүгд Найрамдах Польш Улсад 2024 оны 9 дүгээр сарын 30-наас 10 дугаар сарын 01-ний өдрүүдэд албан айлчлал хийж Монгол Улсын Онцгой байдлын ерөнхий газар, Бүгд Найрамдах Польш Улсын Цэргийн урлагийн академи хооронд хамтын ажиллагааны хэлэлцээрт Варшав хотноо гарын үсэг зурсан. Хамтын ажиллагааны хэлэлцээр байгуулснаар ОБЕГ, академи хоёр харилцан туршлага солилцох нөхцөл бүрдэх юм.

1.3.4. Олон улсын сургалт, дадлага

Зураг 11. "Говийн чоно – 2024" нээлтийн ажиллагаа

ажиллагааг зохион байгуулсан. Энэхүү дадлага сургуульд зүүн бүсийн 3 аймгийн Онцгой байдлын газрын нийт 121 албан хаагч, нийт 470 хүнийг оролцуулж чадавхжуулсан. Мөн дадлага сургуульд гадаадын 11 улсын 70 сургагч багш, ажиглагч оролцсон.

Онцгой байдлын ерөнхий газар, АНУ-аас Монгол Улсад суугаа Элчин сайдын яам, АНУ-ын Номхон далайн хуурай замын цэргийн командлалтай хамтран 2024 оны 5 дугаар сарын 07-10-ны өдрүүдэд Дорнод аймагт "Говийн чоно - 2024" гамшгийн хор уршгийг арилгах дадлага сургууль, туршлага солилцох үйл

Зураг 12. "Говийн чоно – 2024" Техникийн сургалтын хэсгээс

Монгол Улсын Онцгой байдлын ерөнхий газар, Оросын Холбооны Улсын Иргэний хамгаалалт, онцгой байдал, тэдгээрийн хор уршгийг арилгах яам хоорондын 2024-2025 оны хамтын ажиллагааны төлөвлөгөөний дагуу ОХУ-ын Хабаровск хотноо 2024 оны 5 дугаар сарын 23, 24-ний өдрүүдэд хэлэлцүүлэг зохион байгуулагдсан.

Зураг 13. Төлөвлөлтийн хурлын үеэр

1.3.5. Түншлэл, хамтын ажиллагаа

Онцгой байдлын ерөнхий газар нь гамшгаас хамгаалах, эрсдэлийг бууруулах чиглэлээр 2024 онд гамшгийн аюулаас урьдчилан сэргийлэх, эрсдэлийг бууруулах, бэлэн байдлыг хангах, иргэд, олон нийтэд мэдээлэл, сургалт, сурталчилгаа зохион байгуулах, хүмүүнлэгийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх зэрэг чиглэлээр 4 байгууллагатай хамтран ажиллах санамж бичгийг байгуулав. Үүнд:

Төрийн байгууллага: Дотоодын цэргийн байгууллагатай талуудын хамтын ажиллагааг өргөжүүлж, байгалийн аюулт үзэгдэл, гамшиг, ослын үед гамшгийн аюулаас урьдчилан сэргийлэх, аврах, хор уршгийг арилгах, сэргээн босгох үйл ажиллагааны бэлэн байдлыг хангах, орон нутгийн хамгаалалтын тогтолцоог бэхжүүлэх, алба хаагчдын үүрэг гүйцэтгэх чадавх, бие бялдар, сэтгэл зүйн бэлтгэлжилтийг дээшлүүлэх, сургаж бэлтгэх, харилцан мэдээ, мэдээлэл шуурхай солилцох, техник, хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийн шинэчлэл хийхэд харилцан дэмжлэг үзүүлж, байгууллага хоорондын хамтын ажиллагааг бэхжүүлэх;

Олон улсын байгууллага: "Монголын улаан загалмай нийгэмлэг"-тэй хамтарсан хурал зохион байгуулах, эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажил хийж нийтийн хүртээл болгон ажиллалаа.

"Дэлхийн зөн-Монгол Олон Улсын байгууллага"-тай гамшгийн эрсдэлийг бууруулах иргэд олон нийтийн мэдлэг чадварыг нэмэгдүүлэх, бэлэн байдлыг хангах, гамшгийн хариу арга хэмжээ, сэргээн босголтыг багтаасан гамшгаас хамгаалах цогц мэдлэгийг олгох;

Аж ахуйн нэгж байгууллага: "Оюу толгой" ХХК-тай уурхайн талбайд тохиолдож болзошгүй аюул, гамшгаас урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах талаар сургалт, сурталчилгаа зохион байгуулж, үйлдвэрлэлийн томоохон осол тохиолдсон үед хариу арга хэмжээ авах, холбогдох байгууллага хоорондын харилцан ажиллагааг шуурхай зохион байгуулах, мөн мэргэжлийн анги, аврах

багуудын үйл ажиллагааны журам, хамтарсан төлөвлөгөөг боловсруулж, хэрэгжүүлэхээр тус тус санамж бичиг байгуулан хамтран ажиллаж байна.

БҮЛЭГ 1.4. ОНЦГОЙ БАЙДЛЫН БАЙГУУЛЛАГАД ХЭРЭГЖИЖ БҮЙ ТӨСӨЛ, ХӨТӨЛБӨР

Онцгой байдлын ерөнхий газрын Агаараас эрэн хайх, аврах ангид нэмэлт сургалт явуулах төсөл:

Монгол Улс, Бүгд Найрамдах Франц Улсын Засгийн газар хоорондын Санхүүгийн хэлэлцээрийн хүрээнд "Монгол Улсын Онцгой байдлын байгууллагад агаараас аврах ажиллагааны нэгж байгуулах, нисдэг тэрэг нийлүүлэх төсөл" 2020 оны 4 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс 2023 оны 10 дугаар сарын 31-ний өдрийн хооронд хэрэгжсэн. Төслийн хүрээнд Монгол Улсын Засгийн газрын 2020 оны 10 дугаар сарын 28-ны өдрийн 163 дугаар тогтоолоор Онцгой байдлын ерөнхий газрын харьяа "Агаараас эрэн хайх, аврах 111 дүгээр анги" байгуулагдаж, "Буянт-Ухаа" Олон Улсын нисэх буудлын талбайд байрлалтайгаар үйл ажиллагаагаа эхлүүлсэн.

Төслийн үргэлжлэл болох "Монгол Улсын Онцгой байдлын байгууллагын Агаараас эрэн хайх, аврах ангийг чадавхжуулах төсөл"-ийн хүрээнд тус ангид нисэх багийн дарга бэлтгэх, бэлтгэгдсэн нисгэгчдийг чадавхжуулах сургалт 2026 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр хүртэл явагдана.

Тус анги нь 2022 оны 4 дүгээр сарын 21-ний өдрөөс 2025 оны 02 дугаар сарын 11-ний өдрийн байдлаар нийт 151 удаагийн шуурхай дуудлагаар 204 иргэн буюу 152 насанд хүрсэн иргэн, 52 хүүхдийн эрүүл мэндийг авран хамгаалж, дараагийн шатны эмнэлгийн байгууллагад хүлээлгэн өгсөн.

БНФУ-ын Засгийн газраас олгох 24.7 сая еврогийн нэн хөнгөлөлттэй зээлээр хэрэгжиж буй уг төслийн хүрээнд ОБЕГ-ын харьяа "Агаараас эрэн хайх, аврах 111-р анги"-ийн бие бүрэлдэхүүний бие даан агаараас эрэн хайх, аврах үйл ажиллагааг явуулах чадавх бэхжинэ. Төслийн хугацаанд бие даан үүрэг гүйцэтгэх чадвартай нисэх багийн дарга – 3, хамтран нисгэгч 7 хүнийг бэлтгэх, агаарын хөлгийн засвар үйлчилгээг бие даан гүйцэтгэх чадвартай техникч 12 хүнийг бэлтгэх, дадлагажуулах, инженеринг төлөвлөлтийн мэргэжилтэн 6 хүнийг, тээвэр ложистикийн мэргэжилтэн 6 хүнийг тус тус бэлтгэх, 2700 цагийн нислэгийн хуваарьт болон бусад засвар, үйлчилгээг хийх, сэлбэг хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийг нийлүүлэх зэрэг ажлууд төлөвлөгдсөн.

Монгол Улсын Онцгой байдлын байгууллагад гал түймэр унтраах тусгай зориулалтын автомашин нийлүүлэх төсөл:

Монгол, БНФУ-ын Засгийн газар хоорондын 2019 оны 10-р сарын 16-ны өдөр байгуулсан Санхүүгийн хэлэлцээрийн хүрээнд "Онцгой байдлын байгууллагад гал унтраах тусгай зориулалтын автомашин нийлүүлэх" БНФУ-ын Засгийн газрын 43 сая еврогийн хөнгөлөлттэй зээлийн төслийн I-р шатыг 2019-2022 онд хэрэгжүүлсэн. Энэ хүрээнд нийт 4 нэр төрлийн 42 нэгж гал түймэр

унтраах тусгай тоноглол бүхий автомашиныг нийлүүлж, БНФУ-ын "Десотел САС" группийн зүгээс 8 удаа 15 мэргэжилтэн Монгол Улсад хүрэлцэн ирж Онцгой байдлын байгууллагын 135 алба хаагчид, "Рино" загварын гал түймэр унтраах тусгай зориулалтын автомашины ажиллах зарчим, дараалал, тусгай тоноглолын хэрэглээ, автомашин, тусгай тоноглолд засвар үйлчилгээ хийх зэрэг сэдвийн хүрээнд 160 цагийн сургалтыг явуулсан.

Эхний шатны төслийн ололт, амжилт дээр тулгуурлан уг төслийн II-р шатыг хэрэгжүүлэхээр шийдвэрлэж Монгол Улс, БНФУ-ын Засгийн газар хооронд 2023 оны 10 дугаар сарын 12-ны өдөр байгуулсан санхүүгийн хэлэлцээрийн хүрээнд Онцгой байдлын ерөнхий газарт гал унтраах тусгай зориулалтын машин нийлүүлэх төслийг 2024-2027 онд хэрэгжүүлж байна.

Төслийн хүрээнд 13,3 сая еврогийн үнэ бүхий үйлдвэрийн объектын буюу хөөсөөр гал унтраах зориулалттай автомашин 3 ширхэг, гал түймэр унтраах 32 метртэй автомеханик шатны автомашин 10 ширхэг, 42 метртэй автомеханик шатны автомашин 5 ширхэг, 21тн хөөс үүсгэгч бодисыг ОБЕГ-т нийлүүлэх юм. Төсөл бүрэн хэрэгжсэнээр Улсын хэмжээнд Гал унтраах тусгай зориулалтын автомашины хангалт 62,8 хувьд, хөөсөөр гал түймэр унтраах автомашины хангалт 30,9 хувьд, гал түймэр унтраах автомеханик шатны автомашины хангалт 83,3 хувьд тус тус хүрч өсөх юм.

Монгол Улсын газар хөдлөлтийн гамшгаас хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх чадавхыг бэхжүүлэх төсөл 2-р үе шат:

Монгол, Японы Засгийн газар хоорондын 2003 оны 12 дугаар сарын 5-ны өдөр байгуулсан техникийн хамтын ажиллагааны гэрээний хүрээнд олон нийтийн барилга байгууламжийн газар хөдлөлтийн тэсвэрлэлтийг сайжруулж, гамшгийн эрсдэлийг бууруулах зорилготой 310 сая иений санхүүжилт бүхий Монгол Улсын газар хөдлөлтийн гамшгаас хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх чадавхыг бэхжүүлэх төслийн II-р үе шатыг үндсэн 4 зорилтын хүрээнд 2022-2026 онд хэрэгжүүлж байна. Тухайлбал,

- Газар хөдлөлт тэсвэрлэлтийг сайжруулахад чиглэсэн эрхзүйн орчныг бүрдүүлэх

- Газар хөдлөлтийн тэсвэрлэлтийг хангах аргачлал, технологи нэвтрүүлж аргачлал, заавар боловсруулах

- Газар хөдлөлт тэсвэрлэлтийг хангах цогц үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх чадавхыг бэхжүүлэх

- Гамшгаас хамгаалах сургалт аргагүйн төвүүдийн газар хөдлөлт тэсвэрлэлтийг сайжруулах сургалтын чадавхыг бэхжүүлэх зэрэг юм.

2025 оны 2-р сарын байдлаар төслийн хүрээнд төмөр бетон, өрөгт тоосгон, угсармал барилгын газар хөдлөлт тэсвэрлэлтийг үнэлэх барилгын дүрмийг шинэчлэн сайжруулж, ган, модон бүтээцийн барилгыг хүчитгэх аргачлалын заавар боловсруулж, эдгээр дүрэм, зааврын агуулгыг танилцуулах 2 удаагийн сургалт зохион байгуулж, нийт 140 инженерийг хамруулсан.

Эх нялхасын Үндэсний төвийн Эх барих эмнэлгийн төв, БГД-ийн ЗДТГ, БГД-ийн 20-р сургууль, СБД-ийн 160-р цэцэрлэг, Цаг уур, орчны шинжилгээний

газрын барилга зэрэг 5 барилгын хүчитгэлийн зураг төслийг боловсруулж, Эх нялхсын Үндэсний төвийн Эх барих эмнэлгийн төв, БГД-ийн ЗДТГ-ын барилгын хүчитгэлийн барилга угсралтын төсвийг 2025 оны улсын төсөвт суулгасан.

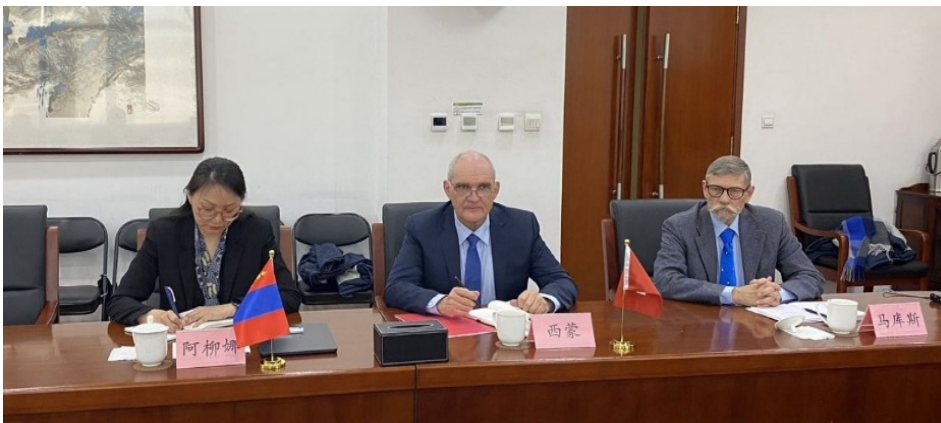
Газар хөдлөлтийг биеэр мэдрүүлэх "VR" төхөөрөмжийг Дархан-Уул аймгийн ОБГ-т 4 ширхэг, Орхон аймгийн ОБГ-т 4 ширхэг, Гамшгаас хамгаалах сургалтын төв 116-р ангид 6 ширхэгийг хүлээлгэж өгсөн.

"Монгол Улсын Хот дахь эрэн хайх, аврах ажиллагааны чадавхыг бэхжүүлэх" төсөл:

Швейцарийн хөгжлийн агентлагтай хамтран "Монгол Улсын Хот дахь эрэн хайх, аврах ажиллагааны чадавхыг бэхжүүлэх" төслийг хэрэгжүүлж байна.

Үйл ажиллагааны хүрээнд:

- Швейцарын шинжээчдийн сургалт, дадлага зохион байгуулсан.
- Аврах ажиллагааны сургагч багш бэлтгэх сургалтад 13 алба хаагчийг хамруулсан.

Зураг 14. 2024 оны 03 дугаар сард Бээжин хотод хийсэн уулзалтын үеэр

Мөн БНХАУ, Монгол Улсын Онцгой байдлын ерөнхий газар, Швейцарын Хөгжлийн агентлагийн хамтарсан ажлын хэсгийг 2024 оны 3 дугаар сард Бээжин хотод хийсэн ажлын айлчлалын үеэр хүлээн авч, Монгол Улсын Онцгой байдлын байгууллагын Хот дахь эрэн хайх, аврах ажиллагааны чадавхыг бэхжүүлэх, Олон Улсын хот дахь эрэн хайх, аврах дунд багтай болоход ихээхэн түлхэц болох "Хот дахь эрэн хайх, аврах ажиллагааны чадавхыг бэхжүүлэх төсөл"-ийг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлэх талаар уулзалт хийсэн.

БҮЛЭГ. 1.5 ОНЦГОЙ БАЙДЛЫН БАЙГУУЛЛАГЫН ЧАДАВХ

1.5.1. Онцгой байдлын байгууллагын бүтэц, зохион байгуулалтын бэхжилт

Монгол Улсын гамшигтай тэмцэх чадавхыг бэхжүүлэх, төрийн үйлчилгээг иргэдэд шуурхай хүргэх, албаны бэлтгэл бэлэн байдлыг дээшлүүлэх зорилгоор Монгол Улсын Засгийн газрын 2024 оны 5 дугаар сарын 22-ны өдрийн мн/231 дүгээр тогтоолоор Улаанбаатар хот, Сэлэнгэ, Өмнөговь, Дорноговь аймагт Гал түймэр унтраах, аврах 7 ангийг шинээр байгуулсан.

Зураг 15. Ой, хээрийн түймрээс урьдчилан сэргийлэх сургалт, судалгаа, туршилт, үйлдвэрийн төв

Монгол Улсын гамшигтай тэмцэх чадавхыг бэхжүүлэх, төрийн үйлчилгээг иргэдэд шуурхай хүргэх, албаны бэлтгэл бэлэн байдлыг дээшлүүлэх зорилгоор "Ой, хээрийн түймрээс урьдчилан сэргийлэх сургалт, судалгаа, туршилт, үйлдвэрийн төв" 123 дугаар ангийг шинээр байгуулж, үйл ажиллагааг нь эхлүүлсэн.

Мөн Онцгой байдлын ерөнхий газрын дэргэд "Гамшгаас хамгаалах сургалтын төв 116 дугаар анги", Сэлэнгэ аймгийн Цагааннуур суманд "Эрэн хайх, аврах салбар", Архангай аймгийн Эрдэнэмандал, Завхан аймгийн Отгон, Өвөрхангай аймгийн Бат-Өлзий суманд "Эрэн хайх, аврах бүлэг"-ийг тус тус өөрчлөх болон шинээр байгуулах шийдвэр гаргасан.

Мөн Агаараас эрэн хайх, аврах анги эмнэлгийн яаралтай тусламж үзүүлэх ажиллагаанд зориулан тоноглогдсон Airbus "EC-145" C-2 загварын 3 нэгж нисдэг тэрэг, нисэх бүрэлдэхүүнийг сургах бага оврын сургалтын "Cabri" G2 загварын 1 нэгж нисдэг тэрэг, сургалтын хөдөлгөөнт дадлагажуур, техник, тоног төхөөрөмж нийлүүлэгдэж, евро стандартын шаардлага хангасан штаб, ангар, гэрэл суултын системээр тоноглогдсон байгууламжийг бүтээн байгуулсан байна.

1.5.2. Бие бүрэлдэхүүний сургалт, бэлтгэлийн талаар

Онцгой байдлын байгууллагын үйл ажиллагааны төлөвлөгөөнд тусгасны дагуу дотооддоо үндэсний боловсон хүчнийг бэлтгэх, мэргэшүүлэх давтан сургах чиглэлээр Дотоод хэргийн их сургуулийн докторын, магистрын хөтөлбөр, мөн 3, 5 жилийн эчнээ хөтөлбөрт нийт 170 гаруй алба хаагч суралцаж байна.

Зураг 16. Онцгой байдлын байгууллагын хүний нөөцийн сургалт, бэлтгэл

Дотоод хэргийн их сургуулийн Ахлагчийн сургуулиар дамжуулж аврагч-гал сөнөөгч, гал унтраах автомашины жолооч мэргэжлээр 270 орчим сонсогч төгсөж, төв орон нутгийн Онцгой байдлын байгууллагад томилогдон, албан үүргээ гүйцэтгэж байна. Ингэснээр Онцгой байдлын байгууллагын хүний нөөцийн нөхөн хангалт 91.7 хувьд хүрлээ. Мөн 2024 онд дотоодын сургалтад давхардсан тоогоор 2770 гаруй алба хаагч, гадаад улс орон, олон улсын байгууллага, төсөл хөтөлбөрийн хүрээнд давхардсан тоогоор 80 гаруй алба хаагч хамрагдаж, мэргэжил, ур чадвараа дээшлүүлээ. ОХУ, Польш, Турк, Солонгос, Япон, Тайланд зэрэг гадаад улс орнуудад нийт 70 гаруй алба хаагч гамшгаас хамгаалах чиглэлээр академи, сургуулиудад бакалавр, магистрын хөтөлбөрүүдэд суралцаж байна.

1.5.3. "Ахлагчийн жил"-ийн үйл ажиллагаа, сургалт, мэдээлэл

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн санаачилгаар 2024 оныг "Ахлагчийн жил" болгон зарласантай холбогдуулан ЗХЖШ-аас гаргасан "Ахлагч бүрэлдэхүүний мэдлэг, ур чадварыг дээшлүүлэхэд чиглэсэн чуулга уулзалт, сургалт, семинар, соёл, олон нийт, мэдээлэл сурталчилгааны ажил, арга хэмжээг зохион байгуулан ажилласан. Энэ хүрээнд 4 бүсийн төвд ажиллан Онцгой байдлын байгууллагуудын ахлагч бүрэлдэхүүнтэй цахимаар холбогдож, ахлагчийн жилийн нээлтийн үйл ажиллагаа, сургалт зохион байгуулсан. "Ахлагчийн алба-мэргэшсэн алба" уриан дор болсон тус арга хэмжээнд "Монгол бахархал ба Монгол дархлаа", "Аз

жаргалтай ажлын байр бүтээхүй", "Ёс зүй" сэдвүүдээр алба хаагчдад сургалт зохион байгуулсан.

Зураг 17. Онцгой байдлын байгууллагын эмэгтэй ахлагчдын анхдугаар чуулга уулзалт

"Ахлагчийн жил"-ийн хүрээнд Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн ивээл дор зохион байгуулагдах "Эмэгтэй ахлагчдын анхдугаар чуулга уулзалт"-д панелистээр оролцох албан хаагчдын сонгон шалгаруулалтыг зохион байгуулж чуулга уулзалтад ОБЕГ-ын харьяа 113-р анги, Хөвсгөл аймгийн Онцгой байдлын газрын 2 алба хаагч панелистаар оролцсон.

Зураг 18. Эмэгтэй ахлагчдын анхдугаар чуулга уулзалт

Зураг 19. Төрийн цэргийн болон хууль сахиулах байгууллагуудын ахлагч нарын чуулга уулзалт

1.5.4. "Говийн чоно-2024" гамшгийн хор уршгийг арилгах дадлага сургууль, туршлага солилцох үйл ажиллагаа

Онцгой байдлын ерөнхий газрын даргын 2024 оны А/123 дугаар тушаалын дагуу "Говийн чоно-2024" гамшгийн хор уршгийг арилгах дадлага сургууль, туршлага солилцох үйл ажиллагааг Онцгой байдлын ерөнхий газар, АНУ-ын Элчин сайдын яам, Энэтхэг Номхон далайн хуурай замын цэргийн командлалтай хамтран академик сургалт, команд штабын дадлага, нуранги, давчуу орон зайд эрэн хайх, аврах ажиллагаа, гал түймэр унтраах болон аврах ажиллагаа, химийн хортой бодисын ослын үеийн аюулгүй ажиллагаа, уснаас эрэн хайх, аврах ажиллагаа, нисдэг тэргээр агаараас аврах ажиллагаа зэрэг 7-н төрлөөр 2024 оны 5 дугаар сарын 07-10-ны өдрүүдэд Зүүн бүсийн төв Дорнод аймагт зохион байгуулсан.

Зураг 20. "Говийн чоно-2024" гамшгийн хор уршгийг арилгах дадлага сургууль, туршлага солилцох үйл ажиллагаа

Энэхүү дадлага, туршлага солилцох үйл ажиллагаанд яам, агентлаг, гамшгаас хамгаалах улсын албад, төрийн цэргийн болон хууль сахиулах байгууллага, олон улсын болон хүмүүнлэгийн байгууллагын төлөөлөл, Үндэсний аврах бригад, Агаараас эрэн хайх, аврах 111, 115 дугаар анги, нийслэлийн Онцгой байдлын газрын Аврах анги, Зүүн бүсийн Дорнод, Сүхбаатар, Хэнтий аймгийн Онцгой байдлын газрын алба хаагчид болон АНУ, Австрали, Бангладеш, Энэтхэг, Лаос, Малдив, Непал, Шри Ланка, Тайланд, Вьетнам, БНСУ зэрэг гадаадын 11 улс орноос 70 гаруй төлөөлөл, нийт гадаад, дотоодын 470 гаруй хүн оролцлоо. Гадаад улс орны гамшигтай тэмцэх чиглэлээр мэргэшсэн байгууллагын алба хаагчдын өөрийн улс орны болон бүс нутгийн гамшгийн үеийн бэлэн байдал, шуурхай хариу арга хэмжээ, эрэн хайх, аврах, сэргээн босгох үйл ажиллагаа, хүмүүнлэгийн тусламж үзүүлэх төлөвлөлт, стандарт, сайн туршлага, сургамж дүгнэлтээс манай орны аврагч нар болон мэргэжлийн байгууллагын ажилтан, албан хаагчид судлан харилцан туршлага солилцож, мэргэжлийн ур чадвараа дээшлүүлсэн үр дүнтэй болсон юм.

Зураг 21. “Говийн чоно-2024” гамшгийн хор уршгийг арилгах дадлага сургууль, туршлага солилцох үйл ажиллагаа

Нийтийг хамарсан үйл ажиллагаа болон эрүүл мэндийн бусад аюулын үеийн бэлэн байдлын төлөвлөгөөг турших дасгал сургуулилт:

Европын холбооны Хими, биологи, цацраг, цөмийн эрсдэлийг бууруулах Тэргүүн санаачилгын төв, Олон улсын шинжлэх ухаан технологийн төвтэй хамтран "Нийтийг хамарсан үйл ажиллагаа болон эрүүл мэндийн бусад аюулын үеийн бэлэн байдал, хариу арга хэмжээ" Р87 бүсийн төслийг 2022-2024 онд Төв Азийн Казакстан, Киргизстан, Пакистан, Узбекистан, Тажикстан болон Монгол Улсад хэрэгжүүлж байна. Энэ хүрээнд Нийтийг хамарсан үйл ажиллагаа болон эрүүл мэндийн бусад аюулын үеийн бэлэн байдлын төлөвлөгөөг турших дасгал сургуулилтыг 2024 оны 5 дугаар сарын 21-22-ны өдрүүдэд Онцгой байдлын ерөнхий газар дээр амжилттай зохион байгуулсан. Дадлага сургуулилтын арга хэмжээ нь Төв Азийн Казакстан, Киргизстан, Пакистан, Узбекистан, Тажикстан болон Монгол Улсад нэгэн зэрэг зохион байгуулагдсан. Тус дасгал сургуулилтад ОУЭМБ, ОБЕГ, ҮАБЗ-ийн ССХ, ГСҮХ, БОАЖЯ, ГХЯ, ЭМЯ, ХХААХҮЯ, ЦХХХЯ, ЦЕГ, НЭМҮТ, ХӨСҮТ, ЗӨСҮТ, ХЯТҮТ, СХЗГ-ын дэргэдэх ХАБҮЛЛ, ЦУОШГ-ын Байгаль орчин, хэмжил зүйн төв лабораторийн төлөөлөл нийт 15 байгууллагын 45 мэргэжилтнийг хамруулан чадавхыг нэмэгдүүллээ.

Цэргийн болон хууль сахиулах байгууллагын ахлагч нарын мэргэжил дээшлүүлэх сургалт:

Монгол Улсын Зэвсэгт хүчний жанжин штабаас Батлан хамгаалахын политехникийн коллежийг түшиглэн төрийн цэргийн болон хууль сахиулах байгууллагын ахлагч нарыг "Мэргэшил дээшлүүлэх дамжаа"-нд Үндэсний аврах бригадын 1 алба хаагч, НОБГ-ын 4 алба хаагчийг тус тус хамруулсан.

Сургалтын хөтөлбөрийн дагуу ДХИС-ын Онцгой байдлын сургуулийн усан спорт сургалтын төвийг түшиглэн төв, орон нутгийн 34 алба хаагчид Үер усны тухай ойлголт, Сэлэлтийн төрөл түүний онцлог, Эрэн хайх аврах ажиллагааны онцлог, Аврах ажиллагааны "Баку" сэлэлт, Усчин аврагчдын "Дактель" дохио, анхны тусламж үзүүлэх арга сэдвүүдээр онолын мэдлэг өгч, 14 хоногийн хугацаанд усан бассейнд дадлага хийж аврах ажиллагааны гол сэлэлт болох мэлхий сэлэлт, өврөөр даллах сэлэлт, усан дээрх хөвөлт, 5 метрийн гүний шумбалт, 25 метрийн уртын шумбалт, завьтай аврах ажиллагаа болон хөвөгч цагираг шидэх зэрэг сургуулилтуудыг зааварлагч багшийн удирдлага дор хийж анхан шатны мэдлэгээ шалгалтаар бататгаж суралцсан.

БНСУ-ЫН Гёнгү мужийн галын албаны академийн "Олон улсын гал сөнөөгчдийн сургалт"-д төв орон нутгийн онцгой байдлын байгууллагын 10 алба хаагч хамрагдсан.

Шүхэрчин-аврагчдын дадлага сургуулилт:

"Үндэсний аврах бригад"-тай хамтран шүхэрчин-аврагчдын дадлага сургуулийг Төв аймгийн Батсүмбэр сумын нутаг дэвсгэрт, Уул уурхайн аврах 09 дүгээр ангитай хамтран аврах ажиллагааны дадлага сургуулийг Буянт-Ухаа бүсэд нислэг, нислэгийн аюулгүй байдлыг ханган тус тус зохион байгуулж, гамшгийн үед харилцан ажиллах, холбоо зохион байгуулах боломжийг бүрдүүлж, алба хаагчдын мэргэжлийн үр чадварыг сайжруулсан.

Зураг 22. Аврах ажиллагаа, шүхрийн буултын дадлага, сургалт

Мөн Өвөрхангай аймгийн Арвайхээр суманд хээрийн гаралтаар "Аврах ажиллагаа, шүхрийн буултын дадлага, сургалт"-ыг нислэг, нислэгийн аюулгүй байдлыг ханган зохион байгуулсан.

Агаараас эрэн хайх, аврах ажиллагааны багийн сургалт, дадлага:

Монгол Улсад Агаараас аврах нэгж байгуулах, нисгэгч бэлтгэх сургалтын хөтөлбөрийн дагуу эхний ээлжийн 4 сурагч нисгэгчийг, "Хэли-Юнион" компанийн багш нисгэгч Romain Cadet, Stephane Leroiux, David Busson, Dominic Hergaud нарын удирдлага дор "Био-1", "Буянт-Ухаа" бүсэд сургалтын нислэгийг "Cabri G2" загварын нисдэг тэргээр нислэг, нислэгийн аюулгүй байдлыг ханган сургаж байна.

Инженер, техникийн бүрэлдэхүүнийг бэлтгэх сургалтын хөтөлбөрийн дагуу "ЕС-145" загварын нисдэг тэрэгний мэргэшүүлэх сургалт, "ЕС-145" загварын нисдэг тэрэгний "Arriel-1" хөдөлгүүрийн мэргэшүүлэх сургалтыг тус тус зохион байгуулж, инженер техникийн албаны алба хаагчдад сертификат гардуулсан.

Бүгд Найрамдах Франц Улсын Иргэний хамгаалалтын газрын аврах ажиллагааны мэргэжилтнүүдтэй хамтран "Тэрэлж", "Буянт-Ухаа" бүсэд агаараас аврах ажиллагааны мэргэжилтэн, аврагч, яаралтай тусламжийн багийг бэлтгэх сургалтыг зохион байгуулж, сургалтад хамрагдсан алба хаагчдад БНФУ-ын Иргэний хамгаалалтын газраас сертификат гардуулсан. Мөн 2022 оны 4 дүгээр сарын 21-ний өдөр штабын бүрэлдэхүүн, нислэгийн алба болон "Хэли-Юнион" компанийн мэргэжилтнүүдтэй хамтарсан "Шуурхай дуудлагаар тусгай үүргийн нислэгээр үүрэг гүйцэтгэх боломж" сэдвийн дор штабын нэгдсэн дадлага сургалт, 6 дугаар сарын 09-ний өдрөөс аврах ажиллагааны өргөгч төхөөрөмжтэй ажиллах дадлага, сургалтыг 6 сарын хугацаатай зохион байгуулсан.

Агаараас эрэн хайх, аврах ажиллагааны мэргэжлийн аврах баг бэлтгэх сургалтын хөтөлбөрийн дагуу БНФУ-ын Иргэний хамгаалалтын газрын аврах ажиллагааны болон эмнэлгийн яаралтай тусламжийн сургагч багш нараар удирдуулан агаарын хөлгийн өргөгч төхөөрөмжтэй "Өндөр уул, хаднаас аврах ажиллагаа", "Гол, нуурын уснаас аврах ажиллагаа", "Үерийн уснаас эрэн хайх,

аврах ажиллагаа", "Өндөр барилга, байгууламжаас аврах ажиллагаа", "Усан тээврийн хэрэгслээс аврах ажиллагаа", "Агаарын хөлгөөр яаралтай тусламж үзүүлэх" сургалтуудад ЕС-145 загварын агаарын хөлөгтэй аврах ажиллагааны мэргэжилтэн 4, аврагч 4, эмч 4, сувилагч 4 хамруулж, нислэг, нислэгийн аюулгүй байдлыг ханган зохион байгуулсан.

1.5.5. Техник тоног төхөөрөмж, хувцас хэрэглэл, багаж хэрэгслийн хангалт

Онцгой байдлын байгууллагын бэлтгэл, бэлэн байдлыг дээшлүүлэх, алба хаагчдын ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулах хүрээнд гадаад улс, орны Засгийн газар, олон улсын байгууллагуудтай хамтран 4 төрлийн нийт 160 гаруй тэрбум төгрөгийн төсөл хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэн ажиллаж байна. Тухайлбал, Монгол Улсын Засгийн газар, Бүгд Найрамдах Франц Улсын Засгийн газар хоорондын "Санхүүгийн хэлэлцээр"-ийг 2024 оны 1 дүгээр сарын 11-ний өдөр УИХ-аар батлуулж, 139.3 тэрбум төгрөгийн санхүүжилтээр "Онцгой байдлын байгууллагын агаараас эрэн хайх, аврах ангийг чадавхжуулах, гал түймэр унтраах автомашин нийлүүлэх төсөл"-ийн II үе шатыг хэрэгжүүлж эхэллээ. Энэ хүрээнд 20 тн гал түймэр унтраах хөөс үүсгэгч бодис болон 336.1 мянган еврогийн өртөгтэй 490 төрлийн нисдэг тэрэгний сэлбэг хэрэгсэл, 20 төрлийн багаж, 18 төрлийн тос, тослох материалыг хүлээн аваад байна. Цаашид нийт 13.3 сая еврогийн өртөг бүхий 3 нэр төрлийн 18 нэгж гал түймэр унтраах тусгай тоноглол бүхий автомашиныг нийлүүлэх юм.

Мөн улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар тусгай зориулалтын хүн тээврийн автомашин 6, бага оврын ой, хээрийн түймэрт ашиглагдах автомашин 18, тусгай зориулалтын бага оврын гал түймэр унтраах автомашин 4, шуурхай албаны автомашин 2, тусгай зориулалтын бүрэн тоногтой эмнэлгийн автомашин 2, тусгай зориулалтын хүн тээврийн каунти автобус 1 буюу нийт 30 автомашиныг төв, орон нутгийн Онцгой байдлын байгууллагуудад хуваарилан олгосоноор албаны хэмжээнд техник хэрэгслийн хангалт өмнөх оноос 6.5 хувиар өссөн байна.

Онцгой байдлын байгууллагын салбар, нэгжийн холбоо зохион байгуулалтын бэлэн байдлыг дээшлүүлэх зорилгоор холбоо, зарлан мэдээллийн 13 нэр төрлийн 634 ширхэг холбооны техник хэрэгслийг худалдан авч, радио холбооны тоног төхөөрөмжийн хангалтыг нэмэгдүүлээд байна.

Түүнчлэн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагаанд шинэ дэвшилтэт техник хэрэгсэл нэвтрүүлэх, ашиглах зорилгоор гал түймэр унтраах дрон болон бага оврын роботыг туршилтаар нэвтрүүлсэн бол нийслэлийн хэмжээнд хүн нэг бүрийг хамгаалах амьсгалын бие даасан төхөөрөмжийн хангалт 100 хувьд хүрсэн байна.

Нийслэлийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын даргын 2024 оны А/35 дугаар захирамжаар Гал сөнөөгчийн хувийн аюулгүй байдлын систем, Гал сөнөөгч, аврагчдыг угаарын болон гүний шумбалтын азотын хийн хордлогын үед эмчлэх өндөр даралтад хүчил төрөгчийн эмчилгээний тоног төхөөрөмж, Хими, цацрагийн ослын үед ашиглах хамгаалах хувцас хэрэгсэл, Дулаан мэдрэгчтэй камер, өндөр

нарийвчлал бүхий камертай дрон зэрэг тоног төхөөрөмж, Нийслэлийн Засаг даргын 2024 оны А/721 дугаар захирамжийн хүрээнд аюулт үзэгдэл, осол тохиолдсон үед Гамшгаас хамгаалах алба, мэргэжлийн байгууллагууд хариу арга хэмжээг зохион байгуулахад шаардлагатай багаж хэрэгсэл, хүн нэг бүрийн хамгаалах хувцас хэрэгсэл зэрэг 21 төрлийн багаж, хамгаалах хувцас хэрэгслийг тус тус шийдвэрлүүлсэн.

Агаараас эрэн хайх, аврах ангид хэрэгжиж байгаа төслийн хүрээнд агаарын хөлгийн өргөгч төхөөрөмжтэй аврах ажиллагааны 15 нэр төрлийн 59 тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгсэл, "Петзл" брендийн өндрөөс эрэн хайх, аврах ажиллагааны 32 нэр төрлийн 179 тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгсэл, хүн нэг бүрийн хамгаалах хэрэгслийг хүлээн авсан. Мөн эмнэлгийн яаралтай тусламж үзүүлэх зориулалт бүхий 25 нэр төрлийн эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийг хүлээн авч, үйл ажиллагаанд ашиглаж байна.

Хувцас хэрэгслийн хувьд: 2024 онд Онцгой байдлын ерөнхий газартай худалдан авах гэрээ байгуулсан 8 аж ахуй нэгж, байгууллагаас нийт 61 нэр төрлийн нормын болон тусгай зориулалтын хувцас, хэрэглэлийг авч, баталсан хуваарийн дагуу Төв, орон нутгийн анги, байгууллагын эдэлгээний хугацаа, норм дууссан болон шинээр томилогдсон алба хаагчид хувцас хэрэглэлийн хангалтыг олгосоноор хувцас хэрэглэлийн хангалт 60 хувьд хүрсэн байна.

Онцгой байдлын байгууллагын алба хаагчдын хувцас хэрэглэлийг үйлдвэрлэх чадавхаа бэхжүүлэн нийт 86,6 сая төгрөгийн машин, тоног төхөөрөмжийн хөрөнгө оруулалтыг хийсэн байна.

Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар шийдвэрлэсэн барилга байгууламж, засвар үйлчилгээ:

Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар Штабын барилгын 364м² талбай бүхий 2 давхар өргөтгөлийн барилгыг шинээр барьж байгуулан ашиглалтад оруулсан.

Зураг 23. Орон нутгийн Онцгой байдлын байгууллагын барилга байгууламжийн засвар

Зураг 24. Шинээр баригдсан "Штаб"-ын байр

Мөн төв, орон нутгийн Онцгой байдлын байгууллагын барилга байгууламжид шаардлагатай урсгал засварыг хийж, хэвийн үйл ажиллагааг ханган ажиллаж байна.

1.5.6. Тэмцээн уралдаан, шагнал бусад арга хэмжээний талаар:

Онцгой байдлын байгууллагын түүхт 20 жилийн ойг тохиолдуулан Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн зарлигаар Онцгой байдлын ерөнхий газрыг "Сүхбаатарын одон"-гоор, нийслэлийн Онцгой байдлын газрыг "Цэргийн гавьяаны улаан тугийн одон"-гоор, Орхон, Сэлэнгэ, Дорнод, Өмнөговь аймгийн Онцгой байдлын газруудыг "Цэргийн гавьяаны одон"-гоор тус тус шагнасан. Онцгой байдлын байгууллагын үе, үеийн алба хаагч дундаас ахмадын хорооны гишүүн, бэлтгэл хурандаа Пунцагийн Батаахүүг "Гавьяат эдийн засагч", Онцгой байдлын ерөнхий газрын дэргэдэх 09 дүгээр ангийн Эрэн хайх, аврах салбарын аврагч, ахлах ахлагч Пүрэвдоржийн Хатанболд, Нийслэлийн Онцгой байдлын газрын Баянгол дүүргийн Онцгой байдлын хэлтсийн гал түймэр унтраах, аврах 18 дугаар ангийн гал сөнөөгч, ахлах ахлагч Түмэнбаярын Даваадорж, ахмад ажилтан, бэлтгэл хурандаа Чимэддоржийн Батчулуун, ахмад ажилтан, бэлтгэл хурандаа Доржготовын Ууганбаяр нарыг "Үйлчилгээний гавьяат ажилтан" цолоор шагналаа.

Зураг 25. Онцгой байдлын байгууллагын 20 жилийн ойг тохиолдуулан шагнагдсан алба хаагчид

Монгол Улсад орчин цагийн шинжлэх ухааны байгууллага үүсэж хөгжсөний 103 жилийн ой, "Шинжлэх ухааны ажилтны өдөр" Гамшиг судлалын үндэсний хүрээлэнгийн Эрдэмтэн нарийн бичгийн дарга, доктор (Ph.D), дэд хурандаа П.Чимэдцэрэн, Дотоод хэргийн их сургуулийн Эрдэм шинжилгээний нэгдсэн хүрээлэнгийн Гамшиг судлалын төвийн эрхлэгч, доктор (Ph.D), дэд хурандаа Б.Саранцэцэг нарт "дэд профессор" эрдмийн цол олгосон.

Зураг 26. 2024 онд Онцгой байдлын байгууллагаас 2 алба хаагч "дэд профессор" цол хүртлээ

Мөн Гамшиг судлалын үндэсний хүрээлэнгийн Нөөц судлалын төвийн дарга, дэд хурандаа С.Байгалмаа доктор (Ph.D)-ын зэрэг хамгааллаа. Түүний бүтээж туурвисан "Газрын тосны бүтээгдэхүүний хангамжийн аюулгүй байдал" сэдэвт докторын диссертацийн ажил нь газрын тосны бүтээгдэхүүний хангамжийн аюулгүй байдлын мөн чанар, олон улсын туршлагыг харьцуулан судалж, газрын тосны бүтээгдэхүүний хангамжийн аюулгүй байдлыг хангах, стратегийн нөөц бүрдүүлэх тухай ойлголтыг онолын түвшинд тодорхойлж, хангамжийн аюулгүй байдалд нөлөөлөх хүчин зүйл, газрын тосны бүтээгдэхүүний хангамжийн аюулгүй байдлыг хангах үйл ажиллагааг шинжлэх ухааны үндэслэлтэйгээр цогцоор нь судалсан юм.

Энэхүү бүтээл нь Монгол Улсын газрын тосны бүтээгдэхүүний хангамжийн өнөөгийн байдалд дүн шинжилгээ хийж, газрын тосны хангамжийн аюулгүй байдлыг хангах үйл ажиллагааны тулгамдсан асуудлыг тодорхойлж, цаашид сайжруулахаар санал дэвшүүлсэн зэргээрээ практик ач холбогдолтой бөгөөд үндэсний аюулгүй байдлыг хангах суурь судалгаа болсныг Дотоод хэргийн их сургуулийн докторын зэрэг хамгаалуулах дэд зөвлөлөөс онцоллоо.

Зураг 27. Гамшиг судлалын үндэсний хүрээлэнгийн Нөөц судлалын төвийн дарга, дэд хурандаа С.Байгалмаа доктор (Ph.D)-ын зэрэг хамгааллаа

Зураг 28. Г.Батгэрэл доктор (Ph.D)-ын зэрэг хамгааллаа

Доктор Г.Батгэрэлийн бүтээж туурвисан "Гамшгаас хамгаалахад сайн дурынхны үйл ажиллагааны оролцоог нэмэгдүүлэх боломж" сэдэвт докторын диссертацийн ажил нь гамшгаас хамгаалах үйл ажиллагаанд сайн дурынхны оролцоог нэмэгдүүлэх явдал чухлаар тавигдаж байгаа өнөөгийн нөхцөлд улс, орнуудын сайн дурын үйл ажиллагааны туршлага, сургамж, ололттой талыг судлан, гамшгаас хамгаалах үйл ажиллагаанд сайн

дурынхны хамтын ажиллагааны чиглэл, үйл ажиллагааны оролцоог нэмэгдүүлэх боломжийг анх удаа үндэсний хэмжээнд судлан тодорхойлсон нь практик ач холбогдолтой болсныг Дотоод хэргийн их сургуулийн докторын зэрэг хамгаалуулах дэд зөвлөлөөс онцоллоо.

ОБЕГ-ын Улсын нөөц, хүмүүнлэгийн тусламж, логиستيкийн хэлтсийн дарга, хурандаа С.Лхагвасүрэнгийн бүтээж туурвисан судалгааны ажил нь орчин үеийн дайны байдлын хувьсал өөрчлөлтийн өнөө үед Онцгой байдлын байгууллагын

Зураг 29. ОБЕГ-ын Улсын нөөц, хүмүүнлэгийн тусламж, логиستيкийн хэлтсийн дарга, хурандаа С.Лхагвасүрэн доктор (Ph.D)-ын зэрэг хамгааллаа

гүйцэтгэх үүргийн талаарх онол, практикийн үндсийг тодорхойлж, түүний хүч хэрэгсэл, удирдлага, гүйцэтгэх үүрэг, боломжид судалгаа хийжээ.

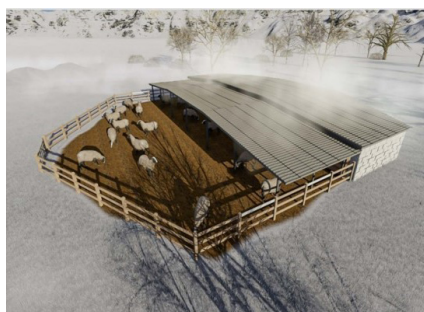
Энэхүү бүтээл нь Онцгой байдлын байгууллага мэргэжлийн үйл ажиллагаа нь улс орны батлан хамгаалахад онцгой үүрэгтэй бөгөөд ямар ч нөхцөлд үндсэн үүргээ гүйцэтгэх нь судалгаагаар нотлогдсон ба чухал суурь судалгаа болсныг Дотоод хэргийн их сургуулийн докторын зэрэг хамгаалуулах дэд зөвлөлөөс онцоллоо.

"Шилдэг бүтээл – 2024" - Онцгой байдлын байгууллагын 2024 оны "Шилдэг бүтээл"-ээр ГСҮХ-ийн захирал, доктор (Ph.D), профессор, хурандаа Ж.Амгалан, Гамшгийн эрсдэл, салбар дундын асуудал хариуцсан эрдэм шинжилгээний ажилтан, доктор (Ph.D), ахмад Д.Нарантуяа нарын "Хот айл" судалгааны ажил нь ГСҮХ-ийн "Эрдмийн зөвлөл"-ийн хурлаар хэлэлцэгдэн 2024 оны "Шилдэг бүтээл"-ээр шалгарсан юм.

Тус судалгаанд гамшгийн эрсдэлийг бодитоор бууруулах, даван туулах, дасан зохицох чадавхыг нэмэгдүүлэх хүрээнд Монгол орны зудын нөхцөл байдал, малчдын амьжиргааны түвшин, малчин өрх, малын тоо, өвөлжөөний өнөөгийн бодит нөхцөл байдалд харьцуулсан судалгаа хийж бүс нутгийн, уур амьсгалд тохиромжтой, малын дулаан байрыг оновчтой шийдлээр барих, загвар бүхий өвөлжөөг бий болгох зорилго тавьсан ба практикт нэвтэрснээр малын зүй бус хорогдол буурч малаас гарах ашиг шим нэмэгдэн малчин өрхийн орлого сайжирч амьдрах ая тухтай нөхцөл бүрдэнэ гэж дүгнэсэн.

Тус судалгааныг ажлыг Монгол Улсын Засгийн газраас мал аж ахуйн салбарыг "Шинэ сэргэлтийн бодлого"-ын хүрээнд хөгжүүлэх, зудын эрсдэлийг хохирол багатайгаар даван туулахад бодит үр дүн үзүүлнэ гэж үзсэний үндсэн дээр "Шинэ сэргэлтийн бодлого бүсчилсэн хөгжлийн реформ 2024-2028" /МАН-ын мөрийн хөтөлбөр/-ийн 1.5.24-д "Зудын эрсдэлийг даван туулах "Өвөлжөө" төслийг хэрэгжүүлнэ" гэж тусгаж өгсөн.

Зураг 30. "Хот айл" судалгааны ажлын загвар өвөлжөө

Мөн энэхүү судалгаанаас гарсан 1968 оны өвөлжөөний стандартыг шинэчлэх саналын хүрээнд Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яамны Төрийн нарийн бичгийн даргын 2024 оны 10 дугаар сарын 02-ны өдрийн А/420 дугаар тушаалаар "Малын өвөлжөө, хашаа, саравч барих стандарт"-ыг шинэчлэн батлуулах ажлын хэсэгт орж ажилласан.

Тэмцээн уралдаан

Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Зэвсэгт хүчний Ерөнхий командлагчийн ивээл дор зохион байгуулагдаж буй ахлагч нарын "Шилдэг бүлэг" шалгаруулах уралдааныг 2024 оны 4 дүгээр сарын 10, 11-ний өдрүүдэд зохион байгуулсан ба тус тэмцээнд төв орон нутгийн Онцгой байдлын байгууллагын 12 баг тамирчид оролцож тэргүүн байрт Хойд бүсийн "Хойморь" баг, дэд байрт нийслэлийн Онцгой байдлын газрын "Хангарьд" баг, гутгаар байрт нийслэлийн Онцгой байдлын газрын "Мазаалай" баг, тусгай байрт "Говийн чоно-2" баг шалгарч цом, медаль, өргөмжлөл, мөнгөн шагналаар шагнагдав. Мөн шилдэг бүлгийн дарга, мэргэн буудагч, эмнэлгийн зааварлагч, холбоочинг тус тус шалгаруулж өргөмжлөл, мөнгөн шагналаар шагнаж урамшуулсан.

Зураг 31. Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Зэвсэгт хүчний Ерөнхий командлагчийн ивээл дор зохион байгуулагдаж буй ахлагч нарын "Шилдэг бүлэг" шалгаруулах уралдаан

Төрийн цэргийн болон хууль сахиулах байгууллагуудын ахлагч бүрэлдэхүүний дунд зохион байгуулагдсан "Сарсан бөмбөг"-ийн тэмцээнд Онцгой байдлын ерөнхий газрын эрэгтэй, эмэгтэй багууд үнэлэхүй амжилт үзүүлж тэргүүн байрт шалгарч цом, алтан медаль, өргөмжлөл, мөнгөн шагналаар шагнагдсан.

"Ширээний теннис"-ний ганцаарчилсан төрөлд эмэгтэй тамирчин өргөмжлөл, мөнгөн медаль, багийн төрөлд өргөмжлөл, мөнгөн медаль, багийн нийлбэр дүнгээр хүрэл медаль тус тус хүртсэн.

Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Зэвсэгт хүчний Ерөнхий командлагчийн нэрэмжит "Марш-тусгай бэлтгэлийн цогцолбор" тэмцээнд Онцгой байдлын албаа төлөөлөн оролцсон эрэгтэй, эмэгтэй багийн тамирчид хүрэл медалийг ихэрлүүллээ.

Онцгой байдлын байгууллагын эрэгтэй баг тамирчид 2017, 2022 онд мөнгөн медаль хүртэж байсан бол эмэгтэй баг тамирчид хоёр дахь удаагаа амжилттай оролцож, анхны хүрэл медалийг хүртсэн байна. Энэ жилийн тэмцээнд ЗХЖШ,

ХХЕГ, Дотоодын цэргийн штаб, ОБЕГ, ШШГЕГ, ЦЕГ, ТЕГ, ШШЕГ, ҮБХИС, ДХИС гэсэн 10 байгууллагын 500 орчим тамирчин "Байнгын бүрэлдэхүүний салаа", "Хугацаат цэргийн алба хаагчдын салаа", "Эмэгтэй цэргийн алба хаагчдын тасаг" гэсэн гурван төрөлд тэсвэр хатуужлаа сорин өрсөлдсөн юм.

Зураг 32. Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Зэвсэгт хүчний Ерөнхий командлагчийн нэрэмжит "Марш-тусгай бэлтгэлийн цогцолбор" тэмцээн

"Ахлагч нарын чуулган"-ыг угтан алба хаагчдын чөлөөт цагийг зөв боловсон өнгөрүүлэх, бие бялдар, эрүүл мэндийг дэмжих зорилгоор волейболын аварга шалгаруулах тэмцээнийг 4 дүгээр сарын 16-17-ны өдрүүдэд зохион байгуулсан. Тэмцээнд төрийн цэргийн болон хууль сахиулах 11 байгууллагын 21 багийн 200 гаруй тамирчин хурд хүч, авхаалж самбаагаа сорин өрсөлдөж, аваргуудаа

шалгаруулсан юм. Эрэгтэй төрөлд тэргүүн байрыг ЦЕГ-ын баг тамирчид, дэд байрыг ОБЕГ-ын баг тамирчид, гутгаар байрыг ХХЕГ-ын баг тамирчид эзэллээ. Эмэгтэй төрөлд тэргүүн байрт ОБЕГ-ын баг тамирчид, дэд байрт ЗХЖШ-ын баг тамирчид, гутгаар байрт ЦЕГ-ын баг тамирчид шалгарсан юм.

Зураг 33. Төрийн цэргийн болон хууль сахиулах байгууллагын алба хаагчдын волейболын аварга шалгаруулах тэмцээн

Онцгой байдлын ерөнхий газрын даргын 2024 оны 04 дүгээр сарын 18-ны өдрийн А/124 дүгээр тушаалаар батлагдсан "Гал унтраах техникийн олон төрөлт спортын 2024 оны улсын аварга шалгаруулах тэмцээний удирдамж"-ийн дагуу тэмцээнийг 2024 оны 07 дугаар сарын 03-05-ны өдрүүдэд Дархан-Уул аймагт зохион байгуулсан.

Тэмцээний "Довтолгооны шат", "Саадтай 100 метр", "4x100 метрийн буухиа", "Байлдааны тархалт" гэсэн 4 төрөлд Улаанбаатар бүсийн "Гандуулга" клубын 8 баг, Зүүн бүсийн "Шонхор" клубийн 5 баг, Хойд бүсийн "Алтангас" клубийн 7 баг, Төвийн бүсийн "Од" клубийн 6 баг, Баруун бүсийн "Мөнгөн дуулга" клубийн 5 баг нийт 5 клубийн 31 багийн 248 тамирчин оролцсон.

Зураг 34. Гал унтраах техникийн олон төрөлт спортын 2024 оны улсын аварга шалгаруулах тэмцээн

Довтолгооны шатны төрөлд Улаанбаатар Төмөр замын цэрэгжүүлсэн Онцгой байдлын албаны тамирчин спортын мастер Н.Пүрэвдаш 14.65 цагийн амжилтаар тэргүүн байрт, 4х100 метрийн буухиа тэмцээний төрөлд Улаанбаатар Төмөр замын цэрэгжүүлсэн Онцгой байдлын албаны баг тамирчид 61.42 цагийн амжилтаар тэргүүн байр, саадтай 100 метрийн төрөлд Орхон аймгийн Онцгой байдлын газрын 1 дүгээр багийн тамирчин Я.Энхбаяр 16.97 цагийн амжилтаар тэргүүн байрт, Байлдааны тархалтын төрөлд Булган аймгийн Онцгой байдлын газрын баг тамирчид 29.57 цагийн амжилтаар тэргүүн байр, гал унтраах техникийн олон төрөлт спортын "2 төрөлт" -ийн тэмцээнд 32.22 цагийн амжилтаар Дархан-Уул аймгийн Онцгой байдлын газрын 1 дүгээр багийн тамирчин 32.22 цагийн амжилт үзүүлэн тэргүүн байрт тус тус шалгарсан. Тэмцээний нийлбэр дүнгээр 13 оноогоор Булган аймгийн Онцгой байдлын газрын баг тамирчид тэргүүн байр, Өмнөговь аймгийн Онцгой байдлын газрын баг тамирчид 30 оноогоор II байр эзэлсэн.

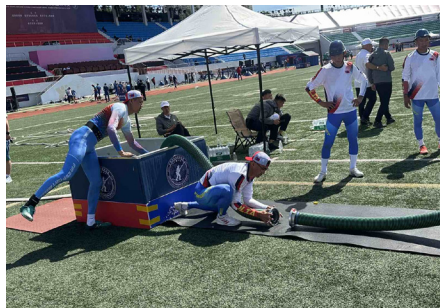
Зураг 35. Гал унтраах техникийн олон төрөлт спортын 2024 оны улсын аварга шалгаруулах тэмцээн

Тагнуулын ерөнхий газраас 2024 оны 05 дугаар сарын 03-ны өдөр тус газрын спортын төв хорооны байранд зохион байгуулсан "АХА" асуулт хариултын тэмцээнд Нийслэлийн Онцгой байдлын газрын Сонгино-хайрхан дүүрэг Гал түймэр унтраах, аврах 11, 29-р анги Чингэлтэй дүүргийн Онцгой байдлын хэлтсийн Гал түймэр унтраах, аврах 10-р ангийн төлөөлөл амжилттай оролцсон.

Зураг 36. "АХА" асуулт хариултын тэмцээн

Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын Харбин хотод 2024 оны 09 дүгээр сарын 05-12-ны өдрүүдэд зохион байгуулагдсан Гал унтраах техникийн олон төрөлт спортын 19 дэх удаагийн Дэлхийн аварга шалгаруулах тэмцээнд улсын шигшээ багийн нийт 14 тамирчид оролцсон.

Зураг 37. Гал унтраах техникийн олон төрөлт спортын 19 дэх удаагийн Дэлхийн аварга шалгаруулах тэмцээн

Цагдаагийн ерөнхий газар, TV5 телевизтэй хамтран зохион байгуулсан хөгжөөнт, цэнгээнт "Чак Хак" нэвтрүүлэгт Уул уурхайн аврах ангийн 4 алба хаагч оролцож түрүүлсэн байна.

Зураг 38. Цагдаагийн ерөнхий газар TV5 телевизтэй хамтран зохион байгуулсан хөгжөөнт, цэнгээнт "Чак Хак" нэвтрүүлэг

1.5.7. Алба хаагчдын нийгмийн баталгаа, эрүүл мэндийг хамгаалах чиглэлээр хийсэн ажил

Хөдөө орон нутагт буюу суманд тасралтгүй 5 болон түүнээс дээш жил ажилласан Онцгой байдлын байгууллагын алба хаагчид таван жил тутамд 30 сарын үндсэн цалинтай тэнцэх хэмжээний мөнгөн урамшууллыг олгохоор хуульчилсан. Хуулийн дагуу энэ онд 112 алба хаагчид нийт 2.8 тэрбум төгрөгийн урамшуулал олголоо.

Онцгой байдлын байгууллагын бие бүрэлдэхүүний цалингийн сүлжээ болон зэрэглэлийг үе шаттай өсгөснөөр 2023 оны мөн үетэй харьцуулахад офицер бүрэлдэхүүний цалин дунджаар 18.5 хувь, ахлагч бүрэлдэхүүний цалин дунджаар 19,6 хувиар тус тус өссөн байна. Түүнчлэн орон сууцны ипотекийн 6 хувийн зээлэнд 13, түрээслээд өмчлөх нөхцөлөөр орон сууцжуулах хөтөлбөрт 15 алба хаагчийг хамруулж, 17 алба хаагчид гэр олгосон бол 5 алба хаагчийг 0.7-2.1 га газартай болгоход дэмжлэг үзүүлж, орон сууц болоод бусад нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэхэд 43 алба хаагчид мөнгөн тусламж шийдвэрлэсэн байна.

Ингэснээр нийтдээ 94 алба хаагчийн орон сууц болоод бусад нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэхэд мөнгөн тусламжийг олголоо.

Зураг 39. Орон сууцны ипотекийн зээл, түрээслээд өмчлөх нөхцөлөөр орон сууцжуулах хөтөлбөрт хамрагдсан алба хаагчид

Эрүүл мэндийн чиглэлээр:

Онцгой байдлын ерөнхий газрын даргын тушаал, батлагдсан удирдамжийн дагуу Өмнөд бүсийн Говьсүмбэр, Дорноговь, Дундговь, Өмнөговь, Хойд бүсийн Архангай, Булган, Дархан-Уул, Сэлэнгэ, Орхон, Хөвсгөл, Төв аймгийн Онцгой байдлын байгууллагын нийт 1371 ажилтан, алба хаагчийг эрүүл мэндийн эрт илрүүлэг, урьдчилан сэргийлэх үзлэгт хамрууллаа.

Зураг 40. Төв, орон нутгийн алба хаагчдын эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх үзлэг

Нийслэлийн нутаг дэвсгэрт 2023 онд болсон үер усны гамшгийн нөхцөл байдлаас үүдэн 2024 онд үүсэж болзошгүй үерийн гамшгийн үеийн хариу

арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд үүрэг гүйцэтгэх алба хаагчдыг халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор Халдварт өвчин судлалын үндэсний төвийн дархлаажуулалтын албатай хамтран "Интести бактериафаг" нянгийн эсрэг үйлдэлтэй бэлдмэлийг Нийслэлийн хүрээний Онцгой байдлын байгууллагын анги, байгууллагын алба хаагчдад хуваарилж, дархлаажуулах ажлыг 6 дугаар сард зохион байгуулсан бөгөөд нийт 1232 алба хаагч хамрагдсан байна.

Зураг 41. Төв, орон нутгийн алба хаагчдын эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлгийн үзлэг

Онцгой байдлын ерөнхий газрын даргын 2024 оны 01 дүгээр сарын 26-ны өдрийн А/17 дугаар тушаалаар Америкийн Нэгдсэн Улсын Элчин сайдын яам, Энэтхэг-Номхон далайн цэргийн командлалтай хамтран Дорнод аймагт зохион байгуулагдсан "Говийн чоно-2024" гамшгийн хор уршгийг арилгах олон улсын дадлага, туршлага солилцох үйл ажиллагаанд гамшгийн үеийн 50 ортой хээрийн эмнэлэг дэлгэн ажиллуулах ажлыг зохион байгуулж, зүүн бүсийн Онцгой байдлын байгууллагын эмч-сэтгэл зүйч нарыг сургаж дадлагажуулсан.

Зураг 42. Онцгой байдлын байгууллагын эмч-сэтгэл зүйч нар

Зураг 43. Эрүүл мэндийн чиглэлийн эрх зүйн баримт бичгийн эмхэтгэл

Онцгой байдлын байгууллагын эмч-сэтгэл зүйч, эмнэлгийн мэргэжилтэн нарын мөрдөн ажиллах эрүүл мэндийн чиглэлийн эрх зүйн баримт бичгийн эмхэтгэлийг Монгол Улсын 8 хууль, Засгийн газрын тогтоол 4, Шадар сайдын тушаал 1, Сайд нарын хамтарсан тушаал 5 (Эрүүл мэндийн сайд, Хөдөлмөр нийгмийн хамгааллын сайд), Эрүүл мэндийн сайдын тушаал 17, Агентлагийн даргын тушаалаар 12 дүрэм, журам, заавар, хөтөлбөр төлөвлөгөө зэрэг нийт 47 эрх зүйн баримт бичгээс түүвэрлэн 2 боть эмхэтгэл, гарын авлага гаргасан.

Мөн нийгмийн баталгааг хангах хүрээнд болон Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Зэвсэгт Хүчний Ерөнхий Командлагч 2024 оныг төрийн цэргийн байгууллагын хэмжээнд "Ахлагчийн жил" болгон зарласантай холбогдуулан Архангай аймгийн Онцгой байдлын газар, Ахлагчийн зөвлөлөөс санаачлан TV9 телевиз,

Араг продакшнтай хамтран "Мөрөөдөл биелдэг" төслийг хэрэгжүүлэн ажилласан. Энэ хүрээнд Онцгой байдлын байгууллагад 19 дэх жилдээ үүрэг гүйцэтгэж байгаа Эрэн хайх, аврах салбарын аврагч-химичин, ахлах ахлагч Ш.Булгантогтоход 0.07 м2 газар болон хашаа, 8х10 хэмжээтэй байшинг алба хаагчид нь сэтгэл зүрхээ шингээн барьж, хамтран зүтгэж байгаа алба хаагчдаа хашаа байшингийн түлхүүрийг нь гардуулж бэлэг барьсан байна.

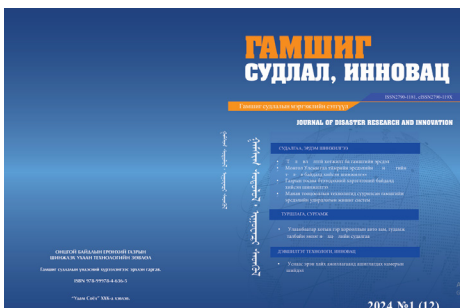

Зураг 44. Эрэн хайх, аврах салбарын аврагч-химичин, ахлах ахлагч Ш.Булгантогтоход хашаа байшингийн түлхүүр гардууллаа

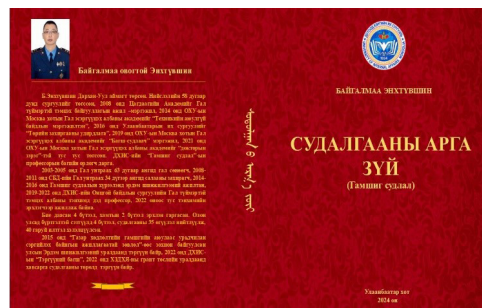
БҮЛЭГ 1.6. ГАМШГААС ХАМГААЛАХ СУДАЛГАА, ШИНЖИЛГЭЭ, ИННОВАЦ

1.6.1. Онцгой байдлын ерөнхий газрын Шинжлэх ухаан технологи, эрдэм шинжилгээний зөвлөлийн үйл ажиллагаа

Онцгой байдлын ерөнхий газрын шинжлэх ухаан технологийн зөвлөл, Гамшиг судлал, инновац судлалын үндэсний хүрээлэнгээс эрхлэн гаргадаг "Гамшиг судлал, инновац" сэтгүүлийн 2024 №1 (12) дугаарыг хэвлүүлж, нийтийн хүртээл болгосон. Сэтгүүлд ирүүлсэн гамшгаас хамгаалах чиглэлийн эрдэм шинжилгээний бүтээлүүдийг тус сэтгүүлийн редакцын зөвлөлийн эрдэмтдээр хянан магадлагаа хийлгэн, журманд заасан шаардлага хангасан бүтээлүүдийг хэвлэн нийтэлж байна.

Зураг 45. "Гамшиг судлал, инновац" сэтгүүлийн 2024 №1 (12) дугаар

Зураг 46. "Судалгааны арга зүй" ном

Мөн Дотоод хэргийн их сургуулийн Онцгой байдлын сургуулийн Гал түймэртэй тэмцэх албаны тэнхимийн профессор, доктор, дэд хурандаа Б.Энхтүвшин нь судалгаа, шинжлэх ухааны мэдлэг, онол, ойлголт, тоон ба статистик шинжилгээ аргуудыг кейс, жишээгээр оновчтой тайлбарласан "Судалгааны арга зүй" гарын авлагыг боловсруулан гаргасан.

Жил бүр Гамшиг судлалын үндэсний хүрээлэнгээс "Гамшгаас хамгаалах цагаан ном"-ыг Англи, Монгол хэлээр боловсруулан бэлтгэж, ОНХХ-т эх бэлтгэлийг хийж, хэвлүүлэн нийтийн хүртээл болгож байна.

Мөн Монгол Улсын Засгийн газраас хэрэгжүүлж байгаа "Үндэсний судалгааны платформ"-д "Гамшгаас хамгаалах цагаан ном - 2023" номыг www.sudalgaa.gov.mn цахим бүртгэлд оруулсан байна.

Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах үндэсний зөвлөлийн ээлжит хуралдаан

Монгол Улсын гамшгаас урьдчилан сэргийлэхэд төр, хувийн хэвшил болон салбар дундын хамтын ажиллагаа, иргэдийн оролцоог хангах, бодлогын зөвлөмж гаргах чиг үүрэгтэйгээр байгуулсан Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах үндэсний зөвлөлийн 2024 оны ээлжит хуралдаан болж, төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үйл ажиллагааг хэлэлцэв.

Тухайлбал, Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ, нотолгоонд суурилсан төлөвлөлтийг хийж эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээг засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, салбарын хэмжээнд хөгжлийн бодлого төлөвлөлт, стратегитэй уялдуулан хэрэгжүүлэхэд анхаарч ажиллажээ. Энэ хүрээнд Азийн хөгжлийн банкны дэмжлэгтэйгээр "Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ, төлөвлөлт болон эрсдэл шилжүүлэх чадавхыг бэхжүүлэх" техник туслалцааны төслийг 2020-2023 оны хугацаанд хэрэгжүүлж Монгол Улсын хэмжээнд зонхилон тохиолддог гамшгийн 10 төрлөөр үндэсний болон орон нутаг, эрүүл мэнд, боловсролын байгууллагын барилга байгууламж, улсын чанартай авто зам, цахилгаан дулаан дамжуулах шугам сүлжээ, аж ахуйн нэгж байгууллага, хүн ам, өрх айл, газар тариалан, бэлчээрийн талбай зэрэг элементүүдийн үнэлгээг хийж, аюул, өртөх байдал, эмзэг байдлын нийт 1500 орчим зураглал боловсруулсан.

Эдгээр хийгдсэн үнэлгээний үр дүн, зураглал болон бусад эрсдэлийн үнэлгээний үр дүнгийн талаарх мэдээллийг иргэд олон нийт, шийдвэр гаргагчдад нээлттэй хүртээмжтэй хүргэх зорилгоор гамшгийн эрсдэлийн мэдээллийн санг бий болгосон байна.

Гамшиг судлалын үндэсний хүрээлэнгийн "Эрдмийн зөвлөл"-ийн үйл ажиллагаа:

Онцгой байдлын ерөнхий газрын дэргэдэх Гамшиг судлалын үндэсний хүрээлэнгийн "Эрдмийн зөвлөл" 2024 онд 6 удаа хуралдаж захиалгат газарт хүлээлгэн өгөх судалгааны ажлын 5 тайлан, явцын 8 тайланг хэлэлцэж, гамшгаас хамгаалах үйл ажиллагааг шинжлэх ухааны үндэстэй явуулахад дэмжлэг үзүүлэн ажиллалаа.

*Зураг 47. Гамшиг судлалын үндэсний хүрээлэнгийн
"Эрдмийн зөвлөл"-ийн хуралдаан*

Онцгой байдлын сургуулийн Гамшиг судлалын профессорын багийн үйл ажиллагаа:

Гамшиг судлалын профессорын судалгааны баг 2023-2024 оны хичээлийн жилд нийт 4 удаа хуралдаж дараах ажлыг хийж гүйцэтгэсэн. Үүнд:

- 2024 оны 3 дугаар сарын 29-ний өдрийн хуралдаанаар "Онцгой байдал-Гамшиг судлал" хөтөлбөрийн 7061 дүгээр дамжааны 14 суралцагчийн судалгааны ажлын сэдэв, эрдэм шинжилгээний ажлын удирдагч томилох, 7062 дугаар дамжааны 9 магистрантын судалгааны ажлын урьдчилсан хамгаалалтыг зохион байгуулсан.

- 2024 оны 4 дүгээр сарын 27, 28-ны өдрүүдэд Дотоод хэргийн их сургуулийн захирлын А/174 дүгээр тушаалаар "Магистрын хамгаалалтад орох шалгуур хангасан суралцагч, судалгааны ажлын сэдэв, удирдагч, албан ёсны шүүмжлэгч нарын нэр"-ийг тус тус үндэслэн "Гамшиг судлал"-ын магистрын зэрэг хамгаалуулах зөвлөл хуралдаж 16 магистрантын магистрын зэргийг амжилттай хамгаалуулсан.

- 2024 оны 11 дүгээр сарын 20-ны өдөр хуралдаж 3 докторантын судалгааны ажлын багц цаг тооцох, 1 докторантын удирдагч батлах, "Гамшигт эмзэг бүлгийн эрсдэлийг бууруулах боломж" нэг сэдэвт бүтээл, "Хүрээлэн байгаа орчны аюулгүй байдал", "Ургамлын аж ахуй хичээлийн дадлага", "Гал түймэр унтраах удирдагч" сурах бичгийг тус тус хэлэлцэж, санал зөвлөмж өгч ажилласан.

Зураг 48. Онцгой байдлын сургуулийн "Гамшиг судлалын профессорын баг"-ын хуралдаан

1.6.2. Эрдэм шинжилгээ, судалгаа, инновацын үйл ажиллагаа

Гамшиг судлалын үндэсний хүрээлэн нь 2005-2024 онд нийт 147 судалгааны ажлыг хийж гүйцэтгэж гамшиг судлалын шинжлэх ухааныг хөгжүүлэх, гамшгаас хамгаалах үйл ажиллагааг шинжлэх ухааны үндэстэй зохион байгуулахад үнэтэй хувь нэмэр оруулан ажиллаж байна.

Мөн тус хүрээлэн нь өөрсдийн судлаач, эрдэм шинжилгээний ажилтан, алба хаагчдын болон гамшиг судлалын чиглэлээр судалгааны ажил хийдэг судлаачдын бүтээлийг эмхэтгэн гаргасан ном, сэтгүүл, судалгааны ажлын тайлан, гарын авлага, заавар зэргийг цахим хэлбэрт хөрвүүлэн хүрээлэнгийнхээ цахим хуудаст байршуулан нийтийн хүртээл болгосон байна.

Гамшиг судлалын үндэсний хүрээлэн 2024 онд "Онцгой байдлын алба хаагчдыг

бэлтгэх, мэргэжил олгох, мэргэшүүлэх сургалт", "Улаанбаатар хотын Авто зам гудамж талбайгаар гал түймэр унтраах тусгай зориулалтын автомашины зорчих боломж", "Гамшгийн үед ашиглах түр байрны өнөөгийн байдал, сайжруулах боломж", "Гамшгийн эрсдэлийг бууруулахад чиглэсэн хөрөнгө оруулалтын эрх зүйн зохицуулалт" зэрэг судалгааны ажлуудыг гүйцэтгэн захиалгат газруудад хүлээлгэн өгсөн байна. Тухайлбал:

Онцгой байдлын алба хаагчдыг бэлтгэх, мэргэжил олгох, мэргэшүүлэх сургалтын өнөөгийн байдлын судалгааны ажлын хүрээнд ДХИС-д Онцгой байдлын алба хаагчдыг бэлтгэх, мэргэжил олгох, мэргэшүүлэх сургалтын үйл явцад гадаад, дотоод оролцогч талуудын сэтгэл ханамжаар үнэлэн хөтөлбөрийн зорилготой хэрхэн уялдаж байгаад шинжилгээ хийсэн байна.

"Улаанбаатар хотын авто зам гудамж талбайгаар гал түймэр унтраах тусгай зориулалтын автомашины зорчих боломж"-ийг судлахдаа нягтрал ихтэй дүүрэг, орон сууцны хороололд гал түймэр унтраах жижиг оврын машин, техникийг санал болгож, ашиглах хэлбэр, зориулалтыг тодорхойлсон байна.

Мөн Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн санаачлагаар "Хөвсгөл нуурын экосистемийг хамгаалах" хүрээнд тус нуураас татан гаргасан 33 техникээс гарсан шатахууны хохирлын тооцооллыг усны бохирдол, усны амьд организмын бохирдол, экосистемийн бохирдол, агаар орчны бохирдол гэсэн 4 төрлийн хохирлын тооцооллыг 50тн, 65тн, 70тн шатахуунаар тооцон гаргасан.

Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээний мэргэшүүлэх сургалт:

Гамшиг судлалын үндэсний хүрээлэн нь 2019 оноос эхлэн Гамшгаас хамгаалах тухай хууль болон Засгийн газрын 2020 оны 190 дүгээр тогтоол "Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ хийх журам"-ын хэрэгжилтийг хангах хүрээнд жил бүр "Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээний мэргэшүүлэх сургалт"-ыг зохион байгуулдаг. 2024 онд 6 дахь удаагийн сургалтыг 2024 оны 6 дугаар сарын 3-14-ний өдрүүдэд зохион байгуулж, 42 суралцагсдыг амжилттай төгсгөн, гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ хийх эрхийн гэрчилгээ олголоо.

1.6.3. Инновацийн үйл ажиллагаа

Зураг 49. Гамшигийн эрсдэлийн үнэлгээний мэргэшүүлэх сургалт-2024

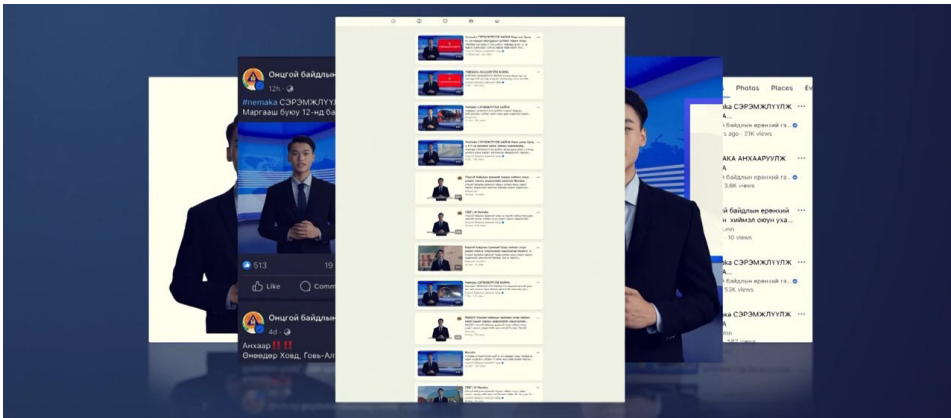
2024 оны 4 дүгээр сарын 15-ны өдөр ОБЕГ-ын Улсын нөөцийн газар, Гамшиг судлалын үндэсний хүрээлэн болон судалгаа, туршилт төслийн ажлын удирдагч нар гурвалсан 85 тоот гэрээ байгуулан Гамшиг судлалын үндэсний хүрээлэнгээс "Шатахууны агуулахад автомат түвшин хэмжигч суурилуулах" судалгаа, туршилт, төслийн ажлыг гүйцэтгэж хэрэгжилтийг ханган ажиллаж байна.

Монгол Улсын Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг болох Оюуны өмчийн газраас "Гарын мөр илрүүлэх соронзон нунтаг "MGL-Magnetic" бүтээлд шинэ бүтээлийн гэрчилгээ, "Онцгой байдлын байгууллагын алба хаагчдын сэтгэл ханамжийн судалгаа" судалгааны ажилд зохиогчийн эрхийн гэрчилгээ, "Онцгой байдлын байгууллагын алба хаагчдын ажлаас халшрах хам шинж" судалгааны ажилд зохиогчийн эрхийн гэрчилгээг тус тус авсан байна.

Зураг 50. Монгол Улсын Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг болох Оюуны өмчийн газраас авсан шинэ бүтээл 1, зохиогчийн эрхийн гэрчилгээ 2

Онцгой байдлын байгууллага хиймэл оюун ухаан дээр суурилсан "Nema-ka" хэвлэл мэдээллийн ажилтан нь 2024 онд Онцгой байдлын байгууллагын үйл ажиллагаа, ард иргэдэд зориулсан сэрэмжлүүлэг, зөвлөгөө зэрэг нийт 24 дүрст мэдээ бэлтгэн, давхардсан тоогоор 9.3 сая хүнд хүргэж ажиллалаа. Хиймэл оюун ухаан дээр суурилсан AI технологийг нэвтрүүлснээр мэдээллийн хүртээмж нэмэгдэж, өнгөрсөн онтой харьцуулахад үзэгчдийн тоо 3.6 дахин өссөн байна.

Зураг 51. Онцгой байдлын байгууллага хиймэл оюун ухаан дээр суурилсан "Nema-ka" хэвлэл мэдээллийн ажилтан

Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах, болзошгүй гамшгийн аюулаас урьдчилан сэргийлэх, авран хамгаалах үйл ажиллагааг олон нийтэд сурталчлан таниулах хүрээнд "Хамтдаа сэргийлье", "Хариуцлага таныг хамгаална" "Урьдчилан

сэргийлье" зэрэг нөлөөллийн аяныг зохион байгуулж, "ОБЕГ-ын Урьдчилан сэргийлэх газар" пейж хуудсанд нийт 1800 орчим мэдээ, мэдээллийг байршуулснаар 20 гаруй сая хүнд хүргэснээр олон нийтийн оролцоог нэмэгдүүлэх нөлөөллийн арга хэмжээ өмнөх онуудтай харьцуулахад 56 хувиар нэмэгджээ.

Түүнчлэн байгууллагын meta.gov.mn сайт, "Онцгой байдлын ерөнхий газар", "ОБЕГ-ын Урьдчилан сэргийлэх газар" пэйж хуудас болон твитер хуудсанд 2024 онд цаг үеийн мэдээ, мэдээлэл сэрэмжлүүлэг, постер, дүрс бичлэг нийт 3746 төрлийн мэдээлэл байршуулан олон нийтэд сурталчилсан нь давхардсан тоогоор 261 сая хүнд хүрсэн үзүүлэлттэй байна. Энэ нь өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 51 хувиар өссөн үзүүлэлт юм.

1.6.4. Лабораторийн туршилт шинжилгээ

Гамшиг судлалын үндэсний хүрээлэнгийн "Галын лаборатори"-ийн материаллаг баазыг бэхжүүлэхэд:

Онцгой байдлын ерөнхий газрын санхүүжилтээр 2024 оны 11 дүгээр сард Аюулгүй байдлын үнэлгээний нэгдсэн төвийн Галын лабораторийн чадавхыг нэмэгдүүлэхээр БНХАУ-ын "Dandong Aolong Radiative Instrument Group" ХХК-ийн үйлдвэрлэсэн рентген туяаны дифрактометр – TC XRD төхөөрөмжийг оруулж ирэн угсралт суурилуулалтын ажил хийгдэж одоогоор эрх зүйн орчин болон туршилт шинжилгээ хийх арга аргачлалыг судлан ажиллаж байна.

Зураг 52. Рентген туяаны дифрактометр – TC XRD төхөөрөмж

ГСҮХ 2024 онд Шүүх, Цагдаагийн байгууллагаас ирүүлсэн 238 тогтоол, 450 дээжид шинжилгээ хийж, шинжээчийн 238 дүгнэлт гарган, хавтаст хэргийн 5 материалтай танилцан, шинжээчийн дүгнэлт гаргасан байна.

Зураг 53. Лабораторийн сорилт, шинжилгээ хийлгэхээр ААНБ, иргэдээс ирүүлсэн хүсэлт, дээжийн тоо

Аж ахуйн нэгж байгууллага, иргэдийн хүсэлтээр тоног төхөөрөмж, барилгын зориулалтын материалын 563 дээжид шинжилгээ хийж, 563 лабораторийн сорилтын дүнг гаргасан.

Зураг 54. Шүүх, прокурор, Цагдаагийн байгууллагын хэрэг бүртгэгч, мөрдөгчийн "Шинжээч томилж, шинжилгээ хийлгэх" тухай тогтоол, ирүүлсэн дээжийн тоо

ГСҮХ-ийн Химийн лаборатори нь төв орон нутгийн Цагдаагийн газраас "Шинжээч томилж, шинжилгээ хийлгэх тухай" 83 мөрдөгчийн тогтоолын дагуу ирүүлсэн 157 дээжийг хүлээн авч, шинжлэн 83 шинжээчийн дүгнэлт гаргасан байна.

1.6.5. Эрдэм шинжилгээний болон онол практикийн хурал

Онцгой байдлын байгууллагын 20 жилийн ойн хүрээнд хийгдсэн хэлэлцүүлэг:

Онцгой байдлын байгууллагын 20 жилийн ойн хүрээнд Гамшиг судлалын үндэсний хүрээлэнгээс "Онцгой байдлын байгууллагын өнөө ба ирээдүй" сэдвийн

хүрээнд 2 цуврал хэлэлцүүлгийг зохион байгуулсан. Эхний хэлэлцүүлгээр эрдэм шинжилгээний илтгэл хэлэлцүүлж, байгууллагын удирдах бүрэлдэхүүн болон салбар нэгж бүрийн санал бодлыг сонсох, үйл ажиллагааны ололт, амжилт, алдаа дутагдлаа тунгаан ярилцсан. Мөн цаашид байгууллагын бодлого, стратеги төлөвлөгөөг хэрхэн боловсруулан ажиллахад Онцгой байдлын байгууллагын ирээдүйн мэргэшсэн, чадварлаг алба хаагчдаас хамааралтай тул алба хаагчдаа сургаж, чадавхжуулах, тогтвор суурьшилтай ажиллахад анхаарал хандуулахад санал нэгдэж, авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаар хэлэлцсэн байна.

Зураг 55. "Онцгой байдлын байгууллагын өнөө ба ирээдүй" хэлэлцүүлэг-1

Тус хэлэлцүүлгийн 2 дугаар хэсэг болох "Онцгой байдлын байгууллагын алба хаагчийн хөгжил, эрүүл мэнд, аюулгүй байдал" сэдэвт хэлэлцүүлэг 2024 оны 10 дугаар сарын 31-ний өдөр амжилттай зохион байгуулсан. Монгол Улсын төр, засгаас хэрэгжүүлж байгаа бодлого шийдвэрийг Онцгой байдлын байгууллагаас тууштай хэрэгжүүлэх, уур амьсгалын өөрчлөлтөөс болон хүний үйл ажиллагаанаас үүдэлтэй гамшгийн эрсдэлийг шинжлэх ухааны үндэслэлтэй, тооцоо, судалгаатай бууруулах арга замыг чанартай, үр дүнтэй гүйцэтгэж чадах эсэх нь Онцгой байдлын байгууллагын алба хаагчдын ажлын хариуцлага, мэдлэг чадвар, сахилга бат, багаар ажиллахад алба хаагчдын үүрэг гүйцэтгэх боломж нөхцөлийг хангах, олон талаар чадавхжуулж, эрүүл, аюулгүй байдлыг ханган ажиллах чиглэлээр хэлэлцүүлэг өрнүүлж, санал зөвлөмж гарган ажилласан байна.

Зураг 56. "Онцгой байдлын байгууллагын өнөө ба ирээдүй" хэлэлцүүлэг-2 нээлт

Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах шинжлэх ухаанч санаачилга эрдэм шинжилгээний бага хурал, бүтээлийн уралдаан:

Онцгой байдлын ерөнхий газар, Гамшиг судлалын үндэсний хүрээлэнгээс "Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах шинжлэх ухаанч санаачилга-2" сэдэвт эрдэм шинжилгээний бага хурал, бүтээлийн уралдааныг хоёр үе шаттайгаар зохион байгуулж, шилдгүүдээ тодруулсан. Уралдааны эхний шалгаруулалтад нийт 23 бүтээл ирсэн бөгөөд 11 бүтээл хоёрдугаар шатанд шалгарч, илтгэлийг хэлэлцүүлсэн юм.

Биет бүтээлийн төрөлд "Гал унтраах бодис, бүтээгдэхүүн гарган авах туршилт судалгааны үр дүн" бүтээл тэргүүлсэн бол эрдэм шинжилгээний өгүүллийн төрөлд "Манан тооцоолын технологид суурилсан гамшгийн эрсдэлийн удирдлагын жишиг систем" бүтээл тэргүүлж удаах байруудад "Цар тахлын үед Монгол уламжлалт эмийн нөөц бүрдүүлэх, хэрэгцээ, туршлага, боломж", "Зудын эрсдэлийг бууруулах, даван туулах чадавхыг нэмэгдүүлэх "Хот айл" судалгааны ажлын үр дүн", "Газрын тосны бүтээгдэхүүний хангамжийн аюулгүй байдлыг хангах стратегийн нөөц бүрдүүлэх асуудал" сэдэвт бүтээлүүд тус тус байр эзэлсэн байна.

"Сэлэнгэ аймаг, хил орчмын бүс нутгийн гамшгийн эрсдэлийг бууруулахад талуудын оролцоо" сэдэвт эрдэм шинжилгээ, онол практикийн бага хурал:

Сэлэнгэ аймгийн Онцгой байдлын газар тус аймгийн Засаг даргын Тамгын газартай хамтран Гамшиг судлалын үндэсний хүрээлэнг түшиглэн "Сэлэнгэ аймаг, хил орчмын бүс нутгийн гамшгийн эрсдэлийг бууруулахад талуудын оролцоо" сэдэвт эрдэм шинжилгээ, онол практикийн бага хурлыг анх удаа хоёр үе шаттайгаар зохион байгуулсан.

Зураг 57. "Сэлэнгэ аймаг, хил орчмын бүс нутгийн гамшгийн эрсдэлийг бууруулахад талуудын оролцоо" сэдэвт эрдэм шинжилгээ, онол практикийн бага хурал

Онол, практикийн бага хуралд төрийн цэргийн болон хууль сахиулах байгууллага, гамшгаас хамгаалах алба, мэргэжлийн анги, их, дээд сургууль, эрдэм шинжилгээний байгууллага, эрдэмтэн, судлаачдаас ирүүлсэн 15 бүтээлээс хоёрдугаар шатанд шалгарсан 8 өгүүллээр 2024 оны 10 дугаар сарын 25-ны өдөр Сэлэнгэ аймгийн Сүхбаатар суманд хэлэлцүүлэг зохион байгуулж, шилдгүүдийг шалгарууллаа.

Тус эрдэм шинжилгээний хурлыг тухайлсан орон нутгийн асуудлыг буюу хил орчмын бүс нутгийн гамшгийн эрсдэлийг бууруулах, гамшгаас хамгаалах үйл ажиллагаанд тулгамдаж буй асуудлыг судалгаа эрдэм шинжилгээний ажлын үр дүнд тулгуурлан гаргаж танилцуулах, хил орчмын бүс нутгийн гамшгийн эрсдэлийг бууруулах, орон нутгийн хөгжлийн бодлогод тусгуулах саналыг холбогдох байгууллагад хүргүүлэх, гамшгийн эрсдэлийг бууруулах асуудлыг орон нутгийн болон салбаруудын хөгжлийн төлөвлөгөөнд тусгаж, хэрэгжүүлэхэд талуудын үүрэг, оролцоог нэмэгдүүлэхэд дэмжлэг болсон гэж үзэж байна.

"Хил орчмын нутаг дэвсгэрийн экологийн аюулгүй байдал, гамшгийн тулгамдсан асуудал" олон улсын эрдэм шинжилгээний хурал:

Дотоод хэргийн их сургуулийн Эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн Гамшиг судлалын төв, Хилийн аюулгүй байдал судлалын төв, Аюулгүй байдал судлалын төвүүд Монгол Улаан загалмай нийгэмлэгтэй хамтран 2024 оны 11 дүгээр сарын 15-ны өдөр "Хил орчмын нутаг дэвсгэрийн экологийн аюулгүй байдал, гамшгийн тулгамдсан асуудал, шийдэл" сэдэвт олон улсын эрдэм шинжилгээний хурлыг Монголын Улаан загалмай нийгэмлэгийн Хүүхэд, залуучуудын төвд танхимаар болон цахимаар зохион байгууллаа.

Дотоодын болон олон улсын эрдэмтэн, судлаачид хил орчмын нутаг дэвсгэрийн экологийн аюулгүй байдал, гамшгийн аюулын нөлөөлөх хүчин зүйл, гамшгийн тулгамдсан асуудал, шийдлийг онол, практиктай хослуулан судалсан судалгааны ажлын үр дүнг хэлэлцэж, цаашдын чиг хандлага, орчин үеийн дэвшилтэт технологи, судалгаа, шинжилгээний ололт, шийдэлтэйгээр дэвшүүлсэн нь энэхүү олон улсын эрдэм шинжилгээний хурлын онцлог байлаа.

Зураг 58. "Хил орчмын нутаг дэвсгэрийн экологийн аюулгүй байдал, гамшгийн тулгамдсан асуудал" олон улсын эрдэм шинжилгээний хурал

"Дотоод аюулгүй байдлын тулгамдсан асуудал" сэдэвт эрдэм шинжилгээний хэлэлцүүлэг:

Дотоод хэргийн их сургуулийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн Гамшиг судлалын төвөөс "Дотоод аюулгүй байдлын тулгамдсан асуудал" сэдэвт хэлэлцүүлгийг 2024 оны 11 дүгээр сарын 08-ны өдөр Их сургуулийн "Соёмбот" танхимд зохион байгууллаа.

Хэлэлцүүлэгт Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөл, Цагдаагийн ерөнхий газрын Цагдаа, дотоодын цэргийн судалгааны төв, Онцгой байдлын ерөнхий газрын дэргэдэх Гамшиг судлалын үндэсний хүрээлэн, Дотоод хэргийн их сургууль болон их, дээд, сургууль, байгууллагын төлөөлөл эрдэмтэн, судлаачид, бусад салбарын эрдэмтэн, судлаачид оролцож "Геополитикийн шинэ нөхцөл байдал: Монгол Улсын гадаад аюулгүй байдлын орчин", "Монгол Улсын дотоод аюулгүй байдлыг хангахад дотоодын цэргийн үүрэг, оролцоо", "Хэл-соёлын аюулгүй байдал", "Хүрээлэн байгаа орчны аюулгүй байдлын зарим асуудал", "Хилийн аюулгүй байдал", "Газрын тосны бүтээгдэхүүний хангамжийн аюулгүй байдал" илтгэл хэлэлцүүлсэн байна.

Зураг 59. "Дотоод аюулгүй байдлын тулгамдсан асуудал" сэдэвт хэлэлцүүлэг

Улсын нөөцийн газар байгуулагдсаны түүхт 60 жилийн ойд зориулан Улсын нөөцийн газар, Дотоод хэргийн их сургуулийн Эдийн засаг нөөц, ар талын тэнхимтэй хамтран "Стратегийн бүтээгдэхүүний чанар, аюулгүй байдал" сэдэвт олон улсын эрдэм шинжилгээний хурлыг 2024 онд амжилттай зохион байгууллаа.

Зураг 60. "Стратегийн бүтээгдэхүүний чанар, аюулгүй байдал" сэдэвт олон улсын эрдэм шинжилгээний хурал

Энэхүү хуралд Америкийн нэгдсэн улсын Небраска Линкольн их сургууль, Оросын холбооны улсын Эрхүүгийн Хөдөө аж ахуйн их сургууль, Бүгд найрамдах Солонгос улсын Корей их сургууль, Бүгд найрамдах Хятад ард улсын Бээжингийн хөдөө аж ахуйн их сургууль, Бүгд найрамдах Исламын Пакистан улсын Лаяах их сургуулийн эрдэмтэн судлаачид цахимаар оролцон илтгэлээ хэлэлцүүлсэн.

Мөн Онцгой байдлын ерөнхий газар, Онцгой байдлын сургууль, Ургамал хамгааллын эрдэм шинжилгээний хүрээлэн, Хөдөө аж ахуйн их сургууль, Ургамал газар тариалангийн хүрээлэнгийн эрдэмтэн, судлаач, ажилтан, алба хаагчид Монгол Улсын стратегийн бүтээгдэхүүний өнөөгийн байдал, тулгамдаж буй асуудал, цаашдын чиг хандлага, шинэ санаа, инновац нэвтрүүлэх, хөгжүүлэх чиглэлээр олон улсын судлаачдын дэвшүүлсэн судалгааны ажлын үр дүнг хэлэлцлээ. Мөн цаашид хамтран шинжлэх ухааны төсөл, хөтөлбөр хэрэгжүүлэхээр болж, хурлын үр дүнг нэгтгэн зөвлөмж боловсруулан эмхэтгэл хэвлүүлсэн.

ХОЁРДУГААР ХЭСЭГ.

ГАМШГААС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

БҮЛЭГ 2.1 ГАМШГААС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

2.1.1. Урьдчилан сэргийлэх хяналт, шалгалт

Онцгой байдлын байгууллагын дотоод аюулгүй байдлыг хангах, хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний үр дүнг дээшлүүлэх үйл ажиллагаа 2024 оны жилийн эцсийн байдлаар 100 хувийн биелэлттэй дүгнэгдсэн.

Онцгой байдлын ерөнхий газрын даргын баталсан хуваарийн дагуу 2024 онд харьяа 13 нэгжид иж бүрэн шалгалт, 10 нэгжид биелэлтийн шалгалтыг, мөн тухай бүр удирдлагын шийдвэрээр төв, орон нутгийн Онцгой байдлын байгууллагын дотоод үйл ажиллагаанд гарсан зөрчил, дутагдал, иргэн, аж ахуй нэгж байгууллагаас гаргасан өргөдөл, гомдлын дагуу шалгалт зохион байгуулж заавар, зөвлөмжөөр ханган аливаа учирч болох эрсдэлээс урьдчилан сэргийлж ажилласан байна.

Хяналт шалгалтын ажлын хүрээнд иргэн, хуулийн этгээдийн 14.346 барилга байгууламж, 210.129 гэр хорооллын айл өрхийг хамруулан 116.313 зөрчлийг илрүүлж, 91.887 зөрчил буюу 79 хувийг газар дээр нь арилгууллаа. Мөн эрх зүйн баримт бичгийн хүрээнд бусад зөрчлийг арилгуулахаар албан шаардлага 5268, мэдэгдэл 5049, танилцуулга 154, зөвлөмж 87 боловсруулж, байгууллагын шийдвэр гаргах эрх бүхий албан тушаалтанд хүргүүлсэн байна.

Эрх бүхий албан тушаалтны хууль ёсны шаардлагыг биелүүлээгүй, галын аюулгүй байдлыг хангах үүргээ биелүүлээгүй, хууль, норм, дүрэм зөрчсөн 814 иргэн, хуулийн этгээдийн зөрчлийг Зөрчлийн тухай хуулийн дагуу хялбаршуулсан журмаар шийдвэрлэж, 413.1 сая төгрөгийн торгуулийн шийтгэл оногдуулсан байна.

2.1.2. Нөлөөллийн арга хэмжээ:

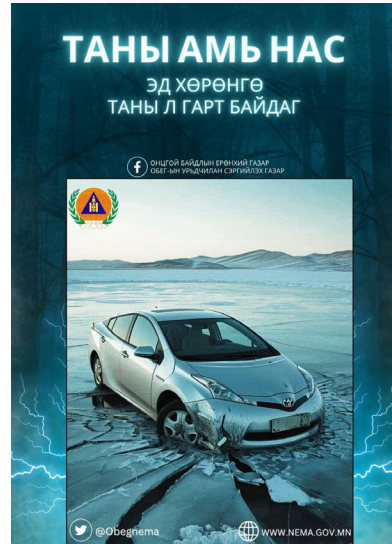
- Нөлөөллийн арга хэмжээ өмнөх онуудтай харьцуулахад 56 хувиар нэмэгдсэн байна -

Монгол Улсын Шадар сайдын баталсан нэгдсэн арга хэмжээний хүрээнд:

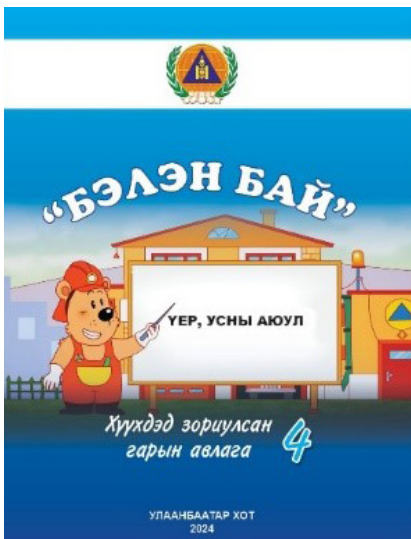
Гамшгаас урьдчилан сэргийлэх зорилгоор Монгол Улсын Шадар сайдаар 2024 онд "Гэр хорооллын айл өрхүүдийн гал түймрийн аюулгүй байдал, урьдчилан сэргийлэх нэгдсэн арга хэмжээ", "Газар хөдлөлтийн гамшгаас урьдчилан сэргийлэх, таниулах өдөрлөг", "Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах олон улсын өдөрлөг", "Өвөлжилт, хаваржилт хүндрэх болон зудын аюулаас урьдчилан сэргийлэх нэгдсэн арга хэмжээ", "Шар усны үерээс урьдчилан сэргийлэх нэгдсэн арга хэмжээ", "Үер, усны ослоос урьдчилан сэргийлэх нэгдсэн арга хэмжээ" зэрэг нийт 6 төрлийн нэгдсэн арга хэмжээ, өдөрлөгийн удирдамжийг батлуулан, хэрэгжилтийг хангуулан ажилласан.

Гамшгаас хамгаалах тухай хуулийн 6.1.6-д гамшгаас хамгаалах сургалт, сурталчилгаа зохион байгуулах, мэдээллээр хангах талаар заасны дагуу олон нийт, ард иргэдэд хандсан гамшгийн эрсдэлийг бууруулах нийтийг хамарсан арга хэмжээ, аян өрнүүлэх, энэ чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг байгууллага, иргэний

үүсгэл, санаачилга, ололт амжилт, тэргүүн туршлагыг сурталчлах ажлын хүрээнд "Хамтдаа сэргийлье", "Хариуцлага таныг хамгаална", "Урьдчилан сэргийлье" зэрэг нөлөөллийн аяныг зохион байгуулж, "ОБЕГ-ын Урьдчилан сэргийлэх газар" пейж хуудсанд нийт 1800 орчим мэдээ, мэдээллийг байршуулснаар 20 гаруй сая хүнд хүрсэн байна.

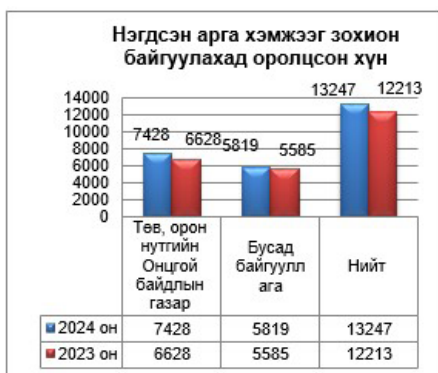
Мөн энэ хүрээнд ахуйн түймэр, цасан болон шороон шуурга, зуд, үерийн агуулгаар хүүхдэд зориулсан "Бэлэн бай" гарын авлагыг бэлтгэн, 25.000 ширхэгийг хэвлэж, "Алба сурталчилах өдөрлөг"-ийн үеэр иргэд, олон нийтэд хүргэлээ.

"Гэр хорооллын айл өрхүүдийн гал түймрийн аюулгүй байдал, урьдчилан сэргийлэх нэгдсэн арга хэмжээ"

Нэгдсэн арга хэмжээний хоёрдугаар үе шатыг зохион байгуулахад төв, орон нутгийн Онцгой байдлын байгууллагаас давхардсан тоогоор 7428, бусад байгууллагаас 5819, нийт 13247 ажилтан, алба хаагчид, 920 автомашин, техник хэрэгсэлтэйгээр ажилласан.

Нэгдсэн арга хэмжээний хүрээнд гал түймрийн аюулаас урьдчилан сэргийлэх, гал түймэр аюулт үзэгдэл тохиолдсон үед авах арга хэмжээний талаар иргэдийн мэдлэг, ойлголтыг дээшлүүлэх зорилгоор аймаг, нийслэл, сум, дүүрэг, баг, хороонд 242 удаа нээлттэй хаалганы өдөрлөг зохион байгуулсан нь өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 23 буюу 9,5 хувиар өссөн байна.

Зураг 61. Нэгдсэн арга хэмжээг зохион байгуулахад оролцсон хүн

Зураг 62. Нээлттэй хаалганы өдөрлөг

Нэгдсэн арга хэмжээг улсын хэмжээнд зохион байгуулж байгаатай холбогдуулан ахуйн гал түймрээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр давхардсан тоогоор нийт 295 төрлийн цаг үеийн мэдээ мэдээлэл, сэрэмжлүүлэг, зөвлөмж, шторк 55, ярилцлага 10, постер 230, рийл бичлэг 10-г бэлтгэн, Онцгой байдлын байгууллагын цахим сайт болон "Онцгой байдлын ерөнхий газар", "ОБЕГ-Урьдчилан сэргийлэх газар" пэйж хуудсанд тус тус байршуулж давхардсан тоогоор 17,608,220 хүнд хүрсэн байна. Аливаа зөвлөмж мэдээллийг хүргэхдээ "Хараад суух биш хамтдаа сэргийлье", "хамтдаа сэргийлье", "хариуцлага таныг хамгаална" гэх мэт уриалгын хаштагийг үүсгэн ашиглаж иргэд олон нийтийг гамшгаас хамгаалах, урьдчилан сэргийлэхэд сэдэлжүүлэхэд анхаарч ажилласан байна.

Монгол Улсын Статистикийн мэдээллийн нэгдсэн санд 240779 айл өрх Монгол гэрт, 410175 айл өрх байшинд буюу нийт 650954 айл өрх гэр хороололд амьдардаг. Үүний 251368 буюу 38.6 хувьд гал түймрийн аюулгүй байдал, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг зохион байгуулсан нь өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 3,7 хувиар өссөн байна.

Зураг 63. Үзлэг шалгалт зохион байгуулж, заавар зөвлөгөө өгсөн айл өрх

Улсын хэмжээнд мэргэжлийн байгууллагатай хамтран гэр хорооллын айл, өрхүүдийн галын аюулгүй байдал болон цахилгаан дамжуулах утас нь стандартын шаардлага хангаж байгаа эсэхэд үзлэг шалгалтыг зохион байгуулж, пийшин зуухны аюулгүй байдлаас шалтгаалсан 74419, цахилгаанаас шалтгаалсан 29826, нийт 104245 зөрчлийг илрүүлж, 59018 зөрчлийг газар дээр нь арилгуулж 45227 зөрчлийг арилгах талаар гал түймрийн улсын хяналтын байцаагчийн албан мэдэгдэл өгч, мэргэжил арга зүйн зөвлөгөө өгч ажилласан байна.

Аймаг, нийслэл, сум, дүүрэг, баг хорооны Засаг даргын Тамгын газрын ажилтны хамт гэр хорооллын 5194 айл өрхүүдийн зам, гарц, галын автомашин хүрэлцэн очих боломжгүй байршлын талаар судалгааг нарийвчлан гаргаж, галын автомашин очих боломжгүй байршил, хаягийн талаарх мэдээллийг тухайн нутаг дэвсгэрийн Засаг даргын Тамгын газарт хүргүүлж, зам, гарц, галын автомашин хүрэлцэн очих боломжгүй 4829 айл өрхүүдийг нүүлгэн шилжүүлж ажилласан байна.

Зураг 64. Үзлэг шалгалтаар илэрсэн зөрчил

Зураг 65. Гэр хорооллын зам гарцын судалгааг гаргаж, зөрчил арилгуулсан талаар

Газар хөдлөлтийн гамшгаас урьдчилан сэргийлэх, таниулах өдөрлөг

Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 67 дугаар тогтоолын хэрэгжилтийг хангуулах хүрээнд:

"Газар хөдлөлтийн гамшгаас урьдчилан сэргийлэх" сэдвээр 17 яам, 10 гамшгаас хамгаалах улсын алба, 30 их, дээд сургууль, 2449 төрийн байгууллага, 1151 аж ахуй, нэгж байгууллагийн нийт 177401 багш ажилтан, албан хаагч, оюутан, сурагчдыг хамруулан сургалт, дадлагыг зохион байгуулсан байна. (Хүснэгт 1)

Хүснэгт 1. Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 67 дугаар тогтоолын хэрэгжилтийг хангуулах хүрээнд улсын хэмжээнд зохион байгуулсан байдал

№	Танхимын сургалт зохион байгуулсан байдал	Байгууллагын тоо	Хамрагдсан багш ажилтан, албан хаагч, оюутнуудын тоо
1	Засгийн газрын яам	17	8046
2	Гамшгаас хамгаалах улсын алба	10	
3	Их, дээд сургууль	30	
4	Төрийн байгууллага	2449	112978
5	Аж ахуй нэгж байгууллага	1151	56377
	Нийт	3657	177401

Монгол Улсын Засгийн газрын 2011 оны 339, 340 дүгээр тогтоолоор батлагдсан "Гамшгийн аюулын тухай зарлан мэдээллийн дохио дамжуулах журам", "Гамшгийн үед нүүлгэн шилжүүлэх журам"-ын хэрэгжилтийг хангуулах хүрээнд зарлан мэдээллийн дохиогоор нүүн шилжих дадлага сургуульд яам, гамшгаас хамгаалах улсын алба, их дээд сургуулийн 21958, төрийн байгууллагын 112978, аж ахуй, нэгж байгууллагын 56377, гамшгаас хамгаалах орон нутгийн албаны 32163, мэргэжлийн ангийн 3227, аж ахуйн нэгж, байгууллагын 6085, багш ажилтан, албан хаагч, оюутан, сурагчид 1071424 хамруулан зохион байгуулсан байна.

Тус сургалт, дадлага сургуулийг Онцгой байдлын байгууллагын 2272, бусад байгууллагын 6010, нийт 8282 ажилтан, алба хаагчид зохион байгуулсан байна. Энэхүү сургалт, дадлага сургуульд нийт давхардсан тоогоор 1312494 багш ажилтан, албан хаагч, оюутан, сурагчид хамрагдсан байна. (Хүснэгт 2)

Хүснэгт 2. Монгол Улсын Засгийн газрын 2011 оны 339, 340 дүгээр тогтоолын хэрэгжилтийг хангуулах хүрээнд улсын хэмжээнд зохион байгуулсан байдал

№	Зарлан мэдээллийн дуут дохиогоор дадлага сургууль зохион байгуулхад иргэд, ажилтан, алба хаагчид хамрагдсан байдал	Хамрагдсан иргэд
1	Сургалт, дадлага сургуульд хамрагдсан	Яам, их дээд сургууль
2		Төрийн байгууллага
3		Аж ахуй, нэгж байгууллага
4		Гамшгаас хамгаалах орон нутгийн алба
5		Мэргэжлийн анги
6		Аж ахуйн нэгж, байгууллага
7		Иргэд
8	Сургалт, дадлага сургуулийг зохион байгуулсан	Онцгой байдлын байгууллага
9		Бусад байгууллага
	Нийт	1312494

Өвөлжилт, хаваржилт хүндрэх болон зудын аюулаас урьдчилан сэргийлэх нэгдсэн арга хэмжээ

Монгол Улсын Засгийн газрын 2023 оны "Хөдөө аж ахуйн салбарын 2023-2024 оны өвөлжилт, хаваржилтын бэлтгэл хангах зарим арга хэмжээний тухай" 279 дүгээр тогтоолоор аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн хэмжээнд бэлтгэвэл зохих өвс, тэжээлийн аюулгүйн нөөцийн хэмжээ, аймгийн төвийн хүн амын 2024 оны хаврын улирлын хүнсний хэрэгцээнд зориулан бэлтгэх махны хэмжээг тус тус баталсан.

Цаг уурын байгууллагаас гаргасан судалгаагаар 2023-2024 оны өвөл сүүлийн 49 жилд тохиолдож байгаагүй их хэмжээний цас орсон бөгөөд 2009-2010 оны зудын нөхцөлтэй харьцуулахад өнгөрсөн зуны зуншлага, бэлчээрийн даац, тогтсон цасан бүрхүүлийн талбай, цасны зузаан зэрэг үзүүлэлтүүд ойролцоо байсан. Гэвч гол онцлог нь 2023 оны 11, 12 дугаар сард цаг агаарын нөхцөл байдал хэлбэлзэл ихтэй, огцом дулаарах, хүйтрэх тохиолдлууд хэд хэдэн удаа давтагдсанаас бэлчээрт мөсөн бүрхүүл тогтож, 13 аймгийн 58 суманд "мөсөн буюу төмөр" зудын нөхцөл үүссэн нь урьд өмнө нь тохиолдож байгаагүй зудын нөхцөлийг үүсгэсэн байна.

Иймээс өвөлжилт, хаваржилтыг хохирол багатай даван туулах зорилгоор Улсын онцгой комиссын Шуурхай штабыг байгуулан 2 үе шаттай стратеги төлөвлөгөөг хэрэгжүүлхээр ажилласан. Нэгдүгээрт зудыг хохирол багатай даван туулах, хариу арга хэмжээг шуурхай хэрэгжүүлэх, хоёрдугаарт зудын нөхцөл байдлаас үүссэн малын сэг зэмыг устгах, ариутгах, шар усны үерээс сэргийлэх зэрэг зохион байгууллалтыг шат дараатай авч хэрэгжүүлсэн.

Гол нуурын мөс, шар усны үерийн аюулаас урьдчилан сэргийлэх нэгдсэн арга хэмжээ

УОК-ын даргын 2023 оны 8 дугаар тушаалаар байгуулагдаж УОК-ын шуурхай штабт шар усны үерээс урьдчилан сэргийлэх, шуурхай удирдлага зохицуулалтаар хангах чиг үүрэг бүхий, холбогдох мэргэжлийн байгууллагын төлөөллөөс бүрдсэн бүлгийг томилон ажиллуулсан.

Нийслэл, дүүргийн холбогдох мэргэжлийн байгууллагын 470 ажилтан, алба хаагч, 126 техник хэрэгсэлтэй гараар болон тусгай зориулалтын механизмаар 26,456.1 метр куб суваг шуудуу татах, 7,463 тонн мөсийг гаргаж, Туул, Гүнт, Ногоон нуурын далан руу зөөж тээвэрлэх, 500 метр шороон далан босгох ажлыг зохион байгуулан, 273 айл өрхийг ус, мөсөнд автах эрсдэлээс урьдчилан сэргийлж, 9 айл, өрх хашаандаа байх боломжгүй болж, үүнээс 7 айл, өрх өөрсдөө нүүн шилжиж, 2 айл, өрхийг Онцгой байдлын байгууллагын алба хаагчид нүүлгэн шилжүүлсэн.

Нийслэлийн хэмжээнд он гарснаас хойш шар усны үерийн нийт 110 удаагийн дуудлага, мэдээллийн дагуу онцгой байдал, Геодези, усны барилга байгууламж, дүүргийн ЗДТГ зэрэг холбогдох байгууллагуудын давхардсан тоогоор 685 алба хаагч, 169 автомашин механизм, 60 мотопомптой ажиллаж, 9511 тонн ус соруулан, 5613 метр суваг татаж, 3 гүүрний сувагчлалыг чөлөөлж, 155 тонн мөс, 3 тонн лаг шаврыг зөөвөрлөн, 35 метр ус зайлуулах шугам хоолойг онгойлгож,

3570 метр шороон далан босгож 310 айл, өрх, 5 аж ахуйн нэгжийн аюулгүй байдлыг хангаж, Баянзүрх дүүрэгт 1, Хан-Уул дүүрэгт 2 нийт 3 айл, өрхийг нүүлгэн шилжүүлсэн байна.

Үер, усны ослоос урьдчилан сэргийлэх нэгдсэн арга хэмжээ

Улсын хэмжээнд 2024 он гарсаар усны ослын 92 тохиолдол бүртгэгдэж, 79 иргэн (хүүхэд 14) амь насаа алдаж, 17 иргэн (хүүхэд 7)-ийг аварсан байна.

Монгол Улсын хувьд сүүлийн 10 жилд 1058 хүн усны ослоор нас барсан бөгөөд үүний 28.9 хувь нь 0-17 хүртэлх насны хүүхэд, насанд хүрэгчдийн 67.4 хувь нь эрэгтэйчүүд байна. Насны бүлгээр авч үзвэл нийт нас барсан иргэдийн 64.4 хувийг 35 хүртэлх насны хүүхэд, залуучууд эзэлж байна. Шалтгаан нөхцлөөр нь авч үзвэл нийт тохиолдлын 70 гаруй хувь нь амралт зугаалгаар явж байхдаа (үүнд архи согтууруулах ундаа хэрэглэсэн, хүүхдээ хараа хяналтгүй орхисон, сэлэхээр ороод осолдсон, загасчилж яваад осолдсон), 15 орчим хувь нь гүүр, гарамгүй газраар гол мөрөн гаталсан, зам товчлохоор мөсөн дээгүүр зорчиж яваад цөмөрсөн, 5 хувь нь ажил үүргээ гүйцэтгэж яваад буюу уурхайн олборлолтын зориулалттай үүссэн тогтоол усанд осолдсон, 10 орчим хувь нь шалтгаан нөхцөл тогтоогдоогүй Цагдаагийн байгууллагад шилжсэн тохиолдлууд байна. Түүнчлэн усны ослын 80 орчим хувь нь зуны улиралд үүний 40 гаруй хувь нь зөвхөн долоодугаар сард тохиолдож байна.

Онцгой байдлын ерөнхий газрын даргын баталсан удирдамжийн дагуу ОБЕГ-ын Урьдчилан сэргийлэх газрын хэлтсийн дарга, хурандаа Д.Бат-Эрдэнээр ахлуулсан ажлын хэсэг 6 дугаар сарын 24-ний өдөр ЭХЯ, БХБЯ, ЭМЯ, ХХААХҮЯ-нд, 6 дугаар сарын 25-ны өдөр ЗТЯ, УУХҮЯ, ХНХЯ, БОАЖЯ-д ажиллаж, УОК-ын 2024 оны 01 албан даалгаврын хэрэгжилт, үерийн гамшгийн үеийн бэлтгэл, бэлэн байдалд үзлэг хийж, үүрэг чиглэл, заавар зөвлөмж өгч ажилласан.

Орон нутгийн хэмжээнд үер усны ослоос урьдчилан сэргийлэх ажлын хүрээнд:

Зураг 66. Бэлэн байдалд үзлэг хийж, үүрэг чиглэл, заавар зөвлөмж өгч буй байдал

Нийт 21 аймаг, төв суурин газруудын нийт үерийн далан, сувагт үзлэг шалгалтыг мэргэжлийн байгууллагуудтай хамтран хийж, 170 км гаруй үерийн хамгаалалтын байгууламжид цэвэрлэгээ үйлчилгээ хийсэн.

Албаны цахим хуудас, олон нийтийн сүлжээнд нийт 431 сэрэмжлүүлэг мэдээ, мэдээллийг байршуулж, 1,188,497 хэрэглэгчид хүрсэн байна. Эрсдэлтэй бүсэд суурьшсан 1661 айл өрхөд албан шаардлага хүргүүлж, өндөр эрсдэлтэй бүсэд суурьшсан 54 айл өрхийг нүүлгэн шилжүүлэх арга хэмжээ авсан. 183,669 хэрэглэгчид "багц мессеж"-ээр сэрэмжлүүлэг хүргэв.

Шар усны үерийн аюулаас урьдчилан сэргийлэх нэгдсэн арга хэмжээний хүрээнд 183,669 хэрэглэгчид "багц мессеж"-ээр сэрэмжлүүлэг хүргэж, 163.5 км үерийн хамгаалалтын байгууламжийг цэвэрлэж, шинээр 727.9 км суваг шуудуу, хамгаалалтын далан байгуулан, 1299 айл өрхөд гамшгаас хамгаалах улсын хяналтын байцаагчийн албан шаардлага хүргүүлж ажилласан.

Шар усны үерт өртөж болзошгүй 173 айл өрхийн хашаа хорооны цас, мөсийг цэвэрлэж, эрсдэлтэй бүсээс 76 айл өрхийг нүүлгэн шилжүүлж, учирч болох эрсдэлээс урьдчилан сэргийлж ажилласан байна.

"ОБЕГ-ын Урьдчилан сэргийлэх" пейж хуудсанд гол нуурын мөс цөмрөх, шар усны үерийн аюулаас урьдчилан сэргийлэх талаар 33 төрлийн сэрэмжлүүлэг, мэдээ, мэдээлэл (мэдээ 10, постер 15, видео 8) тавигдсан. Дээрх сэрэмжлүүлэг, мэдээ, мэдээллийг давхардсан тоогоор 2.147.312 хүний хандалт авч, 5877 хүнд таалагдаж, 6232 хүн бусадтай хуваалцсан байна.

Усны ослын тохиолдол давтагдан гардаг эрсдэл бүхий байршлуудад 310 ширхэг урьдчилан сэргийлэх самбар, хяналтын камер байршуулав

УОК-ын 2024 оны 01 дүгээр албан даалгавар, Монгол Улсын Шадар сайдын баталсан "Үер усны аюулаас урьдчилан сэргийлэх нэгдсэн арга хэмжээ"-ний удирдамжийн хэрэгжилтийг хангуулж Шуурхай штабын үйл ажиллагаа, үер, усны нөхцөл байдлын талаар нийт 6 удаагийн хэвлэлийн хурлыг зохион байгуулж, хэвлэлийн бага хурлын зураг авалт, дүрс бичлэгийг хийж, МҮОНРТ, Малчин, TV9, NTV, MNC, Mongol HD, MN-25, SBN, ETV, zarig.mn, mpa.mn, zugii.mn, unuudur.mn, ergelt.mn, gogo.mn, zindaa.mn, dobu.mn, ikon.mn, news.mn, mpa.mn гэсэн 70 гаруй байгууллагаар дамжуулан олон нийтэд хүргэсэн.

Мөн гол, усны ослоос урьдчилан сэргийлэх хүрээнд 18 төрлийн иргэний үүргийн талаар 4, нийт 22 төрлийн постер, 96 төрлийн цаг агаар, гол, усны аюул, үерийн аюулаас урьдчилан сэргийлэх зөвлөмж, зөвлөгөөг шинээр хийж, "Онцгой байдлын ерөнхий газар", "ОБЕГ-ын Урьдчилан сэргийлэх" пейж хуудсанд байршуулан нь давхардсан тоогоор нийт 1,424,021 хүнд хүргэсэн.

МҮОНРТ, Eagle, Монгол HD, TB9, SBN, 25 суваг телевиз, NTV, "Tenger TV", "Малчин" телевизийн зочны цаг, мэдээллийн хөтөлбөрүүд, Өдрийн сонин, Өглөөний сонин, "Зууны мэдээ", niitlel.mn, zarig.mn, ubn.mn, medee.mn, news.mn, mnb.mn зэрэг 120 гаруй хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр 650 удаа сэрэмжлүүлэх ярилцлага, нэвтрүүлэг, мэдээ, мэдээллийг түгээж, олны танил хүмүүсийг оролцуулсан үер, усны ослоос урьдчилан сэргийлэх нөлөөллийн видео контент бэлтгэн иргэд, олон нийтэд хүргэсэн.

Цаг, уурын байгууллагаас ирүүлсэн сэрэмжлүүлэг, мэдээллийг багц мессежээр 300 удаа нэвтрүүлж, судалгаанд үндэслэн усны ослын тохиолдол давтагдан гардаг эрсдэл бүхий голын эрэг дагуух байршлуудад 310 ширхэг урьдчилан сэргийлэх самбар, хяналтын камер байршуулан ажилласан.

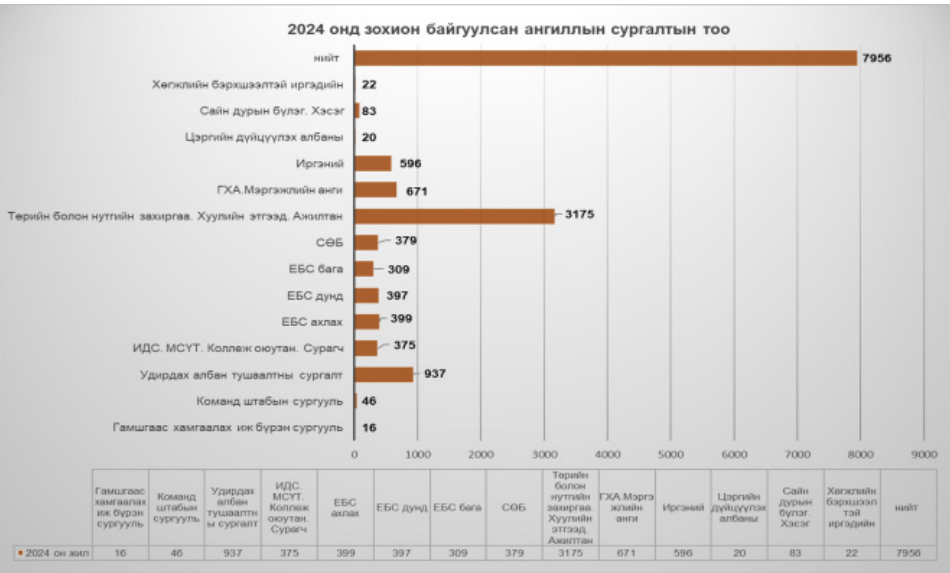
Мөн төрийн болон төрийн бус, ерөнхий боловсролын, сургуулийн өмнөх боловсролын байгууллагын 18088 ажилтан, албан хаагч, сурагчдад гол, усны ослын аюулаас урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр 350 удаагийн сургалтыг зохион байгууллаа.

Монгол Улсад тохиолдсон гамшиг, аюулт үзэгдэл, ослын тоо, давтамж, хохирол, өртөнгийг тооцоолон, үндэслэлтэйгээр гамшгаас урьдчилан сэргийлэх, гамшгаас хамгаалах, эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээг төлөвлөн хэрэгжүүлэх зорилгоор Онцгой байдлын байгууллагын 20 жилийн гамшиг, аюулт үзэгдэл, ослын бүртгэлийг нэгдсэн мэдээллийн санд нөхөн бүртгэлээ.

2.1.3. Гамшгаас хамгаалах сургалт

Гамшгаас хамгаалах ангиллын сургалт

Улсын хэмжээнд 2024 онд гамшгаас хамгаалах ангиллын сургалтыг нийт 7956 удаа зохион байгуулж, 303786 хүнийг хамруулсан байна. Эдгээр гамшгаас хамгаалах ангиллын сургалтыг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулвал 531 буюу 0,17 хувиар өссөн байна.

Зураг 67. Зохион байгуулсан сургалтын тоо

Гамшгаас хамгаалах тухай хуулийн 13 дугаар зүйлд заасны дагуу төрийн болон төрийн бус байгууллага, аж ахуйн нэгж байгууллагын ажилтан алба хаагчид, иргэдэд гамшгаас хамгаалах сургалтыг дараах байдлаар зохион байгуулав.

- Гамшгаас хамгаалах иж бүрэн сургууль 12 удаа, 3362 хүнд,
- Гамшгаас хамгаалах команд штабын сургууль 24 удаа, 4900 хүнд,
- Удирдах албан тушаалтны сургалтыг 237 удаа, 6257 хүнд,
- Их, дээд сургууль болон МСҮТөв, коллежийн оюутны сургалтыг 406 удаа,

Сурагчдын сургалтад хамрагдсан хүний тоо

11074 оюутанд,

- Ерөнхий боловсролын сургуулийн ахлах ангийн сурагчдын сургалтыг 548 удаа, 31633 сурагчид,
- Ерөнхий боловсролын сургуулийн дунд ангийн сурагчдын сургалтыг 463 удаа, 26513 сурагчид,
- Ерөнхий боловсролын сургуулийн бага ангийн сурагчдын сургалтыг 490 удаа, 22096 сурагчид,
- Сургуулийн өмнөх насны хүүхдийн сургалтыг 504 удаа, 24458 хүүхдэд ,
- Төрийн болон нутгийн захиргааны байгууллага, хуулийн этгээдийн албан тушаалтан, ажилтны сургалтыг 3563 удаа, 87782 хүнд,
- Гамшгаас хамгаалах алба, мэргэжлийн ангийн сургалтыг 655 удаа, 25762 хүнд,
- Иргэний сургалт 829 удаа, 47295 хүнд,
- Цэргийн дүйцүүлэх албаны сургалтыг 33 удаа, 1385 хүнд,
- Сайн дурын бүлэг, хэсгийн сургалтыг 119 удаа, 1986 хүнд,
- Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний сургалтыг 73 удаа, 9617 хүнд, буюу нийт давхардсан тоогоор 7956 удаагийн сургалтыг 303786 хүнийг хамруулан шат дараатай зохион байгуулсан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулвал сургалтын тоо 531 буюу 7,1 хувиар өссөн хамрагдсан хүний тоо 24,8 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна.

АНУ-ын Ойн албатай хамтран "Ослын удирдлагын тогтолцоо"-ны сургагч багшаар 25 алба хаагчийг бэлтгэлээ.

Гамшгийн голомтод эрэн хайх, аврах ажиллагааг шуурхай зохион байгуулах, хор уршгийг арилгах үйл ажиллагааны удирдлага, зохион байгуулалтыг үр дүнтэй төлөвлөх, хэрэгжүүлэхэд ослын удирдлагын нэгдсэн тогтолцоог нэвтрүүлж, бэлтгэл бэлэн байдлыг хангуулахад алба хаагчдыг сургагч багшаар бэлтгэж,

дадлагажуулах зорилгоор АНУ-ын Ойн албатай хамтран "Ослын удирдлагын тогтолцоо" сургагч багш бэлтгэх сургалтыг 11 дүгээр сарын 11-14-ний өдрүүдэд 113 дугаар ангийн байршилд зохион байгууллаа. Сургалтад Онцгой байдлын ерөнхий газар, нийслэлийн Онцгой байдлын газар, бүсийн төвүүд болох Дорнод, Өмнөговь, Ховд, Орхон аймгийн Онцгой байдлын газруудын нийт 25 офицер бүрэлдэхүүнийг хамруулсан.

Эдгээр алба хаагчид нь бүсийн бусад аймгийн Онцгой байдлын газрын алба хаагчдыг гал түймэр, гамшиг, ослын үед "Ослын удирдлагын тогтолцоо"-оор ажиллахад сургаж дадлагажуулахаас гадна төв, орон нутагт зохион байгуулагдах гамшгаас хамгаалах иж бүрэн болон команд штабын дадлага сургуулийн үед гамшгаас хамгаалах алба, мэргэжлийн анги, сайн дурынхныг сургаж дадлагажуулахад бэлтгэгдсэн юм.

Хүүхэд хамгааллын бодлого, гамшгийн бэлэн байдал хариу арга хэмжээ" сэдэвт сургалтыг хоёр үе шаттайгаар, Нэгдсэн Үндэстний байгууллагын "Хүүхдийн сан"-тай хамтран "Хүүхэд хамгааллын бодлого, гамшгийн бэлэн байдал, хариу арга хэмжээ" сэдэвт сургалтыг хоёр үе шаттайгаар тус тус зохион байгууллаа.

Сургалтын нэгдүгээр үе шатыг нийслэлийн 9 дүүргийн хэмжээнд, хоёрдугаар үе шатыг Онцгой байдлын байгууллагын бүсийн төвүүдийг түшиглэн бүсчилсэн хэлбэрээр зохион байгуулж, 21 аймаг, 9 дүүргийн нийт 114 ажилтан, алба хаагчийг сургагч багшаар бэлтгэж, "Гэрчилгээ" олгов.

Мөн хүүхэд хамгааллын бодлогын хүрээнд газар хөдлөлт, объектын болон ой хээрийн гал түймэр, цасан шуурга, үер ус, зудын аюулаас урьдчилан сэргийлэх зөвлөмж бүхий хүүхэд, багачуудын нас, сэтгэхүйн онцлогт тохирсон комик хэлбэрийн "Бэлэн бай" зургаан цуврал гарын авлагыг боловсруулан, 25000 ширхэгийг хэвлүүлж, төв, орон нутгийн Онцгой байдлын байгууллагаар дамжуулан ЕБС-ийн сурагчдад хүргүүллээ. Тус гарын авлагыг хэвлүүлэхэд шаардлагатай 19.4 сая төгрөгийн санхүүжилтийг НҮБ-ын "Хүүхдийн сан"-аар шийдвэрлүүлэн ажиллав.

Онцгой байдлын байгууллагын 20 жилийн ойн хүрээнд Онцгой байдлын байгууллагын үйл ажиллагаа, алба хаагчдын ажил, мэргэжлийн онцлогийг сурталчилан таниулах зорилгоор алба хаагчдын ар гэрийнхнийг хамруулсан "Онцгой алба-Бидний алба" арга хэмжээг зохион байгууллаа.

2024 оны 3 дугаар сарын 22-ны өдрөөс 05 дугаар сарын 05-ны хүртэл 2 сар гаруй хугацаанд зохион байгуулагдсан тус арга хэмжээнд 17 аймгийн Онцгой байдлын газар, 4 сумын Онцгой байдлын хэлтсийн алба хаагчид, тэдний гэр бүлийн нийт 4000 гаруй хүн биечлэн хамрагдсан.

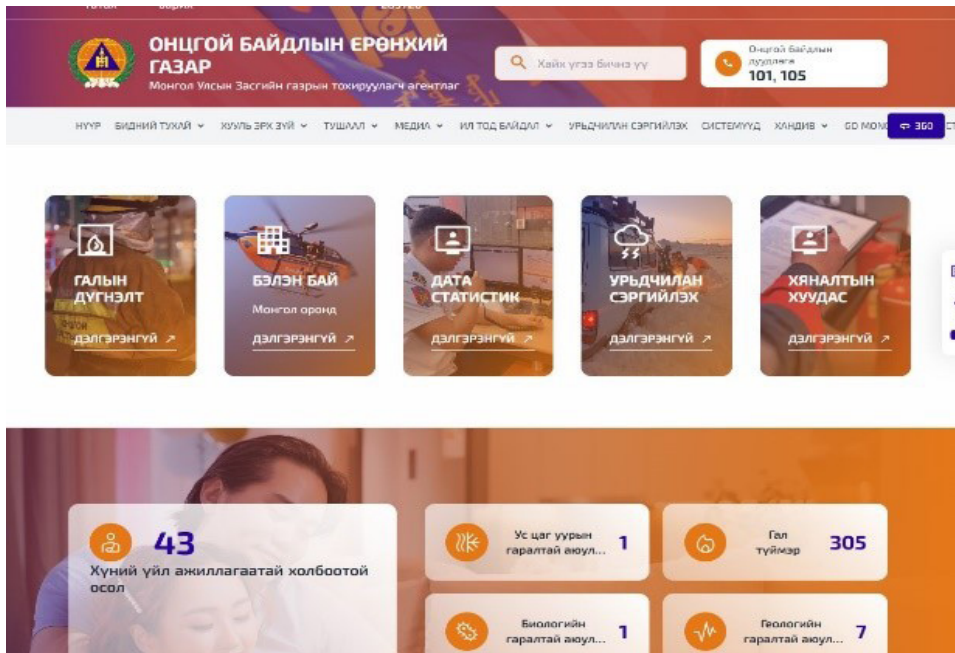
Энэхүү нөлөөллийн аян, уулзалтын үеэр Онцгой байдлын байгууллагын 20 жилийн ололт амжилт, цаашдын зорилго, зорилтыг танилцуулахаас гадна техник хэрэгсэл, музейн үзмэр дэлгэн олонд танилцуулах, ар гэрийхэн болон хүрэлцэн ирсэн иргэдэд урлагийн тоглолт үзүүлэх, хүүхэд багачуудад бэлэг түгэсэн нь орон нутгийн Онцгой байдлын байгууллагын удирдлага, алба хаагчдад маш их өндөр ач холбогдол өгч, аймаг орон нутгийнхаа хэмжээнд алба сурталчлах арга хэмжээг өргөн хүрээнд зохион байгуулсан.

2.1.4. Гамшгаас урьдчилан сэргийлэх хэвлэл мэдээллийн үйл ажиллагаа

Албаны цахим болон пэйж хуудсуудад байршуулсан мэдээ, мэдээлэл давхардсан тоогоор 261 сая хүнд хүрсэн үзүүлэлттэй байна

Онцгой байдлын байгууллага нь орчин үеийн дэвшилтэт технологийг ашиглан, сурталчилгаа мэдээллийг олон нийтэд хүргэх ажлын хүрээнд "Онцгой байдлын ерөнхий газар" пейж хуудасныхаа мессенжер үйлчилгээнд суурилсан "чатбот" буюу автомат хариулагчийг 24 цагийн турш ажиллуулж байна. Ингэснээр иргэд өөрсдийн хүссэн мэдээ, мэдээллийг цаг алдалгүй хүлээн авах боломжтойгоос гадна урьдчилан сэргийлэх зөвлөгөө мэдээллийг хүлээн авч байна.

Байгууллагын nema.gov.mn сайт, "Онцгой байдлын ерөнхий газар", "ОБЕГ-Урьдчилан сэргийлэх газар" пэйж хуудас болон твитер хуудсанд 2024 онд цаг үеийн мэдээ, мэдээлэл сэрэмжлүүлэг, постер, дүрс бичлэг нийт 3746 төрлийн мэдээлэл байршуулан, давхардсан тоогоор 261 сая хүнд хүрсэн үзүүлэлттэй байгаа нь өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 51 хувиар өссөн үзүүлэлт юм.

Зураг 69. Nema.gov.mn сайт

Онцгой байдлын алба хаагчид, тэдгээрийн ажил, мэргэжлийн онцлогийг сурталчлан таниулах зорилгоор "Нематаймс" буланд нийт 39 алба хаагчийг зочноор урьж, мэдээллийг бэлтгэн nema.gov.mn сайт болон "Онцгой байдлын ерөнхий газар" пейж хуудсанд байршуулахад 603.342 хүнд, хэвлэл мэдээллийн байгууллагын 80 орчим байгууллагаар дамжуулан олон нийтэд сурталчилан ажилласан.

Урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр мэдээлэл хүргэх
олон талт арга хэмжээ

Орчин цагийн техникийн шинэчлэл, цаг үеийн хэрэгцээ, шаардлага, иргэдийн хүсэл сонирхолд нийцүүлэн гамшиг ослоос урьдчилан сэргийлэх мэдээ мэдээллийг олон нийтэд хүртээмжтэйгээр хүргэх зорилгоор олон талт мэдээллийн сувгийг нэвтрүүлэв.

Нийтийн тээврээр зорчих иргэдэд зориулан "Larisco city media" компанитай хамтран гамшиг ослоос урьдчилан сэргийлэх сэрэмжлүүлэг мэдээ мэдээллийг 2024 оны 6 дугаар сарын 28-ны өдрөөс нэвтрүүлэв. Дээрх ажлын хүрээнд нийслэлийн бүх чиглэлд 103 автобусны дэлгэцээр үер, ус, ой хээр, объектын түймрээс урьдчилан мэдлэг, ойлголт авах нөхцөлийг бүрдүүлсэн.

Монголын Үндэсний радио, Мэдээ мэдээллийн 88,8 FM, Дэлхийн Монголчуудын радио 88,3, Авто радио 96,3 радиогоор дамжуулан иргэдэд мэдээ мэдээлэл, сэрэмжлүүлэг хүргэж байна.

Look TV, Univision-ний видео багцад хүүхэд багачууд, иргэнд хүссэн үедээ гамшгаас урьдчилан сэргийлэх сэрэмжлүүлэг, зөвлөмж, мэдээ мэдээлэл хүлээн авах боломжийг бүрдүүлэн нийт 23 видео контентыг видео санд шинээр багц үүсгэн байршуулав.

Онцгой байдлын байгууллагын аврагчдын ажил, мэргэжлийн онцлогийг сурталчилан таниулах, гамшгаас урьдчилан сэргийлэх, эрсдэлийг бууруулах, ард иргэдэд мэдлэг, мэдээлэл олгох ажлын хүрээнд "101" 10 ангит цуврал баримтат киног Юнител группын "Номадиа пикчерс продюсинг" ХХК-тай хамтран бүтээж, ард түмний хүртээл болголоо.

Болсон үйл явдал дээр тулгуурлан Онцгой байдлын байгууллагын алба хаагчид тэр дундаа аврагчид дуудлага мэдээлэлд хэрхэн ажилладаг, ямар саад бэрхшээл тулгардаг талаар бодитоор харуулсан тус цуврал баримтат киног ард иргэдэд хүртээмжтэй хүргэх зорилгоор Univision, Look TV-ийн "Монгол кино" багцад үнэ төлбөргүй байршуулаад байна.

Хиймэл оюун ухаан дээр суурилсан "Nemaka" хэвлэл мэдээллийн ажилтан 9.3 сая иргэнд мэдээлэл хүргэлээ.

Сард 136 хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр Онцгой байдлын байгууллагын үйл ажиллагааг сурталчилж, 670 гаруй мэдээлэл нийтэд хүргэсэн байна.

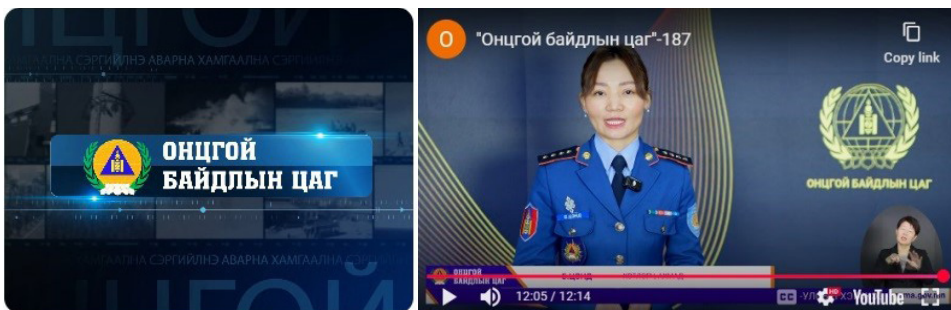
"Хэвлэл мэдээллийн хөгжлийг дэмжих төв"-тэй хамтран 2024 оны 10 дугаар сарын 14-ны өдрөөс эхлэн Гамшгаас урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр хэвлэл мэдээллийн байгууллагуудаар түгээж буй Онцгой байдлын байгууллагаас гаргасан мэдээ мэдээлэлд медиа мониторингийн ажлыг гүйцэтгэлээ. Нийт 136 хэвлэл мэдээллийн байгууллагын /мэдээллийн сайт-100, телевиз-26, өдөр тутмын сонин-7, сэтгүүл-3/ мэдээ мэдээлэлд медиа мониторинг хийхэд Онцгой байдлын байгууллагаас гаргасан мэдээ мэдээллийн 451 нь мэдээллийн сайт, 59 нь телевизийн мэдээ, мэдээлэл, 16 мэдээлэл сонин, сэтгүүлээр, 152 мэдээ мэдээлэл твитер хуудсаар буюу Онцгой байдлын байгууллагатай холбоотой нийт 678 удаагийн мэдээ мэдээлэл Хэвлэл мэдээллийн байгууллагуудаар дамжуулан иргэд олон нийтэд хүрсэн байна.

Онцгой байдлын ерөнхий газраас 2023 онд ашиглалтад оруулсан гамшиг ослын аюулаас урьдчилан сэргийлэх, сэрэмжлүүлэг мэдээллийг нэгтгэн хүргэх төрөлжсөн мэдээллийн belenbai.mn цахим хуудсанд ахуйн болон ой, хээрийн түймэр, үер, шуурга, зуд гэсэн зургаан төрлөөр зөвлөмж мэдээллийг бэлтгэн байршуулаад байна. Тус цахим хуудсанд 2024 онд давхардсан тоогоор 75 сая хүн хандаж, мэдээ, мэдээллийг хүлээн авсан байна. Иргэдийн мэдлэг ойлголтыг дээшлүүлэхийн тулд "Дэлхийн Зөн Монгол" олон улсын байгууллагатай хамтран "Бэлэн бай" сургалтын модулийг шинэчлэн, belenbai.mn сайтад байршуулан ажиллаж байна.

"ОНЦГОЙ БАЙДЛЫН ЦАГ" НЭВТРҮҮЛЭГ

Цаг үеийн мэдээллийг эх сурвалжаас иргэдэд шуурхай хүргэх хүрээнд Онцгой байдлын ерөнхий газраас "Онцгой байдлын цаг" нэвтрүүлгийг 14 хоногийн давтамжтайгаар бэлтгэн нэвтрүүлж байна. 2024 онд нэвтрүүлгийн 161-185 дахь дугаар буюу нийт 24 дугаарыг бэлтгэн, МҮОНТ-ийн 1, 2 дугаар суваг, Өлзий, Newschannel, TV24, Малчин телевизээр тус тус иргэд, олон нийтэд хүргэж ажилласан.

Гамшиг ослоос урьдчилан сэргийлэх сэрэмжлүүлэг мэдээллийг хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд хүртээмжтэй хүргэх зорилгоор дохионы хэлний хэлмэрч С.Бямбадэлгэртэй хамтран ажиллаж, 2024 онд "Онцгой байдлын цаг" нэвтрүүлгийн 24 дугаар буюу 370 минутын нэвтрүүлэг, гамшиг ослоос урьдчилан сэргийлэх сэрэмжлүүлэг видео шторкыг 5 телевиз болон олон нийтийн сүлжээгээр давхардсан тоогоор 240 удаа нэвтрүүлж, иргэдэд хүргэсэн байна.

Зураг 70. Онцгой байдлын цаг нэвтрүүлэг

"ОНЦГОЙ МЭДЭЭ" СОНИН

Онцгой байдлын албаны сар тутмын "Онцгой мэдээ" сониныг 2024 онд 199-210 дахь дугаар буюу нийт 12 дугаарыг эрхлэн гаргаж олон нийтэд хүргэсэн. 2024 онд тус сонинд байгууллагын удирдлага болон алба хаагчдын ярилцлага-28, албаны үйл ажиллагаатай, холбоотой мэдээ, нийтлэл, сурвалжлага-220 бэлтгэн хэвлүүлэв.

Сонины нийт 9 дугаарын материалыг ОБЕГ-ын бүтцийн нэгжүүд бэлтгэн хүргэсэн гэдгээрээ анхдагч шинэлэг санаачлага байлаа.

Зураг 71. Онцгой мэдээ сонин

Хэвлэлийн бага хурал

2024 онд Онцгой байдлын ерөнхий газраас объектын болон ой, хээрийн гал түймэр, газар хөдлөлт, мөс цөмрөлт, шар усны үер, хүчтэй цасан болон шороон шуурга, зам даваа хаагдах зэрэг цаг агаарын аюулт үзэгдэл, ослоос урьдчилан сэргийлэх, цаг агаарын аюулт үзэгдэлтэй холбогдуулан нийт 12 удаагийн хэвлэлийн хурлыг зохион байгуулсан.

УОК-ын шуурхай штабын үйл ажиллагаа өвөлжилт, зудын нөхцөл байдал, хариу арга хэмжээ, үерийн гамшгаас урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр нийт 23 удаагийн хэвлэлийн хурал зохион байгуулж өдөр тутмын сонин буюу давхардсан тоогоор нийт 170 гаруй хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл, нийгмийн сүлжээгээр олон нийтэд хүргэсэн.

Зураг 72. Цаг үеийн асуудлаар зохион байгуулсан бага хурал

Цаг үеийн нөхцөл байдлын болон урьдчилан сэргийлэх сэрэмжлүүлэг мэдээллийг төв, орон нутгийн хэвлэл мэдээллийн байгууллага, MYOHT, Малчин, NTV, TV5, MN-25, UBS, ETV, Ийгл, Сүлд, TV9, TV8 зэрэг 50 гаруй телевиз, news.mn, ikon.mn, isee.mn, medee.mn, dobu.mn, tsahiur.mn, eguur.mn зэрэг 40 гаруй сайт, 5 өдөр тутмын сониноор дамжуулан иргэдэд тогтмол хүргэж байна.

БҮЛЭГ 2.2 ГАМШГИЙН ЭРСДЭЛИЙГ БУУРУУЛАХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

2.2.1. Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ хийсэн байдал

Гамшгаас хамгаалах тухай хууль, Засгийн газрын 2020 оны 190 дүгээр тогтоолоор батлагдсан "Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ хийх журам", Шадар сайдын 2021 оны 68 дугаар тушаалаар батлагдсан "Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээний заавар" болон бусад холбогдох эрх зүйн баримт бичгийн хүрээнд үндэсний болон орон нутаг, засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, салбар, хуулийн этгээдийн түвшинд гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ хийж байна.

Сургууль, цэцэрлэгийн эрсдэлийн үнэлгээ

Аймаг, нийслэл, дүүргийн Засаг даргын тамгын газар, "Дэлхийн зөн Монгол" олон улсын байгууллагатай хамтран сургууль, цэцэрлэгийн гамшгийн эрсдэлийн ерөнхий үнэлгээг хийж байна.

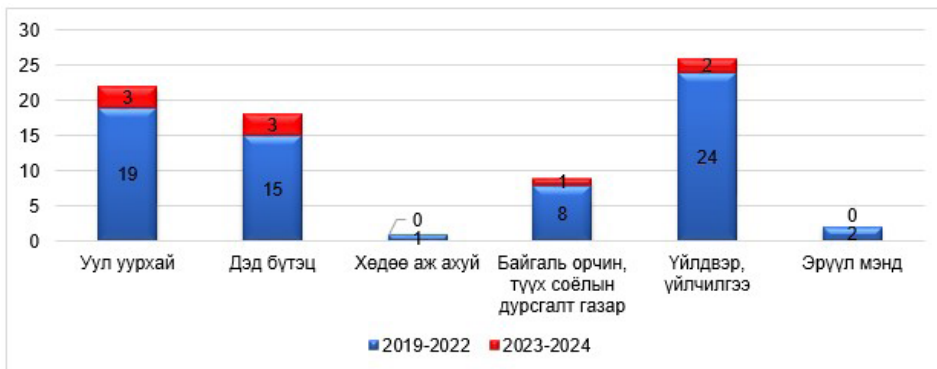
2024 оны байдлаар улсын хэмжээнд нийт сургууль, цэцэрлэгийн 85 хувьд, нийслэлийн хэмжээнд төрийн өмчийн нийт 152 сургууль байгаагаас гамшгийн эрсдэлийн ерөнхий үнэлгээг 100 хувьд тус тус хийсэн. Мөн нийслэлийн хэмжээнд "Хүүхэд төвтэй эрсдэлийн үнэлгээний аргазүйн заавар" аргачлалын дагуу 42 ерөнхий боловсролын сургуулиудад гамшгийн эрсдэлийн ерөнхий үнэлгээ хийсэн байна.

Гамшгийн эрсдэлийн нарийвчилсан үнэлгээ

Засгийн газрын 2020 оны 190 дүгээр тогтоолоор "Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ хийх журам", Шадар сайдын 2021 оны 100 дугаар тушаалаар батлагдсан "Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээний Мэргэжлийн зөвлөлийн ажиллах журам"-ын хүрээнд гамшгийн эрсдэлийн нарийвчилсан үнэлгээ хийх тусгай зөвшөөрлийг олгож, үнэлгээ хийгдэж байна.

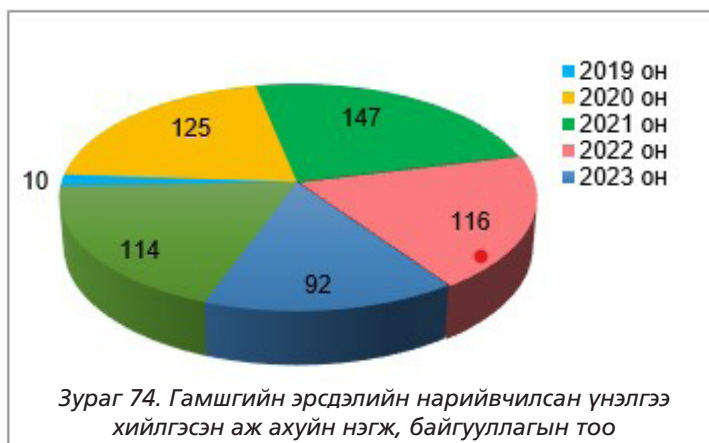
Энэхүү Мэргэжлийн зөвлөлийн хуралдааныг 2019-2024 онд нийт 7 удаа зохион байгуулсан. Монгол Улсын хэмжээнд Зөвшөөрлийн тухай хууль мөрдөгдөж эхлэхээс өмнө нийт 33 хуулийн этгээдэд тусгай зөвшөөрөл олгосон бол хууль мөрдөгдөж эхэлснээс хойш буюу 2023 оноос хойш 3 хуулийн этгээдийн тусгай зөвшөөрлийг цуцалж, 1 хуулийн этгээдэд тусгай зөвшөөрөл олгож 2024 оны байдлаар нийт 31 хуулийн этгээд тусгай зөвшөөрлийн хүрээнд гамшгийн эрсдэлийн нарийвчилсан үнэлгээ хийж байна.

Гамшгийн эрсдэлийн нарийвчилсан үнэлгээ хийх тусгай зөвшөөрлийг Уул уурхай, Дэд бүтэц, Хөдөө аж ахуй, Байгаль орчин, түүх соёлын дурсгалт газар, Үйлдвэр үйлчилгээ, Эрүүл мэнд гэсэн 6 чиглэлээр олгож байна.

Зураг 73. Гамшгийн эрсдэлийн нарийвчилсан үнэлгээ хийх тусгай зөвшөөрөл олгосон байдал /чиглэл тус бүрээр давхардсан тоогоор 71/

2024 оны байдлаар улсын хэмжээнд нийт 598 аж ахуйн нэгж, байгууллага гамшгийн төрөл тус бүрээр гамшгийн эрсдэлийн нарийвчилсан үнэлгээг хийлгэсэн байна.

Зураг 74. Гамшгийн эрсдэлийн нарийвчилсан үнэлгээ хийлгэсэн аж ахуйн нэгж, байгууллагын тоо

2.2.2. Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах үндэсний зөвлөлийн үйл ажиллагаа

Засгийн газрын 2020 оны 189 дүгээр тогтоолоор байгуулагдаж, "Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах үндэсний зөвлөл"-ийн 2024 оны ээлжит хуралдааныг 12 дугаар сарын 09-ний өдөр зохион байгуулсан.

Зураг 75. Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах үндэсний зөвлөлийн ээлжит хуралдаан

Хуралдаанаар үндэсний зөвлөлийн хүрээнд 2023 оны 11 дүгээр сарын 10-ны өдрийн хуралдаанаас өгсөн үүрэг чиглэлийн хэрэгжилтийг дүгнэн хэлэлцэж, цаашид улс, орон нутгийн хэмжээнд гамшгийн эрсдэлийг бууруулах чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх шаардлагатай арга хэмжээний талаар санал солилцсон.

Үүнд: Нийт 20 арга хэмжээ, 81 хувийн хэрэгжилтэй байна.

- 100%-ийн хэрэгжилттэй 8 арга хэмжээ
- 90%-ийн хэрэгжилттэй 3 арга хэмжээ
- 70%-ийн хэрэгжилттэй 3 арга хэмжээ
- 60%-ийн хэрэгжилттэй 4 арга хэмжээ
- 50%-ийн хэрэгжилттэй 2 арга хэмжээ
- 30%-ийн хэрэгжилттэй 0 арга хэмжээ
- 0%-ийн хэрэгжилттэй 0 арга хэмжээ

Мөн тус хуралдаанаар Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах Үндэсний зөвлөлийн 2023-2024 онд хийж, хэрэгжүүлсэн үйл ажиллагааны хэрэгжилт, 2024-2025 оны зудын эрсдэлийн үнэлгээний үр дүн, гамшгийн эрсдэлийг бууруулахад Ази, Номхон далайн бүсийн чиг хандлага, НҮБ-ын Гамшгийн эрсдэлийн бууруулах

чадавхыг бэхжүүлэх түншлэл (КАДРИ)-ээс Монгол Улсад хийгдсэн үнэлгээний тайлангийн зөвлөмж, үр дүнг танилцуулсан.

Түүнчлэн олон талт хамтын ажиллагааг хангах, гамшгийн эрсдэлийг бууруулахад хүүхдийн болон хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн төлөөллөөс оролцуулж, хуралдаанаас нэгдсэн зөвлөмжийг баталсан.

Зураг 76. ГЭБ-д Хүүхэд болон ХБХ-ий оролцоог хангах сэдэвт танилцуулга

Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах үндэсний зөвлөл байгуулагдснаас хойш 6 жилийн хугацаанд "Гамшгаас хамгаалах хууль"-ийн дагуу нийт 134.5 тэрбум төгрөгийг гамшгийн эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээнд тусган хэрэгжүүлсэн байна.

ГУРАВДУГААР ХЭСЭГ.

ГАМШГИЙН ҮЕИЙН
ШУУРХАЙ УДИРДЛАГА,
ЗОХИЦУУЛАЛТ

БҮЛЭГ 3.1. ГАМШГИЙН НӨХЦӨЛ БАЙДАЛ

3.1.1. Монгол оронд тохиолдсон аюулт үзэгдэл, ослын тойм

Монгол Улсын хэмжээнд 2024 онд нийт 5118 удаагийн аюулт үзэгдэл, осол тохиолдож, үүний улмаас 336 хүн амь насаа алдаж, 204 хүн гэмтэж бэртэн 7456298 толгой мал, амьтан хорогдож, 40.8 тэрбум төгрөгийн шууд хохирол учирсан.

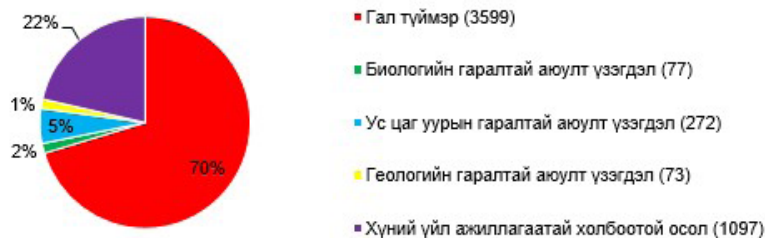
Эдгээрийн хор уршгийг арилгахад Онцгой байдлын байгууллагын болон бусад байгууллага, орон нутгийн нийт 39893 хүн, 8942 техник хэрэгсэлтэйгээр ажиллаж, 8237 хүний амь нас, төр, байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэдийн 392.5 тэрбум төгрөгийн өмч хөрөнгийг авран хамгаалж, гамшигтай тэмцэх, хор уршгийг арилгах ажилд Онцгой байдлын байгууллага болон орон нутгаас 0.8 тэрбум төгрөг зарцуулсан байна.

2024 онд Монгол Улсад 73 удаагийн газар хөдлөлт, 111 удаагийн шар усны үер, 70 удаагийн үер, 13 удаагийн аянга, 36 удаагийн бусад цаг уурын гаралтай аюулт үзэгдэл, 1 удаагийн мөндөр, 3462 удаагийн объектын түймэр, 41 удаагийн хүчтэй салхи, 137 удаагийн ой, хээрийн түймэр, 77 удаагийн биологийн гаралтай аюулт үзэгдэл, 1097 удаагийг хүний буруутай үйл ажиллагаатай холбоотой осол бүртгэгджээ.

Хүснэгт 3. Аюулт үзэгдэл, ослын тоо /2023, 2024 он/

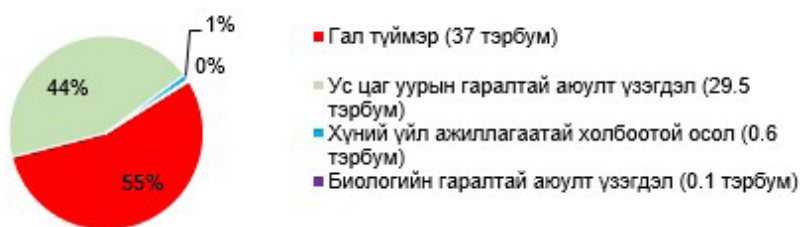
	Газар хөдлөлт	Үер	Аянга	Бусад Цаг агаарын	Мөндөр	Объектын түймэр	Хүчтэй салхи	Ой, хээрийн түймэр	Биологийн гаралтай аюулт үзэгдэл	Хүний үйл ажиллагаатай холбоотой осол
2023	88	107	9	17	1	3054	75	101	151	878
2024	73	181	13	36	1	3462	41	137	77	1097

Тохиолдсон аюулт үзэгдэл, ослын 70 хувь буюу 3599 нь гал түймэр, 2 хувь буюу 77 нь биологийн гаралтай аюулт үзэгдэл, 22 хувь буюу 1097 нь хүний үйл, ажиллагаатай холбоотой осол, 5 хувь буюу 272 нь ус, цаг уурын гаралтай аюулт үзэгдэл, 1 хувь буюу 73 нь геологийн гаралтай аюулт үзэгдэл байна.

Зураг 77. 2024 онд тохиолдсон аюулт үзэгдэл, ослын эзлэх хувь /гамшгийн төрлөөр/

Аюулт, үзэгдэл ослын улмаас учирсан нийт хохирлын 55 хувь буюу 37 тэрбум төгрөг нь гал түймрийн улмаас, 44 хувь буюу 29.5 тэрбум төгрөг нь ус, цаг уурын гаралтай аюулт үзэгдлийн улмаас, 0.8 хувь буюу 0.6 тэрбум төгрөг нь хүний үйл ажиллагаатай холбоотой ослын улмаас, 0.2 хувь буюу 0.5 тэрбум төгрөг нь биологийн гаралтай аюулт, үзэгдэл ослын улмаас учирсан байна.

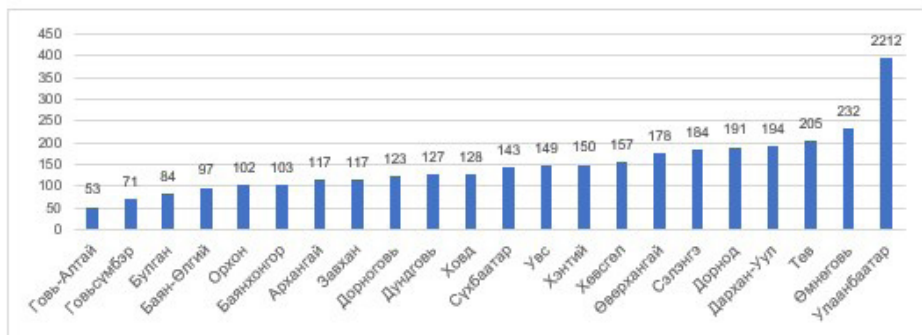
Зураг 78. 2024 онд аюулт үзэгдэл, ослын улмаас учирсан хохирлын эзлэх хувь, гамшгийн төрлөөр

Аюулт, үзэгдэл ослын улмаас нас барсан иргэдийн ослын шалтгаанаар нь авч үзвэл 28 хувь буюу 94 хүн зам тээврийн ослын улмаас, 18 хувь буюу 62 хүн объектын гал түймрийн улмаас, 30 хувь буюу 101 хүн усны ослын улмаас, 9 хувь буюу 31 хүн төөрч сураггүй болсны улмаас, 14 хувь буюу 48 хүн бусад төрлийн ослын улмаас амь насаа алдсан байна.

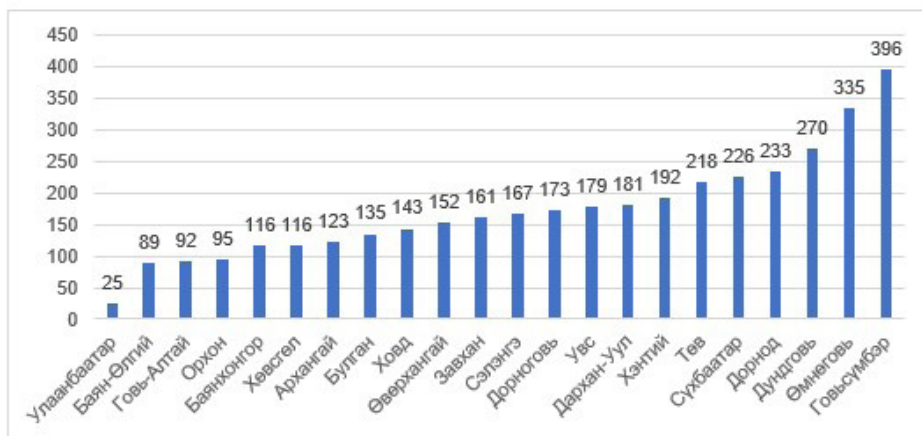
Зураг 79. 2024 онд аюулт үзэгдэл, ослын улмаас амь насаа алдсан хүний эзлэх хувь /гамшгийн төрлөөр/

2024 онд тохиолдсон аюулт үзэгдэл, ослын тоог аймаг нийслэлээр нь харвал Улаанбаатар хотод хамгийн өндөр буюу 2212 тохиолдол, Өмнөговь, Төв, Дархан-Уул аймгууд бусад аймгуудаас өндөр байна.

Зураг 80. 2024 оны аюул үзэгдэл, ослын тоо /аймаг, нийслэлээр/

Тохиолдлын тоог тухайн аймаг нийслэлийн 100000 хүн амд ногдуулж харвал Говьсүмбэр, Өмнөговь, Дундговь аймгууд өндөр байна.

Зураг 81. 100 мянган хүн ам тутамд ногдох гамшиг, аюулт үзэгдэл, ослын тоо

Ус, цаг агаарын гаралтай аюулт үзэгдэл

Аадар бороо, үер:

Улсын хэмжээнд 20 аймаг, нийслэлийн 42 сум, дүүргийн нутаг дэвсгэрийг хамарсан 70 удаагийн үер болж, үүний улмаас 628 толгой мал хорогдож, 61 гэр, байшин эвдэрч сүйдэн, 1082 иргэний амь насыг авран хамгаалсан. Үерийн голомтод 2387 албан хаагч, 445 автомашин техник ажилласан бөгөөд 762.1 сая төгрөгийн хохирол учирчээ.

Шар усны үер:

Улсын хэмжээнд 10 аймаг, нийслэлийн 27 сум, дүүргийн нутаг дэвсгэрийг хамарсан 111 удаагийн шар усны үер болж үүний улмаас 10 гэр, байшин урсан эвдэрч, 58 иргэний амь насыг авран хамгаалсан. Үерийн голомтод 1092 албан хаагч, 176 автомашин техник ажилласан бөгөөд 86.2 сая төгрөгийн хохирол учирсан.

Аянга:

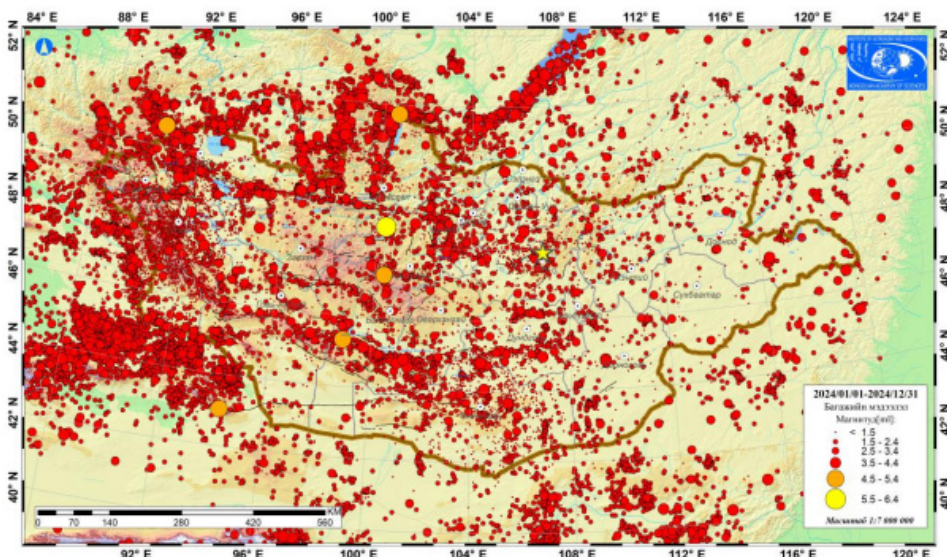
Улсын хэмжээнд 6 аймаг, нийслэлийн 12 сумын нутаг дэвсгэрт аянга буусны улмаас, 3 хүн амь насаа алдаж, 1 хүн гэмтэж бэртэн, 499 толгой мал хорогдож, 75.3 сая төгрөгийн хохирол учирсан байна.

Хүчтэй салхи шуурга:

Улсын хэмжээнд 14 аймаг, нийслэлийн 33 сум, дүүргийн нутаг дэвсгэрийг хамарсан 41 удаагийн хүчтэй салхи, шуурганы улмаас 150 толгой мал хорогдож, 134 гэр, байшин нурж эвдрэн 2 тэрбум төгрөгийн хохирол учирсан байна. Шуурганд төөрсөн хүмүүсийг эрэн хайх ажиллагаанд Онцгой байдлын байгууллага, орон нутгийн иргэд нийт 167 хүн, 35 автомашин техник ажилласан.

Геологийн гаралтай аюулт үзэгдэл

Газар хөдлөлт:

Зураг 82. Газар хөдлөлтийн тархалтын зураг 2024 он

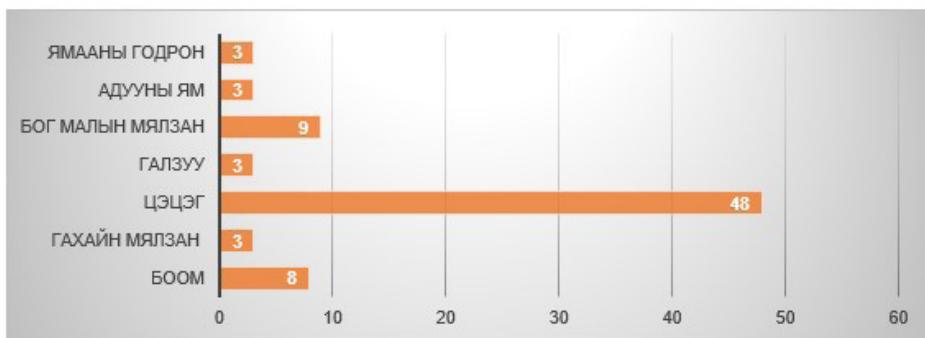
2024 онд Монгол орны нутаг дэвсгэр болон хил орчмын бүс нутагт нийтдээ 44758 газар хөдлөлт болсон. Эдгээр газар хөдлөлтүүдээс Монгол орны нутаг дэвсгэрт 22609 газар хөдлөлт болсон бөгөөд эдгээр газар хөдлөлтүүдийг хүчнийх нь хувьд ялган авч үзвэл:

- Магнитуд нь $M < 1.5$ газар хөдлөлт 20149 удаа,
- Магнитуд нь $1.5 \leq M \leq 2.4$ газар хөдлөлт 5607 удаа,
- Магнитуд нь $2.5 \leq M \leq 3.4$ газар хөдлөлт 341 удаа,
- Магнитуд нь $3.5 \leq M \leq 4.4$ газар хөдлөлт 39 удаа,
- Магнитуд нь $4.5 \leq M \leq 5.4$ газар хөдлөлт 3 удаа,
- Магнитуд нь $5.5 \leq M \leq 6.4$ газар хөдлөлт 1 удаа

Магнитуд нь 3.5-аас дээш хүчтэй газар хөдлөлт Онцгой байдлын ерөнхий газарт 73 удаа бүртгэгдсэн бөгөөд тархалт нь Хөвсгөл, Архангай, Баянхонгор, Өмнөговь аймгуудад болсон.

Биологийн гаралтай аюулт үзэгдэл

Онцгой байдлын байгууллагад нийт 77 удаагийн хүн малын халдварт өвчний дуудлага мэдээлэл бүртгэгдэж, 16053 толгой мал хорогдсон. Хорогдсон мал, амьтдыг булж устган, ариутгал халдваргүйжүүлэлт хийж урьдчилан сэргийлэх, вакцинжуулах зорилгоор нийт 630 гаруй хүн, 150 техник ажилласан байна.

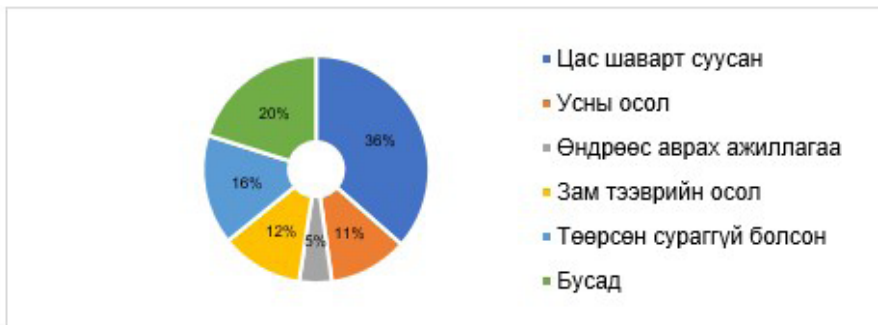

Зураг 83. Биологийн гаралтай аюулт үзэгдэл

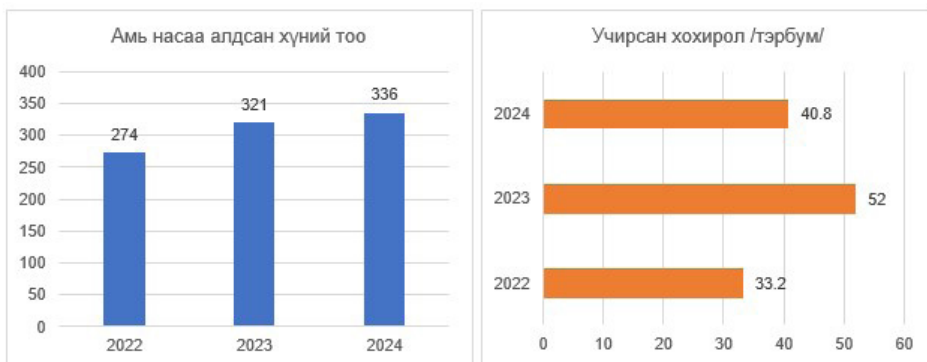
Хүний буруутай үйл ажиллагаатай холбоотой осол

Нийт 1097 удаа тохиолдож, 269 хүн амь насаа алдаж, 2738 хүний амь насыг авран хамгаалж, 140 хүн гэмтэж бэртсэн. Ослын голомтод Онцгой байдлын байгууллага, орон нутгаас нийт 7176 хүн, 1538 автомашин техниктэйгээр ажилласан.

Хүний үйл ажиллагаатай холбоотой ослын 36 хувь нь цас, шаварт суусан, 11 хувь нь усны осол, 5 хувь нь өндрөөс аврах ажиллагаа, 12 хувь нь зам тээврийн осол, 16 хувь нь төөрсөн сураггүй болсон, 20 хувь нь бусад төрлийн осол байна.

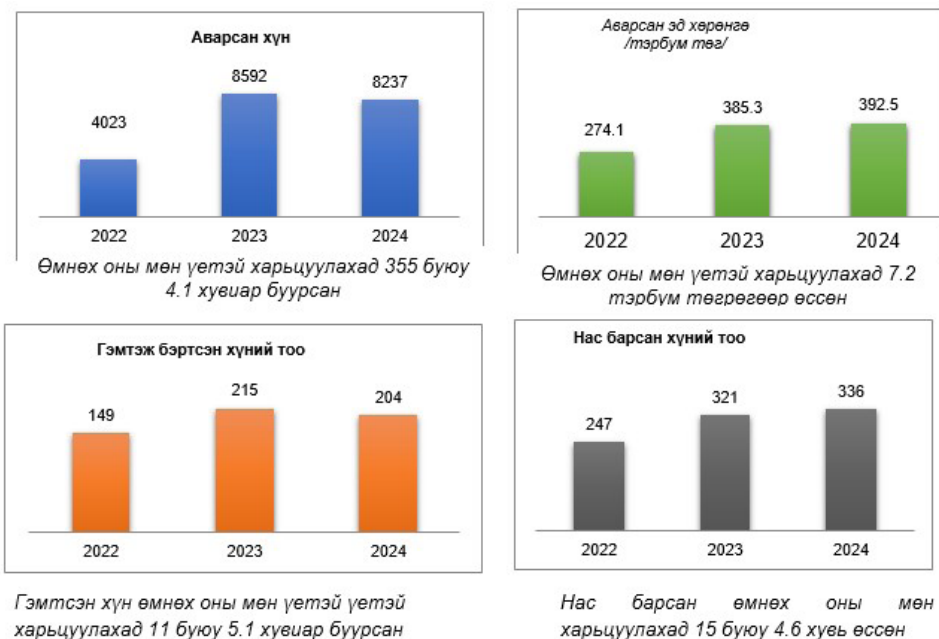

Зураг 84. Хүний үйл ажиллагаатай холбоотой осол

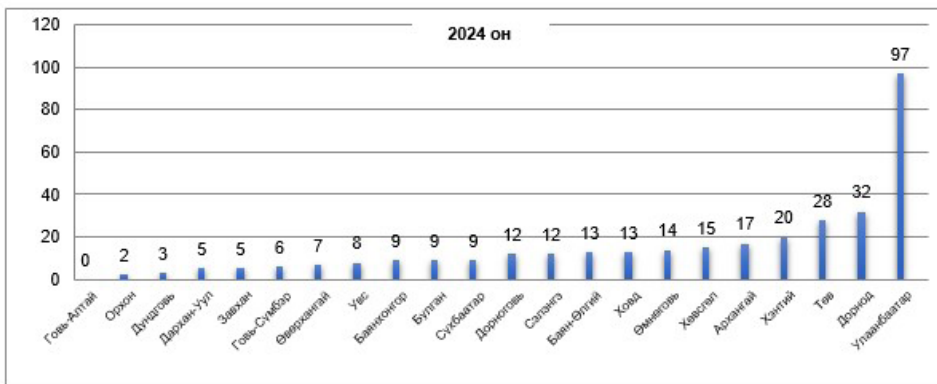

Зураг 85. Аюулт үзэгдэл, ослын улмаас амь насаа алдсан хүний тоо, учирсан хохирлын хэмжээг өмнөх онтой харьцуулсан үзүүлэлт

Аюулт үзэгдэл, ослын тоо

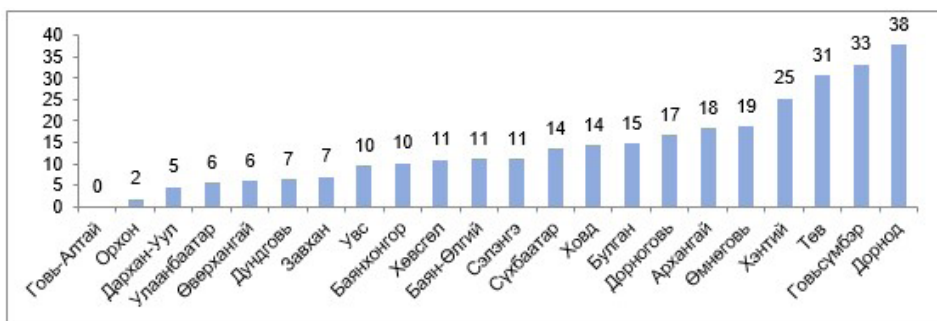

2024 онд тохилдсон аюулт үзэгдэл, ослоос аварсан хүн, аварсан эд хөрөнгө, гэмтэж бэртсэн хүний тоо, нас барсан хүний тоог өмнөх онуудтай харьцуулахад дараах үзүүлэлттэй байна.

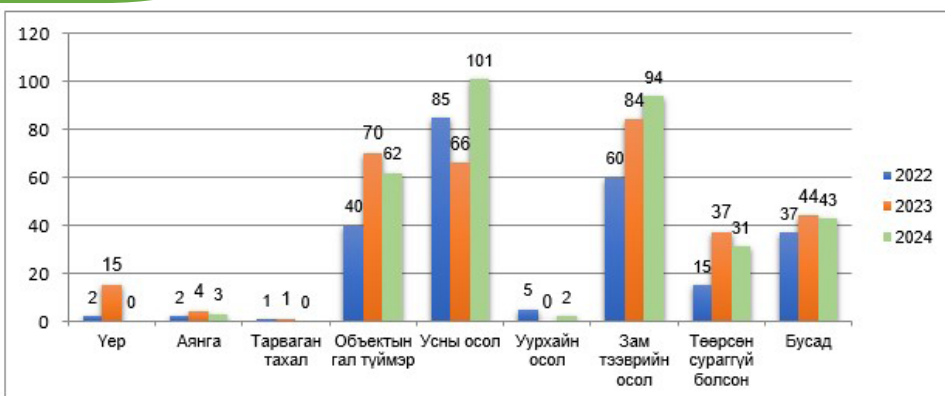

Зураг 86. 2023-2024 онд аюулт үзэгдэл, ослын улмаас нас барсан хүн /аймаг нийслэлээр/

Аюулт үзэгдэл, ослын улмаас нас барсан хүний тоог тухайн аймаг, нийслэлийн 100.000 хүнд ногдох дүнгээр харвал Дорнод, Говьсүмбэр, Төв, Хэнтий аймгууд өндөр байна.

Зураг 87. 2024 онд аюулт үзэгдэл, ослын улмаас нас барсан хүн 100000 хүн амд харьцуулсан байдлаар /аймаг нийслэлээр/

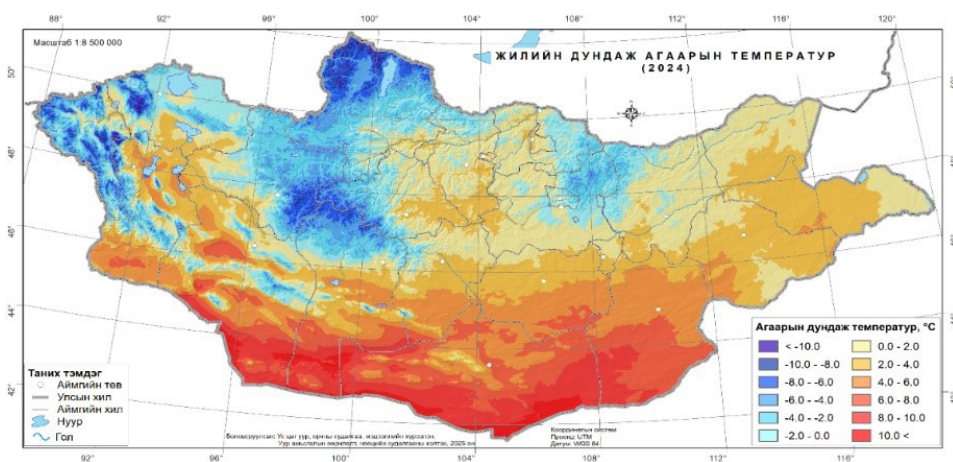
Зураг 88. Аюулт үзэгдэл, ослын улмаас нас барсан хүний тоо
/өмнөх онтой харьцуулбал/

2024 онд аюулт үзэгдэл, ослын улмаас нас барсан хүний 30 хувийг усны осол эзэлж байгаа бөгөөд 81 хувь нь эрэгтэйчүүд байна. Харин 28 хувийг объектын гал түймэр эзэлж үүний 71 хувийг эрэгтэйчүүд эзэлж байна.

3.1.2. 2024 оны уур амьсгалын жилийн тойм

Агаарын температур:

Монгол орноор дунд ажилсан 2024 оны жилийн дундаж агаарын температур 1.9°C буюу уур амьсгалын өөрчлөлт харьцангуй сул илэрсэн. Улмаар 1961-1990 оны дунджаас 2.5°C-аар дулаан буюу 1940 оноос хойш ажиглагдсан 2 дахь дулаан жил болж өнгөрлөө. Жилийн дундаж температурын орон зайн тархалтыг авч үзвэл (Зураг 82) говийн бүс нутгийн өмнөд, Алтайн өвөр говиор +6.1...+10.0°C, тал хээрийн бүс нутгаар болон Их нууруудын хотгор орчмоор +3.1...+6.0°C, Хөвсгөлийн өндөр уулс, Хангайн нуруу, Дархадын хотгор орчмын нутгаар -3.0...-

Зураг 89. 2024 оны жилийн дундаж агаарын температурын орон зайн тархалт

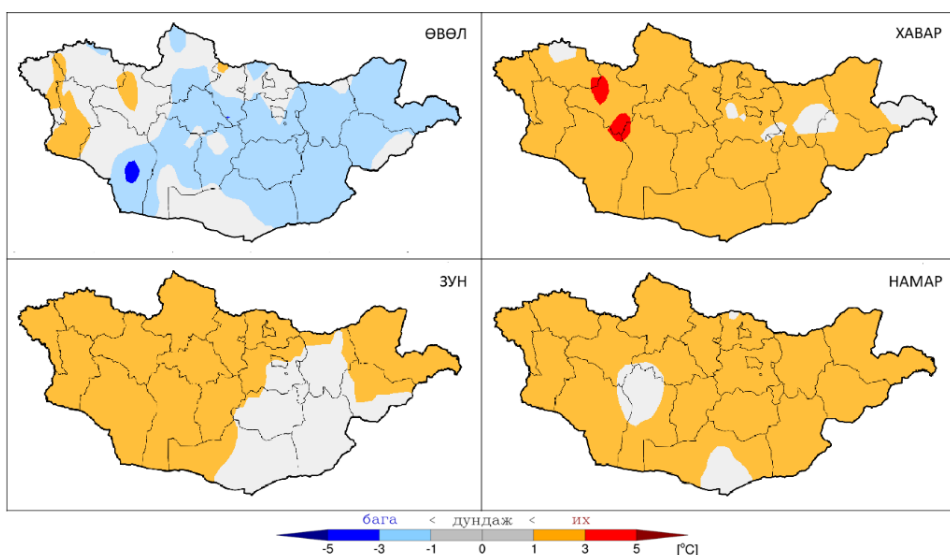
5.7°C, бусад нутгаар -2.9...+2.9°C орчим байсан байна.

2024 оны агаарын дундаж температурыг улирлаар авч үзвэл өвлийн улиралд нийт нутгийн 47.1% нь ОЖД-аас -1.1°C -ээс -4.2°C хүйтэн, 44.9% нь дунджийн орчим, 8.1% буюу Баян-Өлгий, Ховд, Завхан аймгийн зарим хэсгээр дунджаас +1.3-аас +2.6°C -аар дулаан байсан.

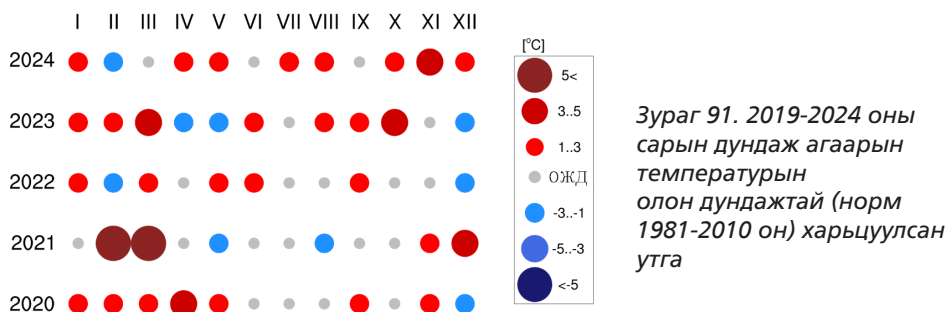
Хаврын улиралд нутгийн дийлэнх хэсэг буюу 91.9%-д нь агаарын дундаж температур ОЖД-аас +1.1°C-аас +3.6°C-аар (ялангуяа Завханы Цэцэн-Уул, Отгон, Баянхонгорын Баянбулаг орчмоор дунджаас 3.1-3.6°C-аар) дулаан, 8.1% нь дунджийн орчим байжээ.

Зуны улиралд нийт нутгийн ихэнх буюу 75.7%-д нь агаарын дундаж температур ОЖД-аас +1.1°C -аас +2.8°C-аар дулаан, говийн бүс болон Хэнтий, Төв, Сүхбаатар аймгийн зарим хэсгээр дунджийн орчим байжээ.

Намрын улиралд агаарын дундаж температур нийт нутгийн дийлэнх хэсгээр (94.1%) ОЖД-аас дунджаас 1.1°C-аас 3.0°C-аар дулаан, 5.9% буюу Баянхонгор,

Зураг 90. 2024 оны улирлын агаарын дундаж температурын ОЖД-аас (норм 1991-2020 он) хазайх хазайлт

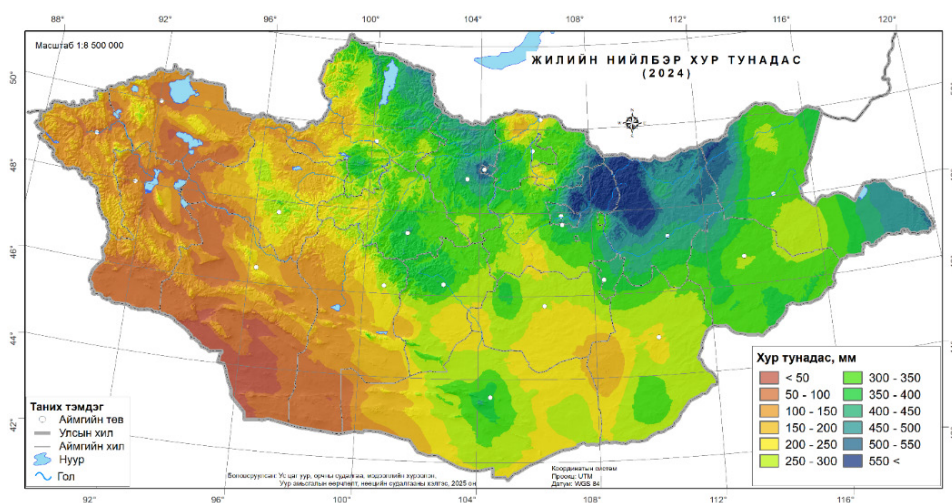

Өмнөговийн аймгийн зарим нутгаар дунджийн орчим байсан байна.

Сүүлийн 5 жилийн сар бүрийн агаарын дундаж температурын ОЖД-аас хазайх хазайлтын утгыг харьцуулж үзэхэд 2024 оны 1, 4, 5, 7-8, 10-12 дугаар саруудад дунджаас 1.0 -ээс 5°C-аар дулаан, 2 дугаар сард дунджаас -1.0°C-аас -3.0°C-аар хүйтэн байжээ. Харин 3, 6, 9 дүгээр сард агаарын дундаж температур олон жилийн дундажын орчим байсан байна.

Хур тунадас: Монгол орноор дунджилсан 2024 оны жилийн нийлбэр хур тунадас 280.6 мм буюу 1940 оноос хойш тохиолдсон 6 дахь ахиу хур тунадастай жил болж өнгөрлөө.

Жилийн нийлбэр хур тунадасны орон зайн тархалтыг авч үзэхэд Хэнтийн нуруу, Хэрлэн, Онон, Туул, Орхон, Сэлэнгэ, Тамир зэрэг томоохон голын ай сав орчмоор 404.7-618.6 мм, Хөвсгөлийн уулс, Хангайн нуруу, тал хээрийн болон говийн бүс нутгийн зарим хэсгээр 300.7-396.1 мм, Алтайн нуруу, бусад нутгаар 100-296 мм, Ханхөхийн нуруу, Их нууруудын хотгор болон говийн бүс нутгийн зарим хэсгээр 50-100 мм, Говь-Алтайн Тоорой, Ажбогд орчмоор 23.5-43.8 мм орсон байна. Жилийн нийлбэр тунадасны хамгийн их утга нь Төв аймгийн Мөнгөнморьт суманд 618.6 мм тунадас оржээ.

Зураг 92. 2024 оны жилийн нийлбэр хур тунадасны орон зайн тархалт

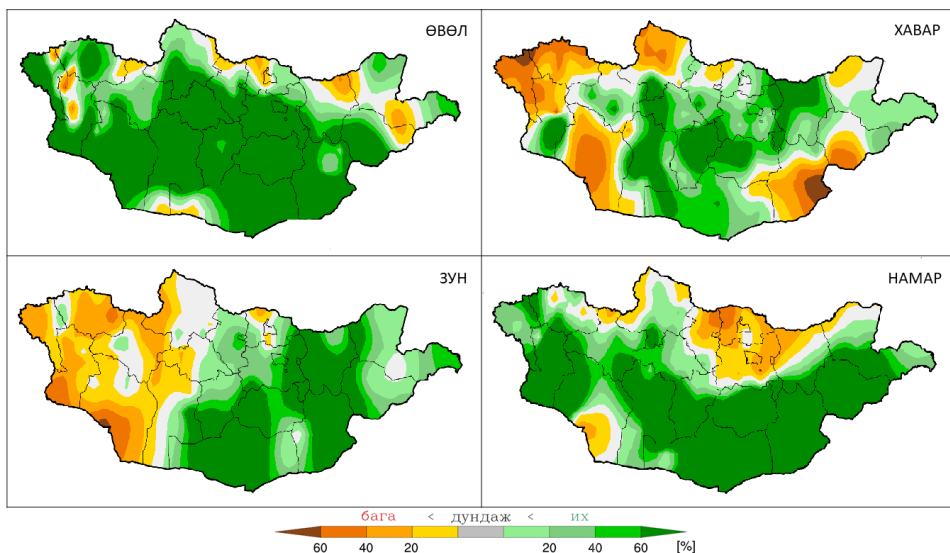
2024 оны өвлийн улиралд нийт нутгийн дийлэнх хэсэг буюу 77.9%-д ахиу (зарим хэсгээр 2-3 дахин их тунадас орсон), 5.9%-д дунджийн орчим, 16.2%-д ОЖД-аас бага хур тунадас орсон.

Хаврын улиралд нийт нутгийн 36.8% -д ОЖД-аас бага, 52.2%-д ахиу, 11%-д дунджийн орчим хур тунадас орсон. Ховдын өмнөд хэсэг болон төвийн бүс нутгийн хойд талаар дунджаас харьцангуй ахиу хур тунадастай байлаа.

Зуны улиралд нийт нутгийн 31.6%-д дунджаас бага, 57.4%-д ахиу, 11%-д дунджийн орчим тус тус тунадас орсон. Говийн болон зүүн бүс нутгаар дунджаас

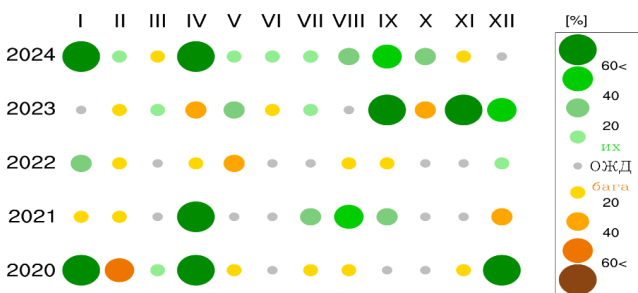
ахиу, харин баруун болон төвийн бүс нутгаар бага хур тунадас орсон байсан.

Намрын улиралд нийт нутгийн 25.7%-д дунджаас бага, 11.8%-д дунджийн орчим, 62.5%-д ахиу хур тунадас орсон бөгөөд говийн болон зүүн бүс нутгийн зарим хэсгээр ОЖД-аас 4-10 дахин ахиу хур тунадас орсон.

Зураг 93. 2024 оны улирлын нийлбэр хур тунадасны ОЖД-аас (норм 1991-2020 он) хазайх хазайлт

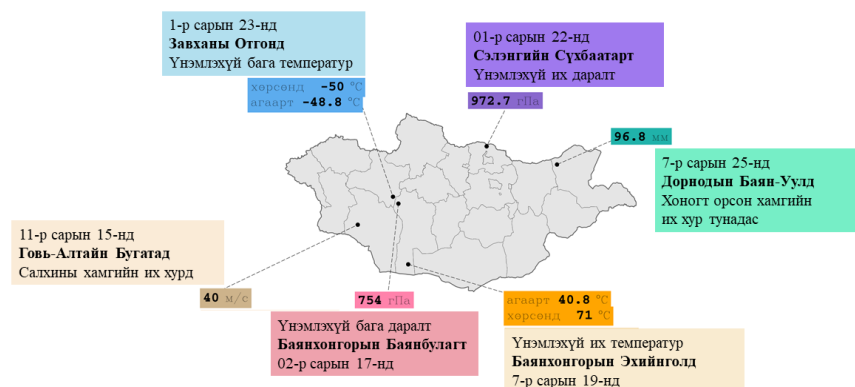
Сүүлийн 5 жилийн сар бүрийн нийлбэр хур тунадасны ОЖД-аас хазайх хазайлтын утгыг харьцуулахад 2024 оны 1, 4 дүгээр саруудад дунджаас 60%-иас их, 9 дүгээр сард 40-60%-иар, 8 болон 10 дугаар саруудад 20-40%-иар, 2, 5-7 дугаар саруудад 10-20%-иар тус тус ахиу, 12 сард дунджийн орчим, харин 3 болон 11 дүгээр саруудад дунджаас 10-20%-иар бага хур тунадас орсныг харуулав.

Зураг 94. 2019-2024 оны сарын нийлбэр хур тунадсыг ОЖД-тай (норм 1981-2010 он) харьцуулсан утга

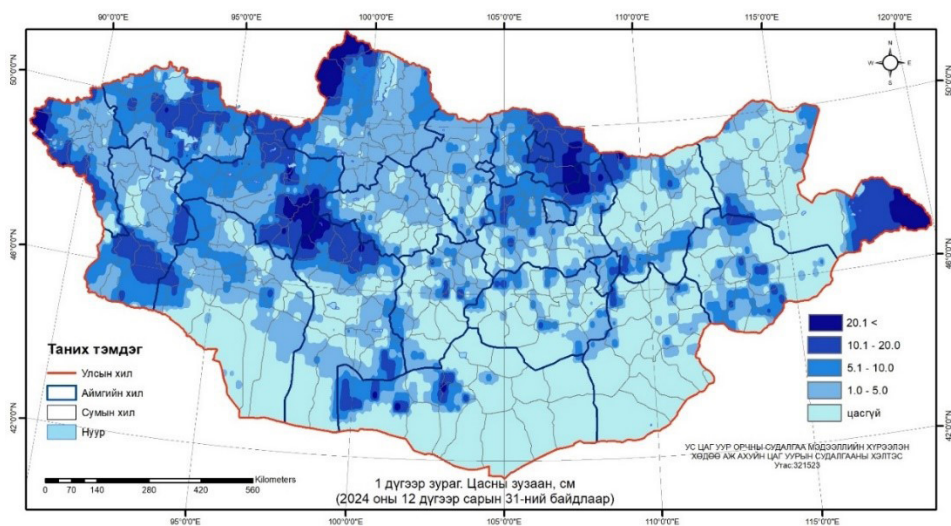
Экстремаль утгууд: 2024 онд температурын үнэмлэхүй их утга Баянхонгорын Эхийн голд агаарт 40.8°C, Сүхбаатар аймгийн Баяндэлгэрт хөрсөн дээр 71°C хүрч

халсан бол үнэмлэхүй бага утга Завханы Отгон суманд агаарт -48.8°C , хөрсөн дээр -50°C хүрч хүйтэрсэн байна. Хоногт хамгийн ихдээ Дорнод аймгийн Баян-Уул суманд 7 дугаар сарын 25-нд 96.8 мм тунадас оржээ. Далралтын үнэмлэхүй их утга Сэлэнгийн Сүхбаатарт 972.7 гПа, бага утга Баянхонгорын Баянбулагт 754.0 гПа хүрч тус тус ажиглагдсан. Салхины хурдны үнэмлэхүй их утга Говь-Алтайн аймгийн Бугат суманд 40 м/с хүрсэн.

Зураг 95. Тус жилд ажиглагдсан экстремаль утгууд

Цасан бүрхүүлийн зузаан: 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар нийт нутгийн 60 гаруй хувьд цастай байснаас Алтай, Хангай, Хэнтэй, Хөвсгөлийн уулархаг нутаг, Тамсагийн хоолойгоор 11-24 см, говь, тал хээрийн зарим сумдын нутгаар цасны зузаан 1-10 см хүрсэн.

Зураг 96. 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар цасны зузаан (см)

Цаг агаарын аюултай болон гамшигт үзэгдэл: 2024 онд улсын хэмжээнд 104 удаагийн цаг агаарын гаралтай аюулт болон гамшигт үзэгдэл болсноос аюултай үзэгдэл 95 удаа, гамшигт үзэгдэл 13 удаа боллоо. Үүний улмаас 3 хүн амь насан алдаж, 3,058,998 толгой мал хорогдож, улсын чанартай авто зам, гүүр 13, 4 эрчим хүчний шон, нурсан гэр 108, барилгын дээвэр хуурч унасан тохиолдол 10, 374 хашаа эвдэрч, шороон шуурганд өртсөн авто машины шил 5 байсан ба 3.0 га тариалангийн талбай өртсөн. Улс нийгэмд 3 тэрбум 27 сая 313 мянга 260 төгрөгийн шууд хохирол учирсан байна. Ой, хээрийн түймэр 137 удаа бүртгэгдэж улс нийгэмд 1 тэрбум 674 сая 144 мянга 749 төгрөгийн шууд хохирол учирсан байна.

Нийт 15 төрлийн аюулт болон гамшигт үзэгдэл болсноос хүчтэй салхи шуурга болон уруйн үер, аадар бороо, мөндөр, аянга цахилгаан зэрэг үзэгдлүүд нь хамгийн олон удаа болсон бөгөөд нийт аюулт, гамшигт үзэгдлийг харгалзан 11-27%-ийг эзэлсэн байна. Аюулт үзэгдлийг цаг агаарын нөхцөл, хамрах газар нутаг, үргэлжлэх хугацаагаар нь фронтын болон конвекцийн гаралтай гэж ангилдаг. 2024 онд фронтын гаралтай аюултай болон гамшигт үзэгдэл нь конвекцийн гаралтай аюулт, гамшигт үзэгдлээс илүү олон удаа ажиглагдсан.

3.1.3 Хариу арга хэмжээ

Химийн хорт болон аюултай бодис хадгалах, тээвэрлэх, ашиглах, устгах журмын хүрээнд:

Тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн эргэлтэд хяналт тавих тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангах ажлын хүрээнд тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгсэл импортлох, үйлдвэрлэх тусгай зөвшөөрлийг шинээр авах болон сунгах хүсэлт гаргасан 36 аж ахуйн нэгжийн 71 удаагийн хүсэлтийн дагуу материалыг хянаж Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн яаманд саналыг хүргүүлсэн.

- БНХАУ-аас Монгол Улсын хилээр тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгсэл, болон аммиак оруулж ирэх хүсэлт гаргасан 8 аж ахуйн нэгж, байгууллагын тээвэрлэлтийн үед гарч болзошгүй ослын хариу арга хэмжээний 18 төлөвлөгөөг хянан батлуулж Автотээврийн үндэсний төвд саналыг хүргүүлсэн.

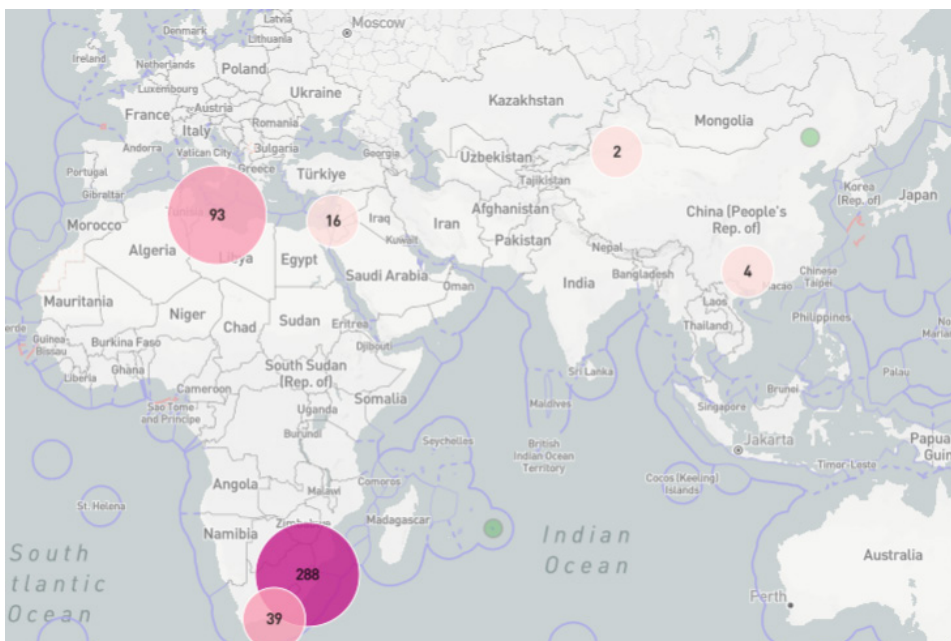
- Уул уурхайн олборлолтын үйл ажиллагаанд ашиглах Монгол Улсад хэрэглэхийг хязгаарласан химийн хорт бодис ашиглах тусгай зөвшөөрөлтэй 6 аж ахуйн нэгжийн 594.2тн цианид натрийн тээвэрлэлтийн төлөвлөгөөг хянан батлуулж, 19 удаагийн тээвэрлэлтэд Онцгой байдлын байгууллагын 90 гаруй алба хаагч, 117 хоног ажилласан.

Мал, амьтны гоц халдварт өвчний дэгдэлт, тархалт, хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ

2024 оны 01-р сарын 01-нээс 12 дугаар сарын 31-ний өдрийг хүртэлх хугацаанд Монгол Улсад мал, амьтны гоц халдварт бог малын мялзан, хонины цэцэг, гахайн африкийн мялзан, ямааны годрон зэрэг 4 төрлийн өвчний дэгдэлт бүртгэгдсэн.

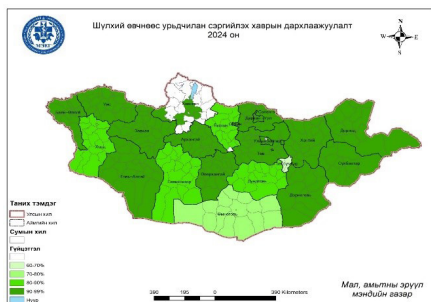
Шүлхий өвчин

Шүлхий өвчний дэгдэлт олон улсад 2024 оны 01-р сараас хойш Азийн орнуудаас БНХАУ, Палестин, Израйл, Камбож, Вьетнам зэрэг улсуудад бүртгэгдсэн нь бүгд О дэд хэвшлээр үүсгэгдсэн байсан. БНХАУ-д уг өвчний гаралт идэвхтэй байгаа нь манай улсад өвчний халдвар дамжин тархах эрсдэлтэй байсан ч өвчний дэгдэлт бүртгэгдээгүй.

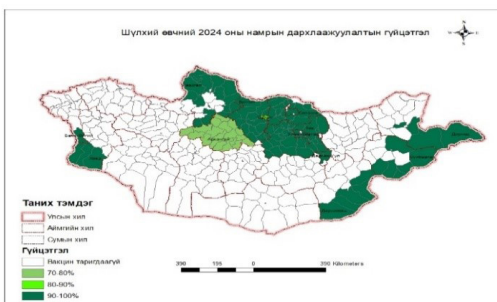

Зураг 97. Шүлхий өвчний дэгдэлт 2024.01-12-р сар. ДМАЭМБ-ын мэдээлэл

2024 онд улсын хэмжээнд давхардсан тоогоор 7.2сая.толгой мал шүлхийн дархлаажуулалтад хамруулахаар төлөвлөснөөс 6.7сая.толгой мал буюу 87%-ийг дархлаажуулалтад хамруулсан.

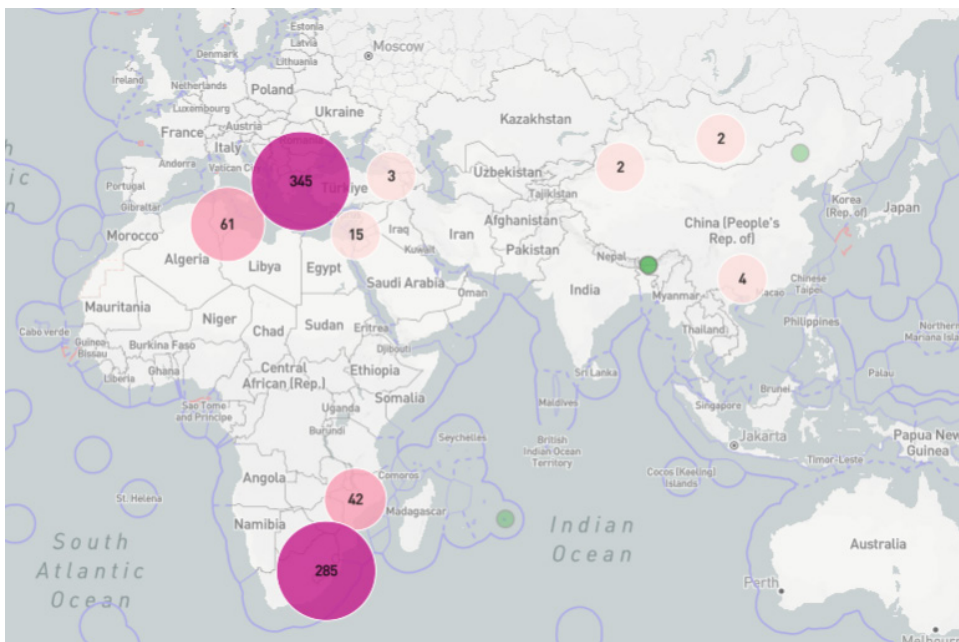
Зураг 98. Шүлхий өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх хаврын дархлаажуулалтын гүйцэтгэл

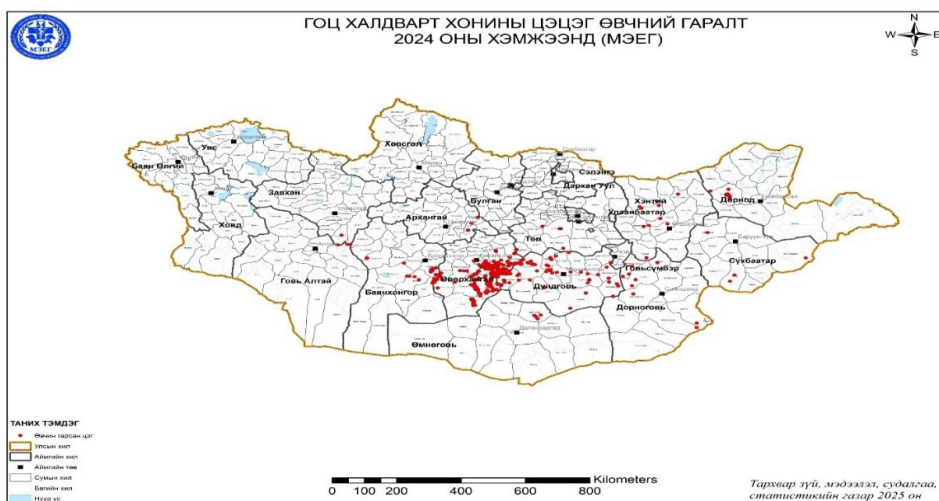
Зураг 99. Шүлхий өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх намрын дархлаажуулалт

Хонины цэцэг өвчин

Хонины цэцэг өвчний дэгдэлт олон улсад 2024 онд Гүрж, Грек, Бутан, Болгар зэрэг улсуудад бүртгэгдсэн. Харин Монгол Улсын хэмжээнд 2024 оны 1 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс хойш 12 аймгийн 71 суманд 91 голомтод 401 өрхийн нийт 11951 толгой мал өвчилсөн.

Зураг 100. Хонины цэцэг өвчний дэгдэлт 2024.01-12-р сар. ДМАЭМБ-ын мэдээлэл

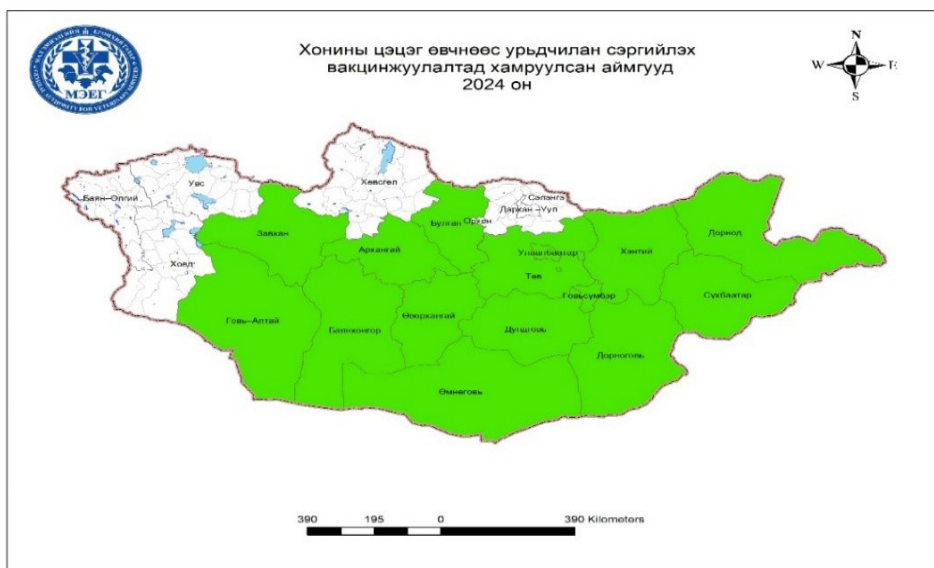

Зураг 101. 2024 оны Хонины цэцэг өвчний дэгдэлт

2024 онд БНХАУ-ын Синофармын хос цэнт 2,5 сая тун, Туркийн "Dollvet"-ын 3,3 сая тун, Иорданы "Jovac" 1 сая тун вакциныг тус тус олон улсын байгууллагууд тусламжаар нийлүүлсэн. Мөн "Биокомбинат" ТӨХХК-аас 1.4 тэрбум төгрөгөөр 10,6 сая тун вакцин худалдан авсан. Улсын хэмжээнд тухайн онд давхардсан тоогоор 16.9 сая.толгой мал хонины цэцэг өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх дархлаажуулалтад хамруулахаар төлөвлөсний 15.9 сая.толгой мал буюу 94%-г дархлаажуулалтад хамруулсан.

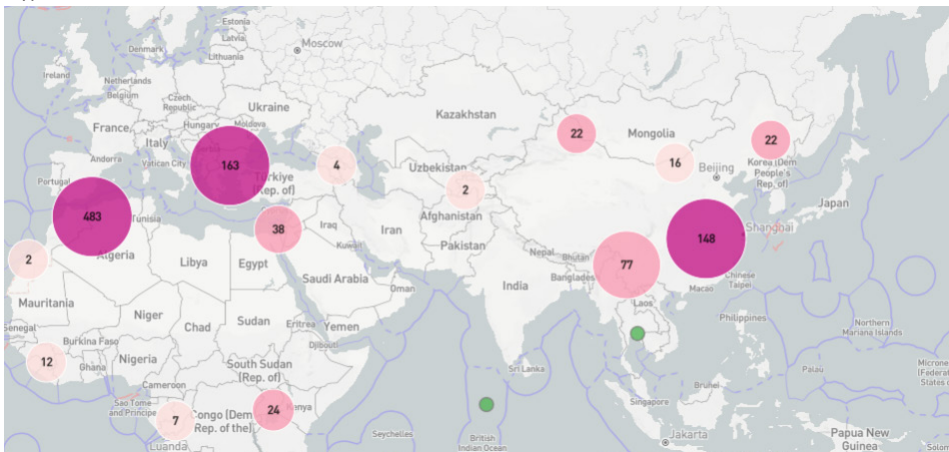
Нэгдсэн дархлаажуулалт: МЭЭГ-ын даргын 2024 оны 7 дугаар сарын 25-ны өдрийн А/275 дугаар тушаалаар Биокомбинатад үйлдвэрлэсэн вакциныг Дорнод 14, Сүхбаатар 13, Хэнтий 18, Говьсүмбэр 3, Дундговь 14, Төв 27, Дорноговь 14, Өмнөговь 11, Улаанбаатар 6 нийт 120 сум, дүүрэгт 10,105,688 толгой мал, Туркийн Dollvet тусламжаар нийлүүлсэн вакциныг Өвөрхангай 19 сум, Архангай 7, Булган 6, Баянхонгор 6, Завхан 2, Говь - Алтай 3 сум нийт 43 сумдад 13,404,688 толгой хонь, хурга хамруулахаар төлөвлөснөөс 12,593, 273 хамруулж, 93,9 хувийн гүйцэтгэлтэй дууссан.

Яаралтай дархлаажуулалт: Өвөрхангай аймгийн эрсдэл бүхий 6 сум, Төв аймгийн эрсдэл бүхий 1 сум, Дундговь аймгийн эрсдэл бүхий 7 сум, Хэнтий аймгийн эрсдэл бүхий Жаргалтхаан сум, Дорноговь аймгийн эрсдэл бүхий Айраг сум, Архангай аймгийн эрсдэл бүхий Өгийнуур сум, Өмнөговь аймгийн эрсдэл бүхий Булган, Цогтцэций, Мандал-Овоо, Цогт-Овоо, Манлай, Баянхонгор аймгийн эрсдэл бүхий Өлзийт сумдад нийт 3,509,500 толгой мал хамруулахаар төлөвлөснөөс 3,337,200 толгой мал хамрагдаж 95,09 хувийн гүйцэтгэлтэй дууссан.

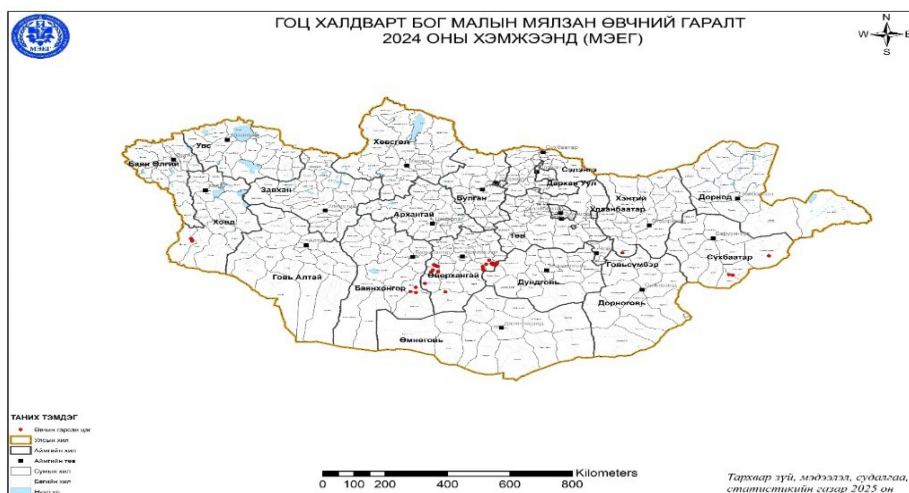
Сураг 102. 2024 оны Хонины цэцэг өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх дархлаажуулалтад хамрагдсан аймгууд

Бог малын мялзан өвчин: Бог малын мялзан өвчинтэй тэмцэх, устгах Дэлхийн хөтөлбөрийн хүрээнд 2027 онд вакцинжуулалтыг зогсоож, 2030 онд устгах арга хэмжээг олон улсад хэрэгжүүлж байгаатай холбоотойгоор 2024 онд бог малын мялзан өвчний дэгдэлт Турк, БНХАУ, Гүрж, Румын, Болгар, Грек улсад бүртгэгдсэн байна.

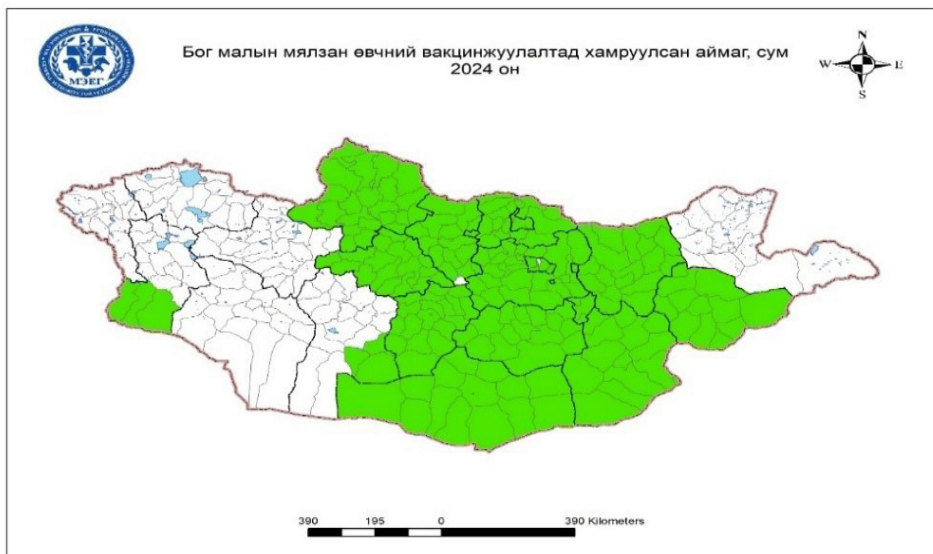
Зураг 103. Бог малын мялзан өвчний дэгдэлт 2024.01-12-р сар ДМАЭМБ-ын мэдээлэл

Монгол Улсын хэмжээнд 2024 оны 01 дүгээр сарын 10-ны өдрөөс хойш Хэнтий (1) аймаг Дархан (1), Баянхонгор (2) аймгийн Баянлиг(1), Богд(1) Сүхбаатар(1) аймгийн Дарьганга(1), Эрдэнэцагаан (1) Өвөрхангай аймгийн Нарийнтээл(1) сум, Хайрхандулаан, Баруунбаян - Улаан(1), Сант(1), Богд(1), Баянгол (1) байна. Ховд аймгийн Булган (1) сум нийт 5 аймгийн 12 суманд 12 голомт бүрэн цуцлагдсан.

Зураг 104. 2024 оны Бог малын мялзан өвчний дэгдэлт

Мал эмнэлгийн ерөнхий газрын даргын 2024 оны 9 дүгээр сарын 05-ны өдрийн А/315 дугаар тушаалаар нэгдсэн дархлаажуулалт 16 аймагт 19.697,000 толгой мал, яаралтай дархлаажуулалт – Баянхонгор аймгийн эрсдэл бүхий 3 сум, Сүхбаатар аймгийн эрсдэл бүхий 2 сум, Өвөрхангай аймгийн 19 сумдад 3,492,600 нийт 23,2 сая толгой мал дархлаажуулалтад хамруулахаар төлөвлөснөөс 20,6 сая толгой мал хамрагдаж 88,7 хувийн гүйцэтгэлтэй дархлаажуулалтын ажил зохион байгуулагдсан.

Зураг 105. 2024 оны Бог малын мялзан өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх дархлаажуулалтад хамрагдсан аймаг, сумд

Үхрийн арьс товруутах өвчин: ОХУ, Тайван, Тайланд, Япон, Солонгос, Вьетнам, Камбож зэрэг улсуудад 2024 онд үхрийн арьс товруутах өвчин бүртгэгдсэн. Хэдийгээр Монгол Улсад 2024 онд үхрийн арьс товруутах өвчин бүртгэгдээгүй ч ОХУ-д хэд хэдэн гаралт бүртгэгдсэн бөгөөд 2023 оны 11-р сард Увс аймгийн Тэс сумын хилийн цаад талд уг өвчний тохиолдол оношлогдож байсан нь цаашид 2025 оны урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг төлөвлөхөд анхаарах шаардлагатай байгааг харуулж байна.

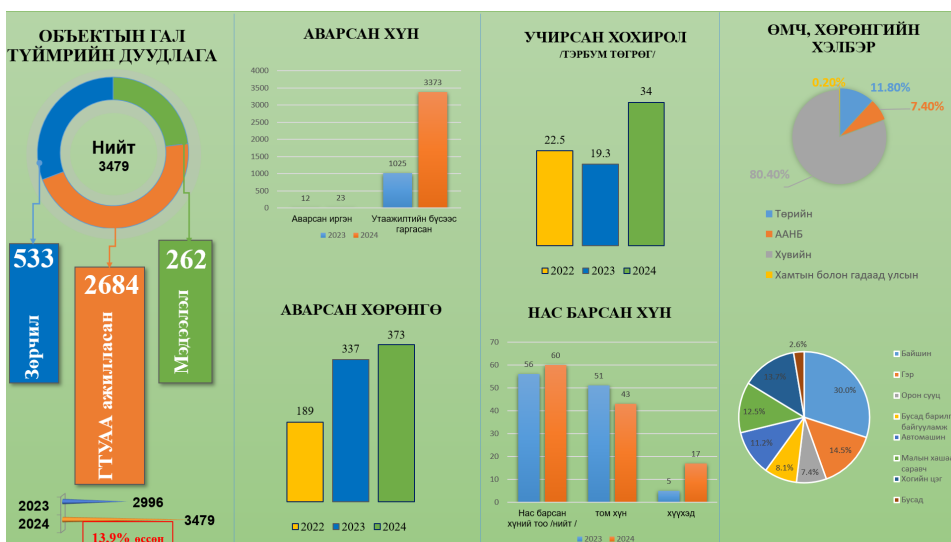
Үхрийн арьс товруутах өвчний эрсдэл бүхий Дорнод аймгийн Чулуунхороот, Халхгол сумдын 34,650 толгой үхэр хамруулахаар төлөвлөж 34,216 толгой үхэр хамруулж 98,7% гүйцэтгэлтэй дархлаажуулалтын ажлыг зохион байгуулсан.

БҮЛЭГ 3.2 . ГАЛ ТҮЙМРИЙН НӨХЦӨЛ БАЙДАЛ

Объектын гал түймэр:

Улсын хэмжээнд 2024 онд объектын гал түймрийн 3479 тохиолдол бүртгэгдэж /гал түймэр дээр ажилласан 2684, зөрчил 533, мэдээлэл 262/, 23 иргэний /том хүн 7, хүүхэд 16/ амь насыг аварч, угаажилтын бүсээс 3373 иргэнийг гаргасан. Гал түймэрт 60 иргэн /том хүн 43, хүүхэд 17/ өртөж нас барж, 52 иргэн /том хүн 44, хүүхэд 8/ түлэгдэж, 6 иргэн /том хүн 6/ бэртэж, 16 иргэн /13 том хүн, 3 хүүхэд/ угаартсанаас 2 иргэн /том хүн 2, хүүхэд 0/ угаартаж нас барсан байна.

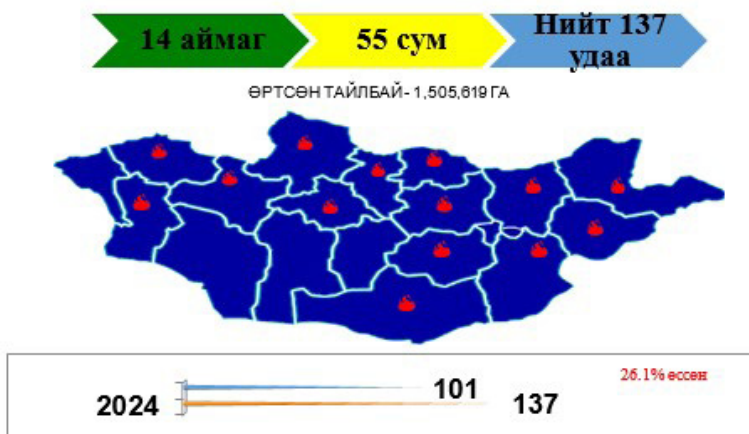
Объектын гал түймрийн дуудлага, мэдээллийг өнгөрсөн онтой харьцуулахад гал түймрийн тоо 13,9 хувиар, гал түймэрт өртөж нас барсан иргэний тоо 6,3 хувиар тус тус өссөн.

Зураг 106. Объектын гал түймрийн дуудлага, аварсан хүн, эд хөрөнгө, учирсан хохирлын харьцуулсан үзүүлэлт

Ой, хээрийн гал түймэр:

Улсын хэмжээнд 2024 онд 14 аймгийн 55 суманд нийт 137 удаагийн ой, хээрийн гал түймэр бүртгэгдсэн. Ой, хээрийн гал түймрийн дуудлагын тоог 2023 онтой харьцуулахад 26%-иар өссөн байна. Түймэрт ойн 1406 га, хээрийн 1,504,291 га нийт 1,505,619 га талбай, 1 байшин, 7 гэр, 2 автомашин, 7 хашаа саравч, 19 толгой бог мал өртөж, урьдчилсан байдлаар 10.9 тэрбум төгрөгийн хохирол учирсан байна.

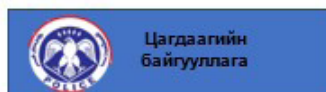
Ой, хээрийн түймрийг унтраах ажиллагаанд Онцгой байдлын байгууллага, Хил хамгаалах байгууллага, Цагдаагийн байгууллагын алба хаагчид, орон нутгийн иргэд ажилласан.

1383 алба хаагч
153 автомашин

158 алба хаагч
26 автомашин

20 алба хаагч
7 автомашин

Орон нутгийн мэргэжлийн албад, гал түймэртэй тэмцэх сайн дурын хэсэг, иргэд

2827 хүн
570 автомашин

ОБЕГ-н дэргэдэх 111 дүгээр
ангийн нисдэг тэрэг 1 удаа

Нийт ажилласан хүн	4388
Автомашин	756
Нисдэг тэрэг	1

ОХУ-аас хил давж орж ирсэн ой, хээрийн түймэр 1 удаа, ОХУ-ын хил давж гарсан ой, хээрийн түймэр 1 удаа, БНХАУ-ын хил давж гарсан ой, хээрийн түймэр 1 удаа тус тус бүртгэгдсэн.

Монгол Улсын талаас ОХУ-ын тал руу Дорнод аймгийн Баяндун сумын нутгаар нэг удаа, БНХАУ-ын тал руу Сүхбаатар аймгийн Эрдэнэцагаан сумын нутгаар нэг удаа ой, хээрийн гал түймэр хил дамнан гарсан.

ОХУ-аас Монгол Улсын тал руу Дорнод аймгийн Дашбалбар сумын нутгаар нэг удаа ой, хээрийн гал түймэр хил дамнан орж ирсэн.

3.2.1. 2024 онд тохиолдсон томоохон хэмжээний гал түймэр:

Объектын гал түймэр

Чингэлтэй дүүргийн 20 дугаар хороо, Баянхошууны шинэ буудалд "Миний" дэлгүүрийн агуулахад 2024 оны 04 дүгээр сарын 08-ны өдрийн 10 цаг 28 минутад гарсан гал түймрийг унтраах ажиллагааг ГТТГ-ын дарга, хурандаа Ц.Нямбаяр удирдан, Онцгой байдлын ерөнхий газар, нийслэлийн Аврах анги, Мэдээлэл шуурхай удирдлагын төв, Чингэлтэй дүүргийн Онцгой байдлын хэлтэс, Гал түймэр унтраах, аврах 10 дугаар анги, Сонгинохайрхан дүүргийн Онцгой байдлын хэлтсийн Гал түймэр унтраах, аврах 26, 29-р анги, Хан-Уул дүүргийн Онцгой байдлын хэлтсийн Гал түймэр унтраах, аврах 14-р анги, Баянзүрх дүүргийн Онцгой байдлын хэлтсийн Гал түймэр унтраах, аврах 63-р ангийн нийт 113 алба хаагч, 29 автомашинтайгаар 4 цаг 23 минут ажилласан.

Гал түймэр унтраах ажиллагаанд Чингэлтэй дүүргийн Цагдаагийн газар, нийслэлийн Түргэн тусламжийн төв, Ус сувгийн удирдах газар, 3 автомашин, Улаанбаатар цахилгаан түгээх сүлжээ ХХК-аас тус тус дэмжлэг үзүүлэн ажилласан.

Налайх дүүргийн 3 дугаар хороо Мэргэн Тоньюкук музейн барилгад 2024 оны 9 дүгээр сарын 13-ны өдрийн 14 цаг 52 минутад гарсан гал түймрийг

унтраах ажиллагс ГТТГ-ын Гал түймэр унтраах, хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны хэлтсийн дарга, дэд хурандаа П.Соронзонболд удирдан нийслэлийн Онцгой байдлын газар, Налайх дүүргийн Онцгой байдлын хэлтэс, Гал түймэр унтраах, аврах 28 дугаар анги, Баянзүрх дүүргийн Онцгой байдлын хэлтсийн Гал түймэр унтраах, аврах 63-р анги, Төв аймгийн Онцгой байдлын газрын Гал түймэр унтраах, аврах 24-р ангийн нийт 53 алба хаагч, 7 автомашин, Зэвсэгт Хүчний 337 дугаар ангийн 6 алба хаагч, 1 автомашин, Налайх дүүргийн Засаг даргын тамгын газрын 2, Чандмань Налайх ОНӨААТГ-ын 5 ажилтан, 2 автомашин нийт 66 хүн, 10 нэгж техник, хэрэгсэлтэй 11 цаг 30 минут ажиллаж, 176 тн гал унтраах бодис, 1459 литр дизель түлш зарцуулан унтраасан.

Дорноговь аймгийн Алтанширээ сумын "Хаяа" 3-р багийн "Станцын хоолой" гэдэг газар /аймгийн төвөөс зүүн хойд зүгт 30 км, сумын төвөөс урд зүгт 80 км-т/ Газрын тос боловсруулах үйлдвэрийн туслан гүйцэтгэгч "Меэл Интернэшнл" ХХК-ийн эзэмшлийн 4х12 хэмжээтэй 2 ширхэг оффис, 6х4 хэмжээтэй 1 ширхэг ажилчдын байр, 20х30 хэмжээтэй агуулахын барилгад гарсан гал түймрийг унтраах ажиллагааг Онцгой байдлын газрын дарга, хурандаа Г.Бат-Эрдэнэ удирдан тус газрын 26 алба хаагч, гал түймэр унтраах тусгай зориулалтын 3, хүн тээврийн 3 автомашинтай, цагдаагийн байгууллагаас 8 алба хаагч, 2 автомашинтай, тус компанийн 35 ажилтан, 1 автомашин, 2 механизмтай нийт

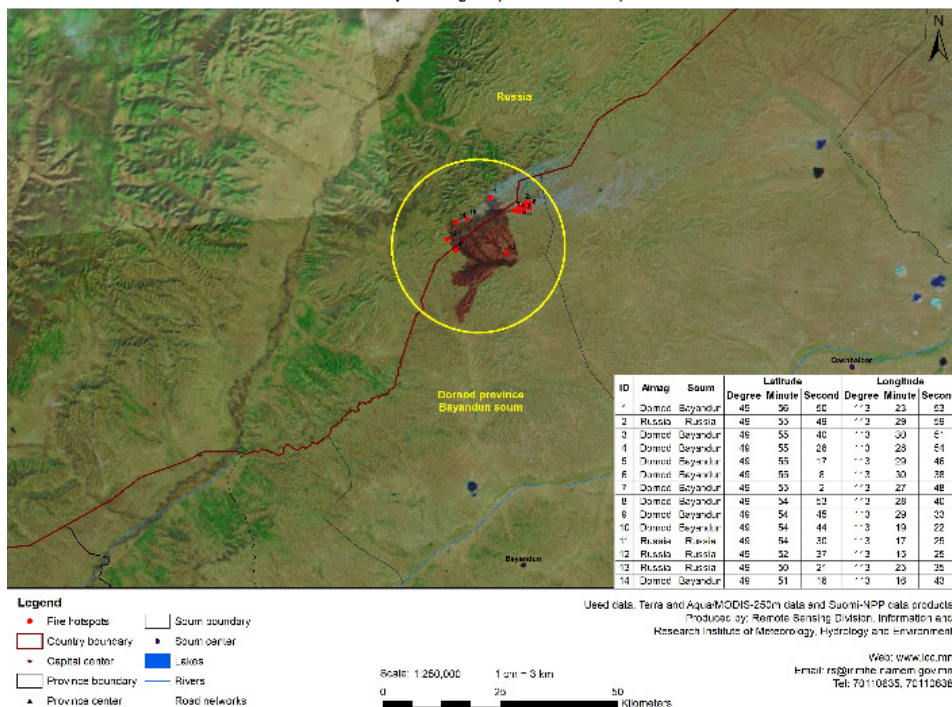
69 хүн, 11 автомашин, техниктэй 06 цаг 15 минут ажиллаж, 88 тн гал унтраах бодис, 108.54л литр дизель түлш зарцуулан унтраасан.

Ой, хээрийн гал түймэр

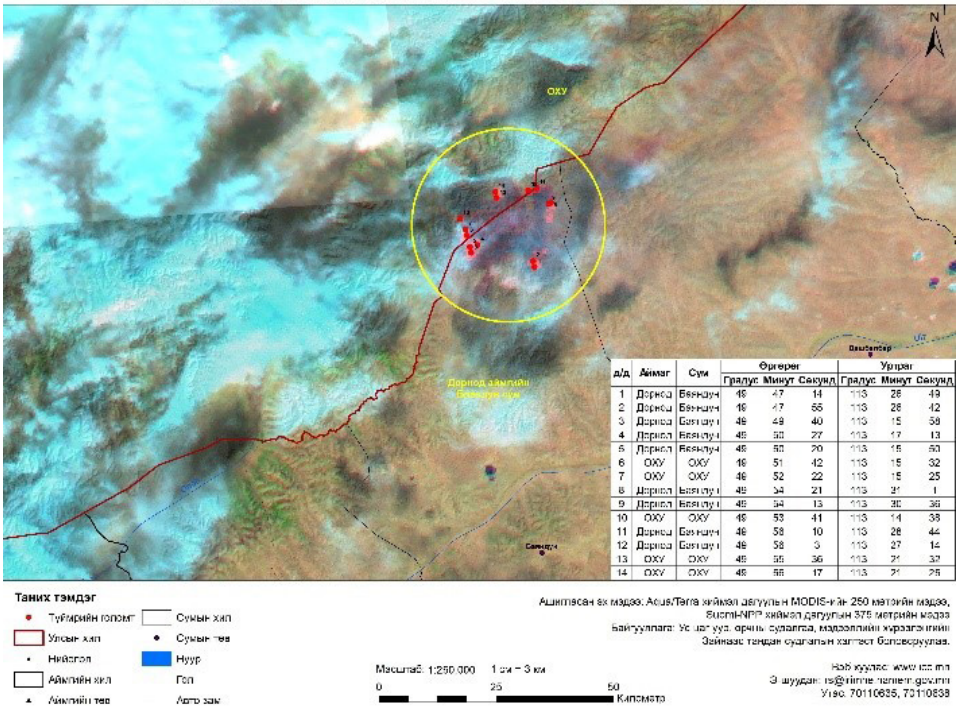
Дорнод аймгийн Баяндун сумын Түргэн багийн утаг дэвсгэр "Дунгийн улаан замын булаг" гэдэг газар /аймгийн төвөөс хойд зүгт 240 км, сумын төвөөс зүүн хойд зүгт 45 км, хээрийн түймэр гарсан тухай дуудлагыг 2024 оны 10 дугаар сарын 11-ний өдрийн 15:01 цагт хүлээн авч, тус аймгийн Онцгой байдлын газрын Баян-Уул сум дахь Гал түймэр унтраах, аврах 53 дугаар ангийн 16 алба хаагч, 2 автомашин, Эрэн хайх, аврах ангийн 16 алба хаагч, 2 автомашин, Баяндун сумын мэргэжлийн ангийн 63 алба хаагч, 10 автомашин, Уул уурхайн 20 ажилтан, 2 техник, Дашбалбар сумын мэргэжлийн ангийн 19 алба хаагч, 3 автомашин, Сэргэлэн сумын мэргэжлийн ангийн 8 алба хаагч, 1 автомашин, Гурванзагал сумын мэргэжлийн ангийн 5 хүн, 1 автомашин, Баян-Уул сумын засаг даргаар ахлуулсан 5 хүн, 1 автомашинтай, нийт 152 хүн, 22 автомашинтай түймрийг унтраахаар ажиллаж /4 хоног/ 2024 оны 10 дугаар сарын 14-ний өдрийн 18:40 цагт түймрийг бүрэн унтраасан.

Уг түймрийн урт нь 50 км, өргөн нь 15 км байна. Нийт 75000 га талбай өртөж, 2 хоосон гэр, 3 малын хашаа, 1 байшин, 1 автомашин, 1 иргэн түлэгдсэн.

Fire map of Mongolia (2024.10.13-10:53)

Хиймэл дагуулын мэдээгээр илрүүлсэн ой, хээрийн түймрийн зураглал (2024.10.13-14:31)

ДӨРӨВДҮГЭЭР ХЭСЭГ.

**УЛСЫН НӨӨЦИЙН
ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА**

БҮЛЭГ 4.1. УЛСЫН НӨӨЦИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

4.1.1. Сэргээн босгох ажиллагаа:

Байгалийн гамшигт үзэгдлээс урьдчилан сэргийлэх, хохирол багатай даван туулах зорилгоор эрүүл мэнд, нийгмийн халамж болон төрийн бусад үйлчилгээг шуурхай хүргэх, цаг агаарын аюулт болон гамшигт үзэгдлийн үед эрэн хайх, аврах ажиллагааг шуурхай зохион байгуулах, бэлтгэл бэлэн байдлыг хангуулах арга хэмжээний хүрээнд Монгол Улсын Шадар сайд, Улсын онцгой комиссын дарга болон ХХААХҮЯ, ЭМЯ, МЭЕГ, ОБЕГ-ын бүрэлдэхүүнтэй "Шуурхай бүлэг" өвөлжилт, хаваржилт хүндэрсэн аймгууд болон Улаанбаатар хотын алслагдсан дүүргүүдийн малчин, мал бүхий иргэдтэй уулзаж, нөхцөл байдалтай танилцаж эрсдэлийг бууруулах зорилгоор шаардлагатай зарим арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан нэн шаардлагатай бараа, материалыг улсын нөөцөөс гаргаж, нөхөн бүрдүүлэх Засгийн газрын тогтоолын төслийг боловсруулсан. Мөн Монгол Улсын Засгийн газрын 2024 оны "Хөрөнгө гаргах тухай" 63, 68, 242 дугаар бүхий тогтоолыг батлуулан улсын нөөцөөс 15 нэр төрлийн /автомашин, техник хэрэгсэл,

гэр, хүнсний бараа, малын тэжээл, газрын тосны бүтээгдэхүүн, ажлын болон дулаан хувцас, эм эмнэлгийн хэрэгсэл, цахилгаан үүсгүүр, усны насос, ажлын бээлий, хүрз, шуудай, борооны цув/22,4 тэрбум төгрөгийн бараа, материалыг Улаанбаатар хот болон 21 аймагт хуваарилан олгож, тээвэрлэн хүргүүлсэн.

Улсын хэмжээнд 2024 онд тохиолдсон гамшиг ослын хор уршгийг арилгах, хойшлуулшгүй сэргээн босгох үйл ажиллагаанд зориулан улсын нөөцөөс зарцуулсан бараа, материал 2023 оныхтой харьцуулбал 37,4 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна.

Зураг 107.Өвөлжилт, хаваржилт хүндэрсэн аймаг, сумдын зам давааг нээх, малчдад нэн шаардлагатай бараа, материалыг тээвэрлэн хүргэх, олгох үйл ажиллагаа

БҮЛЭГ 4.2. ХҮМҮҮНЛЭГИЙН ТУСЛАМЖ

ЗГ-ын 2024 оны 62 дугаар тогтоолын хэрэгжилтийг хангах хүрээнд 2024 оны 02 дугаар сарын 20-ны өдөр Онцгой байдлын ерөнхий газрын нэр дээр албан ёсны хандивын данс нээж ОБЕГ-ын даргын 2024 оны А/42 дугаар тушаалаар "Малчдадаа тусалъя аян"-д нэгдсэн иргэд, аж ахуйн нэгж байгууллагаас ирүүлсэн хандив, тусламжийн үйл ажиллагааг зохицуулах ажлын хэсэг байгуулж, дотоодын хүмүүнлэгийн тусламжийн хүлээн авах, бүртгэх, хадгалах, зарцуулах үйл ажиллагааг ЗГ-ын 2020 оны 133 дугаар тогтоолын дагуу шуурхай зохион байгууллаа.

Малчин ард иргэддээ туслах үндэсний аяны хүрээнд 6 иргэн, 34 аж ахуйн нэгж, байгууллагаас нийт 1,1 тэрбум төгрөгийн 200 орчим нэр төрлийн 78,281 ширхэг бараа, материалын хандив, тусламжийг Улсын онцгой комисст үзүүлсэн.

Улсын онцгой комисст ирүүлсэн хандивын бараа, материалыг зудын гамшгийг даван туулах, мал, амьтны сэг зэм устгал болон шар ус, үерийн эрсдэлийг бууруулах зорилгоор гамшгийн нөхцөл байдалд тулгуурлан Монгол Улсын Шадар сайд, Улсын онцгой комиссын даргын баталсан 5 удаагийн хуваарийн дагуу 21 аймаг, нийслэлийн дүүргүүдэд хуваарилан олгосон.

БҮЛЭГ 4.3. ОЛОН УЛСЫН ХҮМҮҮНЛЭГИЙН ТУСЛАМЖ

Монгол Улс дахь НҮБ-ийн суурин төлөөлөгчийн газар, олон улсын байгууллагуудын санаачлагчаар манай улсад үйл ажиллагаа явуулж байгаа донор байгууллагуудын зүгээс шат шатны онцгой комисс, төрийн байгууллага, иргэд, малчдад нийт 7.8 сая ам.долларын мөнгөн болон бараа, материалын хандив, тусламж үйлчилгээ үзүүлсэн байна.

Үүнээс гадна Монгол Улсад нүүрлээд буй зудын гамшгийн хор уршгийг арилгах, хохирол багатай даван туулахад дэмжлэг үзүүлэх, зудад нэрвэгдсэн малчдад туслах зорилгоор Монгол Улсын Засгийн газар, УОК-т 2024 оны 5 дугаар сарын 10-ны байдлаар ОХУ-аас 6,000тн улаан буудай, 2,000тн овьёос, Япон улсаас 4,460ш хөнжил, 1,000ш ус нөөцлөх сав, 7ш цахилгаан үүсгүүр, 14ш уртасгагч, Энэтхэг улсаас 20,000 ам.доллартой тэнцэх хэмжээний төгрөг буюу нийт 6.5 орчим тэрбум төгрөгийн хүмүүнлэгийн тусламж үзүүлээд байна. Энэ хүрээнд 2024 оны 03 дугаар сарын 17-ны өдөр ОХУ-ын Бүгд Найрамдах Буриад Улсын Тэргүүн, Засгийн газрын дарга А.С.Цыденов, Монгол Улсын Шадар сайд, Улсын онцгой комиссын дарга С.Амарсайхан нараар ахлуулсан хоёр талын төлөөлөл ОХУ-ын хилийн боомт болох Хиагт хотод уулзаж, эхний ээлжийн 250 тонн улаан буудайг Монголын талд албан ёсоор хүлээлгэн өгсөн.

БНЭУ-ын Засгийн газар зудын нөхцөлд байгаа малчин өрхөд тусламж,

дэмжлэг үзүүлэх хандивт нэгдэж буйгаа илэрхийлж, 20 мянган ам.доллартой тэнцэх хэмжээний төгрөгийг тус улсаас Монгол Улсад суугаа Элчин сайдын яамны хэргийг түр хамаарагч Санжиив Кумар 2024 оны 03 дугаар сард Онцгой байдлын ерөнхий газарт гардуулан өгсөн.

Япон Улсын Засгийн газраас зудад нэрвэгдсэн малчдад хүмүүнлэгийн тусламжаар илгээсэн бараа, материалыг Япон улсаас Монгол Улсад суугаа Онц бөгөөд Бүрэн эрхт Элчин сайд Игавахара Масарү болон ЖАЙКА-ийн Монгол дахь төлөөлөгчийн газрын төлөөлөл 2024 оны 03 дугаар сард УОК-т гардуулан өгсөн.

БҮЛЭГ 4.4. УЛСЫН ОНЦГОЙ КОМИССЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

Улсын онцгой комисс 2024 онд Монгол Улсын Засгийн газрын тухай, Засгийн газрын тусгай сангийн тухай, Гамшгаас хамгаалах тухай, Улсын нөөцийн тухай болон бусад холбогдох хууль тогтоомж, Улсын онцгой комиссын ажиллах журмыг удирдлага болгон ажилласан.

"Засгийн газрын үндэсний хороо, комисс, үндэсний зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг шинэчлэн батлах тухай" Монгол Улсын Засгийн газрын 2024 оны 8 дугаар сарын 07-ны өдрийн 21 дүгээр тогтоолоор Улсын онцгой комиссын бүрэлдэхүүнийг шинэчлэн баталсан.

Гамшгаас урьдчилан сэргийлэх, эрсдэлийг бууруулах, өвөлжилт, хаваржилтын хүндрэлийг хохирол багатай даван туулах, зудын эсрэг хариу арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх, үер, шар усны үер, хүн, малын гоц халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, шуурхай хариу арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх асуудлаар Улсын онцгой комиссын хуралдааныг 6 удаа зохион байгуулж, холбогдох шийдвэрийг гарган хэрэгжилтийг хангаж ажиллав.

Түүнчлэн гамшгийн эрсдэлийг бууруулах, гамшиг, аюулт үзэгдэл, ослын хор уршгийг арилгах, сэргээх босгох арга хэмжээний хүрээнд Засгийн газрын хуралдаанаар 10 тогтоолын төслийг хэлэлцүүлэн батлуулж, хэрэгжилтийг хангаж ажилласан. Гамшиг, аюулт үзэгдэл ослын хор уршгийг арилгах, сэргээх босгох арга хэмжээний явц, үр дүнгийн талаар Засгийн газрын хуралдаанд 12 удаа танилцуулга хийсэн байна.

Тайлант хугацаанд Улсын онцгой комиссын 6 хурлын тэмдэглэл, 12 тушаал, 3 албан даалгавар гарган хэрэгжилтийг хангуулан ажиллалаа.

Гамшиг, аюулт үзэгдэл, ослын үед хариу арга хэмжээг төлөвлөж хэрэгжүүлэх, хор уршгийг арилгах, сэргээн босгох, салбар дундын үйл ажиллагааг уялдуулан зохицуулах зорилгоор Улсын онцгой комиссын шуурхай штабыг 3 удаа, шуурхай бүлгийг 1 удаа байгуулж, зудын эсрэг хариу арга хэмжээ газар дээр нь авч хэрэгжүүлэх, хүмүүнлэгийн тусламж хүргэх, аймаг орон нутгийн Онцгой комисст дэмжлэг үзүүлэх, үерийн хор уршгийг арилгах, малын сэг зэм устгах ажлыг зохион байгуулж, хяналт тавих, өвөлжилтийн бэлтгэл хангах, эрсдэлийн үнэлгээ

хийх ажлын хүрээнд Улсын онцгой комиссын дарга, орлогч, Засгийн газар, Улсын онцгой комиссын гишүүд, Онцгой байдлын байгууллагын удирдах албан тушаалтнаар тус тус ахлуулсан шуурхай бүлгүүдийг 12 удаа томилон ажиллуулж 21 аймаг, 330 суманд хүрч ажилласан байна.

4.4.1. Улсын онцгой комиссоос авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ:

Монгол орны нийт нутгаар 2023 оны 11 дүгээр сард олон жилийн дундаж /ОЖД/-аас 2.5 дахин их, 12 дугаар сард 1.9 дахин их, 2024 оны 1 дүгээр сард 2 дахин их хур тунадас орж нийт нутгийн 90 гаруй хувьд зузаан цасан бүрхүүл тогтсон. Зарим аймгуудад 1975 оноос хойш ажиглагдаагүй их цас орж өвөлжилт хүндэрсэн байна. 2009-2010 оны зудтай жилийн өвлийн улиралд нийт нутгийн дунджаар 8.5 мм цас орсон нь ОЖД-аас 1.4 дахин их байсан бол энэ жилийн хувьд 2 дугаар сарын байдлаар 9.6 мм буюу ОЖД-аас 1.6 дахин их цас орсон байна. Өөрөөр хэлбэл 2009-2010 оны зудтай өвлөөс илүү цастай жил болсон.

Нийт нутгаар их хэмжээний нойтон цас, цас олон удаа орж, хүчтэй цасан шуурга шуурч, хүйтэрсний улмаас өвс ургамал цасанд дарагдаж, бэлчээр мөстөж, мал бэлчих боломжгүйд хүрсэн хүндхэн өвөл, хаврыг малчид даван тууллаа. Зудын нөхцөл байдал хамгийн их хүндэрсэн буюу 1 дүгээр сарын сүүлээр 14 аймгийн 46 суманд төмөр зудтай, 17 аймгийн 135 суманд цагаан зудтай, 17 аймгийн 69 суманд цагаанаар зудархуу буюу нийт 250 сум зудтай байсан байна.

Том малын зүй бус хорогдол 2024 оны эхний хагас жилийн байдлаар 8.1 саяд хүрч, өмнөх оноос 4.2 саяар буюу 2.1 дахин нэмэгдэж, нийт малын 12.5 хувьд хүрлээ. Мал аж ахуйн салбар нь хөдөө аж ахуйн салбарын 93 орчим хувийг бүрдүүлдэг бөгөөд малын хорогдол эрс нэмэгдсэнээр тус салбар 26.7 хувиар агшиж, нийт эдийн засгийн өсөлтийг 3.9 нэгж хувиар хязгаарлалаа.

Зудын улмаас улсын хэмжээнд 4,957 өрх нийт малын 70 ба түүнээс дээш хувийн хорогдолтой, 513 өрх 100 хувь малгүй болсон байна.

Зудын эрсдэлийг бууруулах, хаваржилтын хүндрэлийг хохирол багатай даван туулах зорилгоор Монгол Улсын Засгийн газар 2024 оны 02 дугаар сарын 14-ний өдрийн 62 дугаар тогтоолоор улсын хэмжээнд засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, төрийн болон нутгийн захиргааны байгууллагыг 2024 оны 02 дугаар сарын 15-ны өдрөөс 5 дугаар сарын 15-ны өдөр хүртэлх хугацаанд гамшгаас хамгаалах өндөржүүлсэн бэлэн байдлын зэрэгт шилжүүлж малчдад хүнс, түлээ түлш, өвс, тэжээл хүргэх, хаагдсан зам давааг нээх, эрүүл мэндийн болон төрийн бусад үйлчилгээг шуурхай тасралтгүй хүргэх зэрэг арга хэмжээг аймаг орон нутгийн Онцгой комисстой хамтран зохион байгуулав. Тухайлбал:

- Аймаг, сумдын эрүүл мэндийн байгууллагууд малчин өрхийн 169,981 иргэнд, отроор нүүдэллэж байгаа 8431 иргэнд тус тус эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлсэн байна.

- Улсын онцгой комиссоос эрүүл мэндийн хөдөлгөөнт багууд алслагдсан сумдад ажиллуулах, резидент эмч нарыг сумдад томилох зэрэг арга хэмжээ авч хэрэгжүүлсэн. Эрүүл мэндийн сайдын тушаалаар 304 резидент эмч зудтай сумдад ажиллаж 0-5 насны 23299 хүүхэд, 3865 жирэмсэн эх, зонхилон тохиолдох өвчний 36075 тусламж, үйлчилгээ үзүүлсэн байна. Мөн 5670 хүнд яаралтай тусламж

үйлчилгээ, 1326 хүнд шүдний үзлэг, 9289 хүнд сэтгэлзүйн тусламж үйлчилгээг өссөн дүнгээр үзүүлсэн байна.

- Засгийн газрын тогтоолоор улсын нөөцөөс нийт 14,993 тн тэжээл, 850 тн өвс, 1164 тонн гурил, 582 тонн цагаан будаа, 1800 хүнсний болон эрүүл мэндийн багц олгоод байна. Мөн аймаг, сумын аюулгүй нөөцөд бэлтгэсэн 27,658 тн өвсийг 141,572 өрхөд, 9,915 тн тэжээлийг 136,634 өрхөд тус тус хуваарилан олгоод байна.

- "Хөдөө аж ахуйн корпораци" ТӨХХК-ийн худалдан авч нөөцөлсөн 9965 тн тэжээлийн буудайг зудтай 14 аймаг авахаар гэрээ байгуулж, 13 аймаг 7010 тонн буудай татан авч малчдад хүргэх арга хэмжээг зохион байгуулж байна. ОХУ-аас зудад нэрвэгдсэн малчдад зориулж 8500 тн тэжээлийн буудай, овьёос тусламжаар өгснийг татан авах, аймаг орон нутагт тээвэрлэн хүргэх үйл ажиллагааг зохион байгуулав.

- Төрийн цэргийн болон хууль сахиулах байгууллагуудаас давхардсан тоогоор 9,879 алба хаагч, 2,287 нэгж техник 19 аймгийн 265 сумын нутагт үүрэг гүйцэтгэж 95,611 малчин айл өрхөд 19,281 тн өвс, тэжээл бусад материал хэрэгслийг хүргэж, цасанд хаагдсан 67,297 км зам гаргаж, 425 айл, өрхийг нүүлгэж, цасанд дарагдсан 502 айл өрхийн гэр, хашааг цаснаас гаргаж, цасанд суусан 1,034 техникийг татан гаргаж, 3,931 иргэний аюулгүй байдал, амь нас эрүүл мэндийг хамгаалж, 85 иргэнд үйлчилгээ үзүүлж, цасан шуурганд уруудаж улсын хилийн зурваст бэлчээрлэж байсан эзэн тодорхойгүй 5,000 орчим малыг улсын хилийн зурвасаас гаргаж, 21,377 тооны малыг илрүүлэн эзэн холбогдогчийг тогтоож ажилласан.

- Аймаг, сумын Онцгой комисс, аймгуудын гамшгаас хамгаалах орон нутгийн алба, мэргэжлийн ангийн нийт 9,453 малчин өрхөд хоол хүнсний тусламж, 16,258 малчин иргэнд эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ, 86,796 малчин өрхөд 257,760 боодол өвс, 107,309 малчин өрхөд 63,075 тонн тэжээлийн тусламж үйлчилгээ тус тус үзүүлж давхардсан тоогоор 9,026 алба хаагч, 2,398 техник хэрэгсэлтэйгээр ажилласан.

- Аймаг, сумын онцгой комисс, төрийн цэргийн болон хууль сахиулах байгууллага, иргэд аж ахуйн нэгжүүдтэй хамтран цасанд хаагдсан 132,897 км замыг нээх ажлыг зохион байгуулав.

- Олон Улсын хүмүүнлэгийн тусламж: Өвөлжилт хүндэрсэн аймаг, сум, дүүрэгт хүмүүнлэгийн тусламж олгох зорилгоор НҮБ-ын Суурин зохицуулагчаар ахлуулсан Монголын хүмүүнлэгийн багийнхан Улсын Онцгой комисс, ОБЕГ-тай хамтран ажиллаж байна. 2023 оны 12-р сараас хойш Монголын хүмүүнлэгийн багийнхан 66,800 малчин иргэнд давхардаагүй тоогоор дэмжлэг үзүүлж, \$10,628,732 ам долларын хандив цуглуулсан.

- Малын сэг, зэм устгал, халдваргүйжүүлэлтийн талаар: Зудын улмаас зүй бусаар хорогдсон малын сэг зэмийг устгах ажлыг нэгдсэн удирдлага, зохион байгуулалтаар хангаж 1663 устгалын цэгт булшилж устгасан байна.

2023-2024 оны зудад өртөж болзошгүй малын зүй бус хорогдлын магадлалын тооцооллыг ОБЕГ, УОК-ын Шуурхай штаб, Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам, Ус цаг уур, орчны судалгаа, мэдээллийн хүрээлэн, Үндэсний

статистикийн хороо, ШУА-ийн Газарзүй, геоэкологийн хүрээлэнгийн Нийгэм, эдийн засгийн газарзүйн салбар хамтран хийсэн. Судалгааны ажлын хэсгийн гаргасан магадлалаар 2024 оны 03 дугаар сард малын зүй бус хорогдол хамгийн их үзүүлэлтэд хүрэх магадлалтай байсан бөгөөд А1 хувилбараар 14.3 сая.толгой мал буюу хорогдлын хувь 22.1%, харин А2 хувилбар (хүндрүүлсэн)-аар 15.4 сая. толгой мал буюу хорогдлын хувь 23.8% орчим байж болзошгүй гэсэн дүгнэлт гарч байсан.

Монгол Улсын Засгийн газар, Улсын онцгой комиссоос зудын эсрэг хариу арга хэмжээг эртнээс үе шаттай авч хэрэгжүүлснээр болзошгүй хохирлыг 2 дахин бууруулж чадсан байна.

4.4.2. УОК-ын "ШУУРХАЙ ШТАБ"-ын үйл ажиллагаа

Улсын онцгой комиссын даргын 2023 оны 12 дугаар сарын 08-ны өдрийн 8 дугаар тушаалаар өвөлжилт, хаваржилтыг хохирол багатай даван туулах, цаг агаарын аюулт болон гамшигт үзэгдлээс урьдчилан сэргийлэх, үүссэн үед хариу арга хэмжээг шуурхай зохион байгуулах, хор уршгийг арилгах, аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Онцгой комисс, гамшгаас хамгаалах улсын алба, яам, агентлагийн үйл ажиллагааг уялдуулан зохицуулах, удирдлага зохицуулалтаар ханган зорилгоор Улсын онцгой комиссын "Шуурхай штаб"-ыг байгууллаа. Штабт Үндэсний статистикийн хороо, Хүнс, хөдөө аж ахуйн яам, Эрчим хүчний яам, Эрүүл мэндийн, Зам тээврийн яам, Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн яам, Гэр бүл, хөдөлмөр,нийгмийн хамгааллын яам Цахим хөгжил, инновац, харилцаа холбооны яам, Аж үйлдвэр,эрдэс баялгийн яам, Зэвсэгт хүчний жанжин штаб, Хил хамгаалах ерөнхий газар, Онцгой байдлын ерөнхий газар, Цагдаагийн ерөнхий газар, Цаг уур, орчны шинжилгээний газар, Мал эмнэлгийн ерөнхий газар, Ашигт малтмал газрын тосны газар, Хөдөлмөр,халамж үйлчилгээний ерөнхий газар, Гаалийн ерөнхий газар, Монголын Улаан Загалмай Нийгэмлэг зэрэг нийт 19 байгууллагын 56 алба хаагч томилогдон ажилласан.

Улсын онцгой комиссын шуурхай штаб нь улсын хэмжээнд нэгдсэн удирдлага зохицуулалтаар хангах, холбогдох яам, агентлагийн удирдлагад нэг цонхоор мэдээлэл хүргэх хангах, шуурхай оновчтой төлөвлөлтийг хийх, үйл ажлагааг хэрэгжүүлэх, хариу арга хэмжээг шуурхай зохион байгуулах, хор уршгийг арилгах, аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Онцгой комисс, гамшгаас хамгаалах улсын алба, яам, агентлагийн үйл ажиллагааг уялдуулан зохицуулах чиг үүрэгтэйгээр ажилласан.

Өвөлжилт, хаваржилтыг хохирол багатай даван туулах, цаг агаарын аюулт болон гамшигт үзэгдлээс урьдчилан сэргийлэх, хариу арга хэмжээг шуурхай зохион байгуулах, Монгол Улсын Засгийн газраас хэрэгжүүлж байгаа "Шинэ хоршоо-Чинээлэг малчин" хөдөлгөөний үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх болон холбогдох яам, агентлагийн үйл ажиллагааг уялдуулан зохицуулах зорилгоор Улсын онцгой комиссын даргын 2024 оны 11 дүгээр сарын 29-ний өдрийн 10 дугаар тушаалаар холбогдох яам, агентлаг, гамшгаас хамгаалах улсын албадын төлөөллөөс бүрдсэн 49 хүний бүрэлдэхүүнтэй Шуурхай штабыг мөн байгуулан ажилласан.

Монгол Улсын Шадар сайдын "Өвөлжилтийн бэлтгэл ажлыг хангах талаар авах зарим арга хэмжээний тухай" 2024 оны 11 дүгээр сарын 25-ны өдрийн 103 дугаар тушаалын хэрэгжилтийг хангаж ажиллав. Уг тушаалын хүрээнд улсын хэмжээнд 652 хүний бүрэлдэхүүнтэй 121 бүлэг томилон ажиллуулав. Бүлгүүд "Шинэ хоршоо-Чинээлэг малчин" хөтөлбөрт хамрагдсан нийт 16,009 малчин өрхөд хүрч ажиллах зорилт тавьж ажилласнаас 13,549 малчдын санал хүсэлтийг авч, 85%-ийн гүйцэтгэлтэйгээр зээлийн зарцуулалт, төсөл хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн үр дүнтэй газар дээр нь танилцаж ажилласан.

Шадар сайд, Улсын онцгой комиссын даргын 2024 оны 1 дүгээр сарын 10-ны өдөр баталсан "Зудын хариу арга хэмжээний төлөвлөгөө"-г тодотгож, бэлэн байдлыг хангуулав. Түүнчлэн гамшгийн онцгой нөхцөл бий болсон тохиолдолд байгууллагуудын харилцан ажиллах ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу төрийн цэргийн болон хууль сахиулах байгууллагын үүрэг гүйцэтгэх томилгоот хүч хэрэгслийг тодотгож бэлэн байдлыг хангуулсан.

Улсын онцгой комиссын орлогч даргын 2024 оны 11 дүгээр тушаалаар 8 байгууллагын 43 албан хаагчийн бүрэлдэхүүнтэй 7 шуурхай бүлэг 21 аймгийн 104 суманд 12 дугаар сарын 10-17-ны өдрүүдэд ажиллаж аймаг, сумдын онцгой комиссын үйл ажиллагаа, мал аж ахуйн салбарын өвөлжилтийн бэлтгэл хангасан байдал, өвөлжилтийн нөхцөл байдалтай танилцаж, "Шинэ хоршоо-чинээлэг малчин" хөдөлгөөний хүрээнд нийт 274 хоршоологч малчин өрхүүдтэй уулзаж, үйл ажиллагаатай танилцсан. Шуурхай бүлгүүд мал аж ахуйн салбарын болон төв суурин газрын өвөлжилтийн бэлтгэл хангасан байдал, өвс, тэжээлийн аюулгүйн нөөц бүрдүүлэлт, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний нөхцөлийг газар дээр нь үзэж шалган, тулгамдаж буй асуудал, санал хүсэлтийг сонсон, холбогдох үүрэг чиглэлийг өгч ажиллалаа.

Улсын онцгой комиссын Шуурхай бүлгийн үйл ажиллагаа /Улаанбурхан/: Монгол Улсад улаанбурхан өвчний зөөвөрлөгдсөн болон дотоодын халдварын тохиолдол бүртгэгдэж, дэлхийн улс орнуудад сармагчны цэцэг өвчин болон бусад халдварт өвчний тархалт нэмэгдсэнтэй холбогдуулан нөхцөл байдал хүндэрсэн үед хөл хорио, хязгаарлалтын дэглэм тогтоох, хот болон орон нутаг хооронд иргэдийн зорчих хөдөлгөөнийг зохицуулах, хяналт тавих үед шаардагдах журам, заавар зэрэг эрх зүйн баримт бичгүүдийг боловсруулан батлуулах, мэдээллийн нэгдсэн систем бий болгох, авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаар санал боловсруулж шуурхай хариу арга хэмжээний бэлэн байдлыг хангах үүрэг бүхий Шуурхай бүлгийг Улсын онцгой комиссын даргын 2024 оны 9 дүгээр сарын 02-ны өдрийн 7 дугаар тушаалаар байгуулсан. Тус Шуурхай бүлэг нь салбар хоорондын мэдээллийн систем хөгжүүлэх ажлын даалгаврыг боловсруулж, Цахим хөгжил, инновац, харилцаа холбооны яам болон Эрүүл мэндийн яаманд хүлээлгэн өгсөн.

ТАВДУГААР ХЭСЭГ.

ГАМШИГ, ОСЛЫН ХОР
УРШГИЙГ АРИЛГАХ ХАРИУ
АРГА ХЭМЖЭЭ

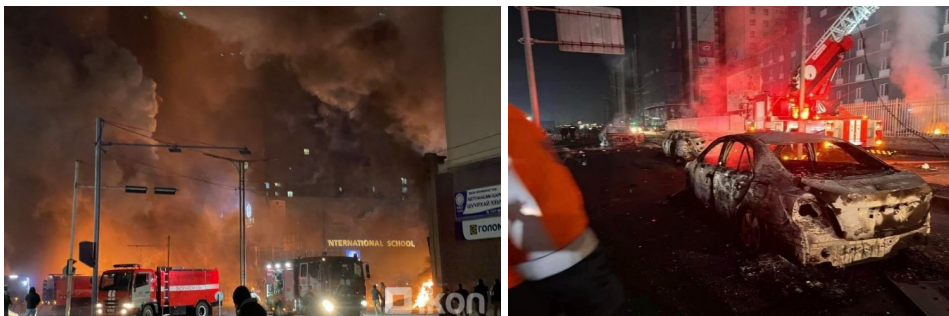
БҮЛЭГ 5.1. ГАМШИГ, ОСЛЫН ХОР УРШГИЙГ АРИЛГАХ ХАРИУ АРГА ХЭМЖЭЭ

5.1.1. Баянзүрх дүүргийн 26 дугаар хороо Дүнжингарав худалдааны төвийн баруун талд байрлах автозамын уулзварт гарсан гал түймэр

Үүссэн нөхцөл байдал:

Мэдээлэл шуурхай удирдлагын төвийн 101 дугаарын утсанд 2024 оны 1 дүгээр сарын 24-ний 01:06 цагт Баянзүрх дүүргийн 26 дугаар хороо, "Их Монгол", "Дүнжингарав" худалдааны төвийн автозамын уулзварт шингэрүүлсэн байгалийн хий (газ) тээвэрлэж явсан том оврын автомашин, суудлын автомашинтай мөргөлдөж, зам тээврийн ослын улмаас гал гарч автомашин шатаж байна гэсэн дуудлага мэдээллийг ирүүлсэн.

Тус дуудлагын дагуу Баянзүрх дүүргийн Онцгой байдлын хэлтсийн Гал түймэр унтраах, аврах 63 дугаар ангийн алба хаагчид, гал унтраах тусгай зориулалтын 2 автомашинтайгаар 01 цаг 07 минутад гарч 5 км замыг 8 минутад туулж гал түймрийн голомтод 01 цаг 15 минутад хүрэлцэн очиход уулзварын зүүн талын хэсгийн явган хүний гарц орчимд ёомкостой автомашин, авто замын урд хэсгийн барилгын гадна фасад, хашааны доторх ил зогсоолд байрласан автомашинууд болон замын зорчих хэсэгт автомашинууд гал түймэрт өртөж шатлага дэлгэрсэн угаажилт болон дулааны үйлчлэлийн бүс ихтэй байсан тул нэмэлт шаардлагатайг Мэдээлэл шуурхай удирдлагын төвд мэдэгдсэн.

5.1.2. Гал түймэр унтраах үйл ажиллагаа, авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ

Тус дуудлагын дагуу Гал түймэр унтраах, аврах 63 дугаар анги хүрэлцэн очиход гал түймэр тархан дэлгэрч, шатлага идэвхтэй явагдаж байсан. Гал унтраах удирдагчийн шийдвэрээр гал унтраах үндсэн болон туслах албаны автомашинуудыг шатаж буй ёомкостой автомашины ертөнцийн зүгээр баруун талд байрлуулж, гал унтраах автомашинаас суурин лафетны хушуугаар гал түймрийн голомт руу гал унтраах бодис өгч хөргөлт болон саармагжуулалт хийж

ажилласан.

Гал түймрийн голомтод ирсэнээс хойш 2 минут орчмын дараа шингэрүүлсэн шатдаг хий ачсан автомашинд тэсрэлт, дэлбэрэлт үүсэж тус автомашины ёмкость шидэгдэн гулсаж уулзварын баруун талд байрлах Санни таун 830 дугаар байрны ертөнцийн зүгээр зүүн хойд талыг мөргөсөн.

Гал түймрийн нэмэлт дуудлагаар Онцгой байдлын ерөнхий газар, Үндэсний аврах бригад, Нийслэлийн Онцгой байдлын газрын Гал түймэр унтраах, аврах 10, 14, 18, 26, 30, 34, 35, 63, 29 дүгээр анги, Нийслэлийн Аврах ангийн нийт 200 гаруй алба хаагч, 48 автомашинтай 3 цаг 15 минут ажиллаж, гал түймрийн тархалтыг 02:15 цагт зогсоож, 04:30 цагт бүрэн унтраасан.

Гал түймэр унтраах ажиллагаанд Цагдаагийн байгууллагын 624 алба хаагч, 187 автомашин, Эмнэлгийн байгууллагын 21 ажилтан, 10 автомашин, Улаанбаатар төмөр замын цэрэгжүүлсэн хамгаалалт, Онцгой байдлын албаны 10 алба хаагч, 2 автомашин, Ус сувгийн удирдах газрын 18 ажилтан, 10 автомашин, Улаанбаатар сүлжээ ХХК-ийн 6 алба хаагч, нийт 679 ажилтан, 209 автомашинтай тус тус дэмжлэг үзүүлэн ажилласан. Нийт 6 байгууллагын 896 алба хаагч, 257 автомашинтай ажилласан.

Гал түймэр унтраах ажиллагаанд Гал түймэр унтраах, аврах 63 дугаар ангийн 3 алба хаагч галд өртөн нас барж, энгийн 15 иргэн бэртэж гэмтэн, Баянзүрх дүүргийн 26 хороо Дүнжингарав худалдааны төвийн баруун талын EDU апартамент 207 дугаар байр /13 давхар, 1 орцтой/ - ны 21 айл, 29 автомашин өртсөн байна. Бэртэж, гэмтсэн 15 иргэнээс 8 иргэнийг Түлэнхийн төв эмнэлэг, 6 иргэнийг Баянзүрх дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг, 1 иргэнийг Хордлогын төвд тус тус хүргүүлж анхан шатны тусламж үзүүлсэн.

Гал түймэрт өртсөн Санни таун хотхоны 830 дугаар байр, EDU апартамент 207 дугаар байрнаас гарч ирсэн 47 иргэн /30 том хүн, 17 хүүхэд/-ийг Баянзүрх дүүргийн 13 хороонд байрлах Күүпер зочид буудалд нүүлгэн шилжүүлж байрлуулсан.

5.1.3 Гал түймрийг унтраахад гарсан хүндрэл:

Баянзүрх дүүргийн 26-р хороо Дүнжингарав худалдааны төвийн автозамын уулзварт, хийн түлш ачиж явсан автомашинд гарсан гал түймэр маш хурдан тархан дэлгэрсэн. /Дэлбэрэлт болсон/

- Тэсрэлт, шаталтын улмаас агаарт хорт хий, утаа их хэмжээгээр ялгарах, гал түймэр тархах, гал түймэр унтраахаар ажиллаж байгаа алба хаагчид тэсрэлтийн цохилт долгионд өртөх бэртэж гэмтэх, агаарт байх хэмжээнээс илүү химийн бодисоор амьсгалсан.

- Аюултай бүсэд иргэд их хэмжээгээр бөөгнөрөл үүсэж өөрсдийгөө аюулд учруулах нөхцөл байдал үүссэн

- Өндөр температурын нөлөөгөөр дулааны үйлчлэлийн бүс их байсан.

- Үзэгдэх орчин хязгаарлагдмал.

- Дэлбэрэлтийн улмаас гал түймрийн голомт олон чиглэлд тархсан

- Гал түймэрт Онцгой байдлын алба хаагчид өртсөн нь голомтод ажиллаж байгаа алба хаагчдын сэтгэл зүйд гүн нөлөөлсөн зэрэг хүндрэлүүд үүссэн байна.

5.1.4. Объектын онцлог:

Баянзүрх дүүргийн 26 дугаар хороо Дүнжингарав худалдааны төвийн ертөнцийн зүгээр баруун урд хэсэгт байрлах Эду апартмент хотхоны барилга нь 2017 онд ашиглалтад орсон 1 орцтой 14 давхар, 63 айлын 180-200 орчим иргэн амьдардаг, 108 автомашины далд зогсоолтой, барилгын хийц бүтээц бетон каркас дүүргэлтийн блок, хөөсөнцөр дулаалгатай барилга, М Моторс авто худалдааны төвийн барилга нь 2017 онд ашиглалтад орсон төмөр бетон каркастай шилэн фасадтай, дүүргэлтийн блокон барилга юм. Санни таун хотхон 830 айлын орон сууцны барилга нь 2019 онд ашиглалтанд орсон. Хийц бүтээц нь бүрэн цутгамал барилга, гадна дулаалга нь хөөсөнцөр дулаалгатай барилга юм.

5.1.5. Авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ

Улсын онцгой комиссын даргын 2024 оны 01 дүгээр тушаалаар "Шатахуун, хий зэрэг тэсэрч дэлбэрэх аюултай бодисын хадгалалт, тээвэрлэлт, түгээлтийн үйл ажиллагаа нь хууль эрх зүйн болон стандартын шаардлагыг хангаж байгаа эсэх, батлагдсан стандарт, норм, дүрэм нь аюулгүй байдлын шаардлага хангаж байгаа эсэхэд үнэлэлт, дүгнэлт өгч, шаардлагатай арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх үүрэг бүхий ажлын хэсэг" 17 байгууллагын 37 хүний бүрэлдэхүүнтэй байгуулж ажилласан. Тус ажлын хэсгээс авч авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний талаарх танилцуулгыг 2024 оны 2024 оны 4 дүгээр сарын 18-ны өдрийн Улсын онцгой комиссын 4 дүгээр хуралдаанаар хэлэлцүүлэн холбогдох мэргэжлийн байгууллагуудад үүрэг даалгаврыг өгсөн.

Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн яам, Зам, тээврийн яам, Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яамны Салбарын хяналтын газрын хөдөлмөр, хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, хөдөлмөрийн эрүүл ахуй, автотээвэр, газрын тосны хяналтын улсын байцаагчид хамтран "Дашваанжил" ХХК-д төлөвлөгөөт бус хяналт шалгалт хийж, үр дүнг танилцуулсан.

Улсын онцгой комиссын 4 дүгээр хуралдаанаас өгсөн үүргийн дагуу Хот байгуулалт, барилга, орон суужлуулалтын яамнаас Барилга байгууламжийн норм, нормативын сангийн үйл ажиллагааны 2024 оны төлөвлөгөөнд "Шатахуун түгээх станц. Галын аюулгүйн норм" /БНБД 21-07-14/, "Газрын тос, газрын тосны бүтээгдэхүүний агуулах галын аюулгүй норм" /БНБД 21-03-04/, "Хийн хангамжийн норм" БНБД /42-01-19/-д дүн шинжилгээ, судлагаа хийж шинэчлэн боловсруулахаар тусгасан. Тус төлөвлөгөөнд тусгагдсаны дагуу Шатахуун түгээх станц. Галын аюулгүйн норм" /БНБД 21-07-14/ барилгын норм ба дүрэмд дүн шинжилгээ судалгаа хийж шинэчлэн боловсруулах ажлыг 2024.07.09-ний өдрийн 05/2024 дугаартай техникийн даалгавар, "Газрын тос, газрын тосны бүтээгдэхүүний агуулах галын аюулгүй норм" /БНБД 21-03-04/ барилгын норм ба дүрэмд дүн шинжилгээ судалгаа хийж шинэчлэн боловсруулах ажлын 2024.07.03-ны өдрийн 01/2024 дугаартай техникийн даалгавар, "Хийн хангамжийн норм" БНБД /42-01-19/ барилгын норм ба дүрэмд дүн шинжилгээ судалгаа хийж шинэчлэн боловсруулах ажлын 2024.07.03-ны өдрийн 02/2024 дугаартай техникийн даалгавар зэргийг боловсруулж батлуулсан. Барилгын хөгжлийн төвөөс батлагдсан 01/2024, 02/2024, 05/2024 дугаартай техникийн даалгавруудыг үндэслэн "Газрын тос, газрын тосны бүтээгдэхүүний агуулах галын аюулгүй норм" /БНБД 21-03-04/, "Хийн хангамж норм" /БНБД 42-01-19/, "Шатахуун түгээх станц" /БНБД 21-07-14/ -ийн шинэчлэн боловсруулах ажлын гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулах Үнэлгээний хороог 2024.07.18-ны өдрийн А/374 дүгээр тушаалаар байгуулж, худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулсан.

Зам тээврийн яам, Стандарт хэмжлэлийн газар хамтран холбогдох мэргэжлийн байгууллагуудаас санал авч MNS 4978:2017 "Аюултай ачаа. Ангилал. Тээвэрлэлтэд тавих ерөнхий шаардлага" стандартын шинэчлэн боловсруулсан. Авто тээврийн стандартчиллын хорооны хуралдаанаар хэлэлцүүлэхээр төлөвлөн ажиллаж байна.

Барилга, хот байгуулалтын сайдын 2024.01.24-ний өдрийн "Ажлын хэсэг байгуулах тухай" 18 дугаар тушаалаар 13 байгууллагын 35 хүний бүрэлдэхүүнтэй байгуулсан. Тус ажлын хэсгийн дүгнэлтийг Улсын онцгой комиссын 2024 оны 4 дүгээр сарын 18-ны өдрийн хуралдаанаар танилцуулсан.

Дэлбэрэлтэд өртсөн 207 дугаар байрны ашиглалтыг хориглож, дүгнэлтийг Нийслэлийн хяналт шалгалтын газрын улсын байцаагч гаргасан бөгөөд 207 дугаар байрыг буулгаж, шинээр барихаар нийслэлийн Засаг даргын 2024 оны 12 дугаар сарын 02-ны өдрийн захирамж гарсан.

5.1.6. Орон нутагт үүссэн үерийн нөхцөл байдал, хариу арга хэмжээ:

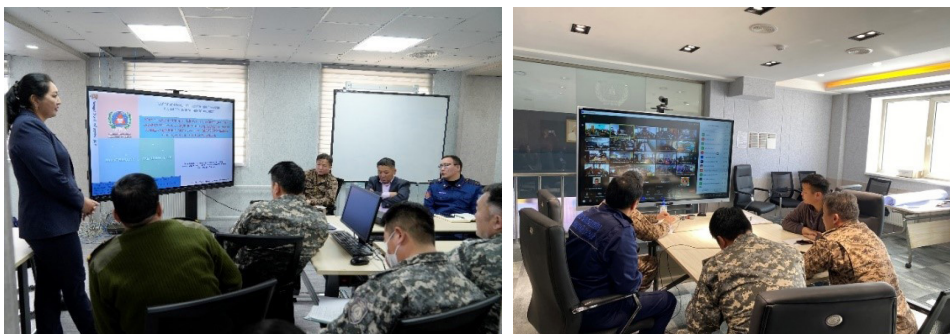
Завхан аймгийн Улиастай суманд 2024 оны 6 дугаар сарын 17-ны өдөр орсон түр зуурын хүчтэй аадар борооны улмаас уруйн үер бууж Жаргалант, Жинст, Өлзийт багийн 131 га талбай, 158 өрхийн 449 иргэн үерт өртсөн. Үүссэн нөхцөл байдлыг үнэлж Улсын онцгой комиссын даргын шийдвэрээр дараах арга хэмжээг авч ажиллав. Үүнд:

- орон гэргүй болсон 40 өрхөд гэр,
- хүнсний багц,
- 120 тн ариутгалын бодис,
- усны гутал 50 хос, ариутгалан автомакс 6 зэрэг хамгаалах хувцас хэрэгсэл

болон үерийн гамшгийн дараах хор уршгийг арилгахад шаардлагатай 400 сая төгрөгийг тус тус шийдвэрлэсэн байна.

5.2. Өвөлжилтийн нөхцөл байдал, авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ

2023 оны 11 дүгээр сарын эхнээс эхлэн олон удаагийн давтамжтай цас орж, нөхцөл байдал хүндэрсэн, мөн мэргэжлийн байгууллагуудаас гаргасан үнэлгээнд тулгуурлан Шадар сайдын 2024 оны 1 дүгээр сарын 24-ний өдөр баталсан "Өвөлжилт, хаваржилт хүндрэх болон зудын аюулаас урьдчилан сэргийлэх нэгдсэн арга хэмжээний удирдамжийг" батлуулсан бөгөөд тус штаб нь өвөлжилт, хаваржилтыг хохирол багатай даван туулах, цаг агаарын аюулт болон гамшигт үзэгдлээс урьдчилан сэргийлэх, хариу арга хэмжээг шуурхай зохион байгуулах, хор уршгийг арилгах, аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Онцгой комисс, гамшгаас

Зураг 108. Өвөлжилтийн шуурхай штабын зураг

хамгаалах улсын албад, яам, агентлагийн үйл ажиллагааг уялдуулан зохицуулах, удирдлага зохицуулалтаар хангах чиг үүрэгтэйгээр нийт 19 байгууллагын 56 ажилтан, албан хаагчийн бүрэлдэхүүнтэйгээр ажилласан.

Мөн өвөлжилтийн нөхцөл байдал эрс хүндэрч эхэлсэнтэй холбоотойгоор улсын хэмжээнд засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, төрийн болон нутгийн захиргааны байгууллагыг 2024 оны 02 дугаар сарын 15-ны өдрөөс 05 дугаар сарын 15-ны өдөр хүртэлх хугацаанд гамшгаас хамгаалах өндөржүүлсэн бэлэн байдлын зэрэгт шилжүүлсэн.

Хаагдсан зам давааг нээх: Зудын мөсөн болон цагаан зудын нөхцөл байдал үүссэн, өвөлжилт хүндэрсэн, цас ихээр орж авто зам даваа хаагдсанаас 19 аймгийн 266 сумын нутагт 13 мянга гаруй малчин өрх төрийн үйлчилгээ болон хоол, хүнс, түлш шатахуун, өргөн хэрэглээний бараа материалын дутагдалд орох нөхцөл үүссэнтэй холбогдуулан зам, даваа нээх ажилд төрийн цэргийн болон хууль сахиулах байгууллага, нутгийн захиргааны байгууллага, авто зам засвар арчлалтын аж ахуйн нэгж нийт 138,767 км зам гаргаж, 13,331 малчин өрхийг төв суурин газарт хүрэх, өөрсдөө хоол хүнс, өвс тэжээлээ татан авах боломжоор хангасан.

Өвс тэжээл, хүнсний тусламж хүргэх: Засгийн газрын 2023 оны 436 дугаар тогтоолоор 4 аймаг, нийслэлийн 2 дүүрэгт 0.8 тэрбум төгрөгийн автотехник, 2023 оны 449 дүгээр тогтоолоор 20 аймаг, нийслэлийн алслагдсан 3 дүүрэгт 2.2 тэрбум төгрөгийн малын тэжээл, 2023 оны 479 дүгээр тогтоолоор 18 аймаг, нийслэлийн алслагдсан 3 дүүрэгт 3.9 тэрбум төгрөгийн малын тэжээл, автотехник, шатахуун, гэр, дулаан хувцас, 2024 оны 63 дугаар тогтоолоор 9 аймаг, нийслэлийн 4 дүүрэгт 24.6 тэрбум төгрөгийн малын өвс, тэжээл, автотехник, хүнсний бараа, дулаан хувцас, хүний эм, хэрэгсэл, ариутгалын бодис, уусмал, 2024 оны 68 дугаар тогтоолоор 21 аймаг, нийслэлийн алслагдсан дүүрэгт 4.5 тэрбум төгрөгийн эрүүл мэнд, хүнсний багц, 2024 оны 69 дүгээр тогтоолоор 21 аймгийн 100 суманд 15.0 тэрбум төгрөгийн туулах чадвартай автотехник, нийт 51.1 тэрбум төгрөгийн 12 нэр төрлийн өвс, тэжээл, хүнс, эрүүл мэндийн багц, автотехник, гэр, дулаан хувцас, ариутгалын бодис уусмалын дэмжлэг үзүүлсэн. Мөн аймаг, сумын Онцгой комиссоос 9,453 малчин өрхөд хоол хүнсний тусламж, 16,296 малчин иргэнд эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ, 86,796 малчин өрхөд 257,760 боодол өвс, 107,346 малчин өрхөд 63,091 тонн тэжээлийн тусламж үйлчилгээ тус тус үзүүлж давхардсан тоогоор 9,063 алба хаагч, 2,414 техник хэрэгсэлтэйгээр ажилласан.

Эрэн хайх, аврах ажиллагааны хувьд цасанд суусан 1,034 техникийг татан гаргаж, 3,931 иргэний аюулгүй байдал, амь нас эрүүл мэндийг хамгаалж, 85 иргэнд үйлчилгээ үзүүлж, цасан шуурганд уруудаж, улсын хилийн зурваст бэлчээрлэж байгаа эзэн тодорхойгүй 5,000 орчим малыг улсын хилийн зурвасаас гаргаж, шуурганд уруудсан 90 мянга гаруй малыг тогтоосон. Үүнээс 21,377 тооны малыг эзэн холбогдогчид хүлээлгэн өгч, учирч болох 9.5 тэрбум төгрөгийн хохирлоос урьдчилан сэргийлж, цасанд дарагдсан, 425 айл, өрхийг нүүлгэж, 502 айл өрхийн

гэр, хашааг цаснаас гаргахад давхардсан тоогоор 9,063 алба хаагч, 2,414 техник хэрэгсэлтэйгээр ажилласан.

Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ: Өвөлжилтийн нөхцөл байдал хүндэрсэнтэй холбогдуулан эрүүл мэндийн байгууллагуудын тусламж, үйлчилгээний бэлэн байдлыг хангах зорилгоор Эрүүл мэндийн сайдын 2023 оны А/396, А/403 дугаар тушаалаар 14 аймгийн 20 сумын эрүүл мэндийн төвд түргэн тусламжийн автомашин худалдан авах төсвийг Эрүүл мэндийн сайдын багцаас шийдвэрлэж, худалдан авах эрхийг эрүүл мэндийн байгууллагуудад шилжүүлж, мөн Эрүүл мэндийн сайдын 2024 оны А/127, А/104 дүгээр тушаалаар түргэн тусламжийн 20 автомашиныг тус тус шийдвэрлэсэн.

Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллагаас Архангай, Баянхонгор, Өвөрхангай аймгийн 15 суманд нийт 3000 ширхэг эмийн багц, 21 аймаг, нийслэлийн Эрүүл мэндийн газруудад яаралтай тусламжийн багц, ус цэвэршүүлэгч шахмал, аймаг, сумын 98 Эрүүл мэндийн байгууллагад бүлээцүүлэх хөнжил, 100 Эрүүл мэндийн байгууллагад хэм тогтворжуулагч термостатыг тус тус олгосон.

Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний хувьд 21 аймгийн хэмжээнд отор нүүдлээр болон өөрийн аймагт өвөлжиж буй 178,412 малчин иргэнд эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлж, 20,460 өрхөд эмийн багц олгосон.

Үүнээс зорилтот бүлгийн буюу жирэмсэн эх 2,556, 0-5 насны хүүхэд 29,026, өндөр настан 28,446, хөгжлийн бэрхшээлтэй 10,701, архаг суурь өвчтэй 21,507, нийт 92,236 малчин иргэнд эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг үзүүлжээ.

Мөн 0-5 насны 18,087 хүүхдийг харьяалал харгалзахгүйгээр товлот дорхлаажуулалтад хамруулсан.

Төрийн цэргийн байгууллагуудын авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ: Төрийн цэргийн болон хууль сахиулах байгууллагаас давхардсан тоогоор нийт 9,879 алба хаагч, 2,287 нэгж техниктэйгээр 19 аймгийн 265 сумын нутагт 95,611 малчин айл өрхөд 19,281 тн өвс, тэжээл бусад материал хэрэгслийг хүргэж, цасанд хаагдсан 67,297 км даваа гүвээг нээн, зам гаргасан. Мөн 425 айл, өрхийг нүүлгэж, цасанд дарагдсан 502 айл өрхийн гэр, хашааг цаснаас гаргаж, цасанд суусан 1,034 техникийг татан гаргаж, 3,931 иргэний аюулгүй байдал, амь нас эрүүл мэндийг хамгаалж, 85 иргэнд үйлчилгээ үзүүлж, цасан шуурганд уруудаж, улсын хилийн зурваст орж ирсэн 21,377 тооны малыг илрүүлэн эзэн холбогдогчийг тогтоон, учирч болох 9.5 тэрбум төгрөгийн хохирлоос урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохион байгууллаа. Аймаг, сумдын эрүүл мэндийн байгууллагууд малчин өрхийн 169,981 иргэнд, отроор нүүдэллэж байгаа 8431 иргэнд тус тус эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлсэн байна.

Хариу арга хэмжээний төлөвлөлт: Үүссэн нөхцөл байдалд үндэслэн хариу арга хэмжээг авах зорилгоор 4 бүлэг 17 хэсэгтэй "Зудын хариу арга хэмжээний нэгдсэн төлөвлөгөө"-г боловсруулан Монгол Улсын Шадар сайд, Улсын онцгой комиссын даргаар 2024 оны 01 дүгээр сарын 10-ны өдөр батлуулсан.

Зам гаргах, өвс тэжээл хүргэх, эмнэлэгийн тусламж хүргэх, Төрийн цэргийн болон хууль сахиулах байгууллагуудыг дайчлан ажиллуулах төлөвлөлтийг боловсруулан хэрэгжүүлсэн.

Улсын Онцгой комиссын албан даалгаврын дагуу шар усны үерээс урьдчилан сэргийлэх, хариу арга хэмжээний хүрээнд нийслэл болон 21 аймгийн Засаг даргын захирамжаар аймаг, орон нутгийн хэмжээнд эрсдэлийн үнэлгээ хийж, түүнийг үндэслэн хариу арга хэмжээний төлөвлөгөөг батлан, хэрэгжүүлсэн.

Малын сэг зэм устгах арга хэмжээний төлөвлөлтийг боловсруулан хэрэгжүүлэн ажилласан.

Улаанбуудай, овьёос, арвай татан авалт, тараалтын ажил: "Хөдөө аж ахуйн корпораци" ТӨХХК-ийн худалдан авч нөөцөлсөн 9965 тн тэжээлийн буудайг зудтай 14 аймаг авахаар гэрээ байгуулж, 13 аймаг 7010 тонн буудай татан авч малчдад хүргэх арга хэмжээг зохион байгуулж байна. ОХУ-аас зудад нэрвэгдсэн малчдад зориулж 8500 тн тэжээлийн буудай, овьёос тусламжаар өгснийг татан авах, аймаг орон нутагт тээвэрлэн хүргэх үйл ажиллагааг зохион байгуулав.

Олон Улсын хүмүүнлэгийн тусламж: Өвөлжилт хүндэрсэн аймаг, сум, дүүрэгт хүмүүнлэгийн тусламж олгох зорилгоор НҮБ-ын Суурин зохицуулагчаар ахлуулсан Монголын хүмүүнлэгийн багийнхан Улсын Онцгой комисс, ОБЕГ-тай хамтран ажиллаж байна. 2023 оны 12-р сараас хойш Монголын хүмүүнлэгийн багийнхан 66,800 малчин иргэнд давхардаагүй тоогоор дэмжлэг үзүүлж, 10,6 сая ам долларын хандив цуглуулсан.

Малын сэг, зэм устгал, халдваргүйжүүлэлтийн талаар: Зудын улмаас зүй бусаар хорогдсон малын сэг зэмийг устгах ажлыг нэгдсэн удирдлага, зохион байгуулалтаар хангаж 1663 устгалын цэгт 6,7 сая мал, амьтны сэг зэмийг булшилж устгасан байна. Улсын хэмжээнд нийт 1663 устгалын цэгийн 1,331,271 м2, хашаа, хороо, өвөлжөө, бууц зэрэг нийтийн эзэмшлийн нийт 6,262,727 м2 талбайг тус тус халдваргүйтгэсэн байна.

Монгол Улсын Засгийн газар, Улсын онцгой комиссоос зудын эсрэг хариу арга хэмжээг эртнээс үе шаттай авч хэрэгжүүлснээр болзошгүй хохирлыг 2 дахин бууруулж чадсан байна.

--oOo--

ХАВСРАЛТ

УЛСЫН ХЭМЖЭЭНД 2024 ОНД ТОХИОЛДСОН ГАМШИГ, АЮУЛТ ҮЗЭГДЭЛ, ОСЛЫН НЭГДСЭН МЭДЭЭ /өссөн дүнгээр/

д/д	Томилдсон гамшиг, аюулт үзэгдэл, ослын төрөл		Томилдлын тоо	Хамарсан тоо аймгаар, нийслэл, сум, дүүрэг	Нэрэгдсэн хүн		Хордосон, устгасан мал, амьтан	Заларсан гэр, орон сууц, барилга	Эртсөн автомашин	Шатсан танхай /га/	Үлчирсэн хохирол /төг-өөр/	Ажилдасан хүн хэрэгсэл		Аварсан				
					Нийт	Нэс барсан						Түлэгдсэн, баргасан, сураггүй болсон	Хордосон, устгасан мал, амьтан		Хүн	Техник	Хүн	
1	Геофoлийн гаралтай аюулт үзэгдэл	газар хөдлөлт	73	29	52	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
2		гүний болон үл хөрсний гулалт	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
3		Бусад	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
4		хүтэй салхи, шуурга	41	16	32	5	0	0	150	101	33	0	2,017,010,000	20,400,000	167	35	25	106,000,000
5		Цасан шуурга	13	4	13	4	0	0	0	0	0	0	3,707,648	91	27	50	12,000,000	
6		Цасан нуранги	2	1	2	1	0	0	0	0	0	0	1,457,000	79	11	1	0	
7		Догшин хий салхи	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
8		Мөндөр	1	0	1	0	0	0	50	0	0	0	100,000	100,000	3	1	0	170,000,000
9		Цас, их хэмжээний цас	19	10	16	0	0	0	0	0	0	0	11,376,300	98	24	124	344,000,000	
10		Шар усны үер	111	20	40	6	0	0	0	7	1	3	86,200,000	40,625,049	1088	175	58	914,000,000
11		Аанга	13	5	6	1	0	0	489	2	0	0	75,380,000	3,000,000	18	5	0	0
12		Цонир хүйтрэлт	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13		Үер	70	29	62	5	0	0	628	23	35	3	763,191,960	51,221,823	2387	445	1082	1,032,800,000
14		Ган	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15		Зүд	1	0	0	0	0	0	283708	0	0	0	0	0	494	57	0	0
16		Бусад	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
17	коронавируст халдвар*	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
18	Биологийн гаралтай аюулт үзэгдэл	тарваган тахал	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
19		Боом	8	5	7	0	0	2	0	0	0	0	48,200,000	10,338,000	46	11	0	0
20		Шүлхий	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
21		Гахайн малзан	3	3	3	0	0	0	49	0	0	0	7,050,000	0	28	10	0	0
22	Биологийн гаралтай аюулт үзэгдэл	Галзуу	3	3	4	0	0	6	0	0	0	2,000,000	8	4	0	0	0	0
23		Дугт хавдар	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
24		Бог малын малзан	9	2	7	0	0	0	118	0	0	0	5,400,000	17,580,000	62	9	0	0
25		Цэцэг	48	19	45	5	0	0	931	0	0	0	11,350,000	106,077,902	204	63	0	0
26	Үхрийн арьс тодруулах	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
27	Хорт салт халуурал	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
28	Цусан халдвар	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
29	Ямааны годрон	Адууны ям	3	3	3	0	0	3	0	0	0	15,000,000	1,500,000	39	10	0	0	0
30		Ямааны годрон	3	1	2	0	0	0	0	0	0	0	81000000	81000000	243	43	0	0

Л/д	Төхмөлдсөн гамшиг, аюулт үзэгдэл, ослын төрөл	Хамарсан тоо		Нэрвэгдсэн хүн			Задарсан гэр, орон сууц, барилга	Задарсан гэр, орон сууц, барилга	Хорогдсон, устгасан мал, болсон	Нэрвэгдсэн хүн		Хамарсан тоо	Хамарсан тоо		Хэрэгсэл		Аварсан	
		аймга, нийслэл	сум, дүүрэг	Нийт	Нас барсан	Түлэгдсэн, баргасан	Сүрэггүй болсон	Хорогдсон, устгасан мал, болсон	Задарсан гэр, орон сууц, барилга	Сүдсэн гэр, орон сууц, барилга	Өртсөн автомашин	Шатсан танбай /га/	Үчирсан хохирол /төг-өөр/	Зарцуулсан зардал /төг-өөр/	Хүн	Техник	Хүн	Эд хөрөнгө /төг/
31	Гал түймэр	3462	316	776	162	64	60	0	11	982	650	198	24,136	35,385,456,431	23837	5672	4,159	385,607,129,741
32		137	24	80	15	1	0	1	1063	0	3	6	931,185	31,906,948	3762	794	0	4,000,000
33		1	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	25,200	38	9	0	0
34		3	2	2	1	0	1	0	0	0	0	0	0	114,759	25	5	0	0
35	Хүний үйл ажиллагаатай холбоотой осл	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
36		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
37		1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100,000	7	1	0	0
38		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
39	Хүний үйл ажиллагаатай холбоотой осл	129	58	90	166	94	117	0	0	0	0	3	616,350,000	9,322,226	767	164	155	498,000,000
40		124	39	95	74	102	0	0	0	0	0	0	450,000	17,191,129	994	223	43	482,135,014
41		172	62	136	58	25	3	15	0	0	0	0	0	51,554,526	1936	420	197	8,000,000
42		398	83	265	198	0	0	0	0	0	5	0	0	79,109,539	1978	422	2117	3,072,700,000
43	Цас, шавар, ус, элсэнд суусан	51	19	29	13	2	5	0	0	0	0	0	0	834,433	382	80	38	0
44		58	30	41	4	1	1	0	0	0	0	0	0	0	31	9	12	0
45		160	49	96	37	39	13	0	258	0	1	0	64,500,000	10,317,856	1018	205	113	190,000,000
45		5118	833	1905	757	332	204	16	312420	1115	723	218	955,321	802,980,926	39530	8934	8174	392,451,764,755

УЛААНБААТАР ХОТ																			
д/д	Төхмөлдсөн гамшиг, аюулт үзэгдэл, ослын төрөл	Хамарсан тоо	Нэрвэгдсэн хүн					Хоролдсон, устгасан мал, амьтан	Сүлдсэн гэр, орон сууц, барилга	Сүлдсэн гэр, орон сууц, барилга	Ертөн автомашин	Шалгасан талбай /га/	Үчирсэн хохирол /төгрөг/	Зарцуулсан зардал /төгрөг/	Ажилласан хүн хэрэгсэл		Аварсан		
			Хамарсан тоо	Нийт	Нас барсан	Түлэгдсэн, баргасан	Суралгүй болсон								Хүн	Техник			
1	Геологийн гаралтай аюулт үзэгдэл	газар хөдлөлт	гүний болон хөрсний тулгалт	Бусад															
2																			
3																			
4																			
5																			
6																			
7																			
8																			
9	Ус, цаг, уурын гаралтай аюулт үзэгдэл	Цэс, их хэмжээний цас	Шар усны уер	Аянга	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14,498,119	539	79	0	0	
10																			
11																			
12																			
13																			
14																			
15																			
16																			
17																			
18																			Биологийн гаралтай аюулт үзэгдэл
19																			
20																			
21																			
22																			
23																			
24																			
25																			
26																			
27																			
28																			
29																			
30	Гал түймэр	Хордлого	объектын гал түймэр	ой, хээрийн гал түймэр	Уул, уурхайн осл	Тэсвэр дэлбэрэх бодисын осл	сүм, галт хэрэгслийн осл	Цацраг идэвхт бодис алдагдах	Химийн хорт бодис алдагдах	Эрчим хүчний осл	Зам тээврийн осл	Усны осл	Төврсөн, сураггүй болсон	Цэс, шавар, ус, элсэнд суусан	Өндөрөөс унах осл	Нисдэг төрөг бүхий ажиллагаа	Бусад (ахуйн осл)		
31																			
32																			
33																			
34																			
35																			
36																			
37																			
38																			
39																			
40																			
41																			
42																			
43																			
44																			
45																			
Бүгд		2212	77	265	190	100	77	0	681	327	92	99	11,356,623,861	172,536,402	18178	4325	4879	292,391,500,000	

АРХАНГАЙ АЙМАГ																																			
д/д		Тохiolдлын тоо	Хамарсан тоо	Хамарсан туслах	Нийт	Нас барсан	Туслах, баригчид	Хордлогын, устгасан мал, амьтан	Эвчлэгдсэн гэр, орон сууц, барилга	Сүлдсэн гэр, орон сууц, барилга	Өртөөн автомашин	Шатсан танхай /га/	Учирсан хохирол /төр-өөр/	Ажилласан хүн хэрэгсэл	Аварсан хүн	Эд хөрөнгө /төр/																			
1	Томилдсон гамшиг, аюул үзэгдэл, ослын төрөл	Геологийн гаралтай аюул үзэгдэл	13	6	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0																			
2																	гүний болон ул хөрсний гулгалт	Бусад																	
3																	хүнтэй салхи, шуурга	Цасан шуурга																	
4																	Шороон шуурга	Дотшин хүй салхи																	
5																	Мөндөр																		
6																	Цас, их хэмжээний цас																		
7																	Шар усны уер	Ангаа																	
8	Ус, цаг уурын гаралтай аюул үзэгдэл	2	2	2	0	0	0	90	0	0	0	0	0	3	1	0																			
9																	Цочир хүйтрэл	Үер																	
10																	Ган																		
11																	Зул	187990																	
12																	Бусад																		
13																	коронавируст халдвар*																		
14																	тарваган тагал																		
15																	Боом																		
16																	Шүлхий																		
17	Биологийн гаралтай аюул үзэгдэл	2	2	2	0	0	0	43	0	0	0	0	0	37	3	0																			
18																	Ухрийн арьс тодруугах	Цагаг																	
19																	Хорт салт халуурал	Цусан халдвар																	
20																	Бусад																		
21																	Хордлого																		
22																	объектант гал түймэр	Уул, урхайн осол																	
23																	Тэсэрч дэлбэрэх бодисын осол																		
24																	сум, галт хэрэгслийн осол																		
25																	Цацраг идэвхт бодис алдагдах																		
26																	Химийн хорт бодис алдагдах																		
27	Хүний үйл ажиллагаатай холбоотой осол	5	5	5	10	4	6	0	0	0	0	10,000,000	290,000	22	4	5																			
28																	Усны осол																		
29																	Төгрөг, сүрэлтэй болсон																		
30																	Цас, шавар, ус, элсэнд суусан																		
31																	Өндөрөөс унах осол																		
32																	Нисдэг тэрэг бүхий ажиллагаа																		
33																	Бусад /ахуйн осол/																		
34																	Бүгд	118	52	79	26	16	10	0	188325	19	15	9	287	1,360,400,000	7,546,950	1100	218	118	2,775,000,000

[illegible]

ДАРХАН-УУЛ АЙМАГ																																				
д/д	Тохилдсон гамшиг, аюулт үзэгдэл, ослын төрөл	Тохилдлын тоо	Хамарсан тоо	Нэрвэгдсэн хүн						Эвдэрсэн гэр, орон сууц, барилга	Сүүлдсэн гэр, орон сууц, барилга	Өртөн автомашин	Шатаан талбай /га/	Үчирсан хохирол /төг-өөр/	Зарцуулсан зардал /төг-өөр/	Ажилласан хүн харгалсал		Аварсан																		
				аймаг, нийслэл	сум, дүүрэг	Нийт	Нас барсан	Түлэгдсэн, баргдсан, өвчилсөн, хордсон	Суралгүй болсон							Хордсон, устгасан мал, амьтан																				
1	Геологийн гаралтай аюулт үзэгдэл	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0																		
2																			газар хөдлөлт	гүйн болон үл хөрсний гулгалт	Бусад															
3																			хүтэй салхи, шуурга	Цасан шуурга	Шороон шуурга															
4																			Догшин хүй салхи	Мөндөр	Цас, их хэмжээний цас															
5																			Шар усны үер	Аянга	Цочир хүйтрэл															
6																			Үер	Ган	Зуд															
7																			Бусад	коронавируст халдвар* тараагч тахал	Бусад															
8																			Бом	Шүрхий	Гахайн малзан															
9																			Галуу	Дугт хацар	Бөг малын малзан															
10																			Цацар	Ухрийн арьс тэврүүлэх	Хорт салт халуурал															
11																			Цусан халдвар	Бусад	Хорлоого															
12																			объектын гал түийр	ой, хээрийн гал түийр	Уул, уурхайн осл	Тэсэргч дэлгэрэх бодисын осл	сум, галт хэрэгслийн осл	Цацраг идэвхт бодис алдагдах	Химийн хорт бодис алдагдах	Эрчим хүчний осл	Зам тээврийн осл	Усны осл	Төөрсөн, сурталгүй болсон	Цас, шавар, ус, элсэнд суусан	Өөдрөөс унах осл	Нисдэг тэрэг бүхий ажиллагаа	Бусад /ахуйн осл/			
13																			3	3	4	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14																			1	1	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15																			2	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0																		
17	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0																		
18	2	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0																		
19	1	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0																		
20	2	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0																		
21	3	3	3	4	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0																		
22	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0																		
23	2	2	2	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0																		
24	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0																		
25	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0																		
26	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0																		
27	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0																		
28	1	1	2	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0																		
29	2	1	2	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0																		
30	194	26	43	12	5	7	0	0	18	50	6	20,309	441,414,104	58,995	9,474,611	1146	258	0	5,121,500,000																	
31	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	11	1	0	0																	
32																																				
33																																				
34																																				
35																																				
36																																				
37																																				
38																																				
39																																				
40																																				
41																																				
42																																				
43																																				
44																																				
45																																				
Бүгд		194	26	43	12	5	7	0	0	18	50	6	20,311	442,914,104	10,107,226	1255	276	1	5,121,500,000																	

д/д	Төхийлдсон гамшиг, аюулт үзэгдэл, ослын төрөл	ОРХОН АЙМАГ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
		Тохилдлын тоо	аймаг, нийслэл	сум, дүүрэг	Нийт	Нас барсан	Түлэгдсэн, баргасан	Сүрэггүй болсон	Хорлогдсон, устгасан мал, амьтан	Эвдэрсэн гэр, орон сууц, барилга	Эртсөн автомашин	Шатсан танбай /га/	Үчирсан хохирол /төг-рөг/	Зарцуулсан зардал /төг-рөг/	Ажилласан хүн хэрэгсэл	Хүн	Аварсан хэрэгсэл /төг/																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
1	Геологийн гаралтай аюулт үзэгдэл	газар хөдлөлт	гүний болон ул хөрсний гулгалт	Бусад	хүчтэй салхи, шуурга	Цасан шуурга	Шороон шуурга	Дотшин хүй салхи	Мөндөр	Цас, их хэмжээний цас	Шар усны уер	Аянга	Цочир хүйтрэл	Үер	Ган	Зүд	Бусад	коронавируст халдвар* тарааган тахал	Боом	Шүлхий	Гахайн мялаан	Галзуу	Дут хавдар	Бог малын мялаан	Цацаг	Үхрийн арьс тодруутах	Хорт салт халуурал	Цусан халдвар	Бусад	Хордлого	объектын гал түймэр	ой, хээрийн гал түймэр	Уул, уурхайн осл	Тэсэрч дөлбөрх бодисын осл	сум, галт хэрэгслийн осл	Цацраг идэрхт бодис алдагдах	Химийн хорт бодис алдагдах	Эрчим хүчний осл	Зам тээврийн осл	Усны осл	Төврсөн, сүрэггүй болсон	Цас, шавар, ус, элсэнд суусан	Өндрөөс унах осл	Нисдэг гэрэг бүхий ажиллагаа	Бусад ахуйн осл	102	33	36	6	2	4	0	1	20	10	4	240	118,732,827	6,926,879	585	100	0	2,215,500,000																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
2																																																																2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

д/д	Төхийлдсөн гамшиг, аюулт үзэгдэл, ослын төрөл	СЭЛЭНГЭ АЙМАГ													Ажилласан хүч хэрэгсэл		Аварсан				
		Хамарсан тоо	Төхийлдлийн тоо	Нийт	Нас барсан	Түлэгдсэн, бэртсэн,	Суралгүй болсон	Хоролдсон, устгаан мал, амьтан	Эвдэрсэн гэр, орон сууц, барилга	Сүйдсэн гэр, орон сууц, барилга	Ертөнц автомашин	Шатсан танбай /га/	Үнчигдсэн хохирол /төг-рөг/	Зарцуулсан зардал /төг-рөг/	Хүн	Техник		Хүн			
1	Геологийн гаралтай аюулт үзэгдэл	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
2																					
3																					
4																					
5	Ус, цаг уурын гаралтай аюулт үзэгдэл	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
6																					
7																					
8																					
9	Ус, цаг уурын гаралтай аюулт үзэгдэл	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
10																					
11																					
12																					
13	Цочир хүйтрэл	2	2	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	214,500	26	3	6	44,000,000			
14																					
15																					
16																					
17	Бусад																				
18																					
19																					
20																					
21	Биологийн гаралтай аюулт үзэгдэл	2	2	2	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	14	2	0	0			
22																					
23																					
24																					
25	Цагаг																				
26																					
27																					
28																					
29	Бусад																				
30																					
31																					
32																					
33	Гал түймэр	134	12	63	2	0	2	0	0	0	40	21	19	0	1,191,797,000	10,877,794	743	151	2	3,253,228,741	
34		14	4	11	0	0	0	0	0	0	0	406	0	4,165,300	137	19	0	0			
35																					
36																					
37	Хүний үйл ажиллагаатай холбоотой осл																				
38																					
39																					
40																					
41	Төврсөн, сураггүй болсон	12	6	9	12	11	0	0	0	0	0	0	0	0	1,210,000	69	20	0	0	0	
42		4	4	4	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	31	4	2	0	0	
43		3	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	2	2	0	0	
44		2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12	3	2	0	0	
45	Нисдэг тэрэг бүхий ажиллагаа	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Бүгд	185	45	107	20	13	5	1	2	40	21	19	406	1,191,797,000	16,287,594	1086	211	17	3,297,228,741		

Д/д		ТӨВ АЙМАГ																			Ажилласан хүч хэрэгсэл		Аварсан
		Тохолдлын тоо	Хамарсан тоо	аймаг, нийслэл	сум, дүүрэг	Нийт	Нас бараан	Түлэгдсэн, барсан,	Сүргэлтэй болсон	Хордлого, устгасан мал, амьтан	Эвдэрсэн гэр, орон сууц, барилга	Сүйдсэн гэр, орон сууц, барилга	Өртсөн автомашин	Шатсан танхай /га/	Үхирсэн хохирол /төг-өөр/	Зарцуулсан зардал /төг-өөр/	Хүн	Техник					
Тохолдсон гамшиг, аюулт үзэгдэл, ослын төрөл		Геологийн гаралтай аюулт үзэгдэл																					
		газар хөдлөлт																					
		гүний болон уул хөрсний гүлгэлт																					
		Бусад																					
		хүчтэй, аялхи, шуурга	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0			
		Шаван шуурга																					
		Шонхон шуурга																					
		Догшин хий, далай																					
		Мөчлөр																					
		Цас, их хэмээсний цас																					
		Ус, цаг, уурын гаралтай аюулт үзэгдэл																					
		Шар усны үер																					
		Аялга																					
		Цэцрч хүйтрэл	5	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	2	13		
		Ган																					
		Зуд																					
		Бусад																					
коронавирус халдвар*																							
тарваган тахал	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	1	0				
Шүлхий																							
Боом																							
Гахайн ялган																							
Галуу																							
Дуут хавдар																							
Бог малын ялган																							
Цагаг	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	0				
Ухрийн арьс төврүүгэх																							
Хорт салт халуурал																							
Цусан халдвар																							
Бусад	1	1	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	32	8	0				
Хордлого																							
объектын гал түймэр	113	16	77	6	2	2	2	0	0	8	22	13	0	71,865,000	12,670,748	894	188	0	18,848,800,000				
ой, хээрийн гал түймэр	6	2	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	234	1,700,000	204	46	0	0				
ул, уурхайн осл																							
Тэсэрч дэлгэрэх бодисын осл																							
сул, галт хэрэгслийн осл																							
Цацраг идэвхт бодис алдагдах																							
Химийн хорт бодис алдагдах																							
Эрчим хүчний осл	13	8	12	23	19	7	0	0	0	0	0	0	0	0	610,410	44	10	2	0				
Зам тээврийн осл	6	4	5	5	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	636,840	80	19	0	0				
Усны осл	40	7	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	65,880	68	16	2	0				
Төвсрөн, оруулгуй болсон	40	10	28	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	481,280	182	44	16	0				
Цас, шавар, ус, элсэнд суусан																							
Өндөөс унах осл	3	2	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
Нисдэг тэрэг бүхий ажиллагаа	3	2	3	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	48,800	13	8	0	0				
Бусад /ахуйн осл/	205	57	148	36	28	9	0	2	8	23	13	234	71,865,000	16,213,958	1535	343	33	18,848,800,000					
Бүгд																							

[illegible]

[illegible]

Хэнтий аймаг																																				
Д/д	Тохiolдсон гaлмшиг, аюулт үзэгдэл, ослын төрөл	Хангаарсан тоо		Нэрлэгдсэн хүн						Хочирсон гэр, орон сууц, барилга	Өргөн автомашин	Шатсан тaнбай /га/	Учирсан хохирол /төг-ээр/	Зарцуулсан зардал /төг-ээр/	Ажилласан хүн хаярсал		Аварсан																			
		аймаг, нийслэл	сум, дүүрэг	Нийт	Нас барсан	Түлэгдсэн, баргасан,	Сугаргүй болсон	Хочирсон гэр, орон сууц, барилга	Хүн						Техник																					
1	Геологийн гaралтай гaралтай аюулт үзэгдэл	газар хөдлөлт гүний болон ул хөрсний гулгалт Бусад хүчтэй салхи, шуурга Цасан шуурга Шороон шуурга Дошин хүй салхи Мөндөр Цас, их хэмжээний цас Шар усны үер Аянга Цочир хүйтрэл Үер Ган Зуд Бусад коронавируст халдвар* тарвагн тахал Шүлхий Боом Гахайн малзан Галуу	Тохiolдлын тоо	аймаг, нийслэл	сум, дүүрэг	Нийт	Нас барсан	Түлэгдсэн, баргасан,	Сугаргүй болсон	Хочирсон гэр, орон сууц, барилга	Өргөн автомашин	Шатсан тaнбай /га/	Учирсан хохирол /төг-ээр/	Зарцуулсан зардал /төг-ээр/	Хүн	Техник	Хүн	Аварсан																		
2																			0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	500,000	29	7	89	5,000,000	
3																																				
4																																				
5																																				
6																																				
7																																				
8																																				
9																																				
10																																				
11																																				
12																																				
13																																				
14																																				
15																																				
16																																				
17																																				
18																																				
19																																				
20																																				
21																																				
22																																				
23	Биологийн гaралтай аюулт үзэгдэл	Дугт хаадар	1	0	1	0	0	0	0	45	0	0	0	0	0	500,000	8	2	0	0																
24		Бог малын малзан	10	2	9	0	0	0	0	92	0	0	0	0	3,150,000	4,180,900	57	23	0	0																
25		Цагаг																																		
26		Ухрийн арьс төврүүгэх																																		
27		Хорт салт халуурал																																		
28		Цусан халдвар																																		
29		Бусад																																		
30		Гал түймөр	Хорлоого	83	9	48	0	6	0	0	0	0	11	19	9	0	1,058,570,000	720	100	2	1,400,000,000															
31			объектын гал түймөр	10	0	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	15,404,192	1,178,900	367	87	0															
32			ой, хээрийн гал түймэр	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	25,200	38	9	0															
33			Уул, уурхайн осл																																	
34			Тэсэрн дэлбэрэх бодисын осл																																	
35			сум, галт хэрэгслийн осл																																	
36			Цацраг идэвхт бодис алдагдах																																	
37			Химийн хорт бодис алдагдах																																	
38	Хүний үйл ажиллагаатай холбоотой осл		Эрчим хүчний осл	5	0	5	0	4	4	0	0	0	0	0	2	0	175,000,000	699,700	27	5	5															
39			Зам тээврийн осл	8	0	5	2	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,000,800	61	11	4															
40			Усны осл	5	0	4	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	765,000	73	17	4														
41			Төвсрөн, оролгүй болсон	17	0	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2,008,600	90	17	103															
42			Цас, шавар, ус, элсэнд суусан																																	
43			Өндөрөөс унах осл	4	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	1	1															
44			Нисдэг тэрэг бүхий ажиллагаа	3	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	147,000	52	10	1															
45		Бусад /ахуйн осл/	150	11	100	2	22	4	1	137	11	19	12	4,052	1,252,124,192	14,299,065	1532	290	214	1,405,000,000																

д/д		СҮХБААТАР АЙМАГ																	Ажилласан хүч харагсал		Аварсан																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																													
		Тохiolдлын тоо	Хамарсан тоо	Нэрвэгдсэн хүн				Хорлогдсон, устгасан мал, амьтан	Эвдэрсэн гэр, орон сууц, байрлал	Сүйдсэн гэр, орон сууц, байрлал	Өргөн автомашин	Шатсан талбай /га/	Үчирсэн хохирол /төг-өөр/	Зарцуулсан зардал /төг-өөр/	Хүн	Техник	Хүн	Эд хөрөнгө /төг/																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
Тохiolдлын тоо	Хамарсан тоо			Нийт	Нас барсан	Түлэгдсэн, баргасан, өвчлөсөн	Хорлогдсон, устгасан мал, амьтан												Эвдэрсэн гэр, орон сууц, байрлал	Сүйдсэн гэр, орон сууц, байрлал	Өргөн автомашин	Шатсан талбай /га/	Үчирсэн хохирол /төг-өөр/	Зарцуулсан зардал /төг-өөр/	Хүн	Техник	Хүн	Эд хөрөнгө /төг/																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																						
	Тохiolдсон гамшиг, аюулт үзэгдэл, ослын төрөл																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	

БАЯНХОНГОР АЙМАГ																				
д/д	Тохиролдсон гамшиг, аюулт үзэгдэл, ослын төрөл		Хамарсан тоо	Нэрвэгдсэн хүн				Хорлогдсон, үстгэсэн мал, амьтан				Эвдэрсэн гэр, орон сууц, барилга	Шатсан талбай /га/	Үчирсэн хохирол /төг-өөр/	Зарцуулсан зардал /төг-өөр/	Ажилласан хүч хэрэгсэл		Аварсан		
	Хамарсан тоо	аймаг, нийслэл	сум, дүүрэг	Нийт	Нас барсан	Тягардсан, баргасан, суларгүй болсон	Хорлогдсон, үстгэсэн мал, амьтан	Эвдэрсэн гэр, орон сууц, барилга	Шатсан талбай /га/	Үчирсэн хохирол /төг-өөр/	Зарцуулсан зардал /төг-өөр/	Хүн	Техник	Хүн	Техник	Хүн	Техник	Хүн		
1	10	5	9	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
2	Геологийн гаралтай аюулт үзэгдэл		газар хөдлөлт																	
3			гүйний болон ул хөрсний гуулалт																	
4			Бусад																	
5	4	1	4	0	0	0	0	19	0	0	95,000,000	32	6	0	0	0	0	0		
6	4	1	5	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
7			Шороон шуурга																	
8			Должин хүй салхи																	
9			Мөндөр																	
10	Ус, цаг уурын гаралтай аюулт үзэгдэл		Цас, их хэмжээний цас	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
11			Шар усны уер																	
12			Аянга																	
13			Цочир хүйтрэл	4	2	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0	61,500,000	54	20	0	
14			Үер																	
15			Ган																	
16			Зуд																	
17			Бусад																	
18			коронавируст халдвар*																	
19			тарааган тахал	2	1	2	0	0	0	3	0	0	0	0	0	3,200,000	12	3	0	
20			Боом																	
21			Шүлхий																	
22			Гахайн мялзан																	
23			Галуу																	
24	Биологийн гаралтай аюулт үзэгдэл		Дуут хавдар																	
25			Бог малын мялзан	3	3	0	0	0	13	0	0	0	0	2,600,000	91,050,000	41	14	0		
26			Цацэг																	
27			Үхрийн арьс төврүүгэх																	
28			Хорт салт халуурал																	
29			Цусан халдвар																	
30			Бусад																	
31	Гал түймэр		Хордлого	50	11	26	0	1	0	0	6	17	0	183	532,990,700	4,015,750	269	66	34	
32			объектын гал түймэр																	
33			ой, хээрийн гал түймэр																	
34			Уул, уурхайн осл																	
35			Тэсэрч дэлбэрэх бодисын осл																	
36			сум, галт хэрэгслийн осл																	
37			Цацраг идэвхт бодис алдагдах																	
38			Химийн хорт бодис алдагдах																	
39	Хүний үйл ажиллагаатай холбоотой осл		Эрчим хүчний осл	4	3	3	7	4	2	0	0	0	0	0	0	125,000	16	3	4	
40			Зам тээврийн осл																	
41			Усны осл	5	3	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3,500,000	134	47	6
42			Төврсөн, сураггүй болсон	5	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,000,000	18	7	106
43			Цас, шавар, ус, элсэнд суусан	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
44			Өндөөс унах осл	6	5	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
45			Нисдэг тэрэг бүхий ажиллагаа	4	3	3	1	2	0	0	0	1	0	0	15,000,000	60,000	57	13	1	
			Бусад (ажуун осл)	103	41	70	15	9	2	0	16	25	18	0	183	710,290,700	103,750,750	633	179	151
	Бүгд																			
																	</			

ГОВЬСҮМБЭР АЙМАГ																												
А/д	Томилдоон гамшиг, аюулт үзэгдэл, ослын төрөл	Тохиолдлын тоо	Хамарсан тоо	Нэвээгдсэн хүн	Хорогдсон мал, үхэр, олон суул, барилга	Шатсан талбай	Үхирсэн хохирол	Зарцуулсан	Хүн	Техник	Хүн	Аварсан																
1	Геологийн гаралтай аюулт үзэгдэл	газар хөдлөлт	гүний болон ул хөрсний гулгалт	Бусад	хүчтэй салхи, шуурга	Цасан шуурга	Шороон шуурга	Долшин хүй салхи	Мөндөр	Цас, их хэмжээний цас	Шар усны үер	Аялга	Цочирхуурал	3	1	0	1	0	0	0	0	0	25,000,000	450,000	72	12	91	524,000,000
2																												
3																												
4																												
5																												
6																												
7																												
8																												
9																												
10																												
11	Ус, цаг уурын гаралтай аюулт үзэгдэл	Харгалдсан тоо	Хамарсан тоо	Нийт	Нэвээгдсэн хүн	Түрэгдсэн, барилга, сууцны	Хорогдсон мал, үхэр, олон суул, барилга	Шатсан талбай	Үхирсэн хохирол	Зарцуулсан	Хүн	Техник	Хүн	Аварсан														
12																												
13																												
14																												
15																												
16																												
17																												
18																												
19																												
20																												
21	Биологийн гаралтай аюулт үзэгдэл	Харгалдсан тоо	Хамарсан тоо	Нийт	Нэвээгдсэн хүн	Түрэгдсэн, барилга, сууцны	Хорогдсон мал, үхэр, олон суул, барилга	Шатсан талбай	Үхирсэн хохирол	Зарцуулсан	Хүн	Техник	Хүн	Аварсан														
22																												
23																												
24																												
25																												
26																												
27																												
28																												
29																												
30																												
31	Гал түймэр	Харгалдсан тоо	Хамарсан тоо	Нийт	Нэвээгдсэн хүн	Түрэгдсэн, барилга, сууцны	Хорогдсон мал, үхэр, олон суул, барилга	Шатсан талбай	Үхирсэн хохирол	Зарцуулсан	Хүн	Техник	Хүн	Аварсан														
32																												
33																												
34																												
35																												
36																												
37																												
38																												
39																												
40																												
41	Хүний үйл ажиллагаатай холбоотой осл	Харгалдсан тоо	Хамарсан тоо	Нийт	Нэвээгдсэн хүн	Түрэгдсэн, барилга, сууцны	Хорогдсон мал, үхэр, олон суул, барилга	Шатсан талбай	Үхирсэн хохирол	Зарцуулсан	Хүн	Техник	Хүн	Аварсан														
42																												
43																												
44																												
45																												

д/д	Тохимолдсон гамшиг, аюулт үзэгдэл, ослын төрөл	ДОРНОГОВЬ АЙМАГ												Ажилласан хүч хэрэгсэл		Аварсан									
		Тохимолдлын тоо	Аймаг, нийслэл	Хамарсан тоо	Нийт	Нас барсан	Түлэгдсэн, бэртсэн, гурвалын	Хортогдон, устгасан мал, амьтан	Эвдэрсэн гар, орон сууц, барилга	Сүйдсэн гар, орон сууц, барилга	Өртсөн автомашин	Шатсан талбай /га/	Үүнцсэн хохирол /төг-	Зарцуулсан зардал /төг-ээр/	Хүн	Техник	Хүн	Эд хөрөнгө /төг/							
1	Геологийн гаралтай аюулт үзэгдэл	7	4	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0							
2																			газар хөдлөлт						
3																			гүний болон үл хөрсний гүлгэлт						
4																			Бусад						
5		1	1	2	0	0	0	0	0	12	0	54,000,000	0	0	0	4	0								
6																		хүчтэй салхи, шуурга							
7																		Цасан шуурга							
8																		Шороон шуурга							
9	Ус, цаг уурын гаралтай аюулт үзэгдэл	2	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12	4	4	0						
10																				Догшин хуй салхи					
11																				Мөндөр					
12																				Цас, их хэмжээний цас					
13		2	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12	4	4	0						
14																				Шар усны үер					
15																				Аянга					
16																				Цочир хүйтрэл					
17																									
18																				Үер					
19																				Ган					
20																				Зуд					
21																									
22																				Бусад					
23																				коронавирус халдвар*					
24																				тараагын тахал					
25	Биологийн гаралтай аюулт үзэгдэл																								
26																				Боом					
27																				Шүлхий					
28																				Гахайн мялаан					
29																									
30																				Галзуу					
31																				Дуут хавдар					
32																				Бөг малын мялаан					
33																									
34																				Цэцэг					
35																				Үхрийн арьс төврүүгэх					
36																				Хорт салт халуурал					
37																									
38																				Цусан халдвар					
39																				Бусад					
40																				Хордого					
41	Хүний үйл ажиллагаатай холбоотой осл		2	1	1	0	0	0	0	0	14251	0	0	36	4	0	64	2,091,700,000	76,000,000	206	41	0	0		
42																								объектын гал түймэр	
43																								ой, хээрийн гал түймэр	
44																								Уул, уурхайн осл	
45			80	23	30	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	64	2,091,700,000	4,712,870	415	171	50	6,584,300,000	
																									Тэсэрч дэлбэрэх бодисын осл
																									сум, галт хэрэгслийн осл
																									Цацраг идэвхт бодис алдагдах
			6	3	3	8	9	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	17	3	5	40,000,000	
																									Химийн хорт бодис алдагдах
																									Эрчим хүчний осл
																									Зам тээврийн осл
			3	1	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10	2	0	350,000,000	
																									Усны осл
																									Төврсөн, сурталт болсон
																									Цас, шавар, ус, элсэнд суусан
			7	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
																									Цацраг идэвхт бодис алдагдах
																									Эндрөөс унах осл
																									Хиймэл тэрэг бүхий ажиллагаа
			1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	1	0	0	
																									Нисдэг тэрэг бүхий ажиллагаа
																									Бусад ахуйн осл
																									Бусад ахуйн осл
	Бүгд	123	40	54	28	12	2	0	14251	36	16	0	74	2,307,700,000	85,777,870	808	251	82	6,974,300,000						

д/д	Томилсон гамшиг, аюул үзэгдэл, ослын төрөл	дундговь аймаг														Ажилласан хүн харагдсан		Аварсан			
		Хамарсан тоо	Нэрвэгдсэн хүн	Хоргогдсон, устгасан мал, амьтан	Эвдэрсэн гэр, орон сууц, барилга	Шатсан талбай /га/	Үчирсэн хохирол /төг-ээр/	Зарцуулсан зардал /төг-ээр/	Хүн	Техник											
1	Геологийн гаралтай аюул үзэгдэл	2	газар хөдлөлт	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
2		пүний болон ул хөрсний гулгалт	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
3		Бусад	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
4		хүчтэй салхи, шуурга	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
5		Цасан шуурга	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
6		Шороон шуурга	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
7		Долшин хүй салхи	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
8	Ус, цаг уурын гаралтай аюул үзэгдэл	1	Мөндөр	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
9		Цас, их хэмжээний цас	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
10		Шар усны уер	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
11		Аанга	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
12		Цочир хүйтрэл	2	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
13		Төр	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
14		Ган	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
15	Биологийн гаралтай аюул үзэгдэл	1	Бусад	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
16		коронавируст халдвар*	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
17		гарсааг тухал	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
18		Босон	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
19		Шувуй	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
20		Гайдын мөлхөн	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
21		Галауу	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
22	Хүнний үйл ажиллагаатай холбоотой осол	1	Дут хавдар	2	2	0	0	0	4	0	0	0	0	1,500,000	900,000	4	2	0	0		
23		Бог малын мөлхөн	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
24		Цааг	4	13	0	0	0	0	0	56	0	0	0	0	5,700,000	20	11	0	0		
25		Ухуйн арьс тодруулах	4	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
26		Хорт сагт халуурал	4	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
27		Цусан халдвар	4	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
28		Бусад	4	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
29	Гал түймэр	55	Холлого	13	21	1	1	0	0	0	0	19	12	0	144	642,300,000	6,551,000	289	62	0	5,495,300,000
30		объектын гал түймэр	13	21	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	800	0	850,000	136	34	0	0
31		ой, хээрийн гал түймэр	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
32		Уул, урхайн осол	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
33		Тэсэрч далавхах бодисын осол	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
34		сүм, галт хэрэгслийн осол	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
35		Цацраг идэвхт бодис алдагдах	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
36	Хүний үйл ажиллагаатай холбоотой осол	3	Химийн хорт бодис алдагдах	2	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
37		Эрчим хүчний осол	3	2	3	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100,000	12	3	0	0
38		Зам тээврийн осол	3	2	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,600,000	16	4	0	0
39		Усны осол	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2,500,000	110	25	0	0
40		Төврсөн, сураггүй болсон	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
41		Цас, шавар, ус, элсэнд суусан	13	2	9	9	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4,400,000	103	27	118	0
42		Цас, шавар, ус, элсэнд суусан	29	5	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
43	Нисдэг тэрэг бүий ажиллагаа	29	Өндөөс унах осол	5	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
44		Нисдэг тэрэг бүий ажиллагаа	5	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
45	Бүгд		127	31	66	11	3	0	0	160	20	14	0	944	659,400,000	23,901,000	733	179	161	5,506,100,000	

А/д	ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ																	Аварсан																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
	Төхмөлдлийн тоо	Хамарсан тоо	Нас барсан	Түлэгдсэн, баргасан, суугдсан	Хоргогдсон, устгасан мал, амьтан	Эвдэрсэн гэр, орон сууц, барилга	Бүртгэн автомашин	Шатсан талбай /га/	Үнчирсан хохирол /төг-	Зарцуулсан зардал /төг-өөр/	Хүн	Техник	Хүн	Эд хөрөнгө /төг/																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																													
1	Төхмөлдсөн гамшиг, аюулт үзэгдэл, ослын төрөл	Төхмөлдлийн тоо	Хамарсан тоо	Нас барсан	Түлэгдсэн, баргасан, суугдсан	Хоргогдсон, устгасан мал, амьтан	Эвдэрсэн гэр, орон сууц, барилга	Бүртгэн автомашин	Шатсан талбай /га/	Үнчирсан хохирол /төг-	Зарцуулсан зардал /төг-өөр/	Хүн	Техник	Хүн	Эд хөрөнгө /төг/																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																												
2																газар хөдлөлт	гүйн болон үл хөрсний гулгалт	Бусад	4	7	4	0	0	0	10	2	0	0	104,602,000	15,100,000	22	6	0	26,000,000																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
3																Ус, цаг уурын гаралтай аюулт үзэгдэл	Ус, цаг уурын гаралтай аюулт үзэгдэл	Ус, цаг уурын гаралтай аюулт үзэгдэл	Ус, цаг уурын гаралтай аюулт үзэгдэл	Ус, цаг уурын гаралтай аюулт үзэгдэл	Ус, цаг уурын гаралтай аюулт үзэгдэл	Ус, цаг уурын гаралтай аюулт үзэгдэл	Ус, цаг уурын гаралтай аюулт үзэгдэл	Ус, цаг уурын гаралтай аюулт үзэгдэл	Ус, цаг уурын гаралтай аюулт үзэгдэл	Ус, цаг уурын гаралтай аюулт үзэгдэл	Ус, цаг уурын гаралтай аюулт үзэгдэл	Ус, цаг уурын гаралтай аюулт үзэгдэл	Ус, цаг уурын гаралтай аюулт үзэгдэл	Ус, цаг уурын гаралтай аюулт үзэгдэл	Ус, цаг уурын гаралтай аюулт үзэгдэл	Ус, цаг уурын гаралтай аюулт үзэгдэл	Ус, цаг уурын гаралтай аюулт үзэгдэл	Ус, цаг уурын гаралтай аюулт үзэгдэл	Ус, цаг уурын гаралтай аюулт үзэгдэл																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								
4																																				хүчтэй салхи, шуурга	Цасан шуурга	Шороон шуурга	Должин хүй салхи	Мөндөр	Цас, их хэмжээний цас	Шар усны үер	Аанга	Цочир хүйтрэл	Үер	Ган	Зуд	Бусад	коронавируст халдвар* тарааган тахал	Боом	Шулхий	Гахайн малзан	Галуу	Дугт хаадар	Бог малын малзан	Цагаг	Үхрийн арьс тодруулах	Хорт салт халуурал	Цусан халдвар	Бусад	Хордолог	объектын гал түймэр	ой, хээрийн гал түймэр	Уул, уурайн осл	Тасарч дэлбэрэх бодисын осл	сум, галт хэрэгслийн осл	Цацраг идэвхт бодис алдагдах	Хиймийн хорт бодис алдагдах	Эрчим хүчний осл	Зам тээврийн осл	Усны осл	Төгрөөсөн, сурталгүй болсон	Цас, шавар, ус, элсэнд суусан	Өндөрөөс унах осл	Нисдэг тэрэг бүхий ажиллагаа	Бусад /аюулн осл/																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
5																																				1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Яд	ӨМНӨГӨВЬ АЙМАГ																			Ажилласан хүн харагсал		Аварсан															
	Төхилдлийн тоо	Хамарсан тоо	Нарвэгдсэн хүн					Хоргогдсон, устгасан мал, амьтан	Сүлдсэн гэр, орон сууц, барилга	Сүлдсэн гэр, орон сууц, барилга	Шатсан танхай /га/	Үчирсэн хохирол /төг-дөр/	Зарцуулсан зардал /төг-дөр/	Хүн	Техник																						
			Нийт	Нас барсан	Түлэгдсэн, баргасан, боогдсон	Эвдэрч, үстгэсэн	Эвдэрч, үстгэсэн									Эвдэрч, үстгэсэн																					
	8	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0																		
Геологийн гаралтай аюулт үзэгдэл	гүний болон ул хөрсний тулгалт																																				
	Бусад																																				
	5	2	2	1	0	0	0	0	20	12	0	0	1,622,373,000	0	40	8	13	0																			
	хүчтэй салхи, шуурга																																				
	Цагаан шуурга																																				
	Шороон шуурга																																				
	Дотшин хүй салхи																																				
	Мөндөр																																				
	Цас, их хэмжээний цас																																				
	Шар усны үер																																				
Ус, цаг, уурын гаралтай аюулт үзэгдэл	8	2	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5,138,000	169	53	143	0																			
	Цонир хүйтрэл																																				
	Үер																																				
	Ган																																				
	Зуд																																				
	Бусад																																				
	коронавируст халдвар* тарааган тахал																																				
	Боом																																				
	Шүлхий																																				
	Гахайн мялаан																																				
Биологийн гаралтай аюулт үзэгдэл	1	1	1	0	0	0	0	47	0	0	0	0	7,050,000	0	14	8	0	0																			
	Галзуу																																				
	Дуут хавдар																																				
	Бог малын мялаан																																				
	Цагаг																																				
	Үхрийн арьс тодруулах																																				
	Хорт салт халуурал																																				
	Цусан халдвар																																				
	Бусад																																				
	Хордлого																																				
31	138	10	40	10	2	1	0	0	43	15	2	751	8,591,850,000	3,881,568	569	114	6	8,195,100,000																			
32	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0																			
33	объектын гал түймэр																																				
34	ой, хээрийн гал түймэр																																				
35	Уул, уурхайн осол																																				
36	Тэсэрч дэлбэрэх бодисын осол																																				
37	сүм, галт хэрэгслийн осол																																				
38	Цацраг идэвхт бодис алдагдах																																				
39	Химийн хорт бодис алдагдах																																				
40	14	6	6	4	8	3	0	0	0	0	0	0	120,000,000	2,311,600	105	26	21	0																			
41	Эрчим хүчний осол																																				
42	Зам тээврийн осол																																				
43	Усны осол																																				
44	13	7	8	6	1	0	0	0	0	0	0	0	0	11,977,300	178	44	14	0																			
45	16	4	7	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4,703,460	67	20	71	0																			
46	3	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	21	3	1	0																			
47	9	5	6	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0																			
48	12	5	4	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	385,550	38	7	14	0																			
49	Бусад (ахуйн осол)																																				
50	Бүгд																			232	49	87	24	13	4	0	47	63	27	2	754	10,341,273,000	30,702,478	1225	287	285	8,195,100,000

[illegible]

ГОВЬ-АЛТАЙ АЙМАГ																												
А/д	Тохимолдсон гамшиг, аюулт үзэгдэл, ослын төрөл		Хамарсан тоо		Нэрвэгдсэн хүн				Хорлогдсон, уртгасан мал, амьтан				Эвдэрсэн гар, орон сууц, барилга				Өртсөн автомашин сууц, барилга		Шатаан талбай /га/		Үчирсан хохирол /төг-өөр/		Зарцуулсан зардал /төг-өөр/		Ажилласан хүч хэрэгсэл		Аварсан	
Тохимолдлын тоо			аймга, нийслэл	сүм, дүүрэг	Нийт	Нас барсан	Түлэгдсэн, баргасан, сураггүй болсон	Хорлогдсон, уртгасан мал, амьтан	Эвдэрсэн гар, орон сууц, барилга	Өртсөн автомашин сууц, барилга	Шатаан талбай /га/	Үчирсан хохирол /төг-өөр/	Зарцуулсан зардал /төг-өөр/	Хүн	Техник	Хүн	Хүн											
1	Геолийн гаралтай аюулт үзэгдэл	газар хөдлөлт	5	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0							
2			гүний болон ул хөрсний гулгалт	Бусад																								
3				хүчтэй салхи, шуурга																								
4				Цасан шуурга																								
5		Шороон шуурга																										
6		Догшин хүй салхи																										
7			Мөндөр																									
8			Цас, их хэмжээний цас																									
9	Шар усны уер		1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0							
10	Ус, цаг уурын гаралтай аюулт үзэгдэл	Аянга																										
11			Цочир хүйтрэл																									
12			Үер																									
13			Ган																									
14			Зүд																									
15			Бусад																									
16			коронавируст халдвар*																									
17			тарааган тахал																									
18			Боом																									
19			Шүлхий																									
20			Гагнуу																									
21			Дут хаадар																									
22			Бог малын мялан																									
23			Цацаг																									
24			Үхрийн арьс тодруулах																									
25			Хорт салт халуурал	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
26	Цусан халдвар																											
27	Бусад																											
28	Хордлого																											
29	Гал түймэр	объектын гал түймэр ой, хээрийн гал түймэр Уул, уурхайн осл	23	7	16	0	0	0	0	0	0	12	2	121	112,430,000	1,157,680	152	26	0	153,600,000								
30			Тэсэрг дэлбэрэх бодисын осл																									
31			сүм, галт хэрэгсэлийн осл																									
32			Цагаар идэрхт бодис алдагдах																									
33			Химийн хорт бодис алдагдах																									
34			Эрчим хүчний осл																									
35			Зам тээврийн осл																									
36			Усны осл																									
37			Төөрсөн, сураггүй болсон	6	0	6	2	0	2	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
38			Цас, шаар, ус, элсэнд суусан	14	9	5	153	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	578,000	24	6	5	0	0					
39			Өндөрөөс унах осл															2,235,000	148	20	256	282,200,000						
40			Нисдэг тэрэг бүхий ажиллагаа																									
41			Бусад (ахуйн осл)																									
42			Бүгд		53	18	36	155	0	2	3	0	0	12	3	121	112,430,000	7,270,680	343	57	263	445,800,000						
43																												
44																												

[illegible]

д/д		Төхмөлдсөн гамшиг, аюулт үзэгдэл, ослын төрөл	УБС АЙМАГ												Ажилласан хүн хэрэгсэл		Аварсан		
			Хамарсан тоо	Нэрлэгдсэн хүн	Хорьдсон, уртасган мал, амьтан				Эвдэрч гар, орон сууц, барилга	Өртсөн автомашин	Шатсан талбай /га/	Үнэртсэн хохирол /төр-өөр/	Зарцуулсан зардал /төр-өөр/	Хүн	Техник				
		Тохимолдлын тоо	аймгай, нийслэл	нийт	Нас барсан	Түрэлсн, бэртсн,	Дураггүй болсон	Хорьдсон, уртасган мал, амьтан	Эвдэрч гар, орон сууц, барилга	Өртсөн автомашин	Шатсан талбай /га/	Үнэртсэн хохирол /төр-өөр/	Зарцуулсан зардал /төр-өөр/	Хүн	Техник	Аварсан			
1	Геологийн гаралтай аюулт үзэгдэл	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
2		газар хөдлөлт																	
3		гүйн болон үл үерсийн гүлгэлт																	
4		Бусад																	
5		хүчтэй салхи, шуурга	4	0	4	0	0	0	0	4	6	0	0	77,000,000	2,600,000	25	5	0	
6		Цасан шуурга																	
7		Шороон шуурга																	
8		Доошин хүй салхи																	
9		Мөсөөр																	
10		Ус цаг уурын гаралтай аюулт үзэгдэл	21	8	6	0	0	0	0	0	0	0	0	58,000,000	5,740,000	237	40	15	
11			Шар усны үер	4	0	0	1	0	0	59	2	0	0	0	30,000,000	3,000,000	15	4	0
12			Ангаа																
13			Цочир хүйтрэл	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2,500,000	82	17	15	
14			Үер																
15			Гэн																
16			Зуд																
17			Бусад																
18	коронавирус халдвар* тарваган тахал	1	0	1	0	0	2	0	1	0	0	0	0	6,000,000	17	5	0		
19		Бом																	
20		Шуухий																	
21		Гахайн мялаан	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1,000,000	3	1	0	0		
22	Биологийн гаралтай аюулт үзэгдэл																		
23		Дугт хадаар																	
24		Бог малын мялаан																	
25		Цагаг																	
26		Ухрийн арьс товроугах																	
27		Хорт салт халуурал																	
28		Цусан халдвар	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	15,000,000	1,500,000	7	2	0	0	
29		Бусад																	
30		Хордлого																	
31		объектын гал түймэр	70	29	23	9	3	0	0	1	8	17	1	0	9,020,000	273	44	0	
32	ой, хээрийн гал түймэр	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	7	4,000,000	200,000	34	8	0		
33	Уул, урхайн осл																		
34	Тасарч дэлбэрэх бодисын осл																		
35		Цацраг идэвхт бодис алдагдах																	
36		сум, галт хэрэгслийн осл																	
37		Хиймийн хорт бодис алдагдах																	
38		Эрчим хүчний осл																	
39		Зам тээврийн осл	1	1	0	1	0	4	0	0	0	0	0	0	0	6	1	4	
40		Усны осл	7	1	6	1	4	0	0	0	0	0	0	0	1,500,000	58	16	5	
41		Төврөөн, зурагтай болсон	6	1	4	2	0	0	3	0	0	0	0	0	1,300,000	64	13	4	
42		Цас, шавар, ус, элсэнд суусан	24	1	22	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5,580,019	112	22	76	
43		Өндөрөөс унах осл																	
44	Нисдэг тэрэг бүхий ажиллагаа	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
45	Бусад (ахуйн осл)	4	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3,300,000	6	1	5		
Бүгд		149	44	74	14	8	6	3	62	14	23	1	7	1,580,736,533	43,240,019	939	179	124	2,337,000,000

д/а	ХОВД АЙМАГ																			Ажилласан хүн хэрэгсэл		Аварсан
	Тохиролдсон гамшиг, аюулт үзэгдэл, ослын төрөл																			Хүн	Техник	
	Тохиролдлын тоо	Хамарсан тоо	Нэрэгдсэн хүн				Хорогдсон, үстгэсэн мал, амьтан				Завдсан гэр, орон сууц, барилга	Сүлдсэн гэр, орон сууц, барилга	Ертөнц автомашин	Шатсан талбай /га/	Үчирсан хохирол /төг-ээр/							
1	Геологийн гаралтай аюулт үзэгдэл	газар хөдлөлт	5	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
2	Геологийн гаралтай аюулт үзэгдэл	гүний болон ул хөрсний гулгалт	6	1	4	0	0	0	0	150	43	0	0	0	0	0	64,035,000	1,200,000	35	7	3	80,000,000
3		Бусад																				
4		хүчтэй салхи, шуурга																				
5		Цасан шуурга																				
6		Шороон шуурга																				
7		Догшин хүй салхи																				
8		Мөчдөр																				
9		Ус, цаг уурын	Цас, их хэмжээний цас	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,500,000	10	2	0
10	гаралтай аюулт үзэгдэл	Шар усны үер	2	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	50,000	13	2	0	85,000,000
11		Аялга	2	0	1	1	0	1	0	350	0	0	0	0	0	0	40,000,000	0	0	0	0	0
12		Цочир хүйтрэл																				
13		Үер	2	0	2	1	0	0	0	65	0	0	0	0	0	0	10,500,000	100,000	20	6	0	35,000,000
14		Ган																				
15		Зуд																				
16		Бусад																				
17	Биологийн гаралтай аюулт үзэгдэл	коронавирус халдвар*																				
18		тарваган тахал																				
19		Боом																				
20		Шүлхий																				
21		Гахайн малзан																				
22		Галуу																				
23		Дуг хаагар																				
24		Бөг малын малзан																				
25		Цагаг																				
26		Хүрлийн арьс төврүүлэх																				
27	Хорт салт харуурал																					
28	Цусан халдвар																					
29	Бусад																					
30	Гал түймэр	Хорлоого	1	0	1	0	0	0	0	35	0	0	0	0	0	0	1,400,000	15,000,000	37	2	0	0
31		объектын гал түймэр	69	37	30	13	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	96,000,000	5,000,000	37	2	0	0
32		ой, эзэрийн гал түймэр	2	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	527,382,000	7,800,000	403	70	0	11,749,000,000
33		уул, уурхайн осл															20,000,000	600,000	102	19	0	4,000,000
34		Төсөрн дэлгэрэх бодисын осл																				
35		сум, гал хэрэгсэлийн осл																				
36		Цагаг идэвхт бодис алдагдах																				
37		Хиймийн хорт бодис алдагдах																				
38	Хүний үйл ажиллагаатай холбоотой осл	Эрчим хүчний осл	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100,000	7	1	0	0
39		Зам тээврийн осл	4	2	3	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6,500,000	400,000	20	6	5	50,000,000
40		Усны осл	3	0	3	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,250,000	32	4	5	24,000,000
41		Төвсрөн, оролтийн болсон	16	0	16	2	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	8,375,000	342	84	27	0
42		Цас, шавар, ус, элсэнд суусан	7	0	7	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,500,000	61	10	25	147,000,000
43		Өндөрсө унах осл	2	1	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100,000	11	2	2	0
44		Никдэг тэргэ бүхий ажиллагаа	3	3	1	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100,000	17	4	1	0
45		Бүгд	128	45	80	23	10	2	1	1244	55	15	6	18	765,827,000	41,055,000	1147	221	68	12,174,000,000		

